

รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

EFFECTIVENESS MODEL OF ECO-TOURISM MANAGEMENT BY
BUDDHADHAMMA INTEGRATION IN SAMUT SAKHON PROVINCE

นางสาวกชนิภา อินทสุวรรณ

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๔

รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

นางสาวกชนิภา อินทสุวรรณ

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๔

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Effectiveness Model of Eco-Tourism Management by
Buddhadhamma Integration in Samut Sakhon Province

Miss Kochnipha Inthasuwan

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Doctor of Philosophy
(Public Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2021

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับดุชนีพนธ์ เรื่อง “รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบดุชนีพนธ์

(รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล)

ประธานกรรมการ

(ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง)

กรรมการ

(รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์)

กรรมการ

(รศ.ดร.สุรพล สุษะพรหม)

กรรมการ

(รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมดุชนีพนธ์

รศ.ดร.สุรพล สุษะพรหม

ประธานกรรมการ

รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(นางสาวกชนิภา อินทสุวรรณ)

- ชื่อคุณูปนิพนธ์** : รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร
- ผู้วิจัย** : นางสาวกชนิภา อินทสุวรรณ์
- ปริญญา** : ปรัชญาคุณูปบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
- คณะกรรมการควบคุมคุณูปนิพนธ์**
- : รศ. ดร.สุรพล สุธะพรหม, พธ.บ. (มานุษยสังเคราะห์ศาสตร์), M.A. (Politics), Ph.D. (Political Science), ปร.ด. (สื่อสารการเมือง)
  - : รศ. ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, พธ.บ. (การบริหารรัฐกิจ), ศศ.ม. (การจัดการการพัฒนาสังคม), รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๑๑ กันยายน ๒๕๖๔

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ ๑. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร ๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร ๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณดำเนินการโดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๗๐ คนซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวคนไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสาคร ขนาดกลุ่มตัวอย่างพิจารณาจากความเหมาะสมของจำนวนค่าพารามิเตอร์ซึ่งมีความสัมพันธ์ ใช้เส้นความสัมพันธ์ละ ๑๐ ตัวอย่าง สุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบบังเอิญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมในโมเดลด้วยโปรแกรมสถิติขั้นสูง การวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการโดย สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูปหรือคน ซึ่งเลือกโดยเจาะจง และการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน ๑๐ รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๘, S.D. = ๐.๖๘๒$) การมีส่วนร่วม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๔๓, S.D. = ๐.๘๔๐$) การบริหารจัดการการท่องเที่ยวตามหลักสัปปายะ ๗ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๐, S.D. = ๐.๗๓๗$) และประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๔๖, S.D. = ๐.๗๘๙$)

๒. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธรธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การจัดการการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วม มีหลักสัปปายะ ๗ เป็นตัวแปรส่งผ่าน ตัวแปรภายในโมเดลประกอบด้วย ตัวแปรแฝง ๔ ตัว แบ่งเป็นตัวแปรภายในแฝง ๒ ตัวแปร ตัวแปรภายนอกแฝง ๒ ตัวแปร ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลที่พัฒนา สรุปได้ว่า ค่า p - value มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ ๐.๐๗๔๑๒ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ ๑๕๕.๐๘ ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ ๑๓๑ ค่าสัดส่วนไค-สแควร์ (χ^2/df) เท่ากับ ๑.๑๘ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ ๐.๙๔ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ ๐.๙๐ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ ๑.๐๐ ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ ๐.๐๒๒ ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ ๐.๐๒๖ มีขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) เท่ากับ ๒๕๖.๖๕ สามารถอธิบายได้ว่าค่าสถิติความสอดคล้องของประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

๓. รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการบูรณาการหลักพุทธรธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร มีปัจจัยที่สำคัญ คือ ด้านคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว มีสถานที่ท่องเที่ยว สินค้า และบริการที่ได้มาตรฐาน สถานที่ท่องเที่ยวมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่ท่องเที่ยวอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร มีถนนเพื่อการคมนาคมที่สะดวกสบาย และปลอดภัย ด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยว บุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องมีความรู้ความสามารถด้านการท่องเที่ยว มีการให้บริการและคำแนะนำที่ดีแก่นักท่องเที่ยว ด้านการสร้างความสัมพันธ์ให้การท่องเที่ยว มีการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีการส่งเสริมการตลาดเพื่อกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

Dissertation Title : Effectiveness Model of Eco-Tourism Management by Buddhadhamma Integration in Samut Sakhon Province

Researcher : Miss Kochnipha Inthasuwan

Degree : Doctor of Philosophy (Public Administration)

Dissertation Supervisory Committee

- : Assoc. Prof. Dr.Surapon Suyaprom B.A., (Sociology) M.A., (Political Science), Ph.D. (Political Science), Ph.D. (Political Communication)
- : Assoc. Prof. Dr.Kiattisak Suklueang, B.A. (Public Administration) M.A. (Social Development Management), D.P.A. (Public Administration)

Date of Graduation : September 11, 2021

Abstract

Objectives of this research were: 1. To study the general context of effectiveness model of eco-tourism management by Buddhadhamma integration in Samut Sakhon province, 2. To study factors influencing effectiveness model of eco-tourism management by Buddhadhamma integration in Samut Sakhon province and 3. To propose effectiveness model of eco-tourism management by Buddhadhamma integration in Samut Sakhon province.

Methodology was mixed methods: The quantitative research was conducted by studying 470 samples who were Thai tourists touring in Samut Sakhon Province. The sample size was determined by the appropriateness of numbers of parameters with 47 relationships with 10 samples for each relationship line and used accidental sampling and analyzed data by using analyzing the correlations coefficient with statistical program to examine the consistency of the model with the empirical data and analyzed the influences of direct and indirect variables in the model by advanced statistical program. The qualitative research was conducted by in-depth interviewing 17 key informants and 10 participants in focus group discussion and analyzed the data by content descriptive interpretation.

Findings were as follows:

1. The general context of eco-tourism management of Samut Sakhon Province, by overall, was at high level ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.682). The participation, by overall, was at high level ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.73). The tourism management according to seven *Sappāya*, by overall, was at high level ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.737), and effectiveness of eco-tourism management, by overall, was at high level ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.789)

2. Factors influencing effectiveness model of eco-tourism management by Buddhadhamma integration in Samut Sakhon Province were found that tourism management and participation with seven *Sappāya* which was a mediator variable. The latent variables in the model were 4 latent variables including 2 endogenous latent variables and 2 exogenous latent variables. The results of checking the validity of the developed model could be concluded that the p-value was statistically significant as 0.07412, Chi-Square value (χ^2) = 155.08, Degrees of Freedom value (df) = 131, Chi-Square ratio (χ^2/df) = 1.18, Goodness of Fit Index value (GFI) = 0.94, Adjust Goodness of Fit Index value (AGFI) = 0.90, Comparative Fit Index value (CFI) = 1.00, Standard Root Mean Square Residual value (SRMR) = 0.022, Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.026 and Critical N (CN) = 256.65. This could explain that consistency statistics of effectiveness model of eco-tourism management by Buddhist integration in Samut Sakhon Province, developed by the researcher was consistent with empirical data which was in accordance with the set research hypothesis.

3. Effectiveness model of eco-tourism management by Buddhadhamma integration in Samut Sakhon Province with important factors: The quality of tourist attractions aspect; there were standardized tourist attractions, products and services. The tourist attractions had a distinctive identity. Infrastructure and facilities aspect; the tourist attractions were near Bangkok with convenient and safe roads for transportation. Personnel in tourism aspect; related personnel had knowledge and abilities in tourism. They could yield good service and advice to tourists. Tourism balance aspect; products and services were developed based on Thai identity and there was marketing promotion to stimulate ecotourism.

กิตติกรรมประกาศ

ดุชฎินิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงเป็นไปด้วยดี เพราะได้รับการอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากหลายท่านเป็นอย่างดีตลอดมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไปและผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ประธานที่ปรึกษาดุชฎินิพนธ์ และ รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลืออง รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ อาจารย์ที่ปรึกษาดุชฎินิพนธ์

ขอกราบนมัสการขอบพระคุณ พระปลัดระพี นพฺพุทิสโร, ผศ.ดร., ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร, ผศ.ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี, ผศ.ดร.สุรียา รักษาเมือง, และ รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ที่ได้ให้ความเมตตาแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบนมัสการและกราบขอบคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ การวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้ พระเทพสาครมณี เจ้าคณะจังหวัดสมุทรสาคร, พระมหาประเสริฐพร โชติวิโร เจ้าอาวาสวัดอ่างทอง อำเภอกระทุ่มแบน, นายพิพัฒน์ รัชกิจประการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, นายธัญญา เนติธรรม อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, นายโชติ ตราชู ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, นางพรรณพิมล ฉายาจิตชยวัศ การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสมุทรสาคร, นายธีรพัฒน์ คัชมาตย์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสาคร, นายสุรศักดิ์ ผลยังส่ง รองผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสาคร, นายวัฒนา พรประเสริฐ ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรสาคร, นายอำนาจ หนูทอง หัวหน้าประมงจังหวัดสมุทรสาคร, ว่าที่ร้อยตรีพิทักษ์ พึ่งพิเศษ ผู้นำชุมชนอำเภอบ้านแพ้ว, ดร.สุวันชัย แสงสุขเอี่ยม รองประธาน บริษัทสมุทรสาครพัฒนาเมือง (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด, รองศาสตราจารย์ เอกพงษ์ ตรีตรง อดีตคณบดีคณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, พันตรีนฤต รัตนพิเชษฐชัย ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ฝ่ายพัฒนาโครงการบริษัทเซ็นทรัลพัฒนา จำกัด (มหาชน), ดร.สุนทร วัฒนาพร อดีตนายกสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสาคร, พลเรือเอกไพโรจน์ แก่นสาร ประธานกรรมการบริษัท Professional Waste Technology (1999) จำกัด (มหาชน) และนางสุภาพรรณ พิชัยณรงค์สงคราม ประธานกรรมการบริษัท เรือด่วนเจ้าพระยาจำกัด

ขอกราบนมัสการขอบคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสนทนากลุ่มเฉพาะ พระปลัดระพีน พุทธิสารโ ผศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ ผศ.ดร. เลขาธิการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, รศ.รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไปและผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ศ.ดร. บุญทัน ดอกไธสง ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, รศ.ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ผศ.ดร. สุรียา รักษาเมือง เลขาธิการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (นานาชาติ) ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ดร.สมบัติ นามบุรี อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, นายอุดม ไกรวัตนุสรณ์ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร และนายเลอพงษ์ จันทอง ประชาญ์ชาวบ้าน ประธานสหกรณ์กรุงเทพจำกัด จังหวัดสมุทรสาคร

ขอบคุณคณะกรรมการสอบดุษฎีนิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำในการปรับแก้จนดุษฎีนิพนธ์เดิมนี้ถูกต้องสมบูรณ์ ศ.ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ดร.สุรพล สุยะพรหม, รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล, รศ.ดร. เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ รศ. และ รศ.ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง

ผู้วิจัยขอขอบคุณกัลยาณมิตรและเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจ ให้คำแนะนำช่วยเหลือ

ประโยชน์อันพึงมีจากดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบบูชาคุณ บิดานายปัญญา อินทสุวรรณ มารดา นางประกอบ อินทสุวรรณ ครูบาอาจารย์และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและขอมอบแก่บุคคลผู้มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จในการทำดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้และผู้มีส่วนช่วยเหลือที่ไม่อาจกล่าวนามได้ทั้งหมดในที่นี้จึงขอขอบพระคุณทุกท่าน มา ณ โอกาสนี้

นางสาวกชนิภา อินทสุวรรณ

สิงหาคม ๒๕๖๔

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฐ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามวิจัย	๕
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๗
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๗
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๐
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๑
๒.๑ หลักสี่ปายะ ๗	๑๑
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล	๑๕
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๒๖
๒.๔ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว	๓๖
๒.๕ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	๕๗
๒.๖ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย	๗๐
๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘๐
๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๐๓

สารบัญ (ต่อ)

	เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓	วิธีดำเนินการวิจัย	๑๐๖
	๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๑๐๗
	๓.๒ การออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ	๑๐๖
	๓.๓ การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ	๑๒๑
บทที่ ๔		๑๒๖
	๔.๑ สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการ หลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร	๑๒๖
	๔.๒ ปัจจัยที่อิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการ หลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร	๑๔๑
	๔.๓ รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธ ธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร	๑๗๑
	๔.๔ ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ	๑๗๒
	๔.๕ องค์กรความรู้	๑๗๘
	๔.๕.๑ องค์กรความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๗๘
	๔.๕.๒ องค์กรความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย	๑๘๒
บทที่ ๕	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
	๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๘๗
	๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๙๑
	๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๒๑๑
บรรณานุกรม		๒๑๓
ภาคผนวก		๒๒๓
	ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ	๒๒๔
	ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ เครื่องมือวิจัย	๒๔๑
	ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ค่า (IOC)	๒๔๔

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบค่าความ เชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Try out)	๒๕๘
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)	๒๖๐
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ	๒๖๔
ภาคผนวก ช หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ	๒๖๕
ภาคผนวก ซ ภาพจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๒๗๑
ภาคผนวก ฌ หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ	๒๗๗
ภาคผนวก ญ ประมวลผลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ	๒๘๒
ประวัติผู้วิจัย	๒๘๖

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	หลักสี่ปายะ ๗	๑๔
๒.๒	ความหมายของประสิทธิผล	๑๗
๒.๓	แนวคิดเกี่ยวกับการวัดประสิทธิผลขององค์กร	๒๔
๒.๔	ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๒๘
๒.๕	ประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๓๓
๒.๖	แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการจัดการการท่องเที่ยว	๕๓
๒.๗	แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	๖๗
๒.๘	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๘๕
๒.๙	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	๙๗
๒.๑๐	สรุปงานวิจัยในต่างประเทศ	๑๐๒
๓.๑	ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย	๑๑๑
๓.๒	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	๑๑๒
๓.๓	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๑๗ คน	๑๒๑
๓.๔	ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสนทนากลุ่มเฉพาะ	๑๒๓
๔.๑	จำนวน และร้อยละของข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	๑๒๗
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการการท่องเที่ยวในภาพรวม	๑๒๘
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการการท่องเที่ยวจำแนกเป็นรายชื่อ	๑๒๙
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในภาพรวม	๑๓๑
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจำแนกเป็นรายชื่อ	๑๓๒
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลการบริหารจัดการท่องเที่ยวตามหลักสี่ปายะ ๗ ในภาพรวม	๑๓๔
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลการบริหารจัดการท่องเที่ยวตามหลักสี่ปายะ ๗ จำแนกเป็นรายชื่อ	๑๓๕
๔.๘	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาพรวม	๑๓๘

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๙	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำแนกเป็นรายข้อ	๑๓๙
๔.๑๐	ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้ในรูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร	๑๔๑
๔.๑๑	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ ในโมเดลที่มีตัวแปรหลักสี่ปัจจัย ๗ เป็นตัวแปรส่งผ่าน	๑๔๔
๔.๑๒	ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลการจัดการการท่องเที่ยว	๑๔๕
๔.๑๓	แสดงค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการจัดการการท่องเที่ยว	๑๔๖
๔.๑๔	ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลการมีส่วนร่วม	๑๔๗
๔.๑๕	แสดงค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการมีส่วนร่วม	๑๔๘
๔.๑๖	ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลหลักสี่ปัจจัย ๗	๑๔๙
๔.๑๗	แสดงค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลหลักสี่ปัจจัย ๗	๑๕๐
๔.๑๘	ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๑๕๑
๔.๑๙	แสดงค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลประสิทธิผลการบริหาร จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๑๕๒
๔.๒๐	ค่าสถิติความสอดคล้องกลมกลืนของประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิง นิเวศของจังหวัดสมุทรสาครที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดล การวิจัย	๑๕๔
๔.๒๑	ค่าสถิติผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรในประสิทธิผลการบริหารจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีการปฏิบัติตามหลักสี่ปัจจัย ๗ เป็น ตัวแปรส่งผ่าน	๑๕๕
๔.๒๒	ผลการประเมินความเหมาะสมของประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยภาพรวม	๑๗๙
๔.๒๓	ผลการประเมินความเหมาะสมของการบูรณาการหลักสี่ปัจจัย ๗ โดย ภาพรวม	๑๗๙
๔.๒๔	ผลการประเมินความเหมาะสมของการจัดการการท่องเที่ยวโดยภาพรวม	๑๘๐
๔.๒๕	ผลการประเมินความเหมาะสมของการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวม	๑๘๐

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า	
๒.๑	องค์ประกอบของสัปปายะ ๗	๑๔
๒.๒	ประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๒๕
๒.๓	องค์ประกอบของการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	๕๖
๒.๔	องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม	๖๙
๒.๕	แผนที่จังหวัดสมุทรสาคร	๗๐
๒.๖	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๐๔
๔.๑	แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการจัดการการท่องเที่ยว	๑๔๑
๔.๒	แผนภาพที่ ๔.๒ แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการมีส่วนร่วม	๑๔๗
๔.๓	แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลหลักสัปปายะ ๗	๑๔๙
๔.๔	แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๑๕๑
๔.๕	ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดลการวิจัย	๑๕๑
๔.๖	แสดงการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากการสัมภาษณ์	๑๖๒
๔.๗	แสดงการมีส่วนร่วมจากการสัมภาษณ์	๑๖๖
๔.๘	แสดงหลักธรรมสัปปายะ ๗ จากการสัมภาษณ์	๑๖๙
๔.๙	แสดงประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครจากการสัมภาษณ์	๑๗๒
๔.๑๐	แสดงรูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร	๑๗๓
๔.๑๑	แสดงองค์ความรู้ของรูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร	๑๗๙
๔.๑๒	แสดงองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร	๑๘๓

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

การใช้อักษรย่อ

อักษรย่อชื่อคัมภีร์ในวิทยานิพนธ์นี้ ใช้อ้างอิงจากคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐ และพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พุทธศักราช ๒๕๓๙ คัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดังต่อไปนี้

คำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

การอ้างอิงพระไตรปิฎกอ้างอิงทั้งฉบับภาษาบาลีและภาษาไทย ใช้ระบุชื่อคัมภีร์ และระบุถึง เล่ม/ข้อ/หน้า ตามลำดับ เช่น วิ.มหา. (บาลี) ๕/๑๖/๑๕. หมายถึง คัมภีร์วินยปิฎก มหาวิภังคปาติ ภาษาบาลี เล่ม ๕ ข้อ ๑๖ หน้า ๑๕ วิ.มหา. (ไทย) ๕/๑๖/๒๑-๒๒. หมายถึง คัมภีร์วินยปิฎก มหาวิภังค ภาษาไทย เล่ม ๕ ข้อ ๑๖ หน้า ๒๑-๒๒ เป็นต้น

พระสุตตันตปิฎก

ม.อ. (ไทย) = สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุपरินิชาด (ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ ความเป็นมา

ประเทศไทยนั้นการท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมการให้บริการ ในประเทศอันดับต้น ๆ ที่มีการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศและประชาชนในทุกระดับชั้น ณ สถานที่ท่องเที่ยวในหลาย ๆ แหล่งของทุกจังหวัดในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดการใช้จ่ายขึ้นในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นการเดินทางขนส่ง ที่พักอาหารของที่ระลึกจากการท่องเที่ยวรวมถึงกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ และวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะชุมชนมอญที่อาศัยอยู่บริเวณแนวชายฝั่งทะเลอันเป็นแหล่งของพืชวัตถุดิบ นั่นคือ "กกเหลียม" ซึ่งจะนำไปใช้ในการสานเสื่อกกมอญ^๑ ทั้งนี้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจสร้างงานให้ประชาชนและเพิ่มรายได้ให้ประเทศรวมทั้งส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วทุกภูมิภาคตามนโยบายของรัฐบาลโดยส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทยโดยเน้นการประสานงานระหว่างเครือข่ายภาครัฐกับภาคเอกชนกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวภายในประเทศที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ประโยชน์ทั้งต่อประชาชนในท้องถิ่นและบุคคลต่างถิ่นอันจะนำไปสู่การสร้างประสบการณ์และกระตุ้นจิตสำนึกรักษาสีเขียวและวัฒนธรรมทั้งให้เกิดความรักและภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยซึ่งเป็นการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากลอย่างยั่งยืน

แผนปฏิบัติการส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำปี ๒๕๖๒ ของ ททท. จัดทำขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดของแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ นโยบายรัฐบาล ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ : โมเดลประเทศไทย ๔.๐ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และแผนวิสาหกิจ ททท. พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ฉบับทบทวน พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๔) ผสมกับการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมใน

---

^๑ มรดกภูมิปัญญา พหุวัฒนธรรม ชาตินพันธุ์ สาครบบุรี , พิมพ์ครั้งที่ ๑, สมุทรสาคร, หน้า ๑๖๕-

สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต เพื่อให้ได้แผนที่เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและมีประสิทธิผลสูงสุด^๒

ปัจจุบันกลุ่มนักท่องเที่ยวมีความหลากหลายมากขึ้น ซึ่งการท่องเที่ยวมูลค่าสูง เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมุ่งแสวงหาความพึงพอใจ จากการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย หรือ การได้รับบริการที่ดีเยี่ยม มุ่งเน้นการให้ ประสบการณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึก (Emotion) สอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวแบบหรูหรา (Luxury Tourism) ที่นักท่องเที่ยวยินดีใช้เวลา ความสะดวกสบายและความพิเศษเฉพาะบุคคล เพื่อลดขั้นตอนความยุ่งยากในการท่องเที่ยว เพราะเวลาเทียบเท่ากับทรัพย์สินที่มีมูลค่า และความสำคัญ ซึ่งการท่องเที่ยวมูลค่าสูงกำลังมีการเติบโตระยะยาว ในหัวข้อนี้จึงได้มีการนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวมูลค่าสูง แนะนำธุรกิจการท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องและกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ในต่างประเทศ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้ สัมผัส เรียนรู้ชื่นชม และเข้าใจผลกระทบของ มนุษย์ที่มีต่อระบบนิเวศ^๓

ในส่วนของสถานการณ์การท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาปัจจุบันมีรายได้จากการท่องเที่ยวมีสัดส่วนมากถึงร้อยละ ๑๐.๔ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) และส่งผลให้อุตสาหกรรมต่อเนื่องในพื้นที่ทั้งสินค้าและบริการเติบโตในแนวขนานกับจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวซึ่งเพิ่มขึ้นจาก ๑๑.๗ ล้านคนและ ๐.๔ ล้านล้านบาทในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็น ๒๙.๘ ล้านคนและ ๒.๓ ล้านล้านบาทในปี ๒๕๕๘ จากสถิติดังกล่าวนี้ได้สะท้อนสภาพของการท่องเที่ยวไทยในปัจจุบันโดยสมบูรณ์ เพราะในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาโครงสร้างนักท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากกล่าว คือ จำนวนนักท่องเที่ยวจากตลาดใหม่ อาทิ ประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนเติบโตอย่างก้าวกระโดดสวนทางกับนักท่องเที่ยวจากประเทศพัฒนาแล้วที่ประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวและประสงค์เดินทางไปยังจุดหมายใหม่ ๆ ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวมายังประเทศไทยค่อนข้างอึมครึมโดยในปี ๒๕๕๗ นักท่องเที่ยวจากยุโรปตะวันออกกลางและเอเชียเนียลดลงร้อยละ ๒.๓๕.๑ และ ๗.๘ จากปีก่อนหน้าตามลำดับตรงข้ามกับจำนวนนักท่องเที่ยวไปยังประเทศเพื่อนบ้านเช่นเมียนมาร์ที่ขยายตัวอย่าง

^๒การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, **สรุปแผนปฏิบัติการส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำปี ๒๕๖๒ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ฉบับที่ ๒**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.tat.or.th/th/about-tat/annual-report> [๒๐ กันยายน ๒๕๖๓].

^๓การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, **๙ แนวโน้มใหม่ ในอนาคตการท่องเที่ยว**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://api.tourismthailand.org/upload/live/content_article_file/20603-15378.pdf [๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔].

ต่อเนื่อง นอกจากนี้ด้วยปัจจัยหลายประการอาทิ โครงสร้างพื้นฐาน การเดินทางทางบกไม่เอื้ออำนวย บุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่มีความสามารถทางภาษาต่างประเทศไม่เพียงพอข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการจำกัดรวมทั้งตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์และการตลาดของแต่ละกลุ่มจังหวัดไม่ชัดเจนนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวหลักในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนืออันเป็นที่รู้จักในระดับโลกซึ่งก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจในแนวขนานโดยกรุงเทพมหานคร ชลบุรี และภูเก็ตมีรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ล้านบาทต่อปีซึ่งมากกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมกัน ๒๐ จังหวัด^๕

จังหวัดสมุทรสาคร เป็นจังหวัดชายทะเล ตั้งอยู่ปากแม่น้ำท่าจีน หลักฐานทางประวัติศาสตร์ กล่าวไว้ว่า ในสมัยกรุงศรีอยุธยา สมุทรสาครเดิมเป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่มีชาวจีนนำเรือสำเภาเข้ามาจอดเทียบท่าค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าและได้พักอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จึงเรียกว่า “บ้านท่าจีน” ตั้งอยู่บริเวณปากอ่าวไทย ต่อมาในสมัยแผ่นดินสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ (พ.ศ. ๒๐๙๙) ได้โปรดให้ยกฐานะ “บ้านท่าจีน” ขึ้นเป็น “เมืองสาครบุรี” เพื่อเป็นหัวเมืองสำหรับเรียกระดมพลเวลาเกิดสงคราม และเป็นเมืองด่านหน้าป้องกันข้าศึกศัตรูที่จะเข้ามารุกรานบุกรุกทางทะเล ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ทรงโปรด ให้เปลี่ยนชื่อ “เมืองสาครบุรี” เป็น “เมืองสมุทรสาคร” ซึ่งมีความหมายว่า “เมืองแห่งทะเลและแม่น้ำ” ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๔๘) ทรงปฏิรูปการปกครองมีการจัดระบบการบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็นมณฑลเทศาภิบาล และได้ทรงมีพระราชดำริที่จะสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่น โดยใช้รูปแบบการปกครองแบบสุขาภิบาล จึงได้มีพระบรมราชโองการให้ยกฐานะ “ตำบลท่าฉลอม” เป็น “สุขาภิบาลท่าฉลอม” จังหวัดสมุทรสาคร เป็นสุขาภิบาลที่ตั้งขึ้นในหัวเมืองเป็นแห่งแรกของประเทศไทย ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาล ที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๕๖) โปรดเกล้าให้ทางราชการเปลี่ยนคำว่า “เมือง” เป็น “จังหวัด” ทั่วทุกแห่ง ในพระราชอาณาจักร “เมืองสมุทรสาคร” จึงได้เปลี่ยนเป็น “จังหวัดสมุทรสาคร” มาจวบจนปัจจุบันนี้

ส่วนคำว่า “มหาชัย” ที่คนทั่วไปชอบเรียกกันนั้น เป็นชื่อคลองที่สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ ๘ แห่งกรุงศรีอยุธยาโปรดให้ขุดคลองลัดจากเมืองธนบุรี เป็นแนวตรงไปออกปากน้ำเมืองสาครบุรีแทนคลองโคกขามที่คดเคี้ยว แต่ยังไม่ทันเสร็จทรงสวรรคตเสียก่อน จนถึงรัชสมัยสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ ๙

^๕ คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นนทบุรี ปทุมธานี สิงห์บุรีอ่างทอง), แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลางพ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://www.mots.go.th/download/article/article_20170323135629.pdf [๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔].

(ขุนหลวงท่ายสระ) ได้โปรดให้ขุดคลองต่อจนแล้วเสร็จ และได้พระราชทานนามว่าคลองมหาชัย ต่อมา ณ บริเวณฝั่งซ้ายปากคลองได้เกิดชุมชนขนาดใหญ่ขึ้นชื่อว่า “มหาชัย” จึงเป็นที่นิยมเรียกขานแต่นั้นเป็นต้นมา^๕

๑.๑.๒ ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพอันทรงคุณค่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะมีแหล่งท่องเที่ยวหลาย ๆ รูปแบบ อาทิเช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมากซึ่งนักท่องเที่ยวได้ให้ความสนใจอย่างยิ่งต่อการท่องเที่ยวในหลาย ๆ รูปแบบ ซึ่งกิจกรรมที่ดำเนินการขึ้นภายใต้การท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ล้วนแล้วเป็นการสร้างภาพความประทับใจ และตราตรึงให้กับบุคคลที่มาท่องเที่ยวเกิดความสุขที่ได้รับจากการท่องเที่ยวในรูปแบบนั้น ๆ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนได้ใช้ศักยภาพหรือความสามารถด้านแนวคิดสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวเองเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างมุ่งมั่นตั้งใจในวิถีทางและประสบการณ์เรียนรู้ โดยที่นักท่องเที่ยวอาสาเข้าไปมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นผสมผสานกับแนวคิดใหม่ให้กิจกรรมนั้นเป็นที่น่าสนใจ เพื่อให้เกิดความประทับใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาครให้มีชื่อเสียงที่โด่งดังไปทั่วโลก และตัดเทียมการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่น ๆ นอกจากนั้นยังได้มีการบูรณาการหลักพุทธธรรม คือ หลักสัปปายะ ๗ เป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสแก่พระภิกษุในพระพุทธศาสนา ซึ่งมาสามารถนำมาประยุกต์เข้ากับหลักการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนได้ มี ๗ ด้านแต่ในการศึกษารั้งนี้ผู้วิจัยได้บูรณาการเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและประเด็นที่ศึกษาดังนี้ นัยที่ ๑) ที่อยู่ซึ่งเหมาะสม ๒) ที่หาอาหาร ๓) การพุดคุยที่เหมาะสม ๔) บุคคลที่ถูกกันเหมาะสม ๕) อาหารที่เหมาะสม ๖) ดินฟ้าอากาศธรรมชาติแวดล้อมที่เหมาะสม ๗) อิริยาบถที่เหมาะสม ผลจากการศึกษาจะสามารถนำไปสู่การส่งเสริมคุณค่าการท่องเที่ยวให้มีความสมดุลและมีความสอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของประเทศ และสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงของยุคสมัยปัจจุบันอย่างยั่งยืน

^๕ คณะกรรมการสมาคมส่งเสริมท่องเที่ยว จังหวัดสมุทรสาคร, ข้อมูลท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสาคร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://samutsakhon.suchart.work/sample-page/> [๒๑ กันยายน ๒๕๖๓].

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร เป็นอย่างไร

๑.๒.๒ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร มีอะไรบ้าง

๑.๒.๓ รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร ควรเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

๑.๓.๒ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

๑.๓.๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษา รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิผล ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยให้ครอบคลุมปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้ผลการศึกษสามารถตอบปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ซึ่งขอบเขตของการวิจัย ประกอบด้วย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร โดยมุ่งประเด็นการศึกษาให้มีทิศทางเดียวกันกับแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว หลักสัปปายะ ๗ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยกำหนดตัวแปร ดังนี้

๑) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิด และข้อค้นพบจากผลงานวิจัยในบริบทปัจจัยที่ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อค้นหา

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่าตัวแปรเชิงปริมาณ (Quantitative Variable) ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายนอก และตัวแปรแฝงภายใน ดังนี้

๑.๑) ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous Latent Variable) กล่าวคือ ตัวแปรเหตุที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย ๒ ตัวแปร ได้แก่

(๑) ปัจจัยด้านการจัดการการท่องเที่ยว ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) ๕ ตัวแปรคือ สิ่งดึงดูดใจ กิจกรรม การเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก

(๒) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) ๔ ตัวแปรคือ การมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมประเมิน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

๑.๒) ตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous Latent Variable) ประกอบด้วย ๒ ตัวแปร ได้แก่

(๑) ตัวแปรส่งผ่านคือ หลักสัปปายะ ๗ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) ๗ ตัวแปรคือ อาวาสสัปปายะ โคจรสัปปายะ ภัตตสัปปายะ บุคคลสัปปายะ โภชนสัปปายะ อุตสัปปายะ อิริยาปถสัปปายะ

(๒) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) ๔ ตัวแปรคือ คุณภาพแหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากรด้านการท่องเที่ยวการสร้างความสะดวกสบายให้การท่องเที่ยว

๒) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตัวแปรเชิงคุณภาพ (Qualitative Variable) ประกอบด้วยรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิภาพตามหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) ประชากร (Population) ที่ใช้ในศึกษาครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน ๑,๕๖๒,๕๕๒^๖ คน

๒) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูปหรือคน ประกอบด้วย

ผู้บริหารกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	จำนวน ๔ คน
ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	จำนวน ๔ คน

^๖สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสมุทรสาคร, จำนวนนักท่องเที่ยว/รายได้จากการท่องเที่ยว, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://samutsakhon.mots.go.th/more_news.php?cid=49 [๑ ตุลาคม ๒๕๖๓].

ผู้นำชุมชน	จำนวน ๓ คน
นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์	จำนวน ๒ รูปหรือคน
ผู้ประกอบการ	จำนวน ๒ คน
ตัวแทนนักท่องเที่ยว	จำนวน ๒ คน
	รวม ๑๗ คนหรือคน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้คือ จังหวัดสมุทรสาครแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๓ อำเภอ, ๔๐ ตำบล, และ ๒๙๐ หมู่บ้าน ๑) อำเภอเมืองสมุทรสาคร ๒) อำเภอกะทู้มแบน ๓) อำเภอบ้านแพ้ว

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ศึกษา ตั้งแต่เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึงเดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ รวมเป็นระยะเวลา ๑๒ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ โมเดล ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานที่ ๒ ปัจจัยด้านบริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วม หลักสัปปายะ ๗ มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลที่เกิดจากการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่เป็นไปตามหลักประสิทธิผลโดยที่หลักประสิทธิผลนั้นจะมุ่งสู่การปฏิบัติงานที่บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร มีกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบที่มีมาตรฐาน สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย

๑) **คุณภาพแหล่งท่องเที่ยว** หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความเป็นมาตรฐานสินค้าและบริหารมีความเป็นมาตรฐาน แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์และมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยว

๒) **โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก** หมายถึง โครงสร้างพื้นฐาน ถนนหนทาง มีมาตรฐานใช้งานได้สะดวกสบาย สถานที่ท่องเที่ยวมีความปลอดภัย และถูกสุขอนามัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานครบ มีไฟฟ้า น้ำประปา ของใช้ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศครบครัน

๓) **บุคลากรด้านการท่องเที่ยว** หมายถึง บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วยผู้บริหาร บุคลากร ประชาชนในพื้นที่ โดยที่บุคลากรเหล่านี้จะต้องมีความรู้ความสามารถ สามารถให้คำแนะนำในการท่องเที่ยวได้ดี และประพฤติตนเป็นเจ้าบ้านที่ดี ซึ่งจะสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ยั่งยืนได้

๔) **การสร้างความปลอดภัยให้กับการท่องเที่ยว** หมายถึง การสร้างความปลอดภัยให้กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการให้มีมาตรฐาน บนพื้นฐานเอกลักษณ์ของความเป็นไทย มีการส่งเสริมการตลาดเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๖.๒ **การบริหารจัดการการท่องเที่ยว** หมายถึง ปัจจัยที่แสดงถึงความต้องการที่จำเป็นสำหรับการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จกล่าวหาว่าสิ่งที่ดึงดูดใจ จัดเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่จูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น ประกอบด้วย

๑) **สิ่งดึงดูดใจ** หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวมีความดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยว มีแหล่งธรรมชาติที่โดดเด่นเห็นชัด มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ มีศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงาม

๒) **กิจกรรม** หมายถึง เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณี และมีกิจกรรมเชิงบูรณาการให้เข้ากับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

๓) **การเข้าถึง** หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นต้นว่ามีการเดินทางไปสถานที่ท่องเที่ยวที่สะดวกสบาย ไม่ไกลจากตัวเมือง แต่ละสถานที่ไม่ไกลกัน สามารถเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวได้ง่ายโดยใช้ระบบนำทาง GPS มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน

๔) **สิ่งอำนวยความสะดวก** หมายถึง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่นป้ายนิทรรศการแสดงรายละเอียดของสถานที่ ห้องน้ำห้องสุขาสะอาดเหมาะสมถูกต้องตามหลักสุขอนามัย มีสถานที่จอดรถเพียงพอ มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกและช่องทางสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ

๕) **ที่พัก** หมายถึง สถานที่พักอาศัยหลับนอน โดยจะต้องอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีราคาที่เหมาะสมไม่ถูกไม่แพงจนเกินไป มีความสะดวกสบาย และความปลอดภัย

๑.๖.๓ **การมีส่วนร่วม** หมายถึง ลักษณะหรือมิติของการมีส่วนร่วมไว้ ๔ รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโครงการการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑) **การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ** หมายถึง การที่ชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียร่วมวางแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการวางแผน และมีช่องทางให้นักท่องเที่ยวแสดงข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์สำหรับการวางแผน

๒) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หมายถึง ชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียร่วมกันบริหารจัดการท่องเที่ยวดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันรับผิดชอบ และมีช่องทางให้นักท่องเที่ยวได้เสนอแนวทางในการดำเนินการ

๓) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง คนในชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนในการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ประเมินผลด้วย

๔) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง คนในชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียได้รับประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และประโยชน์ในเชิงคุณค่าจากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และนักท่องเที่ยวได้รับผลประโยชน์คือมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถรองรับและอำนวยความสะดวกได้

๑.๖.๔ สัปปายะ ๗ หมายถึง การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยประยุกต์ให้สอดคล้องกับหลักสัปปายะ ๗ ประกอบด้วย

๑) อวาสสัปปายะ (สถานที่เหมาะสม) หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีการดูแลความสะอาดเป็นประจำ จัดให้อยู่ในที่ ๆ ปราศจากมลภาวะ ไม่แออัดพลุกพล่าน การเดินทางไปมาสะดวกสบาย

๒) โจรสัปปายะ (ร้านอาหารเหมาะสม) หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีร้านอาหารที่ได้มาตรฐาน อยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว มีร้านให้เลือกอย่างหลากหลาย มีสถานที่จอดรถที่เพียงพอ

๓) ภัตสัปปายะ (การพูดคุยเหมาะสม) หมายถึง ฝ่ายประชาสัมพันธ์คอยอำนวยความสะดวกข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้องครบถ้วน ใช้วาจาในการสื่อสารที่สุภาพไพเราะน่าฟัง ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

๔) บุคคลสัปปายะ (บุคลากรเหมาะสม) หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีความสุภาพเรียบร้อย มีคุณ徳ที่มีความเชี่ยวชาญในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีความเป็นกัลยาณมิตร คนในชุมชนปฏิบัติตนเสมือนเจ้าบ้านให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ

๕) โภชนสัปปายะ (อาหารเหมาะสม) หมายถึง อาหารมีรสชาติที่ถูกปากนักท่องเที่ยว มีให้เลือกหลากหลาย การปรุงอาหารถูกต้องตามหลักสุขอนามัย และราคาไม่แพงจนเกินไป

๖) อุตสัปปายะ (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม) หมายถึง มีการจัดการสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ปราศจากมลภาวะทางเสียงและกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ มีที่หลบแดดหลบฝนเพียงพอ มีระบบสัญญาณเตือนภัยที่พร้อมใช้งาน

๗) อิริยาบถสัปปายะ (อิริยาบถเหมาะสม) หมายถึง นักท่องเที่ยวสามารถใช้อิริยาบถหรือแสดงอิริยาบถต่าง ๆ ในการท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย จากการมีสถานที่นั่งพักที่เพียงพอ มี

การจัดสถานที่เดินท่องเที่ยวได้อย่างสวยงามสบายเหมาะสม มีที่นั่งพักในกรณีรับบริการจากเจ้าหน้าที่ มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

๑.๗.๒ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

๑.๗.๓ ได้รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

๑.๗.๔ องค์ความรู้ที่เป็นผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทาง เพื่อดำเนินงานให้เป็นตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดอื่นเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีประสิทธิผล และให้มีความคุ้มค่าของนักท่องเที่ยวต่อการเที่ยวชม

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในหัวข้อดังกล่าวตามรายละเอียดดังนี้

- ๒.๑ หลักสัพพายะ ๗
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- ๒.๔ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว
- ๒.๕ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- ๒.๖ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย
- ๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ หลักสัพพายะ ๗

หลักสัพพายะ ๗ เป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสแก่พระภิกษุในพระพุทธศาสนา ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์เข้ากับหลักการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนได้ ก่อนอื่นผู้วิจัยจะกล่าวถึงหลักสัพพายะ ๗ ที่พระพุทธเจ้าได้แสดงแก่พระสงฆ์ก่อน ดังต่อไปนี้

สัพพายะ หมายถึง สบาย สภาพเอื้อ สภาวะที่เกื้อหนุน สิ่ง สถาน หรือบุคคล ซึ่งเป็นที่สบาย เหมาะกัน เกื้อกูล หรือ เอื้ออำนวย โดยเฉพาะที่ช่วยเกื้อหนุนการบำเพ็ญและประคับประคองรักษาสมาธิ^๑ ทั้งนี้ยังหมายถึงสิ่งที่เอื้อต่อการอยู่ดีและการที่จะพัฒนาชีวิต สิ่งที่เหมาะสมกัน อันเกื้อหนุนในการเจริญภาวนาให้ได้ผลดี ช่วยให้สมาธิตั้งมั่น ไม่เสื่อมถอย มี ๗ ประการ ดังนี้

---

^๑พระพุทธโฆสาจารย์, คัมภีร์วิสุทธิมรรค, แปลและเรียบเรียงโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร), พิมพ์ครั้งที่ ๖, (Taiwan: The Corporate body of the Buddha Educational Foundation, ๒๕๔๘), หน้า ๒๒๐.

๑. อาวาสสัปปายะ (ที่อยู่ซึ่งเหมาะสม เช่น ไม่พลุกพล่านจอแจ suitable abode)^๒
๒. โคจรสัปปายะ (ที่หาอาหาร ที่เที่ยวบดินทบาทที่เหมาะสมดี เช่น มีหมู่บ้านหรือชุมชนที่มีอาหารบริบูรณ์อยู่ไม่ไกลไม่ไกลเกินไป suitable resort)
๓. ภัตตสัปปายะ (การพูดคุยที่เหมาะสม เช่น พูดคุยเล่าขานกันแต่ในกถาวัตถุ ๑๐ และพูดแต่พอประมาณ suitable speech)
๔. บุคคลสัปปายะ (บุคคลที่ถูกกันเหมาะสม เช่น มีท่านผู้ทรงคุณธรรม ทรงภูมิปัญญา เป็นที่ปรึกษาเหมาะสมใจ suitable person)
๕. โภชนสัปปายะ (อาหารที่เหมาะสม เช่น ถูกกับร่างกาย เกื้อกูลต่อสุขภาพ ฉ้นไม่ยาก suitable food)
๖. อุตสัปปายะ (ดินฟ้าอากาศธรรมชาติแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น ไม่หนาวเกินไป ไม่ร้อนเกินไป เป็นต้น suitable climate)

๗. อิริยาปถสัปปายะ (อิริยาบถที่เหมาะสม เช่น บางคนถูกกับกิจกรรม บางคนถูกกับนั่งตลอดจนมีการเคลื่อนไหวที่พอดี suitable posture)

ในพระไตรปิฎกมีเนื้อความเกี่ยวกับสัปปายะ ดังนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าครั้งตรัสบอกรูปกัมมัญฐานด้วยอาการอย่างนี้แล้ว เมื่อจะตรัสบอกอรูปกัมมัญฐาน จึงได้ตรัสบอกด้วยอำนาจแห่งเวทนา. เพราะว่า กัมมัญฐานมี ๒ อย่าง คือ รูปกัมมัญฐาน ๑ อรูปกัมมัญฐาน ๑ รูปกัมมัญฐาน และอรูปกัมมัญฐานนี้นั้นแหละ ตรัสเรียกว่า รูปปริคค บรรดาอรูปกัมมัญฐานและอรูปกัมมัญฐานนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อจะตรัสบอกอรูปกัมมัญฐาน จึงตรัสจตุธาตววัตถาน (การกำหนดธาตุ ๔) ไว้ด้วยอำนาจแห่งมนสิการโดยสังเขปบ้าง ด้วยอำนาจการมนสิการโดยพิสดารบ้าง

กัมมัญฐานแม้ทั้ง ๒ อย่างนั้นได้แสดงไว้แล้วในคัมภีร์วิสุทธิมรรค โดยอาการทั้งปวงนั้นแหละ แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อจะตรัสบอกอรูปกัมมัญฐาน โดยมากก็จะตรัสบอกด้วยอำนาจแห่งเวทนา. เพราะว่า ความพึงใจในอรูปกัมมัญฐาน มี ๓ อย่าง คือ (พึง) ด้วยอำนาจแห่งผัสสะ ๑ ด้วยอำนาจแห่งเวทนา ๑ ด้วยอำนาจแห่งจิต ๑^๓

ผัสสะ เมื่อถูกต้องอารมณ์นั้นเกิดขึ้นในขณะที่จิตและเจตสิกตกไปเฉพาะครั้งแรกในอารมณ์นั้น จะปรากฏแก่พระโยคาวจรบางรูปในรูปกัมมัญฐานที่ท่านกำหนดแล้วโดยย่อหรือโดยพิสดาร เวทนาเมื่อเสวยอารมณ์นั้นเกิดขึ้นจะปรากฏแก่พระโยคาวจรบางรูป วิญญาณเมื่อกำหนดอารมณ์นั้นรู้อยู่เกิดขึ้นแก่พระโยคาวจรบางรูป บรรดาผัสสะ เวทนา วิญญาณเหล่านั้น ผัสสะปรากฏแก่พระโยคาวจรใด ไม่เฉพาะผัสสะนั้นอย่างเดียวนั้นจะเกิดขึ้น ถึงเวทนาที่เสวยอารมณ์นั้นนั้นแหละอยู่ที่

^๒ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), **พุทธธรรม ฉบับประมวลศัพท์**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๗, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา, ๒๕๕๔), หน้า ๔๓๑-๔๓๒.

^๓ ม.อ. (ไทย) ๑๒/๑๓๑-๑๕๒/๕๗๐.

จะเกิดขึ้นกับผัสสะนั้น ถึงสัญญาที่จำได้หมายรู้ ถึงเจตนาที่จงใจอยู่ เวทนาใดปรากฏแก่พระโยคาวจร ไม่เฉพาะเวทนาอย่างเดียวนั้นจะเกิดขึ้น ผัสสะที่ถูกต้องอยู่ก็จะเกิดขึ้นกับเวทนานั้น ถึงสัญญาที่หมายอยู่ ถึงเจตนาที่จงใจอยู่ ถึงวิญญานที่รู้แจ้งอยู่ ก็จะเกิดขึ้นกับเวทนานั้น เพราะฉะนั้น พระโยคาวจรนั้นย่อมกำหนดเจตสิกธรรมมีผัสสะเป็นที่ ๕ อยู่นั่นเอง จะปรากฏแก่พระโยคาวจรใด ไม่เฉพาะแต่วิญญานนั้นอย่างเดียวจะเกิดขึ้นถึง ผัสสะที่ถูกต้องอารมณ์นั้นนั้นแหละอยู่ก็จะเกิดขึ้นกับวิญญานนั้น ถึงเวทนาที่เสวยอยู่ ถึงสัญญาที่จำได้หมายรู้อยู่ ถึงเจตนาที่จงใจอยู่ซึ่งอารมณ์นั้น ก็จะเกิดขึ้นกับวิญญานนั้น เพราะฉะนั้น พระโยคาวจรนั้นย่อมกำหนดเจตสิกธรรมมีผัสสะเป็นที่ ๕ อยู่นั่นเอง พระโยคาวจรนั้น เมื่อพิจารณาว่า ธรรมมีผัสสะเป็นที่ ๕ เหล่านี้อาศัยอยู่จะทราบชัดว่า อาศัยวัตถุอยู่ กรรกายชื่อว่า วัตถุ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสหมายเอาว่า ก็แลวิญญานของเรานี้อาศัยอยู่ในกรรกายนี้ ผูกพันอยู่ในกรรกายนี้

โดยเนื้อความ พระโยคาวจรนั้นย่อมเห็นทั้ง (มหา) ภูตรูปทั้งอุปาทายรูป เมื่อเป็นเช่นนี้ในเวทนาบรรพนี้ พระโยคาวจรจะเห็นเพียงนามรูปเท่านั้นว่าวัตถุเป็นรูป เจตสิกธรรมมีผัสสะเป็นที่ ๕ เป็นนาม. และในข้อนี้ รูปได้แก่รูปขันธ์ นามได้แก่รูปขันธ์ทั้ง ๔ เพราะฉะนั้น จึงมีเพียงเบญจขันธ์เท่านั้น. เพราะว่า เบญจขันธ์ที่จะพ้นจากนามรูป หรือนามรูปที่จะพ้นไปจากเบญจขันธ์ไม่มี พระโยคาวจรนั้น เมื่อพิจารณาเห็นว่า เบญจขันธ์เหล่านี้มีอะไรเป็นเหตุ ก็จะเห็นว่า มีวิชาเป็นต้นเป็นเหตุ แต่นั้นพระโยคาวจรจะยก (เบญจขันธ์) ขึ้นสู่ไตรลักษณ์ด้วยอำนาจนามรูปพร้อมทั้งปัจจัยว่า นี่เป็น (เพียง) ปัจจัย และสิ่งที่อาศัยปัจจัยเกิดขึ้น ไม่มีอย่างอื่นที่เป็นสัตว์หรือบุคคล มีเพียงกองสังขารล้วนๆ เท่านั้น แล้วพิจารณาตรวจตราไปว่า อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ตามลำดับแห่งวิปัสสนา

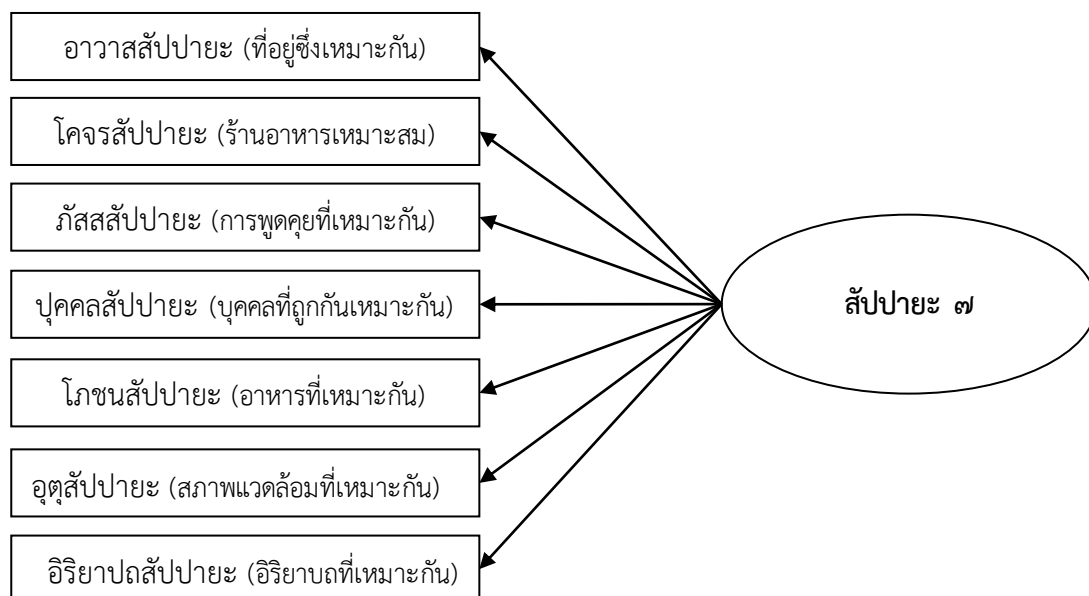
เธอหมายมั่นปฏิเวธว่า (จะได้บรรลุ) วันนี้ วันนี้ ได้อุตุสัปปายะ (อากาศสบาย) บุคคลสัปปายะ (บุคคลสบาย) โภชนสัปปายะ (โภชนะสบาย) ธัมมัสสวนะสัปปายะ (การฟังธรรมสบาย) นั่งขัดสมาธิทำเดียว ยังวิปัสสนาให้ถึงที่สุด แล้วตั้งอยู่ในพระอรหัตตมรรค ด้วยประการดังกล่าวมานี้ เป็นอันตรัสบอกพระกัมมัญฐานแก่ชนทั้ง ๓ แม้เหล่านี้ จนถึงพระอรหัต^๕

^๕ม.อ. (ไทย) ๑๒/๑๓๑-๑๕๒/๕๗๐.

ตารางที่ ๒.๑ หลักสัปปายะ ๗

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พระพุทธโฆสาจารย์, คัมภีร์วิสุทธิมรรค	สัปปายะ หมายถึง สบาย สภาพเอื้อ สภาพที่เกื้อหนุน สิ่งสถาน หรือบุคคล ซึ่งเป็นที่สบาย เหมาะกัน เกื้อกูล หรือเอื้ออำนวย โดยเฉพาะที่ช่วยเกื้อหนุนการบำเพ็ญและประคับประคองรักษาสมาธิ
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)	๑.อवासสัปปายะ คือ ที่อยู่ซึ่งเหมาะสม ๒.โคจรสัปปายะ คือ ร้านอาหารที่มีความเหมาะสม ๓.ภัสสสัปปายะ คือ การพูดคุยที่เหมาะสม ๔.บุคคลสัปปายะ คือ บุคคลที่ถูกกันเหมาะสม ๕.โภชนสัปปายะ คือ อาหารที่เหมาะสม ๖.อุตฺสัปปายะ คือ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และ ๗.อิริยาปถสัปปายะ คือ อิริยาบถที่เหมาะสม

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สัปปายะ ๗ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการบรรลุธรรมของพระโยคาวจรเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเมื่อนำมาประยุกต์เข้ากับหลักของการท่องเที่ยวแล้วก็จะส่งผลให้การจัดการการท่องเที่ยวประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี ซึ่งประกอบด้วย อवासสัปปายะ คือ ที่อยู่ซึ่งเหมาะสม โคจรสัปปายะ คือ ร้านอาหารที่มีความเหมาะสม ภัสสสัปปายะ คือ การพูดคุยที่เหมาะสม บุคคลสัปปายะ คือ บุคคลที่ถูกกันเหมาะสม โภชนสัปปายะ คือ อาหารที่เหมาะสม อุตฺสัปปายะ คือ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม อิริยาปถสัปปายะ คือ อิริยาบถที่เหมาะสม ดังแผนภาพที่ ๒.๑

แผนภาพที่ ๒.๑ องค์ประกอบของสัปปายะ ๗

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล

๒.๒.๑ ความหมายของประสิทธิผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาโมเดลประสิทธิผลพุทธวิถีการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ชุมชนการเกษตร” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผล นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าประสิทธิผลไว้ดังต่อไปนี้

ประสิทธิผล หมายถึง ผลสำเร็จหรือผลที่เกิดขึ้น^๕ คำจำกัดความของประสิทธิผลขององค์การ หมายถึง องค์การที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าหรือกลุ่มประโยชน์ที่มีความสำคัญต่อความอยู่รอดขององค์การ^๖ ระดับความสำเร็จของการบรรลุเป้าหมายหรือความสำเร็จในการทำในสิ่งที่ได้ตัดสินใจนั่นเอง^๗ ระดับความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายในทางปฏิบัติ^๘ ประสิทธิผล เป็นความสามารถในการปรับตัว เปลี่ยนแปลง พัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และความสามารถในการประสานสัมพันธ์ของสมาชิกในองค์การเพื่อรวมพลังให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการปฏิบัติภารกิจ^๙ ประสิทธิผลเป็นเกณฑ์สำหรับการประเมินนโยบายสาธารณะ นโยบายสาธารณะที่มีประสิทธิผลก็คือ นโยบายที่สามารถบรรลุผลลัพธ์ซึ่งเป็นเป้าหมายที่กำหนดไว้ในระดับสูง ดังนั้น ประสิทธิผล จึงหมายถึง ระดับการบรรลุผลลัพธ์ของนโยบายที่คาดหวังไว้นั่นเอง^{๑๐} ความสามารถในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนงานหรือโครงการที่วางไว้^{๑๑} การทำกิจกรรมการดำเนินงานขององค์การสามารถสร้าง ผลงานได้สอดคล้องกับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ทั้งในส่วนของผลผลิต และผลลัพธ์ เป็นกระบวนการเปรียบเทียบ

^๕ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๕๖), หน้า ๒.

^๖Pfeffer, J., and Salancik, G., *The External Control of Organizations*, (New York: Harper & Row, 1978), p. 11.

^๗Eddy, W. B., *Public Organization Behavior and Development*, (Cambridge. MA: Winthrop, 1981), pp. 106-107.

^๘Steers, R. M., Ungson, G. R. and Mowday, R. T., *Managing Effective Organizations: An Introduction*, (Boston: Kent, 1985), p. 72.

^๙Bennis, W. G., *On Becoming a Leader: Reading*, (M.A: Addison-Wesley, 1989), pp. 214-215.

^{๑๐}Dunn, W. N., *Public Policy Analysis: An Introduction*, (2nd ed.), (New Jersey: Prentice-Hall, 1994), p. 329.

^{๑๑}สมชาย ดุรงค์เดช, *การประเมินโครงการ : แนวคิดและวิธีการ*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒), หน้า ๙.

ผลงานจริงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ก่อให้เกิด ผลผลิต ผลลัพธ์ ที่ตรงตามความคาดหวัง ที่กำหนดล่วงหน้าไว้มากน้อยเพียงใด การมีประสิทธิผลจึงมีความเกี่ยวข้องกับผลผลิตและผลลัพธ์การดำเนินงานเป็นกระบวนการ วัดผลงานที่เน้นด้านปัจจัยนำออก^{๑๒} นักวิชาการท่านมองประสิทธิผลขององค์การเกี่ยวกับโครงสร้างและการออกแบบโครงสร้างองค์การว่า หมายถึง โครงสร้างองค์การที่เหมาะสม ครอบคลุมถึงวิธีการจัดการ ภาระงาน กิจกรรม และบุคคล ด้วยการกำหนดบทบาท หน้าที่ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ในองค์การให้เรียบร้อย^{๑๓}

ประสิทธิผล (Effectiveness) เป็นเรื่องของการกระทำใดๆ หรือความพยายามใดๆ ที่มีความมุ่งหมายจะได้รับผลอะไรสักอย่างให้เกิดขึ้น การกระทำหรือความพยายามจะมีประสิทธิผลสูงต่ำเพียงใดขึ้นกับว่าผลที่ได้รับนั้นตรงครบถ้วน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพและใช้พลังงานน้อยเพียงใด ประสิทธิผลอาจพิจารณาเป็น ๒ ระดับ คือ ๑. ประสิทธิผลของบุคคล ๒. ประสิทธิผลขององค์การ^{๑๔} ลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถปฏิบัติงานใดๆ หรือปฏิบัติกิจกรรมใดๆ แล้วประสบผลสำเร็จ ทำให้บังเกิดผลตรงและครบถ้วนตามที่มิวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผลที่เกิดขึ้นมีลักษณะคุณภาพ เช่น ความถูกต้อง ความมีคุณค่า ความเหมาะสมตึงาม ตรงกับความคาดหวังและความต้องการของหมู่คณะ สังคม และผู้จะนำผลนั้นไปใช้เป็นผลที่ได้จากการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ คือ เป็นการปฏิบัติด้วยความพอใจ ปฏิบัติเต็มความสามารถ ปฏิบัติด้วยการเลือกสรรกลวิธีและเทคนิควิธีการที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำให้บรรลุผลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ อย่างสูงสุดแต่ใช้ทุน ทรัพยากร และระยะเวลา น้อยที่สุด ประสิทธิผลขององค์การ เน้นไปที่ผลรวมขององค์การ ซึ่ง กิบนสัน และคณะ อธิบายเกณฑ์ของความมีประสิทธิภาพขององค์การ ว่าประกอบไปด้วยตัวบ่งชี้ ๕ ตัวคือ ๑) การผลิต (Production) ๒) องค์การที่มีประสิทธิผลถ้าองค์การสามารถดำเนินการผลิตให้ได้ผลผลิตทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้ตรงกับความต้องการขององค์การ ๓) ประสิทธิภาพ (Performance) ๔) องค์การมีประสิทธิผลถ้าอัตราส่วนระหว่างปัจจัยทรัพยากร (Inputs) ที่ใช้กับผลผลิต (Outputs) มีความเหมาะสมในลักษณะที่ใช้ทรัพยากรได้คุ้มค่า ๕) ความพึงพอใจ (Satisfaction) องค์การมีประสิทธิผลถ้าผลการดำเนินงานขององค์การนำมาซึ่งความสำเร็จสอดคล้องกับความต้องการ เป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ สำหรับคำว่าเป้าหมายขององค์การนั้นหมายถึง สภาพการที่องค์การปรารถนาให้บังเกิดขึ้น และได้ อธิบายเพิ่มเติมว่า องค์การที่มีประสิทธิผล หมายถึง องค์การที่ดำเนินการบรรลุเป้าหมาย (Goals)

^{๑๒} สุพจน์ ทรายแก้ว, การวัดผลการปฏิบัติงาน, เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนกลยุทธ์และการบริหารงานมุ่งผลงาน, (เชียงราย : สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏเชียงราย, ๒๕๔๕), หน้า ๑๖.

^{๑๓} Robbins, S. P., *Essentials of Organizational Behavior*, (4th ed.), (Englewood Cliff, N.J: Prentice-Hall, 1994), p. 22.

^{๑๔} สมใจ ลักษณะ, การพัฒนาประสิทธิผลในการทำงาน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์พิมพ์การพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๕-๖.

ที่ตั้งใจไว้ ประสิทธิภาพจึงเป็นเรื่องของความสำเร็จขององค์การในการกระทำสิ่งต่างๆ ตามที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ องค์การที่มีประสิทธิภาพสูงจึงเป็นองค์การที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในการทำงานตามเป้าหมาย^{๑๕}

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพที่จะนำมาบูรณาการในรูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร นั้นคือ ความสามารถในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนงานหรือโครงการที่วางไว้ ซึ่งทำกิจกรรมการดำเนินงานขององค์การสามารถสร้าง ผลงานได้สอดคล้องกับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ รวมถึงประสิทธิผลของบุคคล คือ ลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถปฏิบัติงานใดๆ ใดๆ แล้วประสบผลสำเร็จ และประสิทธิผลขององค์การ เน้นไปที่ผลรวมขององค์การ ซึ่ง กิบนสัน และคณะ อธิบายเกณฑ์ของความมีประสิทธิภาพขององค์การ ว่าประกอบไปด้วยตัวบ่งชี้ ๕ ตัวคือ ๑) การผลิต ๒) องค์การที่มีประสิทธิผลถ้าองค์การ ๓) ประสิทธิภาพ ๔) องค์การมีประสิทธิผลถ้าอัตราส่วนระหว่างปัจจัยทรัพยากร ๕) ความพึงพอใจ

ตารางที่ ๒.๒ ความหมายของประสิทธิผล

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ราชบัณฑิตยสถาน	ประสิทธิผล หมายถึง ความสำเร็จหรือผลที่เกิดขึ้น
Pfeffer, J., and Salancik, G	ประสิทธิผลขององค์การ หมายถึง องค์การที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าหรือกลุ่มประโยชน์ที่มีความสำคัญต่อความอยู่รอดขององค์การ
Eddy, W. B	ประสิทธิผล คือ ระดับความสำเร็จของการบรรลุเป้าหมายหรือความสำเร็จในการทำในสิ่งที่ได้ตัดสินใจนั่นเอง
Steers, R. M., Ungson, G. R and Mowday, R. T	ประสิทธิผล หมายถึง ระดับความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายในทางปฏิบัติ
Bennis, W. G	ประสิทธิผล เป็นความสามารถในการปรับตัว เปลี่ยนแปลงพัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และความสามารถในการประสานสัมพันธ์ของสมาชิกในองค์การเพื่อรวมพลังให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการปฏิบัติภารกิจ
Dunn, W. N	ประสิทธิผล จึงหมายถึง ระดับการบรรลุผลลัพธ์ของนโยบายที่คาดหวังไว้นั่นเอง

^{๑๕}พิทยา บวรวัฒนา, ทฤษฎีองค์การสาธารณะ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๕, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๑๗๖-๑๗๗.

ตารางที่ ๒.๒ ความหมายของประสิทธิผล (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สมชาย คุรงค์เดช	ประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนงานหรือโครงการที่วางไว้
สุพจน์ ทรายแก้ว	ประสิทธิผล หมายถึง การทำกิจกรรมการดำเนินงานขององค์กรสามารถสร้าง ผลงานได้สอดคล้องกับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ทั้งในส่วนของผลผลิตและผลลัพธ์
Robbins, S. P	ประสิทธิผลขององค์กรเกี่ยวกับโครงสร้างและการออกแบบโครงสร้างองค์การว่า หมายถึง โครงสร้างองค์การที่เหมาะสมครอบคลุมถึงวิธีการจัดการ ภาระงาน กิจกรรม และบุคคล ด้วยการกำหนดบทบาท หน้าที่ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ
สมใจ ลักษณะ	ประสิทธิผล (Effectiveness) เป็นเรื่องของการกระทำใดๆ หรือความพยายามใดๆ ที่มีความมุ่งหมายจะได้รับผลอะไรสักอย่างให้เกิดขึ้นประสิทธิผลอาจพิจารณาเป็น ๒ ระดับ คือ ๑. ประสิทธิผลของบุคคล ๒. ประสิทธิผลขององค์การ
พิทยา บวรวัฒนา	องค์การที่มีประสิทธิผล หมายถึง องค์การที่ดำเนินการบรรลุเป้าหมาย (Goals) ที่ตั้งใจไว้ ประสิทธิผลจึงเป็นเรื่องของความสำเร็จขององค์การในการกระทำสิ่งต่างๆ ตามที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ องค์การที่มีประสิทธิผลสูงจึงเป็นองค์การที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในการทำงานตามเป้าหมาย

๒.๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการวัดประสิทธิผลขององค์การ

นักวิชาการได้เสนอแนวคิดในการประเมินวัดประสิทธิผลขององค์การไว้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในสาขาวิชาที่แตกต่างกันจะให้ความสำคัญต่อเกณฑ์การประเมินที่แตกต่างกันด้วย แต่ละแนวคิดมีลักษณะเด่นและข้อด้อยในตัวเอง ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาเลือกใช้ตัวแบบหรือแนวคิดที่น่าเสนอให้เหมาะสมกับองค์การของตนเอง ในการประเมินอาจเลือกใช้ตัวแบบใดตัวแบบหนึ่งหรือหลาย ๆ ตัวแบบ สำหรับหน่วยงานที่ทำงานในลักษณะที่ต่างกันตามความเหมาะสม เป็นที่ยอมรับและรับรู้กันในหน่วยงานที่ถูกประเมิน

นักวิชาการได้เสนอว่า เครื่องบ่งชี้ ความมีประสิทธิผลขององค์การน่าจะพิจารณาจากปัจจัยต่อไปนี้คือ ความสามารถในการผลิต (Productivity) ขวัญกำลังใจ (Morale) การปฏิบัติตามแบบอย่าง (Conformity) การปรับตัว (Adaptiveness) ความเป็นปึกแผ่นหรือเป็นสถาบันของ

องค์การ โดยเห็นว่า ความสามารถขององค์การในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายเป็นประสิทธิผลขององค์การ อย่างไรก็ตามหากองค์การมี เป้าหมายมากกว่าหนึ่งเป้าหมาย จึงจำเป็นต้องเลือกว่าต้องการบรรลุเป้าหมายใด นอกจากนี้ ลักษณะขององค์การ ได้แก่ การแบ่งงานตามความชำนาญเฉพาะด้าน กระบวนการหรือขั้นตอนในการผลิตก็มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลขององค์การด้วยเช่นกัน^{๑๖}

ได้สรุปและเสนอตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การอยู่ ๔ ประเภทใหญ่ๆ คือ^{๑๗}

๑. ลักษณะขององค์การประกอบด้วย

๑.๑ โครงสร้าง หมายถึง ความสัมพันธ์ของทรัพยากรด้านมนุษย์ที่กำหนดไว้ในองค์การ การวิเคราะห์โครงสร้างจึงรวมถึงการวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ คือ

- ๑.๑.๑ ความมากมายของการรวมอำนาจ
- ๑.๑.๒ ความชำนาญเฉพาะอย่างของงาน
- ๑.๑.๓ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างมีแบบแผน
- ๑.๑.๔ ช่วงการบังคับบัญชา
- ๑.๑.๕ ขนาดขององค์การ
- ๑.๑.๖ ขนาดของหน่วยงาน

๒. บทบาทของเทคโนโลยี หมายถึง เครื่องมือหรือวิธีการซึ่งองค์การใช้แปรสภาพตัวป้อนออกไปเป็นผลผลิตที่มีผลกระทบต่อประสิทธิผลองค์การ

๓. ลักษณะของสภาพแวดล้อมของงาน Steers แบ่งสภาพแวดล้อมเป็น ๒ ระดับ คือ

๓.๑ สภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ เช่น สภาพะด้านการตลาด เศรษฐกิจ การเมือง มุ่งเฉพาะเจาะจง สภาพแวดล้อมของงานมุ่งสู่เป้าหมายขององค์การ ซึ่งยังแยกมิตี้อยู่ออกไปในเรื่องความสัมพันธ์ว่า สลับซับซ้อน ไม่สลับซับซ้อน มั่นคง เคลื่อนไหว ความแตกต่างในความแน่นอนระหว่างหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตัดสินใจภายใต้สภาพแวดล้อมซึ่งเคลื่อนไหว (Dynamic) จะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจของหน่วยงานนั้นมีการเคลื่อนไหวอีกด้วย

^{๑๖} มัชฌิม สุวรรณเรือง, “ประสิทธิผลของการนำนโยบายป้องกันปราบปรามทุจริตเลือกตั้งของโครงการ ท.ม.ก. ไปปฏิบัติ: กรณีวิจัย ปฏิบัติการเขตเลือกตั้ง ค. จังหวัดนครราชสีมา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา นโยบายสาธารณะ, (คณะรัฐประศาสนศาสตร์ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๖), หน้า ๙-๑๐.

^{๑๗} Steers, R. M., *Organizational Effectiveness and Behavior*, (New York: McMillan, 1977), pp. 7-10.

๓.๒ สภาพแวดล้อมในองค์การ หมายถึง บรรยากาศขององค์การซึ่งเกี่ยวกับความถูกต้องแม่นยำของการรับรู้สภาพแวดล้อมของผู้บริหาร ถ้าผู้บริหารรับรู้ความสลับซับซ้อน ความมั่นคงและความไม่แน่นอนที่ปรากฏอยู่ในสภาพแวดล้อมได้อย่างถูกต้ององค์การจะมีแนวโน้มที่จะสามารถสนองตอบและปรับตัวได้อย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น แต่ในแนวทางตรงข้ามองค์การสนองต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นจริง ผลในทางลบต่อความสำเร็จขององค์การก็จะมีมาก

๔. ลักษณะของบุคคลในองค์การ ซึ่ง Steers สรุปว่า

๔.๑ ความปรารถนาของบุคคลที่จะรักษาไว้ซึ่งการเป็นสมาชิกขององค์การต่อไป

๔.๒ ความปรารถนาของบุคคลในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์การ มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การมาก

๔.๓ นโยบายการบริหารและปฏิบัติ Steers ระบุว่า นโยบายจะช่วยฝ่ายบริหารให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ คือ

๔.๓.๑ การกำหนดเป้าหมายที่แน่นอน

๔.๓.๒ การจัดหาและการใช้ทรัพยากร

๔.๓.๓ การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงาน

๔.๓.๔ ภาวะผู้นำและการตัดสินใจ

ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) นั้นได้กำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนา เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และพันธกิจ ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติออกเป็น ๕ ยุทธศาสตร์ คือ^{๑๘}

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน พื้นฐานการเติบโตของการท่องเที่ยวมีปัจจัยหลักที่คุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการ ที่ต้องได้มาตรฐานระดับสากลและมีเอกลักษณ์โดดเด่น โดยการพัฒนาดังกล่าวต้องเกิดขึ้นอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีความสมดุลทั้งในด้านพื้นที่ เวลา และกลุ่มการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมการกระจายนักท่องเที่ยวและรายได้จากนักท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยพัฒนาความมั่งคั่งในทุกรัฐวิภาคของประเทศไทย

แนวทางการพัฒนา

๑) พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการทุกรูปแบบอย่างมีมาตรฐาน โดยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบ เสริมสร้าง พัฒนาและ

^{๑๘} สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔), พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการโรงแรมท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยว, ๒๕๖๐), หน้า ๒๗-๓๖.

ปรับปรุงมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวและบริการให้ครอบคลุมทุกรูปแบบ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การท่องเที่ยวกลุ่ม MICE เป็นต้น และการพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวอย่างมีมาตรฐานสอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนครอบคลุมทั้งระบบและอุตสาหกรรมภาคบริการที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันด้านธุรกิจ การถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย ทั้งภาคผลิต ภาคบริการ และกิจการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพในระดับสากล

๒) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการอย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งในเชิงอัตลักษณ์ท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว การส่งเสริมนวัตกรรมด้านการพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยการให้ความรู้และการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

๓) สร้างสมดุลในแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ ทั้งในเชิงพื้นที่ เชิงเวลา ฤดูกาล และรูปแบบการท่องเที่ยว โดยการส่งเสริมความสมดุลเชิงพื้นที่ในการท่องเที่ยว ทั้งในแง่การกระจายรายได้และจำนวนนักท่องเที่ยว ได้แก่ การจัดตั้งเขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดและพื้นที่ที่มีศักยภาพที่ยังไม่ได้รับความนิยมนการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองรอง การพัฒนาการท่องเที่ยวในชนบท การพัฒนาสินค้าและบริการที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น และการส่งเสริมความสมดุลเชิงเวลาและฤดูกาลในการท่องเที่ยว เช่น การสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่และเพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมในพื้นที่ต่าง ๆ การสนับสนุนภาคเอกชนในการลงทุนในแหล่งท่องเที่ยวใหม่ เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งล้วนมีส่วนในการส่งเสริมประสิทธิภาพในการท่องเที่ยว โดยในยุทธศาสตร์นี้เน้นด้านการพัฒนาระบบคมนาคมในทุกรูปแบบ รวมถึงการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ และการพัฒนาความปลอดภัยและสุขอนามัยอย่างเป็นระบบ^{๑๙}

แนวทางการพัฒนา

๑) พัฒนาระบบโลจิสติกส์ด้านการท่องเที่ยว โดยพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งในการเดินทางเข้าสู่ประเทศทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ได้แก่ พัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบก

^{๑๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๗-๓๖.

เพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ยกกระต๊อบระบบขนส่งสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทาง ระหว่างสถานที่ท่องเที่ยว พัฒนาเส้นทางคมนาคมทางน้ำที่สามารถเชื่อมโยงกับรูปแบบการเดินทาง อื่น ๆ พัฒนาศักยภาพของสนามบินในการรองรับนักท่องเที่ยว เพิ่มเส้นทางและจำนวนเที่ยวบิน ระหว่างประเทศและภายในประเทศที่เชื่อมโยงระหว่างเมืองท่องเที่ยวหลักและเมืองท่องเที่ยวรอง

๒) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงระบบการตรวจคน เข้าเมือง ปรับปรุงและอำนวยความสะดวกในการเดินทางผ่านแดน ปรับปรุงป้ายบอกทางและป้าย สัญลักษณ์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน จัดทำแผนที่ท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกแหล่ง เพิ่มจุดบริการ Free-WiFi ในแหล่งท่องเที่ยว จัดทำระบบบัตรโดยสารเดี่ยวที่ใช้ได้กับทุกช่องทางการเดินทาง พัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่ปราศจากอุปสรรคสำหรับคนทั้งมวล (Tourism for All) ได้แก่ ห้องน้ำคนพิการ ทางลาด รววจับ เป็นต้น และพัฒนาแอปพลิเคชันที่อำนวยความสะดวก ให้นักท่องเที่ยว

๓) พัฒนาระบบความปลอดภัยและสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว โดยการสนับสนุน เครื่องมือและอุปกรณ์เพื่อป้องกันและช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ได้แก่ กล้องวงจรปิด เครื่องแปลภาษา การติดตั้งไฟในสถานที่ท่องเที่ยว อุปกรณ์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเบื้องต้น จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือ นักท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ท่องเที่ยว ส่งเสริมสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ปรับปรุงสุขา สาธารณะ การจัดการขยะและระบบบำบัดน้ำเสียในแหล่งท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว

การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวผ่านการยกระดับคุณภาพสู่ระดับสากล เพื่อให้ ทัดเทียมขีดความสามารถของบุคลากรในระดับโลกและเพื่อเตรียมความพร้อมกับการแข่งขันที่ทวี ความรุนแรงขึ้น ผ่านความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมถึงการปลูกฝังจิตสำนึกและการเป็น เจ้าบ้านที่ดีให้กับประชาชนและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน นับเป็นเครื่องมือ สำคัญในการพิจารณาเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย^{๒๐}

แนวทางการพัฒนา

๑) พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบ ให้มีขีดความสามารถในการ แข่งขัน สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและเพียงพอต่อความต้องการของตลาด โดยการส่งเสริมความ ร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องความต้องการตลาดแรงงาน สร้างแรงจูงใจให้

^{๒๐} อ่างแล้ว, หน้า ๓๗.

ผู้ประกอบการ สนับสนุนบุคลากรให้มีสมรรถนะขั้นพื้นฐานตามตำแหน่งงาน และได้รับการฝึกอบรมที่ได้มาตรฐานสากล

๒) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว โดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานของมรดกและวัฒนธรรมท้องถิ่นจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมทักษะธุรกิจพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการประกอบธุรกิจใหม่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพิ่มช่องทางการลงทุนและพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้แก่ภาคเอกชน ภายใต้หลักการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม Thailand 4.0

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยวไทยผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทยและการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว

การพัฒนาการตลาดของการท่องเที่ยวไทยอย่างมีสมดุล เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวคุณภาพผ่านการส่งเสริมการตลาดเฉพาะกลุ่มและการพัฒนาเครื่องหมายมาตรฐานคุณภาพรวมทั้งการส่งเสริมการตลาดเพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวและกระตุ้นตลาดนักท่องเที่ยวไทย กอปรกับการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการบนพื้นฐานเอกลักษณ์อย่างไทย และการปรับใช้เทคโนโลยีเพื่อการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

ประสิทธิภาพขององค์การ (Organizational Effectiveness) หมายถึง ระดับของการปฏิบัติงานที่องค์การคาดหวัง หรือวางแผนไว้ สามารถบรรลุหรือสำเร็จลุล่วงไปได้ นอกจากนั้นยังได้กล่าวถึงองค์ประกอบขององค์การที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่

๑. การเจริญเติบโตขององค์การ (Growth) เช่น จำนวนของผลิตภัณฑ์หรือการให้บริการที่เพิ่มขึ้น

๒. การได้มาซึ่งทรัพยากรทางการจัดการ (Resource Acquisition) อันเป็นความสามารถขององค์การในการสรรหาปัจจัยนำเข้าตามกรอบการพิจารณาองค์การ ได้แก่ ทุน คน วัตถุดิบและแนวความคิดใหม่ๆ เป็นต้น

๓. ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) ขององค์การ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงไปทั้งในส่วนของผู้รับบริการ คู่แข่งขัน พนักงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

๔. นวัตกรรม (Innovation) คือ ความสามารถขององค์การในการคิดสิ่งใหม่ๆ เช่น การให้บริการรูปแบบใหม่ การใช้เทคโนโลยีใหม่ หรือระบบการจัดการที่ทันสมัย เป็นต้น

๕. ผลผลิตการให้บริการ (Productivity) คือ การจัดหาบริการที่มีคุณค่าในระดับสูง โดยใช้ต้นทุนต่ำที่สุด หรือความมีประสิทธิภาพในการจัดการ

๖. ความพึงพอใจของผู้รับบริการ (Customer/Client Satisfaction) และความพึงพอใจ ความผูกพันของพนักงาน หรือสมาชิกที่มีต่อองค์กร^{๒๑}

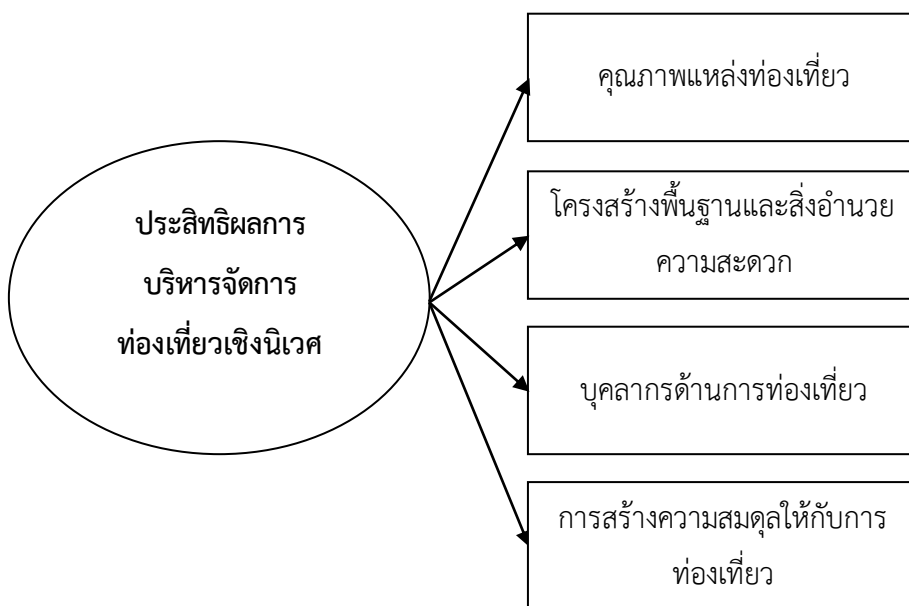
จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ยังไม่มีงานวิจัยที่กล่าวถึงโดยตรงไปตรงมา ผู้วิจัยจึงได้นำมาประยุกต์ใช้กับรูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยมุ่งที่ผลการดำเนินการที่ตอบเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เป็นสำคัญ เพราะฉะนั้นจะสามารถวัดประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้จาก ๔ ตัวชี้วัด ได้แก่ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีปัจจัยสำคัญหลายประการ ซึ่งประกอบด้วย คุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากรด้านการท่องเที่ยว และการสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยว

ตารางที่ ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการวัดประสิทธิผลขององค์กร

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
มัฆวาท สุวรรณเรือง	ความมีประสิทธิภาพขององค์กรน่าจะพิจารณาจากความสามารถในการผลิต (Productivity) ขวัญกำลังใจ (Morale) การปฏิบัติงานตามแบบอย่าง (Conformity) การปรับตัว (Adaptiveness) ความเป็นปึกแผ่นหรือเป็นสถาบันขององค์กร
Steers, R. M	แปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กรอยู่ ๔ ประเภทใหญ่ๆ คือ ๑) ลักษณะองค์กร ๒) บทบาทของเทคโนโลยี ๓) ลักษณะของสภาพแวดล้อมของงาน ๔) ลักษณะของบุคคลในองค์กร
สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	ประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีปัจจัยสำคัญหลายประการ ซึ่งประกอบด้วย คุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากรด้านการท่องเที่ยว และการสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยว
Arnold, H. T and Feldman D. C	ประสิทธิผลขององค์กร (Organizational Effectiveness) หมายถึง ระดับของการปฏิบัติงานที่องค์กรคาดหวัง หรือวางแผนไว้ สามารถบรรลุหรือสำเร็จลุล่วงไปได้

^{๒๑} Arnold, H. T., and Feldman D. C., *Inter Groups Conflict in Organization Behavior*, (New York: McGraw-Hill, 1986), p. 6.

จากแนวคิดและทฤษฎีข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าประสิทธิผลของการบริหารจัดการการท่องเที่ยว คือการวัดคุณภาพของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวใน ๔ ด้าน คือ ๑. คุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว ๒. โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ๓. บุคลากรด้านการท่องเที่ยว และ ๔. การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยว ดังแผนภาพที่ ๒.๒

แผนภาพที่ ๒.๒ ประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

๒.๓.๑ ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นแนวความคิดที่เพิ่งปรากฏขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ และยังมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่นๆ ที่ให้ความหมายเช่นเดียวกันที่สำคัญ ได้แก่ Nature Tourism, Bio Tourism, Green Tourism เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวดังกล่าว ล้วนแต่เป็นการบ่งบอกถึงการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ซึ่งจากการประชุม Globe 1990 ณ ประเทศแคนาดาได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่า การพัฒนา ที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบันโดยมีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลังด้วยการท่องเที่ยวนี้มีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจสังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย^{๒๒}

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ดังต่อไปนี้

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยไม่ให้เกิดการรบกวนหรือทำความเสียหายแก่ธรรมชาติแต่มีวัตถุประสงค์เพื่อ ชื่นชมศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลิน ไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น^{๒๓}

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) คือรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ที่มีลักษณะพิเศษเป็นของตนเอง และแตกต่างไปจากการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นลักษณะพิเศษที่อ้างถึงได้แก่^{๒๔}

๑. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่อาศัยธรรมชาติเป็นฐาน (Nature-Based tourism) เช่น แหล่งท่องเที่ยวประเภท อุทยาน วนอุทยาน เกาะแก่ง และชายทะเล เป็นต้น แต่อาจหมายรวมถึง ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น หากสิ่งเหล่านี้ปรากฏอยู่ในหรือเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศธรรมชาติ

^{๒๒} สฤกษ์ สสงอรัญ, การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือเชิงนิเวศ (Ecotourism), [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://www.dnp.go.th/NPO/html/Tour/Eco_Tour.html. [๑ ตุลาคม ๒๕๖๓].

^{๒๓} Ceballos-Lascuráin, Héctor, "Tourism, Ecotourism and Protected Areas InParks, Vol. 2 No. 3. March (1991): 95.

^{๒๔} สุรเชษฐ์ เชษฐมาส, "การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์:แนวคิด หลักการและความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในอุทยานแห่งชาติ", เอกสารประกอบประชุมสัมมนาอุทยานแห่งชาติกับนันทนาการ และการท่องเที่ยวในทศวรรษหน้าเพื่อทรัพยากรที่ยั่งยืน ๒๗-๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๙, (กรุงเทพมหานคร : กรมป่าไม้, ๒๕๓๙), (อัสตานา).

๒. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศน้อยหรือต่ำ หรือไม่มีผลกระทบต่อ วิถีทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ เพราะฉะนั้นการป้องกันและควบคุมผลกระทบอันเกิดจากการท่องเที่ยวจึงเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการ เช่น ไม่เน้นปริมาณนักท่องเที่ยวไม่สนับสนุนให้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเกินความจำเป็นเน้นธรรมชาติ และองค์ประกอบของธรรมชาติ เป็นสิ่งดึงดูด เป็นต้น

๓. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้สัมผัส เรียนรู้และเข้าใจธรรมชาติ และองค์ประกอบธรรมชาติ (รวมทั้งศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น) ตลอดจนผลกระทบของมนุษย์ที่มีต่อระบบนิเวศ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมในเชิงบวก เพราะฉะนั้นการจัดระบบบริการข้อมูล และการสื่อความหมายธรรมชาติ รวมทั้งการเพิ่มพูนศักยภาพของมัคคุเทศก์จึงเป็นเรื่องสำคัญลำดับต้น สิ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการคิด (วางแผน) การทำ (ปฏิบัติหรือดำเนินการ) และการติดตามตรวจสอบประเมินผลร่วมกับผู้เกี่ยวข้องส่วนอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนพร้อมได้รับผลตอบแทนในเชิงเศรษฐกิจเพื่อยกระดับรายได้ และคุณภาพชีวิตของท้องถิ่นด้วยความเหมาะสมเป็นธรรมจากลักษณะดังกล่าวข้างต้น

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษาการเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน คำว่า ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมยังครอบคลุมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นด้วย ส่วนคำว่ารักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืนนั้นหมายถึง การป็นผลประโยชน์ต่าง ๆ กลับสู่ชุมชนท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ^{๒๕}

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบโดยไม่ก่อให้เกิดการรบกวนหรือความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมแต่มีวัตถุประสงค์อย่างมุ่งมั่น เพื่อชื่นชมศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพพืชพรรณและสัตว์ป่าตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้น อีกทั้งช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกิดประโยชน์ต่อชุมชนอีกด้วย^{๒๖}

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวเกี่ยวกับธรรมชาติ รวมไปถึงวัฒนธรรม และประเพณีต่างๆ ของชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อไปเยี่ยมชมโดยไม่ก่อให้เกิดการรบกวน ซึ่งนักท่องเที่ยวจะต้องเข้าใจและตระหนักถึงความยั่งยืนของระบบนิเวศ

^{๒๕}The Common wealth Department of Tourism (CDoT), **National Ecotourism Strategy**, (Canberra: Australian Government Publishing Service, 1994), p. 64.

^{๒๖}กรมป่าไม้, **การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์**, [ออนไลน์] , แหล่งที่มา : <http://www.forest.go.th/WEFCOM/Part2TAT.html> [๑ ตุลาคม ๒๕๖๓].

สภาพแวดล้อมเป็นอย่างดี ในอีกความหมายหนึ่งอาจจะหมายถึงการท่องเที่ยวธรรมชาติ โดยเข้าไปศึกษาเรียนรู้ สภาพแวดล้อมของธรรมชาติ โดยไม่เน้นสิ่งอำนวยความสะดวกเกินขอบเขตของธรรมชาติ เนื่องจากจะเกิดการทำลายและเสียสมดุลของระบบนิเวศได้

ตารางที่ ๒.๔ ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Ceballos-Lascuráin, Héctor	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยไม่ให้เกิดการรบกวนหรือทำความเสียหายแก่ธรรมชาติแต่มีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชมศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น
สุรเชษฐ์ เชษฐมาส	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) คือรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ที่มีลักษณะพิเศษเป็นของตัวเอง และแตกต่างไปจากการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นลักษณะพิเศษ
The Common wealth Department of Tourism (CDoT)	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษารวมทั้งการเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน

๒.๓.๒ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประสิทธิภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ซึ่งจะมีส่วนเกี่ยวข้องให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศประสบความสำเร็จ โดยหลัก ๆ แล้วประสิทธิภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะมีผลมาจากการบริหารจัดการที่ดี การพัฒนาองค์ประกอบต่าง ๆ ของการท่องเที่ยว ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ทัศนะไว้ดังต่อไปนี้

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อสนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว โดยปกป้องและรักษาโอกาสให้กับคนในรุ่นต่อ ๆ ไปในอนาคต ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการทรัพยากรทั้งหมดที่จะสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในขณะที่จะสามารถธำรงรักษาเนื้อหาทางวัฒนธรรม กระบวนการทางนิเวศวิทยาที่จำเป็น

ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเกี่ยวพันและระบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวพันชีวิต พืช สัตว์ และมนุษย์ทั้งหลาย ซึ่งจากกรอบแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปเป็นหลักการได้ ๕ ข้อ คือ^{๒๗}

๑) ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ ทรัพยากรทางวัฒนธรรม และทรัพยากรอื่น ๆ ในการท่องเที่ยว จะต้องได้รับการอนุรักษ์ไว้เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่องในอนาคต โดยจะยังสามารถอำนวยประโยชน์ให้แก่สังคมปัจจุบันได้

๒) ต้องมีการวางแผนและจัดการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมและสังคม วัฒนธรรมในพื้นที่แห่งท่องเที่ยว

๓) คุณภาพของสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวโดยภาพรวมจะยังคงได้รับการรักษาไว้ได้และปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ เมื่อจำเป็นที่จะต้องจัดทำ

๔) ต้องรักษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเอาไว้เพื่อให้แหล่งเที่ยวนั้นจะยังคงสามารถรักษาความเป็นที่นิยมอยู่ได้และสามารถทำการตลาดต่อไปได้

๕) ผลประโยชน์ของการท่องเที่ยวจะต้องแผ่หรือกระจายไปในทุกภาคส่วนของสังคม^{๒๘} การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมีแนวความคิดที่มุ่งเน้นให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยรวม ปรับสภาพการจัดการเพื่อเข้าสู่ยุคใหม่ของกระแสโลกที่เปลี่ยนไป (Paradigm Shift) ที่เปลี่ยนจากสังคมบริโภคนิยมสู่ยุคสมัยสังคมนิยมเป็นใหญ่

ส่วนหลักการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ ๑๐ ประการคือ ๑) อนุรักษ์โดยใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (Using Resource Sustainable) ๒) ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นกับการลดของเสีย (Reducing Over-Consumption and Waste) ๓) รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม (Maintain Diversity) ๔) ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating Tourism into Planning) ๕) นำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น (Supporting Local Economy) ๖) การมีส่วนร่วม โดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น (Involving Local Communities) ๗) มีการประชุมกับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (Consulting Stakeholders and the Public) ๘) การพัฒนาบุคลากร (Training Staff) ๙) การจัดเตรียมข้อมูลคู่มือในการบริการชาวสารถการท่องเที่ยว (Marketing Tourism Responsibly) ๑๐) ประเมินผล ตรวจสอบและวิจัย (Undertaking

^{๒๗} สมัย อากาศิรม และเยวานันท์ เขมภูริรัตน์, **สถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย ๒๕๓๘**, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโลกสีเขียวในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนากรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์, ๒๕๓๘), หน้า ๑๒๒.

^{๒๘} The International Ecotourism Society, **The Ecotourism Society's Definition**, [Online], Source: <https://ecotourism.org/> [September 1, 2020].

Research)^{๒๙} ยังมีนักการศึกษากล่าวถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่าต้องมีพื้นฐานดังนี้
 ๑) ต้องดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต ที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว ๒) ต้องตระหนักดีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว ๓) ต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ๔) ต้องชี้้นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้น^{๓๐}

สำหรับการรักษาแหล่งท่องเที่ยว ต้องอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ๗ ส่วน คือ แหล่งท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ธุรกิจในการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ภาครัฐบาลที่ดูแลการท่องเที่ยวและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว ดังนั้นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจึงเป็นกระบวนการที่ตอบสนองความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาสังคม และเศรษฐกิจเป็นสำคัญและยังได้ขยายขอบเขตการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมถึง เรื่องการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่ต้องให้ความสำคัญกับทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และมีส่วนร่วมในกิจกรรมดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งประเภทแหล่งวัฒนธรรมและแหล่งธรรมชาติ^{๓๑}

ต่อมาได้มีนักการศึกษากล่าวถึงการพัฒนาการท่องเที่ยว จะสำเร็จได้จะต้องพัฒนาองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ๓ ประการ คือ

๑) สิ่งดึงดูดใจจากการท่องเที่ยว (Attractions) ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ อาจจะเป็นสิ่งดึงดูดใจเกี่ยวกับสถานที่ (Site) หรือสิ่งดึงดูดใจจากเหตุการณ์ (Events)

๒) ความสำราญจากแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) แยกออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๒.๑) ปัจจัยพื้นฐาน อันได้แก่ การคมนาคม ยานพาหนะ ลานจอดรถ น้ำ ไฟฟ้า ระบบกำจัดน้ำเสีย ระบบกำจัดขยะ ระบบการสื่อสาร (โทรศัพท์ ไปรษณีย์ ฯลฯ)

๒.๒) สิ่งอำนวยความสะดวกสบาย ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร ภัตตาคาร ร้านขายของที่ระลึก สถานเริงรมย์ บริการรถเช่า บริการนำเที่ยว เป็นต้น

^{๒๙} ไร่ไพพรรณ แก้วสุริยะ, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๓), หน้า ๖๑.

^{๓๐} ฉันทิช วรรณถนอม, การวางแผนและการจัดนำเที่ยว, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทวิรัตน์เอ็ดดูเคชั่นจำกัด, ๒๕๕๙), หน้า ๘๖.

^{๓๑} วุฒิน อิงคพัฒนากุล, คุณลักษณะ ๗ ประการของผู้ให้บริการที่ดี, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://lib.dtc.ac.th/article /tourism> [๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๔].

๓) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) คือ วิธีการเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว มีความหมายครอบคลุมเรื่องของ ยานพาหนะ ระยะทาง ระยะเวลา ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ซึ่งความสามารถในการเข้าถึงนี้ มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึง ๒ ประการคือ

๓.๑) องค์ประกอบเชิงปริมาณ หมายถึง ความเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น ความจุ และความถี่ของยานพาหนะ

๓.๒) องค์ประกอบเชิงคุณภาพ หมายถึง ความสะดวกสบายในการเดินทาง ความประหยัด และความปลอดภัย^{๓๒}

การจัดสถานที่ท่องเที่ยว ในแง่ของการอนุรักษ์ประกอบด้วยหลักการสำคัญ ๑๐ ประการคือ

๑) การออกกฎหมายเวนคืนที่ดินในสถานที่ท่องเที่ยว เพราะถ้าสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในความครอบครองของเอกชน ซึ่งดูแล ปรับปรุง โดยเจ้าของที่ดินเอง อาจจะทำให้สถานที่ท่องเที่ยวเกิดความเสียหาย หรือหมดคุณค่า หรืออาจมีการเกิดค่าบริการที่ไม่เป็นธรรมกับนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าไปสถานที่ท่องเที่ยวนั้นน้อย

๒) สร้างสถานที่ท่องเที่ยวไว้ในย่านชุมชน หรือไม่ไกลจากย่านชุมชน

๓) จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานให้เพียงพอ

๔) จัดให้ระบบการรักษาความสะอาด เพราะความสะอาดคือหัวใจสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

๕) จัดให้มีร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ให้มีปริมาณเพียงพอ ราคาเหมาะสม การจัดร้านเป็นส่วน มีระเบียบ

๖) สร้างร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง เพื่อเป็นการรวบรวมสินค้าที่เป็นสัญลักษณ์ หรือผลิตผลของท้องถิ่นที่กระจุกกระจายมารวมกันไว้ในที่เดียวกัน เพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีเวลาค่อนข้างจำกัด

๗) สร้างสถานที่พักแรม ซึ่งควรจะอยู่ในรูปของบ้านพักประเภทเกสต์เฮาส์ (Guest House) แทนการสร้างอาคารสูงหลายชั้น เพราะจะบดบังทัศนียภาพที่สวยงาม

๘) การทำป้ายโฆษณาตามสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อชี้แจงข้อปฏิบัติเมื่อเข้าไปในสถานที่ท่องเที่ยว

๙) การเก็บรักษาค่าบริการ ซึ่งไม่ควรจะแพงมากนัก

^{๓๒} ชาญภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์, การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว, (เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๗), หน้า ๑๖.

๑๐) การรักษาความปลอดภัยสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบางแห่งจะอยู่ห่างไกลชุมชน หรือมีบริเวณที่กว้างขวาง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องคำนึง^{๓๓}

สำหรับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม จะต้องประกอบด้วย

๑) ผู้มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ผู้ประกอบการ และชุมชนท้องถิ่น ควรรวมตัวกันสร้างข่ายงานในการพัฒนาร่วมกัน สังคมทุกระดับควรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว

๒) ต้องทำความเข้าใจว่าชุมชนเป็นใคร และต้องทำให้ชุมชนเข้าใจถึงผลที่จะได้รับทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อที่จะได้หันมาให้ความร่วมมือในการจัดการร่วมกัน

๓) นักท่องเที่ยวควรได้รับข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่ตนจะไปเยือนก่อน เพื่อเป็นการเพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ที่จะได้รับเมื่อเดินทางไปถึงสถานที่นั้น

๔) การพัฒนาชุมชนด้านจิตสำนึก ให้ความรู้ เตรียมทักษะในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

๕) สิ่งที่จะนำไปปฏิบัติต่อการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกวัฒนธรรมจะต้องผ่านการยอมรับจากชุมชนท้องถิ่นก่อน^{๓๔}

ต่อมาได้มีนักการศึกษากล่าวถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวว่าเป็นทุนทรัพย์ของชาติ และเป็นมรดกล้ำค่าที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษของเรา ได้รับการเอาใจใส่ ดูแลบำรุงรักษาไว้ให้เป็นสมบัติของแผ่นดินที่ยั่งยืนตลอดไปสมกับคุณค่าที่มีอยู่ คนไทยทุกคน ทุกหน่วยงาน และทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องน่าจะได้อะไรจากความเอาใจใส่ ทำหน้าที่ของตนให้เข้มแข็งจริงจังมากขึ้น และประสานสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปอย่างน้อยที่สุดใน ๓ เรื่องสำคัญต่อไปนี้คือ

๑) ต้อนรับแขกด้วยไมตรีจิตอันดีงามต้องรณรงค์ให้คนไทยช่วยกันต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เป็นแขกของเราด้วยอัธยาศัยไมตรีจิตอันดี ด้วยความจริงใจ และซื่อสัตย์ ดูแลการปฏิบัติต่อมิตรสหายด้วยวัฒนธรรมที่ดีของคนไทย สมกับเป็นดินแดนแห่งรอยยิ้ม ให้ละเว้นการประทุष्टปฏิบัติที่เป็นการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เช่น ไม่คิดราคา (สินค้า หรือค่าบริการ) ที่แพงเกินเหตุ ไม่คดโกงขายสินค้า หลอกลวงเขาเป็นต้น เพราะนักท่องเที่ยวเขาคงไม่ได้โง่กว่าเรา ถ้าหากเขามาเที่ยวประเทศไทยแล้วมาพบเหตุการณ์ที่ทำให้เข็ดขยาด เขาก็คงจะไม่อยากมา หรือแนะนำ ชักชวนให้ใครมาอีกเป็นแน่

๒) ดูแลเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนหรือนักท่องเที่ยวก็ตาม รัฐต้องถือเป็นเรื่องสำคัญและต้องพยายามทำให้ได้

^{๓๓}ศิริ ฮามสุโตร์, **สังคมวิทยาการท่องเที่ยว**, (เลย : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สถาบันราชภัฏเลย, ๒๕๔๓), หน้า ๒๓.

^{๓๔}สุดาพร วรพล, “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: วิถีสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน”, **จุดสสารการท่องเที่ยว ๔**, (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๓๘) : ๒๑-๓๑.

มาตรฐานของประเทศที่เจริญแล้วให้ได้ เมื่อเขาเข้าพักในโรงแรมที่ไหน ทรัพย์สินของมีค่า (เช่น กล้องถ่ายรูป นาฬิกา บัตรเครดิต เงินตรา) ของแขกที่มาพักก็ควรได้รับการคุ้มครอง ดูแลให้ปลอดภัยจริง ๆ และเมื่อเขาจะออกไปเดินเล่น เดินป่า ปีนเขา ตั้งแคมป์ ลงเรือ เล่นน้ำอย่างไร ก็ต้องให้เขาได้รับความปลอดภัย เราจะต้องดูแลนักท่องเที่ยวให้ปลอดภัยอย่างจริงจัง ต้องป้องกันระวังไม่让他ถูกปล้น จี๋ข่มขืน หรือถูกทำร้ายได้บ่อย ๆ เมื่อนักท่องเที่ยวจะนั่งยานพาหนะสาธารณะหรือจ้างเหมาไปไหน ก็จะต้องเป็นยานพาหนะที่ได้ผ่านการดูแล บำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี มีอุปกรณ์ความปลอดภัยครบ รวมทั้งพนักงานขับชี่ก็ต้องมีวินัย มีจิตสำนึกในเรื่องความปลอดภัยของผู้โดยสารให้สูงขึ้นด้วยไม่มั่งง่าย ประมาท คะนอง ถนนหนทางก็ควรจะได้รับการดูแลให้ปลอดภัย มีเครื่องหมายจราจร และป้ายบอกชัดเจน ร้านอาหารของกินก็ต้องควบคุมดูแลให้ได้มาตรฐานตามสมควร โดยเฉพาะเรื่องความสะอาด เมื่อรับประทานแล้ว จะต้องปลอดภัยจากโรคท้องร่วง ท้องเสีย ป้ายบอกรายการและราคาอาหาร ก็ต้องกำหนดให้ร้านต้องมีไว้เปิดเผย หากทำเป็นภาษาอื่น ๆ คู่กับภาษาไทยด้วยก็ยิ่งจะดี เป็นการคุ้มครองผู้บริโภคด้วย ในข้อ ๒ นี้ จะเห็นได้ว่า แค่เฉพาะหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องก็จะมีตั้งหลายหน่วยงานไม่ใช่เฉพาะตำรวจเท่านั้น คมนาคม สาธารณสุข เกษตร (ป่าไม้) มหาดไทย องค์กรปกครองท้องถิ่น ก็ล้วนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลทำงานประสานกัน ทำในส่วนของตัวเองให้ดีและช่วยกันทำทั้งประเทศ

๓) บำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้บริสุทธิ์คงสภาพธรรมชาติเดิมไว้ ต้องช่วยกันดูแล บำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้คงสภาพเดิม หรือเป็นธรรมชาติไว้ให้ได้มากที่สุดในส่วนนี้ต้องกระทำทั้งที่เป็นการรณรงค์ สร้างจิตสำนึก ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) การดูแลบำรุงรักษาเฝ้าระวังและการบังคับด้วย เช่น ในแหล่งน้ำตก หาดทราย ก็ต้องคอยดูแลความสะอาดอย่าให้มีเศษขยะมูลฝอยการตั้งบ้านเรือน ร้านค้ารถม้าหรือเอาสัตว์ไปปล่อยเลี้ยง (เช่น เอาเป็ดไปเลี้ยงในน้ำตก เป็นต้น) หากเป็นถ้ำหินงอกหินย้อยที่ธรรมชาติต้องใช้เวลาานนับพันปี หมื่นปีจึงจะมีสภาพงดงามเช่นนั้นได้ก็ต้องดูแลเฝ้าระวังอย่าให้มีคนมั่งง่าย โยก บี หัก ชิด เขียน ระเบิดทำลายส่วนใดของธรรมชาติไปได้^{๓๕} บริเวณชายทะเล แม่น้ำ หากจะมีร้านอาหาร โรงแรมก็ต้องควบคุมเรื่องการบำบัดน้ำเสีย การจัดการเศษขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง เข้มงวด รวมทั้งเฝ้าระวังให้มีสิ่งปลูกสร้างรูก้าที่สาธารณะ หรือทำให้ภูมิทัศน์เสียหายเกิดขึ้น ที่จริงนั้นทั้งสามประการดังกล่าวนี้ เราก็ได้ทำกันอยู่ส่วนหนึ่งแล้ว แต่ยังไม่จริงจังและทั่วถึงให้สมกับที่เรามีของดีมีชมทรัพย์ ที่จะใช้เป็นทุนในการกู้เศรษฐกิจของชาติได้แม้ว่าจะไม่ถึงกับทำให้เราร่ำรวยได้ทันใจ แต่ก็ช่วยทำให้เราได้เงินตราต่างประเทศไปใช้หนี้เขาให้หมดสิ้นหรือเบาบางลงไปได้ในเวลาเร็วขึ้น และอาจจะดีกว่าการทำอุตสาหกรรมบางประเภทที่ถึงแม้ว่าจะได้เงินตราต่างประเทศเข้ามาเมื่อส่งสินค้าออก แต่ทำลาย

^{๓๕} ประวิทย์ ชูศิลป์, เจตคติทางวิทยาศาสตร์, (ลพบุรี : คณะวิทยาศาสตร์สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๔๐), หน้า ๗๘.

สิ่งแวดล้อมหรือสร้างมลภาวะไว้ในบ้านเรามากจนอาจไม่คุ้มกันการท่องเที่ยวยังช่วยให้เกิดวงจรเศรษฐกิจที่ดีในกลุ่มคนหลายอาชีพเช่น ร้านอาหาร ภัตตาคาร ขายของที่ระลึก ธุรกิจบันเทิง บริการขนส่ง ที่พักโรงแรมบริการจัดนำเที่ยว เป็นต้น ดังนั้นถ้าองค์กรท้องถิ่น เทศบาล และหน่วยงานที่เป็นกลไกของรัฐได้หันมาสนใจช่วยกันทำเรื่องข้างต้นดังกล่าวนี้ให้ดี เข้มแข็งจริงจังขึ้นก็จะช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจให้ดีขึ้นได้ทางหนึ่ง และเป็นการรักษาสมบัติหรือคุณทรัพย์ที่เป็นมรดกของชาติไว้ให้คนไทยรุ่นต่อ ๆ ไปได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิผล มีปัจจัยสำคัญหลายประการ ซึ่งประกอบด้วย คุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากรด้านการท่องเที่ยว และการสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยว ที่จะส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิผล

ตารางที่ ๒.๕ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สมัย อาภาภิรม และเยาวนันท เชษฐรัตน์	การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อสนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว ๑) ทรัพยากรทางธรรมชาติ ๒) จะต้องมีการวางแผนและจัดการในการพัฒนาการท่องเที่ยว ๓) คุณภาพของสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ๔) จะต้องรักษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ๕) ผลประโยชน์ของการท่องเที่ยว
รำไพพรรณ แก้วสุริยะ	ประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ ๑๐ ประการคือ ๑) อนุรักษ์โดยใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ๒) ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นกับการลดของเสีย ๓) รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม ๔) ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว ๕) นำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น ๖) การมีส่วนร่วม โดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น ๗) มีการประชุมกับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน ๘) การพัฒนาบุคลากร ๙) การจัดเตรียมข้อมูลคู่มือ ๑๐) ประเมินผล ตรวจสอบ

ตารางที่ ๒.๕ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ฉันทิช วรรณถนอม	องค์ประกอบของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต้องมีพื้นฐานดังนี้ ๑) ต้องดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ๒) ต้องตระหนักดีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ๓) ต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ ๔) ต้องชี้้นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชน
ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ ศิริ ฮามสุโพธิ์	องค์ประกอบเชิงคุณภาพ หมายถึง ความสะดวกสบายในการเดินทาง ความประหยัด และความปลอดภัย การรักษาความปลอดภัยสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบางแห่งจะอยู่ห่างไกลชุมชน หรือมีบริเวณที่กว้างขวาง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องคำนึง
สุดาพร วรพล	สิ่งที่จะนำไปปฏิบัติต่อการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกวัฒนธรรมจะต้องผ่านการยอมรับจากชุมชนท้องถิ่นก่อน
ประวิทย์ ชูศิลป์	บำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้บริสุทธิ์คงสภาพธรรมชาติเดิมไว้ ต้องช่วยกันดูแล บำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้คงสภาพเดิม หรือเป็นธรรมชาติไว้ให้ได้มากที่สุดในส่วนนี้ต้องกระทำทั้งที่เป็นการรณรงค์ สร้างจิตสำนึก ความรู้สึกเป็นเจ้าของ การดูแล บำรุงรักษาเฝ้าระวังและการบังคับด้วย
สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) นั้นได้กำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนา เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และพันธกิจ ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติออกเป็น ๕ ยุทธศาสตร์

๒.๔ แนวคิดทฤษฎีการจัดการการท่องเที่ยว

๒.๔.๑ แนวคิดด้านการท่องเที่ยว

๑) ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อความเพลิดเพลิน พักผ่อนหย่อนใจและเป็นการเดินทางที่มีเงื่อนไข ๓ ประการ คือ^{๓๖}

๑. เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
๒. เดินทางด้วยความสมัครใจ
๓. เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ได้ที่ไม่ใช่การประกอบอาชีพหรือหารายได้

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ซึ่งกระทำ เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจกรรมงานประจำ โดยปกติจะเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้น จะใกล้หรือไกล และการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรมหรือไม่^{๓๗}

การท่องเที่ยว เป็นเรื่องของการเดินทางที่เป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ มิใช่ถูกบังคับหรือเพื่อสินจ้าง แต่เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ เช่น เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจความสนุกสนานเพลิดเพลิน การศึกษา ศาสนา กีฬา เยี่ยมญาติมิตร ติดต่อดูธุรกิจการประชุมสัมมนา เป็นต้น มิฉะนั้นก็จะเป็นการเดินทางที่ไม่ใช่การท่องเที่ยว^{๓๘}

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของมนุษย์จากสถานที่ใดสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง หรือการเดินทางจากถิ่นพำนักที่อาศัยไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจไปและเป็นการเดินทางด้วยเหตุผลของการท่องเที่ยวมิใช่ เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ เช่น การเดินทางเพื่อการพักผ่อน การเดินทางเพื่อไปชมการแข่งขันกีฬา การเดินทางเพื่อการศึกษา การเดินทางเพื่อการประชุมสัมมนาการเดินทางเพื่อเยี่ยมญาติพี่น้อง หรือเพื่อน การเดินทาง เพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เป็นต้น^{๓๙}

การท่องเที่ยวเป็นการนันทนาการรูปแบบหนึ่ง ที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่างที่มีการเดินทางจากที่หนึ่งไปที่หนึ่ง ซึ่งมักหมายถึงเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังอีกที่หนึ่งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อ

^{๓๖} ฉลอง ศรี พิมลสมพงศ์, การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๖), หน้า ๓๔.

^{๓๗} ปรีชา แดงโรจน์, อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ ๒๑, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ไฟว์ แอนด์ โฟร์ พรินติ้ง จำกัด, ๒๕๔๔), หน้า ๒.

^{๓๘} บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : เพรส แอนด์ ดีไซน์, ๒๕๔๘), หน้า ๖.

^{๓๙} รัฐธยา มณีเนตร, ไทยศึกษาเพื่อการท่องเที่ยว, (ขอนแก่น : คลังน่านาวิทยา, ๒๕๕๒), หน้า ๔๕.

เปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมี แรงกระตุ้นจากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ^{๔๐}

การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวก การโยกย้ายของการเดินทางของบุคคลจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ ที่ไม่ใช่เพื่อการหารายได้^{๔๑}

การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางเพื่อจุดหมายต่างๆโดยมีมูลเหตุจูงใจ ๔ ประเภท ดังนี้^{๔๒}

๑. มูลเหตุจูงใจทางด้านกายภาพ หมายถึง ความต้องการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เช่น เข้าร่วมกิจกรรมทางการกีฬา หรือรักษาสุขภาพ พักผ่อนตากอากาศชายทะเลหรือร่วมกิจกรรมบันเทิงอื่นๆ

๒. มูลเหตุจูงใจทางวัฒนธรรม หมายถึง ความต้องการเรียนรู้เรื่องต่างๆในแหล่งอื่นที่มีใช้ที่อยู่เดิม ไม่ว่าจะเป็นด้านศิลปวัฒนธรรม นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ประเพณีต่างๆ

๓. มูลเหตุจูงใจด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง ความต้องการพบปะสังสรรค์กับผู้คนใหม่ๆ หรือเพื่อนเก่า ญาติพี่น้อง

๔. มูลเหตุจูงใจด้านสถานภาพและเกียรติภูมิ หมายถึง ความต้องการพัฒนาตนเองให้มีฐานะหรือเกียรติภูมิสูง อาจเป็นไปเพื่อการศึกษา การประชุมและการติดต่อธุรกิจ

การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมต่างๆที่ติดต่อและสัมพันธ์กับกิจกรรมของบุคคล โดยสามารถเกิดขึ้นจากการที่เดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนและการติดต่อธุรกิจ ซึ่งเอาเหตุผลกระบวนการแลกเปลี่ยนทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม อันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการเดินทางและการท่องเที่ยว^{๔๓}

ดังนั้น การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติ ไปยังสถานที่ต่าง ๆ เป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจและพึงพอใจของผู้เดินทาง เช่น การเดินทางเพื่อการพักผ่อน การเดินทาง เพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การเดินทางเพื่อการศึกษา การเดินทาง เพื่อเยี่ยมญาติพี่น้องหรือเพื่อน เป็นต้น ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

^{๔๐}สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, รายงานขั้นสุดท้าย การดำเนินการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๒), หน้า ๔๓.

^{๔๑}รัชพร จันทร์สว่าง, ความหมายของนักท่องเที่ยว, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๓๘.

^{๔๒}McIntosh R.W. & Goeldner C.R., *Tourism Principles, Practices, Philosophies*, (New York: John Wiley & Son, 1980), p. 23.

^{๔๓}Lumsdon, *Motivation and Personality*, (New York: Harper and Row Publishers, 1999), p. 45.

๒) ความหมายของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เดินทางจากถิ่นพำนักที่อาศัยไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว เป็นเวลาอย่างน้อย ๒๔ ชั่วโมงขึ้นไป ด้วยความสมัครใจและมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางที่แตกต่าง กัน แต่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ที่จุดหมายปลายทาง ซึ่งนักท่องเที่ยวถือว่าเป็น องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการท่องเที่ยว โดยองค์การการท่องเที่ยวโลกได้ให้ความหมายของ นักท่องเที่ยว โดยเสนอแนะให้ประเทศสมาชิกใช้คำว่า ผู้มาเยือน (Visitor)^{๔๔}

นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน เป็นผู้ที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว ซึ่งเรียกรวมกันทั้งนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้มาเยือนว่า “Visitors” จำแนกได้ ๒ ลักษณะ คือ

๑. จำแนกตามช่วงเวลาที่ใช้ในการไปเยือนและการพักค้างคืน ณ สถานที่ที่ไปเยือนนั้น ซึ่ง แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม

๑.๑ นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่มาเยือนชั่วคราว ซึ่งพักอยู่ ณ สถานที่ที่ไปเยือนอย่าง น้อย ๒๔ ชั่วโมงและมีการพักค้างคืนอย่างน้อย ๑ คืน แต่ไม่เกิน ๑ ปี

- ผู้ที่ไม่มีถิ่นพำนักอยู่ในสถานที่ที่ไปเยือน
- ผู้ที่มีสัญชาติของประเทศนั้น หรือเดิมเป็นคนในถิ่นนั้นแต่ปัจจุบันไม่ได้มีถิ่นพำนัก อยู่ ณ สถานที่ที่ไปเยือนแล้ว

- ผู้ที่เป็นลูกเรือ (พนักงานปฏิบัติหน้าที่บนเครื่องบินและเรือโดยสาร) ซึ่งไม่มีถิ่น พำนัก ณ สถานที่ที่ไปเยือน ซึ่งเข้าไปพักค้างคืน ณ สถานที่ที่ไปเยือนนั้น

๑.๒ นักทัศนาจร หมายถึง ผู้มาเยือนชั่วคราว ซึ่งพักอยู่ ณ สถานที่นั้นน้อยกว่า ๒๔ ชั่วโมงและไม่พักค้างคืน ซึ่งได้แก่

- ผู้โดยสารเรือสำราญหรือเรือเดินสมุทร ซึ่งมาแวะพักเพียงชั่วคราวและไม่ได้พักค้าง คคืน

- ผู้มาเยือนที่จากสถานที่นั้นไปภายในวันเดียวกัน
- ผู้ที่เป็นลูกเรือ (พนักงานปฏิบัติหน้าที่บนเครื่องบินและเรือโดยสาร) ซึ่งไม่ได้มีถิ่นที่ อยู่อาศัย ณ ประเทศหรือสถานที่นั้นและแวะพักเพียงชั่วคราว ในเวลาไม่เกิน ๒๔ ชั่วโมง

๒. จำแนกตามถิ่นพำนักของผู้มาเยือน ซึ่งสามารถจำแนกผู้มาเยือนได้ ๓ กลุ่ม ดังต่อไปนี้

๒.๑ ผู้มาเยือนขาเข้า (Inbound Visitor) หมายถึง ผู้มาเยือนที่มีถิ่นพำนักใน ต่างประเทศและเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอีกประเทศหนึ่ง

^{๔๔}รัฐธัญญา มณีเนตร, การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, เอกสารประกอบการสอนวิชาการท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืนขอนแก่น, (ขอนแก่น : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑), หน้า ๔๕.

๒.๒ ผู้มาเยือนขาออก (outbound visitor) หมายถึง ผู้มาเยือนที่มีถิ่นพำนักอยู่ในประเทศหนึ่งและเดินทางออกไปยังประเทศอื่น

๒.๓ ผู้มาเยือนภายในประเทศ (domestic visitor) หมายถึง ผู้มาเยือนที่มีถิ่นพำนักอยู่ในประเทศและเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศนั้น^{๔๕}

นักท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยว ถ้าไม่มีนักท่องเที่ยวการท่องเที่ยวก็จะเกิดขึ้นไม่ได้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวและนักทัศนาจร ดังนี้

๑. นักท่องเที่ยว (Tourists) หมายถึง ผู้ที่เดินทางไปอยู่ในสถานที่อันมิใช่ ที่พำนักถาวรของตน ซึ่งเป็นการเดินทางไปอยู่ชั่วคราวตั้งแต่ ๒๔ ชั่วโมงขึ้นไป (มีการค้างคืนอย่างน้อย ๑ คืน) แต่ไม่เกิน ๙๐ วัน เป็นการเดินทางโดยสมัครใจ ด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามที่มีใ้ใช้การไปประกอบอาชีพหรือหารายได้ ทั้งนี้ผู้โดยสารมาทางเรือสำราญทางทะเลแล้วไม่พักค้างคืนบนฝั่งไม่นับเป็นนักท่องเที่ยวจำแนกเป็น

- นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ หรือนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (Foreign Tourists or International Tourists) หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย

- นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tourists) หมายถึง นักท่องเที่ยวที่มีถิ่นที่อยู่หรือที่พำนักถาวรในประเทศไทยในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นชาวไทยหรือชาวต่างชาติที่พำนักอาศัยถาวรอยู่ในประเทศไทยก็ได้และมีการเดินทางท่องเที่ยวไปในจังหวัดอื่นๆ

๒. นักทัศนาจร (Excursionists) หมายถึง ผู้ที่เดินทางไปอยู่ในสถานที่อันมิใช่ที่พำนักถาวรของตน ซึ่งเป็นการเดินทางไปอยู่ชั่วคราวในระยะเวลาสั้นๆ ไม่ถึง ๒๔ ชั่วโมง (ไม่ได้ค้างคืน) และเดินทางไปโดยสมัครใจด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามที่มีใ้ใช้การประกอบอาชีพ หรือหารายได้ ทั้งนี้ผู้โดยสารเรือสำราญทางทะเลที่ค้างพักแรมในเรือสำราญ จะถูกนับว่าเป็นนักทัศนาจร จำแนกออกได้ ดังนี้

- นักทัศนาจรชาวต่างประเทศ (Foreign Excursionists) หมายถึง นักทัศนาจรชาวต่างประเทศที่เดินทางมาจากต่างประเทศมาท่องเที่ยวในประเทศไทย

- นักทัศนาจรภายในประเทศ (Domestic Excursionists) หมายถึง นักทัศนาจรที่มีถิ่นที่อยู่หรือที่พำนักถาวรในประเทศไทยในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นชาวไทยหรือชาวต่างชาติที่มีถิ่นที่อยู่หรือที่พำนักถาวรอยู่ในประเทศไทยก็ได้และมีการเดินทางท่องเที่ยวไปในจังหวัดอื่นๆ

^{๔๕} สุวัฒน์ จุฑากรณ์และจริญญา เจริญสุขใส, นักท่องเที่ยว, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒), หน้า ๕๗.

๓. ผู้มาเยือน (Visitors) หมายถึง ผู้ที่เดินทางเข้ามาในประเทศโดยจะจำแนกเป็นนักท่องเที่ยวหรือเป็นนักทัศนาจรก็ได้ตามแต่จะตรงกับคุณสมบัติหรือนิยามในข้อใด^{๔๖}

ผู้ที่มาเยือนชั่วคราวซึ่งมักจะมาพักอาศัยอยู่ในประเทศที่มาเยือนไม่น้อยกว่า ๒๔ ชั่วโมง มีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังนี้

๑. เพื่อการพักผ่อน ความเพลิดเพลิน สุขภาพ การศึกษา การกีฬา
๒. เพื่อดำเนินธุรกิจและการประชุมต่างๆ
๓. เพื่อเยี่ยมครอบครัวและญาติพี่น้อง
๔. เพื่อราชการและติดต่อราชการ^{๔๗}

ดังนั้นสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เดินทางจากถิ่นพำนักที่อาศัยไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราวเป็นเวลาอย่างน้อย ๒๔ ชั่วโมงขึ้นไป ด้วยความสมัครใจ และมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางที่แตกต่างกัน แต่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพ หรือหารายได้ที่จุดหมายปลายทาง เป็นผู้เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เพื่อกิจกรรมต่างๆ ที่ติดต่อ และสัมพันธ์กับกิจกรรมของบุคคล เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเอาเหตุผลกระบวนการแลกเปลี่ยนทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

๒.๔.๒ แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยว

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยว พบว่ามีงานวิชาการที่นักวิชาการได้กล่าวและให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวไว้ดังต่อไปนี้

คุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเป็นการผสมผสานระหว่างผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ประสบการณ์และการนำเสนอทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้อื่นๆ แก่ผู้บริโภค สิ่งสำคัญคือ แหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่ ซึ่งนักท่องเที่ยวมักจะเดินทางมาเที่ยวหรือเยี่ยมชมหรือพักอาศัย ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวควรประกอบด้วยองค์ประกอบ ๖ ประการ (6A's) ดังต่อไปนี้

๑. ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (Available Package) เป็นการจัดการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวรู้สึกถึงความสะดวกรวดเร็ว รู้ถึงแหล่งท่องเที่ยวในสถานที่ที่จะเดินทางไป เพื่อให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยว

๒. ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) ได้แก่ การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น สนามบิน ระบบคมนาคม ตลอดจนบริการด้านอุตสาหกรรมขนส่งเช่น การขนส่งทาง

^{๔๖} สำนักพิมพ์การท่องเที่ยว, เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลหลักสูตรการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๖), หน้า ๙๓.

^{๔๗} กุลวรา สุวรรณพิมล, ความหมายของนักท่องเที่ยว, (กรุงเทพมหานคร : เพียร์สัน เอ็ด ดูเคชั่นอินโดไชน่า, ๒๕๔๘), หน้า ๖๕.

อากาศ ทางบกและทางน้ำ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง หรือแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ได้อย่างสะดวกรวดเร็วและปลอดภัย

๓. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุดเพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น หรือแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์

๔. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ได้แก่ โรงแรม รีสอร์ทและโฮมสเตย์ Bed & Breakfast และ Guest House โดยที่พักประเภทต่างๆ จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้มีราคาและบริการในระดับต่างกันอีกด้วย เช่น ภัตตาคาร บาร์ ฟิตเนส เซ็นเตอร์ สระว่ายน้ำ ซาวน่าและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เป็นต้น

๕. กิจกรรม (Activities) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเช่นกันในยุคปัจจุบันซึ่ง การท่องเที่ยวมิได้หมายเพียงแค่การเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ ความงดงามของป่าไม้ ธรรมชาติ หากความสำคัญสำหรับผู้มาเยือน คือ การได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆ อาทิ เช่น การเดินป่า เพื่อศึกษาระบบนิเวศเขตเส้นศูนย์สูตรในป่าดิบชื้น การล่องแก่งในแม่น้ำ ของท้องถิ่น การปีนหน้าผา การดำน้ำ รูปแบบ Scuba Diving หรือ Snorkeling การพายเรือแคนู บริเวณป่าชายเลน การตกปลาหมึกในทะเลลึก ตลอดจนการร่วมทำกิจกรรมกับชุมชนท้องถิ่น เช่น การไถนา การดำนา การเกี่ยวข้าว การร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะเป็นประสบการณ์ที่อยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมดังกล่าวมักก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น

๖. การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service) ได้แก่ ทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว เช่น บริการด้านอาหาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ สถานีบริการน้ำมัน ร้านอาหาร ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา เป็นต้น^{๔๘}

การจำแนกประเภทของการท่องเที่ยวว่าการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มนุษย์ใช้เป็นกิจกรรมนันทนาการ การเรียนรู้ไปในโลกกว้าง ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว หรือการศึกษาดูงานในหน่วยงานบูรณาการหลากหลายรูปแบบ ดังนี้ ประเภทของการท่องเที่ยว หมายถึง ประสบการณ์ในการท่องเที่ยว กล่าวคือ ในการจำแนกจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว (Type of Destination) แหล่งท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มหรือประเภทของประสบการณ์ (Travel Experience) ที่นักท่องเที่ยวได้รับออกเป็น ๗ ประเภท คือ

๑. การท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ (Ethnic Tourism) เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ที่จะสังเกตการแสดงออกทางวัฒนธรรมและแบบแผนการใช้ชีวิตของประชากรต่างเผ่าพันธุ์ซึ่งจะรวมไปถึง การไปเยือนบ้านเกิดเมืองนอน การเข้าร่วมพิธีกรรมราฟ้อนและเข้าร่วมพิธีทางศาสนาต่างๆ เป็นต้น

^{๔๘} Pike, Steven D, **Destination Marketing: an Integrated Marketing Communication Approach**, (New York: Wiley Press, 2008), p. 98.

๒. การท่องเที่ยวเพื่อวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการเดินทางเพื่อสัมผัสและบางกรณีก็เข้าร่วมใช้วิถีชีวิตดั้งเดิมที่ได้สูญหายไปหมดแล้ว กลับมาสร้างสีสันดึงดูดใจนักท่องเที่ยวซึ่งอาจจัดอาหารงานเทศกาลเครื่องแต่งกายตามประเพณี การรื้อฟื้นบ้าน การแสดงศิลปะและหัตถกรรมรุ่นโบราณๆ ไว้บริการด้วย เป็นต้น

๓. การท่องเที่ยวเพื่อประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) เป็นการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถาน ที่เน้นความรู้เรื่องในอดีต อาจเป็นการเยือนอนุสาวรีย์ โบสถ์ วิหาร วัดต่างๆ การแสดงแสงสีเสียงเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ในประวัติศาสตร์ เป็นต้น

๔. การท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Tourism) คล้ายคลึงกับการท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ กล่าวคือ ดึงดูดนักท่องเที่ยวมาจากแดนไกล แต่การท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อมเน้นสิ่งดึงดูดใจที่เป็นสิ่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าที่จะเน้นชาติพันธุ์มนุษย์การกลับคืนสู่ธรรมชาติและ การชื่นชมต่อความสัมพันธ์ของผู้คนกับพื้นพิภพก็อยู่ในกลุ่มนี้ ซึ่งจะรวมการถ่ายภาพ การเดินทางไกล การปีนเขา การล่องเรือเล็กและการตั้งแคมป์ เป็นต้น

๕. การท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ (Recreational Tourism) เป็นการเข้าร่วมในการแข่งขันกีฬา น้ำพุแร่รักษาโรค การอาบแดดและการเข้าร่วมสมาคม เพื่อผ่อนคลายจิตตามสถานที่ต่างๆ อาทิ เช่น หาดทราย ชายทะเล ชายหาดที่แนวต้นปาล์มไสว สนามกอล์ฟชั้นเยี่ยมหรือสนามเทนนิสชั้นเลิศ การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว ในกลุ่มนี้จะดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อนหย่อนใจโดยเฉพาะ เป็นต้น

๖. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business Tourism) มีลักษณะเด่น คือ การประชุมหรือการพบปะกัน หรือการสัมมนา ซึ่งมักจะรวมเอาการท่องเที่ยวประเภทอื่นเข้ามาไว้ด้วยเมื่อมีการท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจเกิดขึ้น แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งจะมีการท่องเที่ยวได้หลายประเภทบางแห่งเป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมทั้งนี้แล้วแต่ความต้องการของนักท่องเที่ยว

๗. การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่จัดขึ้น เพื่อเป็นรางวัลแก่พนักงาน เพื่อเป็นสวัสดิการของหน่วยงานและบริษัทห้างร้านต่างๆ เพื่อการดูงาน ประชุมศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและเพื่อนันทนาการ โดยหน่วยงานและบริษัทห้างร้านจะเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทั้งหมด^{๔๔}

หลักการในการจัดการการท่องเที่ยวโดยต้องพิจารณาการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายจะต้องพิจารณาระบบย่อยและองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยว บทบาทหน้าที่ของแต่ละองค์ประกอบและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น รวมถึงการพิจารณาสภาพแวดล้อมของระบบการท่องเที่ยวไปด้วย

^{๔๔} ดำเกิง โภทองและคณะ, เส้นทางท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในประเทศไทย กัมพูชา ลาว, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๕๐), หน้า ๓๒.

๑. ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) ซึ่งประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว

๒. การบริการการท่องเที่ยว (Tourism Services) อันได้แก่ การให้บริการเพื่อการท่องเที่ยวที่มีอยู่พื้นที่หรือกิจกรรมที่มีผลเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้นๆ

๓. การตลาดท่องเที่ยว (Tourism Marketing) โดยเป็นส่วนหนึ่งของความต้องการในการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่ ซึ่งหมายรวมถึงกิจกรรมรูปแบบหรือกระบวนการการท่องเที่ยว

นอกจากหลักการในการจัดการท่องเที่ยวซึ่งกล่าวในเบื้องต้นแล้วแนวทางการบริหาร และจัดการการท่องเที่ยวยังสามารถนำมาวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวได้อันประกอบไปด้วย

- แนวทางการบริหารและการจัดการ
- แนวทางการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว
- แนวทางการบริหารและการจัดการด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย
- แนวทางการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น
- แนวทางการให้ประชาชนกลุ่มและองค์กรอื่นๆ มีส่วนร่วม^{๕๐}

การจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การวางแผนการท่องเที่ยวและดำเนินการให้เป็นไปตามแผนโดยมีการจัดการบริหาร งาน บุคคล การอำนวยความสะดวกและควบคุมอย่างเหมาะสม เพื่อให้เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ รวมทั้งมีการประเมินผลแผนการท่องเที่ยวด้วย^{๕๑}

การดำเนินงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในด้านการวางแผนด้านการจัดการผู้รับผิดชอบ การควบคุม การจัดสรรงบประมาณ การประเมินผลและรายงานผล การจัดการการท่องเที่ยวที่ควรจะดำเนินการในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่ดูแลสถานที่ท่องเที่ยววนั้น มีอยู่ ๕ ภารกิจหลัก ดังนี้

๑. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ หน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวควรมีบทบาทในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้สาธารณชนได้รับรู้และทราบให้มากที่สุด

๒. การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นการสำรวจหาข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ เพื่อเป็นข้อมูลในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่

---

^{๕๐} มนัส สุวรรณและคณะ, *โครงการศึกษาแนวทางและการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบล*, (กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๑), หน้า ๖๕.

^{๕๑} บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, *อุตสาหกรรมกรรมการท่องเที่ยว*, (กรุงเทพมหานคร : เพรส แอนด์ ดีไซน์, ๒๕๔๘), หน้า ๒๑.

๓. การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นการจัดทำแผนงานโครงการ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยว

๔. การบริหารแหล่งท่องเที่ยว เป็นการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

๕. การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว เป็นการวางระบบในการดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่รับผิดชอบ^{๕๒}

การจัดการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของภาคีภาคต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ทุกฝ่าย ทั้งผู้ไปท่องเที่ยวและชุมชนที่ถูกท่องเที่ยว นอกจากนั้น การจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนยังเป็นการท่องเที่ยวในเชิงสร้างสรรค์ ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรมของชุมชน แต่เป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนที่ถูกท่องเที่ยวและผู้ไปท่องเที่ยวเองในด้านต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ สุขภาพ ความรู้ และการมีส่วนร่วม เป็นต้น^{๕๓}

หลักการในการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ตามหลักการการพัฒนาการท่องเที่ยวโลกสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี หมายถึง มีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากร ทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างประหยัดคำนึงถึงต้นทุนด้านคุณค่าและคุณภาพของธรรมชาติและต้นทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒. ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นควบคู่กับการลดการก่อของเสีย คือการร่วมกันวางแผนกับผู้ที่เกี่ยวข้องจัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างมีประสิทธิภาพและจัดหาทรัพยากรอื่นที่มีคุณสมบัติ มีคุณภาพเหมือนกันหรือใช้ทดแทนกันได้ เพื่อลดการใช้ทรัพยากรที่หายาก

๓. รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม คือ ต้องมีการวางแผนขยายฐานการท่องเที่ยว โดยการรักษาและส่งเสริมให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยการเพิ่มคุณค่าและมาตรฐานการบริการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาท่องเที่ยวในสถานที่นั้นนานขึ้นหรือกลับไปเที่ยวซ้ำอีก

^{๕๒} อารีย์ นัยพินิจ และฐิรชญา มณีเนตร, “การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา”, รายงานการวิจัย, (ขอนแก่น : คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑), หน้า ๓๔.

^{๕๓} พูนทรัพย์ สวนเมือง, “รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์และร้อยเอ็ด”, รายงานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๕๔), หน้า ๔.

๔. ประสานแผนการพัฒนากองท่องเที่ยว คือ การประสานแผนการพัฒนากับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล) แผนพัฒนาของสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาของกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อให้การทำงานในสถานที่ท่องเที่ยวมีศักยภาพ

๕. นำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น คือ การประสานงานกับองค์กรปกครองท้องถิ่นและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยสรรหาความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่น นำไปประชาสัมพันธ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเที่ยวเป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ประชากรที่ประกอบการในท้องถิ่น

๖. การมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่ายพัฒนากองท่องเที่ยวเกี่ยวกับท้องถิ่น คือ มีการร่วมทำงานกับท้องถิ่นแบบองค์รวม โดยเข้าเป็นหน่วยงานร่วมจัด ร่วมวิเคราะห์หรือร่วมแก้ปัญหา ส่งเสริมการขาย การท่องเที่ยว ร่วมประเมินผลการท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้ต้องประสานเครือข่ายระหว่างองค์กรและท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

๗. จัดประชุมและปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน คือ ต้องมีการประสานกับพหุภาคี ได้แก่ ชุมชนหรือประชาคมในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา สถาบันการศาสนา หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่ เพื่อร่วมประชุมปรึกษาหารือในการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งท่องเที่ยว การประเมินผลกระทบการท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาที่เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการตลาดเพื่อร่วมปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน

๘. การพัฒนาบุคลากร คือ การให้ความรู้ การฝึกอบรม การส่งพนักงานดูงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้พนักงานมีความรู้ มีแนวคิดและมีวิธีปฏิบัติในการพัฒนากองท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาบุคลากรในองค์กรและช่วยยกระดับมาตรฐานการบริหารจัดการท่องเที่ยว

๙. การจัดเตรียมข้อมูลบริการข่าวสารการท่องเที่ยว คือ มีการจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวและการบริการการชายให้พร้อม มีเพียงพอต่อการเผยแพร่ซึ่งอาจจัดทำในรูปแบบสื่อทัศนูปกรณ์รูปแบบต่างๆ

๑๐. ประเมินผล ตรวจสอบและวิจัย คือ การช่วยแก้ปัญหาและเพิ่มคุณค่ารวมถึงคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว การลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยว ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ต้องมีการประเมินผล การตรวจสอบผลกระทบและการศึกษาวิจัย เพื่อนำมาปรับปรุงและแก้ไขการจัดการก่อให้เกิดการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ^{๕๔}

^{๕๔} ไร่ไพพรรณ แก้วสุริยะ, หลักการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://lib.dtc.ac.th/article/tourism/0007.pdf> [๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓]

ความสำคัญของอุปสงค์การท่องเที่ยว อุปสงค์การท่องเที่ยวเป็นตัวผลักดันสำคัญที่ทำให้เกิดการซื้อขายสินค้าทั่วไปและสินค้าการท่องเที่ยวอย่างอื่น ๆ เช่น โรงแรม บริษัทนำเที่ยว สายการบิน ช่วยเพิ่มการสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้มีความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวและทำให้ธุรกิจท่องเที่ยวมีการขยายตัวมากขึ้น

ความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นโดยเฉพาะในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคต่างๆ จะเป็นสิ่งจูงใจให้นักลงทุนสนใจมาลงทุนทางธุรกิจมากขึ้น ทั้งประชาชน และนักลงทุนต่างก็พยายามให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวมากขึ้น เพื่อผลทางด้านรายได้ และรายได้จากการท่องเที่ยว และนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ นักการตลาดในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องใช้กิจกรรมการตลาดเป็นเครื่องมือในการผลักดันให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวมากขึ้น พยายามให้อุปสงค์การท่องเที่ยวคงที่ หรือเพิ่มขึ้น^{๕๕}

การเดินทางท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตสังคมในปัจจุบัน ปัจจัยที่ทำให้เกิดอุปสงค์การท่องเที่ยว ได้แก่

๑. ปัจจัยผลักดัน ได้แก่ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การสร้างบ้าน แพลงเมือง การมีรายได้และระดับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น อาชีพและการมีเวลาว่างเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาการทางด้านการคมนาคมขนส่งและการสื่อสาร ตลอดจนการแลกเปลี่ยนด้านต่างๆ ในยุคโลกาภิวัตน์

๒. ปัจจัยดึงดูด ได้แก่ ความพร้อมของอุปทานการท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว ราคาการท่องเที่ยว กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ความปลอดภัยและสื่่อมวลชน

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้อุปสงค์การท่องเที่ยวแตกต่างกันปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพมีหลายประการ ตลอดจนมีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ปริมาณการขยายตัวของธุรกิจย่อยในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และพฤติกรรมการณ์การซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และสามารถเตรียมกิจกรรมทางการตลาดเพื่อแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจเปลี่ยนแปลงไป ปัจจัยที่สำคัญ มี ๙ ปัจจัย ดังนี้^{๕๖}

๑. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (Economic Factors) สภาพเศรษฐกิจของท้องถิ่นและประเทศ มีผลกระทบต่อการซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวมาก เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระดับอุปสงค์แตกต่างกัน ประเทศที่มีเศรษฐกิจดีย่อมเอื้ออำนวยให้คนเดินทางมากขึ้น เพื่อไปเจรจาติดต่อธุรกิจไปประชุม ไปศึกษาหาความรู้ หรือไปพักผ่อน การดึงดูดลูกค้าเป้าหมายหลัก ผู้ประกอบธุรกิจจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบของการบริการ และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับสภาพ สามารถทำให้อุปสงค์

^{๕๕}เศกสรรค์ ยงวณิชย์, ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (ขอนแก่น ภาควิชาสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑), หน้า ๕ -๖.

^{๕๖}พยอม ธรรมบุตร, เอกสารประกอบการเรียนการสอนเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๙), หน้า ๖.

การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นได้ตัวอย่างข้างล่างนี้ เป็นกลุ่มประเทศพัฒนาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีและเป็นผู้ที่ “ให้” การท่องเที่ยวและกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งเป็นผู้ “รับ” การท่องเที่ยว

๒. ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ (Demographic Factors) ลักษณะของประชากร ได้แก่ ขนาดและองค์ประกอบของครอบครัว อายุ เพศ การศึกษา ประสบการณ์ ระดับรายได้ อาชีพ เชื้อชาติ สัญชาติ ซึ่งโดยรวมแล้วจะมีผลต่อรูปแบบของอุปสงค์และปริมาณการซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ประเทศที่พัฒนาแล้วครอบครัวมีขนาดเล็ก มีบุตรน้อย ต้องทำงานทั้งสามี ภรรยา มีปัญหาการหย่าร้าง มีรายได้พอจะเดินทางท่องเที่ยวและมีพินัยน้อยลง นอกจากนี้ในส่วนของประเทศไทยทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวสูงอายุ ได้แก่ ความสวยงามตามธรรมชาติ ความเป็นมิตรของประชาชน ความปลอดภัย วัฒนธรรมและประเพณี คุณภาพของที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่เอาใจใส่ จะเห็นได้ว่า มีการจัดรายการนำเที่ยวเพื่อไปศึกษาในต่างประเทศ (Study Tour) ให้แก่เยาวชนและการจัดนำเที่ยวแบบความสนใจพิเศษ (Special Interest Travel) เพิ่มขึ้นทุกปี

๓. ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ (Geographic Factors) ลักษณะภูมิศาสตร์ของประเทศผู้ซื้อจะมีผลกระทบทำให้อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวแต่ละชาติแตกต่างกันและเป็นสิ่งที่กำหนดประเภทของจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่ผู้ซื้อต้องการไป เช่น นักท่องเที่ยวที่มาจากประเทศที่แวดล้อมด้วยทะเลย่อมต้องการไปเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเภทภูเขา ผู้พักอาศัยในเมืองใหญ่มักนิยมเดินทางแบบเข้าไป เย็นกลับ (Day Visit) มากกว่าคนในชุมชนเล็กๆ ผู้ประกอบธุรกิจจัดนำเที่ยวและโรงแรมควรพิจารณาลักษณะทางภูมิศาสตร์ของลูกค้านำว่าส่วนใหญ่มาจากประเทศใดและจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวใดจะจูงใจลูกค้าได้มาก เพื่อพัฒนาสินค้าและบริการและส่งเสริมการตลาดให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย

๔. ปัจจัยทางวัฒนธรรมสังคม (Socio - Cultural Factors) ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม จะหล่อหลอมความคิด รสนิยมและทัศนคติในการบริโภคผลิตภัณฑ์ ซึ่งไม่นิยมเดินทางโดยลำพัง การท่องเที่ยวแบบผจญภัยจึงเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยววัยหนุ่มสาวชาวตะวันตก นอกจากนี้คือ ค่านิยมของการมีบ้านพักหลังที่สอง (Secondary Residence) เพื่อพักผ่อนในชนบทหรืออยู่ชายทะเล ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณค่าต่อชีวิต ส่วนประเทศในแถบเอเชียที่เจริญพัฒนาไปมาก เช่น ประเทศญี่ปุ่น หญิงสาวโสดชาวญี่ปุ่นและอยู่ในวัยทำงาน (Office Lady) จะมีรสนิยมในการท่องเที่ยวหรูหรา สะดวกสบาย ซึ่งนิยมเดินทางไปพักผ่อนต่างประเทศหลังจากการแต่งงานมาก สรุปได้ว่าทัศนคติและวัฒนธรรมของท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งสามารถกำหนดรสนิยม ค่านิยม ปริมาณ ระดับและรูปแบบของการซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวได้

๕. ปัจจัยทางการเมืองและกฎหมาย (Political and Regulatory Factors) การเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองและระเบียบกฎหมายต่างๆ ของประเทศอาจทำให้การตัดสินใจซื้อ

ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลง เนื่องจากมีความรู้สึกปลอดภัย หรือไม่ปลอดภัยในการจะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เช่น เกิดภาวะสงคราม การปฏิบัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีผลกระทบต่อการเดินทางธุรกิจการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวภายในประเทศ (Inbound Tour) ลดลง แม้แต่ตลาดท่องเที่ยวภายในประเทศเองก็หยุดชะงัก การฟื้นตัวต้องใช้เวลานานพอสมควร สำนักงานการท่องเที่ยวของประเทศ (National Tourist Office) การขายนอกจากนี้ประเทศที่มีกฎหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยวได้ว่าจะได้รับการบริการที่มีมาตรฐาน ไม่ถูกหลอกลวงและได้รับสิทธิการคุ้มครองการบริโภคด้วย ซึ่งจะช่วยรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวไว้ได้นานที่สุด ให้นักท่องเที่ยวชื่นชมและอยากกลับมาเยือนอีก

๖. ปัจจัยทางสื่อสารมวลชน (Mass Media Communication Factors) ข้อมูลข่าวสารทุกชนิดจากสื่อมวลชนสามารถสร้างความเชื่อถือ มั่นใจ หรือไม่มั่นใจ ในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว ช่วยสร้างความรู้จัก คั่นเคย การต่อต้าน หรืออยากรู้ อยากเห็นมากขึ้นและช่วยในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ทั้งนี้ข่าวสารทางลบ เช่น ปัญหาการเมือง การต่อสู้ระหว่างชนชาติ โรคระบาด สื่อมวลชนที่ดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ โทรทัศน์และกิจกรรมเวลาว่างที่คนในสังคมปัจจุบันทำมากที่สุด ช่วยให้ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเร็วขึ้น

๗. ปัจจัยทางการเปรียบเทียบราคา (Comparative Prices) การเปรียบเทียบราคาการท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวมีอุปสงค์แตกต่างกัน โดยการเปรียบเทียบราคาของผลิตภัณฑ์กับบริษัทที่เป็นคู่แข่ง และปลายทางที่จะไปก็มีผลกระทบต่ออุปสงค์ ถ้าแตกต่างกันมากนักท่องเที่ยวที่มีอำนาจการซื้อสูงจึงจะสามารถไปได้และถ้าราคาการท่องเที่ยวที่จุดหมายปลายทางไม่แพงมากนักก็จะดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาได้ในระยะเริ่มแรก เมื่อมีความนิยมชมชอบก็จะกลับมาเที่ยวอีกในขณะนี้ค่าเงินบาทของไทยลดลงเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ทำให้ราคาการท่องเที่ยวของไทยมีราคาถูกลงที่จะเป็นคู่แข่งทางการตลาดการท่องเที่ยวได้

๘. ปัจจัยทางการเคลื่อนย้ายส่วนบุคคล (Personal Mobility Factors) การเดินทางส่วนตัวโดยเฉพาะทางรถยนต์ช่วยให้การท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tourism) และเดินทางไปยังประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกันเจริญเติบโตมาก เช่น การเดินทางท่องเที่ยวของชาวยุโรป การเดินทางแบบส่วนตัว (Free Individual Traveller) มีเป็นจำนวนมากในช่วงวันหยุดพักผ่อนหรือสุดสัปดาห์ เนื่องจากถนนหนทางเชื่อมติดต่อกันโดยตลอด การเดินทางส่วนตัวเป็นอุปสงค์ที่แตกต่างกันมาก ก่อให้เกิดธุรกิจที่พักแรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึกและธุรกิจ อำนวยความสะดวกต่างๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบที่แตกต่างกัน มีราคาหลากหลายตามอุปสงค์ของ^{๕๗}

^{๕๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗.

๙. ปัจจัยทางเทคโนโลยีการสื่อสารและคมนาคมขนส่ง (Technology of Communication and Transportation) เทคโนโลยีการสื่อสารและการคมนาคมขนส่งสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการจองและการออกบัตรโดยสารโดยผ่านระบบคอมพิวเตอร์ (CRS) ลูกค้าได้รับความชัดเจนและรวดเร็วในการซื้อ นอกจากนี้คือการใช้คอมพิวเตอร์ในธุรกิจโรงแรม เช่น การเข้าพัก (Check In) การคืนห้องพัก (Check Out) การเก็บเงินค่าที่พัก การมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยย่อมแสดงถึงการบริการของธุรกิจใดที่ได้รับความสะดวกสบายมากที่สุด

ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยว (5A)

ปัจจัย 5A ที่แสดงถึงความต้องการที่จำเป็นสำหรับการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จ กล่าวหาว่าสิ่งที่ดึงดูดใจ จัดเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่จูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น ซึ่งสามารถแบ่งแยกเป็นสถานที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์และเป็นที่น่าสนใจ และโดยทั่วไป สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมักจะมีสิ่งดึงดูดใจมากกว่า หนึ่งอย่าง อาทิ อุทยานประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่า เช่นสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจ ความเป็นมาประวัติศาสตร์ ฯลฯ

๑. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

- สิ่งดึงดูดใจเชิงธรรมชาติ (Natural attractions)
- สิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น (Built attractions) รวมถึงกิจกรรมที่มนุษย์จัดขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว เช่น สวนสนุก และกิจกรรมการประชุม (Meeting, Incentive, Exhibition, Convention (MICE))
- สิ่งดึงดูดใจเชิงศิลปวัฒนธรรม (Cultural attractions)
- สิ่งดึงดูดใจเชิงชุมชนสัมพันธ์ (Social attractions)

๒. กิจกรรม (Activities)

สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ (Activities) ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำในช่วงเวลาที่พำนักและท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของการท่องเที่ยวและช่วงเวลาดำเนินการของนักท่องเที่ยว กิจกรรมต่างๆ ควรมีความหลากหลายและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วย อาทิ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการจับจ่ายใช้สอย กิจกรรมทางทะเล เช่น ดำน้ำ ว่ายน้ำ เป็นต้น^{๕๘}

กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น

- กิจกรรมเดินป่า

---

^{๕๘} อ่างแล้ว, หน้า ๑๒.

- กิจกรรมตุนก
- กิจกรรมส่องสัตว์
- กิจกรรมแสง สี เสียง ในสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ เป็นต้น

๓. การเข้าถึง (Access)

สภาพการเข้าถึง (เส้นทางคมนาคม) หมายถึง สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ จากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวมาสู่แหล่งท่องเที่ยว เช่น ระยะทางจากตัวเมือง ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น เป็นต้น พิจารณาจากลักษณะการเดินทางว่าเป็นอย่างไร เช่น โดยรถยนต์ เรือ หรือการเดินเท้า สภาพของเส้นทางเอื้ออำนวยต่อการเดินทางมากน้อยเพียงใด มีสภาพเป็นถนนคอนกรีต ลาดยาง ลูกกรัง หรือถนนดิน ถ้าเป็นแม่น้ำลำคลอง ต้องใช้เรือหรือแพมีสิ่งกีดขวางหรือไม่และถ้าเป็นทางเท้า สภาพทางเดินดีหรือไม่ ระยะทางเดินเหมาะกับนักท่องเที่ยวเพียงใด การจัดหาพาหนะสะดวกหรือยากและค่าจ้างแพงหรือถูก เป็นต้น ดังนั้น ตัวแปรที่ใช้ในการประเมินสภาพการเข้าถึง อาจพิจารณาได้จากความสะดวก อุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางการเดินทาง ลักษณะการเดินทางและสภาพถนน การคมนาคม ขนส่งและความสะดวกในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว (Access) เช่น

- เทียบบิน
- การตรวจคนเข้าเมือง
- รถโดยสารสาธารณะ
- สภาพถนนหนทาง

นอกจากนี้การเข้าถึงในแหล่งท่องเที่ยวยังหมายถึงสิ่งที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวรู้จัก และทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น เช่น การลงเว็บไซต์ เป็นต้น

๔. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว และระบบสาธารณูปการ ซึ่งมีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถจะใช้ได้อย่าง สะดวกสบายอย่างน้อยเพียงใด เช่น ที่พักแรม ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานเริงรมย์ สถานบริการ อื่นๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานรักษาพยาบาล สถานีตำรวจ หรือระบบ รักษาความปลอดภัย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะพิจารณาทั้งปริมาณและคุณภาพควบคู่กันไปและถ้าหากในบริเวณ แหล่งท่องเที่ยวที่ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบถ้วน ก็จะพิจารณาถึงความสะดวกและความ ใกล้เคียงที่จะไปอาศัยใช้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกจากแหล่งชุมชนข้างเคียงได้ยากง่ายเพียงใด ดังนั้น ตัวแปรที่ใช้ในการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวก อาจพิจารณาได้จาก ระบบสาธารณูปโภค/ สาธารณูปการ การให้บริการบ้านพัก สถานบริการต่างๆ ระบบสื่อความหมายและระบบการจัดการสิ่ง อำนวยความสะดวก ณ แหล่งท่องเที่ยว (Destination Amenities) เช่น

- ร้านอาหาร
- ร้านค้าต่างๆ เช่น ร้านขายของ บริษัทบริการการท่องเที่ยว ของที่ระลึก
- การบริการอื่นๆ อาทิ ร้านตัดผม การบริการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ร้านเช่ารถ
- ระบบสาธารณูปโภค
- ตู้เอทีเอ็ม
- สถานีตำรวจ โรงพยาบาล ฯลฯ

๕. ที่พัก (Accommodation)

สถานที่ท่องเที่ยวควรมีจำนวนที่พักที่เพียงพอ พร้อมทั้งมีความหลากหลายด้านราคาและ การบริการและมีความเหมาะสมต่อสถานที่และที่พักควรอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวมากนักทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายและมีความปลอดภัยที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) เช่น

- โรงแรม
- รีสอร์ท
- บังกะโล
- เกสต์เฮาส์
- อพาร์ทเมนท์ ฯลฯ^{๕๙}

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเป็น ๕ ประเภท ดังนี้

---

^{๕๙}Dickman, C.R., **Overview of the Impacts of Feral Cats on Australian Native Fauna**, (Australian Nature Conservation Agency: Canberra, 1996), pp. 6 - 10.

๑. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ได้แก่ การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง (Destination) หรือแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)

๒. การมีที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Accommodation) ที่ต้องการค้างคืนได้แก่ ที่พักประเภทต่างๆ เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ ที่พักแรมประเภทต่างๆ จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับต่างๆกัน ซึ่งจะทำให้มีราคาและบริการในระดับต่างๆกัน ได้แก่ ภัตตาคาร ครัว ว่ายน้ำ ฟิตเนสเซ็นเตอร์ ซาวน่า ศูนย์กลางธุรกิจและสิ่งอำนวยความสะดวก

๓. แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุดของการเดินทาง เพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เช่น ปราสาทพนมรุ้ง แสดงถึงความรุ่งเรืองของอาณาจักรขอม การท่องเที่ยวชนบทเพื่อสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านเรียนรู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถานยุคเก่าแก่ก่อนประวัติศาสตร์ เช่น วัฒนธรรม เป็นต้น

๔. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และกิจกรรมนันทนาการ (Tourist activities และ Recreational Activities) หมายถึง เพียงแค่การเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ ความงดงามของธรรมชาติเท่านั้นแต่เป็นการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การเดินป่า การล่องแก่งในแม่น้ำ การปีนหน้าผา การดำน้ำ การตกปลาหมึกในทะเลลึก ตลอดจนการร่วมกิจกรรมกับชุมชนเจ้าบ้าน เช่น การดำนา การเกี่ยวข้าว การร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะเป็นประสบการณ์ที่อยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมดังกล่าวมักก่อให้เกิดการกระจาย

๕. บริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว (Ancillary) อาทิเช่น บริการด้านร้านอาหาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ สถานีบริการน้ำมัน ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา เป็นต้น^{๖๐}

สรุปได้ว่า การจัดการการท่องเที่ยว มีปัจจัยที่สำคัญที่จำเป็นสำหรับการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จกล่าวหาว่าสิ่งที่ดึงดูดใจ จัดเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่จูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจ ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวมีความดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยว มีแหล่งธรรมชาติที่โดดเด่นเห็นชัด มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้โดยง่ายดาย สิ่งอำนวยความสะดวก มีความพร้อม และที่พักที่มีความสะดวกสบาย และความปลอดภัย

^{๖๐} พยอม ธรรมบุตร, เอกสารประกอบการเรียนการสอนเรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๙), หน้า ๓๔ - ๓๘.

ตารางที่ ๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการจัดการการท่องเที่ยว

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ฉลองศรี พิมลสมพงศ์	การเดินทางเพื่อความเพลิดเพลิน พักผ่อนหย่อนใจและเป็น การเดินทางที่มีเงื่อนไข ๓ ประการ คือ ๑. เดินทางจากที่อยู่ อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว ๒. เดินทางด้วยความ สมัครใจ ๓. เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ได้ที่ไม่ใช่การ ประกอบอาชีพ
ปรีชา แดงโรจน์	การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ซึ่งกระทำ เพื่อ ผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงานประจำ โดยปกติจะ เดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้น จะใกล้หรือไกล
บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา	การท่องเที่ยว เป็นเรื่องของการเดินทางที่เป็นการชั่วคราวด้วย ความสมัครใจ มิใช่ถูกบังคับหรือเพื่อสินจ้าง แต่เพื่อ วัตถุประสงค์อื่นๆ เช่น เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจความ สนุกสนานเพลิดเพลิน การศึกษา ศาสนา กีฬา เยี่ยมญาติมิตร ติดต่อธุรกิจการประชุมสัมมนา เป็นต้น มิฉะนั้นก็จะเป็นการ เดินทางที่ไม่ใช่การท่องเที่ยว
ฐิรัชญา มณีเนตร	การเดินทางของมนุษย์จากสถานที่ใดสถานที่หนึ่งไปยังอีก สถานที่หนึ่ง หรือการเดินทางจากถิ่นพำนักที่อาศัยไปยัง สถานที่อื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจไป และเป็นการ เดินทางด้วยเหตุผลของการท่องเที่ยวมิใช่ เพื่อประกอบอาชีพ หรือหารายได้ เช่น การเดินทางเพื่อการพักผ่อน เพื่อ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เป็นต้น
รัชพร จันทรส์ว่าง	การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหล การโยกย้ายของการเดินทางของบุคคลจากที่อยู่อาศัยปกติไป ยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ ที่มิใช่เพื่อการ หารายได้
McIntosh R.W. & Goeldner C.R	การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางเพื่อจุดหมายต่างๆโดยมีมูลเหตุ จูงใจ ๔ ประเภท คือ ๑. มูลเหตุจูงใจทางด้านกายภาพ ๒. มูลเหตุจูงใจทางวัฒนธรรม ๓. มูลเหตุจูงใจด้านความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล ๔. มูลเหตุจูงใจด้านสถานภาพและเกียรติภูมิ

ตารางที่ ๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการจัดการการท่องเที่ยว (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Lumsdon, Motivation and Personality	การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมต่างๆที่ติดต่อและสัมพันธ์กับกิจกรรมของบุคคล โดยสามารถเกิดขึ้นจากการที่เดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนและการติดต่อธุรกิจ
ฐิรัชญา มณีเนตร	นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เดินทางจากถิ่นพำนักที่อาศัยไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราวเป็นเวลาอย่างน้อย ๒๔ ชั่วโมงขึ้นไป ด้วยความสมัครใจและมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางที่แตกต่างกัน แต่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ที่จุดหมายปลายทาง
สุวัฒน์ จุฑากรณ์และจริญญา เจริญสุกใส	ผู้มาเยือนได้ ๓ กลุ่ม ๑ ผู้มาเยือนขาเข้า ๒ ผู้มาเยือนขาออก ๓ ผู้มาเยือนภายในประเทศ
สำนักพิมพ์การท่องเที่ยว	ผู้มาเยือน (Visitors) หมายถึง ผู้ที่เดินทางเข้ามาในประเทศ โดยจะจำแนกเป็นนักท่องเที่ยวหรือนักทัศนาก็ได้ตามแต่จะตรงกับคุณสมบัติหรือนิยามในข้อใด
กุลวรา สุวรรณพิมล	ผู้ที่มาเยือนชั่วคราวซึ่งมักจะมาพักอาศัยอยู่ในประเทศที่มาเยือนไม่น้อยกว่า ๒๔ ชั่วโมง มีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังนี้ ๑. เพื่อการพักผ่อน ๒. เพื่อดำเนินธุรกิจและการประชุมต่างๆ ๓. เพื่อเยี่ยมครอบครัวและญาติพี่น้อง ๔. เพื่อราชการและติดต่อราชการ
Pike, Steven D	แหล่งท่องเที่ยวควรประกอบด้วยองค์ประกอบ ๖ ประการ ๑. ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ๒. ความสามารถในการเข้าถึง ๓. สิ่งดึงดูดใจ ๔. สิ่งอำนวยความสะดวก ๕. กิจกรรม ๖. การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว

ตารางที่ ๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการจัดการการท่องเที่ยว (ต่อ)

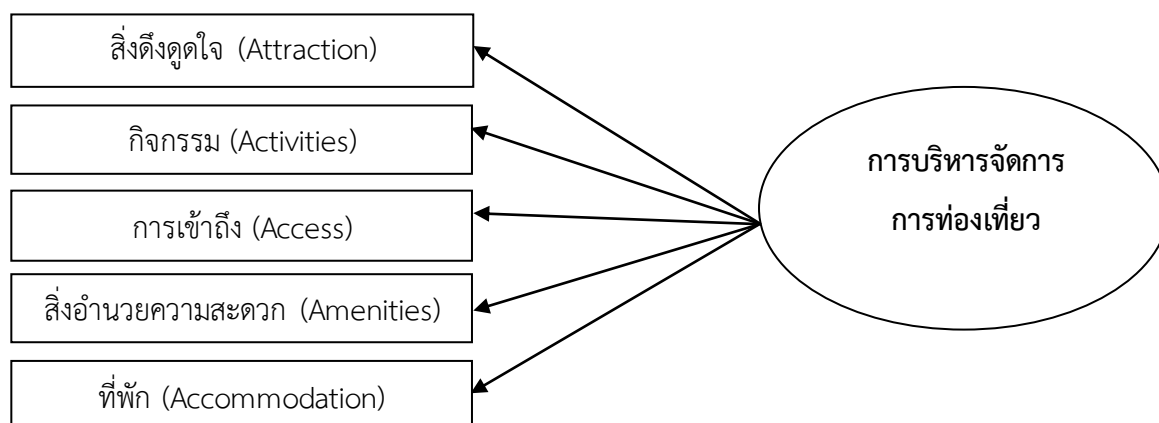
นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ดำเกิง โถทองและคณะ	การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่จัดขึ้น เพื่อเป็นรางวัลแก่พนักงาน เพื่อเป็นสวัสดิการของหน่วยงานและบริษัทห้างร้านต่างๆ เพื่อการดำเนินงาน ประชุมศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและเพื่อนันทนาการ โดยหน่วยงานและบริษัทห้างร้านจะเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทั้งหมด
บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา	การจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การวางแผนการท่องเที่ยว และดำเนินการให้เป็นไปตามแผนโดยมีการจัดการบริหาร งานบุคคล การอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม เพื่อให้เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ รวมทั้งมีการประเมินผลแผนการท่องเที่ยวด้วย
อารีย์ นัยพินิจ และฐิรชญา มณีเนตร	การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว เป็นการวางระบบในการดูแลรักษาระบบความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่รับผิดชอบ
พูนทรัพย์ สวนเมือง	หลักการในการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ๑. อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ๒. ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากร ๓. รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ ๔. ประสานแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว ๕. นำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น ๖. การมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น ๗. จัดประชุมและปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง ๘. การพัฒนาบุคลากร ๙. การเตรียมข้อมูลบริการข่าวสารการท่องเที่ยว ๑๐. ประเมินผลตรวจสอบและวิจัย

ตารางที่ ๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการจัดการการท่องเที่ยว (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
เศกสรรค์ ยงวณิชย์	ความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นโดยเฉพาะในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคต่างๆ จะเป็นสิ่งจูงใจให้นักลงทุนสนใจมาลงทุนทางธุรกิจมากขึ้น ทั้งประชาชน และนักลงทุนต่างก็พยายามให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวมากขึ้น เพื่อผลทางด้านรายได้ และรายได้จากการท่องเที่ยว
Dickman, C.R	ปัจจัย ๕A ที่แสดงถึงความต้องการที่จำเป็นสำหรับการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จกล่าวว่าสิ่งที่ดึงดูดใจ ๑. สิ่งดึงดูดใจ ๒. กิจกรรม ๓. การเข้าถึง ๔. สิ่งอำนวยความสะดวก ๕. ที่พัก

จากแนวคิดและทฤษฎีข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่ช่วยกระตุ้นให้มีการนำเอาทรัพยากรของประเทศไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และในขณะเดียวกัน การท่องเที่ยวบนพื้นฐานเศรษฐกิจพิเศษนั้น ก็จัดการการท่องเที่ยว ที่เป็นไปในแนวทางของทางด้านธุรกิจและการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ การให้บริการด้านสิ่งดึงดูดของกิจกรรมการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกสบายและที่พัก ที่จะนำมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่มีความสมบูรณ์มากที่สุดของหน่วยงานภาครัฐ องค์ประกอบการท่องเที่ยว (5A) คือ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) กิจกรรม (Activities) การเข้าถึง (Access) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ที่พัก (Accommodation) ซึ่งถือได้ว่า สิ่งเหล่านี้ เป็นปัจจัยหลักที่สำคัญสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน ดังแผนภาพที่ ๒.๓

แผนภาพที่ ๒.๓ องค์ประกอบของการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

๒.๕ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

๒.๕.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมในการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาการตัดสินใจการร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันเป็นผลกระทบมาถึงตน^{๖๑}

ส่วนความหมายด้านการดำเนินงานโครงการการมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกันกับกลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจโดยกระทำการงานดังกล่าวในห้วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่ทรงประสิทธิภาพ^{๖๒} โดยให้ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความคิดความรู้ความสามารถแรงงานสนับสนุนหรือจัดการทรัพยากรเช่น เงินทุน วัสดุในกิจกรรมการพัฒนา^{๖๓}

ส่วนความหมายในด้านการจัดการ หมายถึง การที่กลุ่มของประชาชนก่อให้เกิดการรวมตัวที่สามารถจะกระทำการตัดสินใจใช้ทรัพยากรและมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่กระทำโดยกลุ่ม^{๖๔}

ในประเด็นการตัดสินใจหมายถึง เป็นการเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในการดำเนินการตัดสินใจในทุกระดับและทุกรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองและโดยเฉพาะในบริบทของกระบวนการวางแผนที่มีการกำหนดรูปแบบ^{๖๕}

จากศึกษาคำจำกัดความและแนวคิดข้างต้นสามารถสรุปความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนในความหมายกว้าง หมายถึง การทำงานร่วมกันกับกลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกระทำการตัดสินใจใช้ทรัพยากร และมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่กระทำโดยกลุ่ม ให้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาการตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง การมีส่วนร่วมจึงเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย สำหรับการศึกษาครั้งนี้ขออนุญาตว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ

^{๖๑} ยูวัฒน์ วุฒิเมธี, *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท*, (กรุงเทพมหานคร : ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๓๖), หน้า ๑๔๕.

^{๖๒} นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, *กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงาน*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬา, ๒๕๓๗), หน้า ๑๖๕.

^{๖๓} ปรัชญา เวสารัชช์, *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท*, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘), หน้า ๑๗๗.

^{๖๔} Hoy, W. K. & Miskel, C. G., *Educational administration*, (2nd ed), (New York: Intrator Jessica, 2002), p. 145.

^{๖๕} Franklyn, *Popular Participation in Planning for Basic Needs*, (Great Britain: Black more Press. 1985), pp. 23-28.

สนับสนุนการบริหารงานเทศบาล” หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามา มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโครงการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในการร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน รวมทั้งร่วมรับผลประโยชน์หรือผลกระทบจากการพัฒนา

๒.๕.๒ แนวคิดลักษณะการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถจำแนกตามลักษณะงานหรือกิจกรรมที่ดำเนินการได้หลายลักษณะทั้งในด้านบริหารจัดการ ด้านทางการเมือง การพัฒนาชุมชน รวมถึงด้านบริบทของการมีส่วนร่วม ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดและทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้หลากหลายประการได้แก่ ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการชุมชนสามารถแบ่งเป็นลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ ๕ ประการคือ

- ๑) เป็นสมาชิก (Membership): คณะกรรมการชุมชนสมาชิกองค์กรชุมชน
  - ๒) เป็นผู้เข้าร่วมประชุม (Attendance at Meeting): การปฏิบัติของโครงการฯ
  - ๓) เป็นผู้ออกเงิน (Financial Contribution): ผู้สนับสนุนทางการเงินและอุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน
  - ๔) เป็นกรรมการ (Membership on Committees): ผู้เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการฯ
  - ๕) เป็นประธานหรือผู้นำ (Position of Leadership) ในกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ
- ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนทางด้านการเมือง

การมีส่วนร่วมเป็น ๓ ประเภท คือ

๑) การมีส่วนร่วมในระดับแนวนอน (Horizontal forms of participation) เป็นการมีส่วนร่วมแบบดั้งเดิมที่กำหนดโดยการเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือพฤติกรรมทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง กิจกรรมกลุ่มผลประโยชน์ การแนะนำชักชวน การมีส่วนร่วมแบบนี้ประชาชนจะเข้ามามีส่วนในความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจต่าง ๆ

๒) การมีส่วนร่วมในแนวตั้ง (Vertical forms of participation) เกิดในช่วงต่อจากแบบที่ ๑ การมีส่วนร่วมในแนวตั้งเป็นการที่ประชาชนมีความสัมพันธ์ในเรื่องต่าง ๆ กับผู้นำหรือเจ้าหน้าที่เพื่อได้รับผลประโยชน์จากกันและกัน

๓) การมีส่วนร่วมในการบริหาร (Participation in administrative process) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นทั้งแนวนอนและแนวตั้ง อาจเป็นการแบบของกิจกรรมที่กลุ่มผลประโยชน์กำหนดการตัดสินใจในการบริหารหรือแลกเปลี่ยนแต่มีการเข้าไปรวมมากกว่า ๒ แบบข้างต้นเช่น การตัดสินใจยอมรับ

เทคโนโลยี การวางแผนทำกิจกรรมหลังคาบ้านร่วมกัน การวางแผนการตลาด การเข้าร่วมรับการฝึกอบรม^{๖๖}

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนมีดังนี้

๑) ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรวมทั้งความต้องการของชุมชน

๒) ร่วมคิดหาสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน

๓) ร่วมวางนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไขปัญหาลดจนสนองความต้องการของชุมชน^{๖๗}

๔) ร่วมการตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

๕) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิผลและประสิทธิผล

๖) ร่วมการลงทุนในกิจกรรมหรือโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง

๗) ร่วมปฏิบัติตามนโยบายและแผนงานโครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย

๘) ร่วมควบคุมติดตามประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้โดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ ดังนี้^{๖๘}

๑) ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชนตลอดจนเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม (Organizer)

๒) ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุแห่งปัญหาและแนวทางต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ปัญหา

๓) ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหาและวางแผนเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันกับผู้ปฏิบัติงานสนาม

๔) ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ปัญหา

๕) ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม

^{๖๖} Reeder, W.W, *Some Aspects of the Informal Social Participation of Farm Family*, (New York: Cornell University Press, 1963), p. 155.

^{๖๗} ไพรัตน์ เดชะรินทร์, *การพัฒนาชนบทแบบผสมผสานสำหรับประเทศไทย*, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๔), หน้า ๑๓๓.

^{๖๘} อคิน รพีพัฒน์, *การมีส่วนร่วมของชุมชนในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*, (กรุงเทพมหานคร : คักดีโสการพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๐๔-๑๑๑.

ในขณะที่เดียวกันได้กล่าวถึงลักษณะ หรือมิติของการมีส่วนร่วมไว้ ๔ รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน โครงการการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากแนวคิดดังกล่าวสามารถแบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้เป็นแนวทางไปสู่การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมแล้วเมื่อมองในมิติของการมีส่วนร่วม^{๖๙} ได้เสนอแนวคิดเบื้องต้นในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมว่ามี ๓ มิติ (Dimensions) โดยมีมิติการมีส่วนร่วมจะประกอบด้วยประเด็นคำถามดังนี้^{๗๐}

๑) มีส่วนร่วมอะไรบ้าง (What) แบ่งเป็น

- ๑.๑) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
- ๑.๒) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation)
- ๑.๓) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits)
- ๑.๔) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

๒) มีส่วนร่วมกับใครบ้าง (Whose) ได้แก่การมีส่วนร่วมกับชาวบ้านผู้นำชุมชนเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเจ้าหน้าที่ต่างชาติ (จากองค์กรที่ให้ทุนเป็นต้น) ทั้งนี้ให้พิจารณาคุณลักษณะทางประชากรสังคมและเศรษฐกิจของผู้เข้ามีส่วนร่วมในเรื่องอายุเพศสถานภาพครอบครัวระดับการศึกษาระดับชั้นทางสังคมอาชีพพระดัยได้ระยะเวลาที่อยู่อาศัยการถือครองที่ดิน

๓) มีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง (How) โดยพิจารณาจาก

- ๓.๑) การมีส่วนร่วมเกิดจากเบื้องบนหรือเบื้องล่าง
- ๓.๒) ถูกบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรมหรือแรงจูงใจ
- ๓.๓) โครงสร้างชุมชน
- ๓.๔) ช่องทางการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้น
  - การมีส่วนร่วมโดยผ่านปัจเจกชนหรือผ่านกลุ่ม
  - การมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อม (ผ่านตัวแทน)
  - การมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ
- ๓.๕) ระยะเวลา (Duration) ความต่อเนื่องของกิจกรรม
- ๓.๖) ขอบข่าย (Scope) ความครอบคลุมของกิจกรรม

^{๖๙}ชินรัตน์ สมสืบ, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท, นนทบุรี (มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิ-ราช, ๒๕๓๙), หน้า ๑๓๒.

^{๗๐}Cohen, John M. and Uphoff, Norman T., Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation.' In Rural Development Monograph. 2 The Rural Development Committee Center for International Studies, (New York: Cornell University, 1977), p. 179.

๓.๗) ผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วม

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนามีลักษณะแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ดำเนินการโดยลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ปรากฏเช่น การร่วมคิด ร่วมศึกษา วางแผนดำเนินการ ตัดสินใจ ควบคุมติดตามประเมินผล ร่วมลงทุน และร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งสามารถดำเนินการได้ผ่านช่องทางทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยทางตรงได้แก่ การเป็นสมาชิก กรรมการ ประธานหรือผู้นำ ผู้เข้าร่วมประชุมผู้ออกเงินเป็นต้นส่วนทางอ้อมได้แก่การเลือกตั้งผู้แทนโดยสามารถแบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น ๓ ประเภทคือ

- ๑) การมีส่วนร่วมในระดับแนวนอน (Horizontal Forms of Participation)
- ๒) การมีส่วนร่วมในระดับแนวตั้ง (Vertical Forms of Participation)
- ๓) การมีส่วนร่วมในการบริหาร (Participation in Administrative Process) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นทั้งแนวนอนและแนวตั้ง^{๗๑}

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกับเทศบาลในการศึกษานี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานเทศบาลในกิจกรรมทางการบริหาร ๕ กิจกรรมหลักโดยลักษณะการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าว ตั้งแต่การเริ่มดำเนินงานจนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการโดยเริ่มจากการร่วมลำดับปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุ ร่วมพิจารณาแนวทางแก้ปัญหา ร่วมดำเนินการตามแผน และร่วมติดตามผลการปฏิบัติงาน

๒.๕.๓ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามมิติระดับการมีส่วนร่วมใน ๓รูปแบบดังนี้

- ๑) การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่าเทียมกันกล่าวคือฝ่ายหนึ่งรู้สึกต่อยอำนาจกว่ามีทรัพยากรหรือความรู้ต่อยกว่าอีกฝ่ายหนึ่งเป็นต้น
- ๒) การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากการกำหนดนโยบายของรัฐโดยไม่รู้ความต้องการของประชาชน ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงเป็นเพียงประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนบางเรื่องเท่านั้น
- ๓) การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Fully Participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาด้วยความเท่าเทียมกันทุกฝ่าย จัดเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแท้จริงของ

^{๗๑} Ibid., p.181.

ประชาชนตามแนวความคิดและหลักการพัฒนาชุมชน เมื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้จะสนับสนุนและส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ^{๗๒}

รูปแบบการมีส่วนร่วมได้จำแนกตามลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง (Spontaneous) ซึ่งโดยการอาสาสมัครหรือการรวมตัวกันเองเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเองโดยเป็นการกระทำไม่ได้รับการช่วยเหลือจากภายนอกซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย

๒) การมีส่วนร่วมแบบชักนำ (Induced) ซึ่งเป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการความเห็นชอบหรือสนับสนุนโดยรัฐบาลซึ่งเป็นรูปแบบทั่วไปของประเทศกำลังพัฒนา

๓) การมีส่วนร่วมแบบบังคับ (Coercive) เป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการความเห็นชอบหรือสนับสนุนโดยรัฐบาลภายใต้การจัดการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยการบังคับโดยตรงรูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันทีแต่จะไม่ได้ผลในระยะยาวและมักจะมีผลเสียตรงที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด^{๗๓} รูปแบบของการมีส่วนร่วมของนักการศึกษาอีกท่านหนึ่งสามารถกล่าวได้ว่า

๑) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กรที่จัดตั้งโดยประชาชน (Inclusive Organization) การรวมกลุ่มเยาวชนต่าง ๆ

๒) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect Participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative Organization) กรรมการของกลุ่มหรือชุมชน

๓) การมีประชาชนมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ (Open Participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non-Representative Organization) เช่นสถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวนหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ทุกเวลา^{๗๔}

๒.๕.๔ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วม

โครงการพัฒนาใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการสาธารณะในกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำและสร้างโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมดำเนินงานทั้งกระบวนการถือเป็น

^{๗๒} เฉลียว บุรีภักดี และคณะ, ชุดวิชาการวิจัยชุมชน สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, (กรุงเทพมหานคร : เอสอาร์พรีนติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๑๖๕.

^{๗๓} United Nations, "Popular Participation as a Strategy for Promoting Community Level Action and National Development", In Department of International Economic and Social Affairs, (New York: United Nations, 1981), p. 187.

^{๗๔} นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงาน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬา, ๒๕๓๗), หน้า ๑๔๓.

หลักการสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้โครงการนั้นประสบผลสำเร็จได้ง่ายขึ้น ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นขั้นตอนที่แสดงวิธีการและแนวทางการดำเนินงานที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ทั้งนี้มีองค์กรหน่วยงานนักวิชาการได้เสนอแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ในประเด็นต่าง ๆ หลายทัศนะแต่ก็เป็นไปในทิศทางเดียวกันตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ทั้งนี้องค์การอนามัยโลกได้เสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมไว้ ๔ ขั้นตอนดังนี้^{๗๕}

๑) การวางแผนประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาจัดอันดับความสำคัญตั้งเป้าหมายกำหนดการให้ทรัพยากรกำหนดวิธีติดตามประเมินผลและประการที่สำคัญคือต้องตัดสินใจด้วยตนเอง

๒) การดำเนินกิจกรรมประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการและบริหารการใช้ทรัพยากรมีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน

๓) การใช้ประโยชน์ประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคม

๔) การได้รับประโยชน์ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่าเทียมกันซึ่งเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวสังคมหรือในรูปวัตถุก็ได้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนามีกระบวนการขั้นตอนดังนี้ สอดคล้องกันคือ^{๗๖}

- ๑) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
- ๒) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ
- ๓) การมีส่วนร่วมในการลงทุนร่วมกันตัดสินใจและปฏิบัติงาน
- ๔) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

นอกจากนี้ในแง่การพัฒนาท้องถิ่นนักการศึกษากล่าวว่าประชาชนอาจเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นได้ ๕ ลักษณะคือ^{๗๗}

- ๑) การค้นหาปัญหาสาเหตุของปัญหาตลอดแนวทางแก้ไข
- ๒) การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
- ๓) การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนา
- ๔) การได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

^{๗๕} เจริญศักดิ์ ปิ่นทอง, การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๗๖.

^{๗๖} อุดิน ทรัพย์พัฒน์, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคม และวัฒนธรรมไทย, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๖๘.

^{๗๗} สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต, แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเมืองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๔), หน้า ๑๒๓.

๕) ประเมินผลกิจกรรมการพัฒนา

ตามที่นักวิชาการได้ให้แนวทางกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ในประเด็นต่าง ๆ สรุปได้ว่ากระบวนการมีส่วนร่วมเริ่มต้นจาก การศึกษาข้อมูล สาเหตุของปัญหา การพิจารณาตัดสินใจเลือกแนวทาง การวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหาการดำเนินการหรือปฏิบัติงาน และสิ้นสุดที่การติดตามประเมินผล โดยการดำเนินการที่ให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในฐานะเจ้าของชุมชนหรือทรัพยากรได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาจัดสรรทรัพยากรและมีส่วนร่วมตามกระบวนการในทุกขั้นตอนหรือมากขึ้นตอนให้มากที่สุด มิใช่มีส่วนร่วมเพียงขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งก็จะช่วยลดความขัดแย้งและสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานพัฒนาไปในทางที่ดีประสบผลสำเร็จได้ และเกิดผลดีต่อชุมชนระดับของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาจแบ่งตามระดับปริมาณของการมีส่วนร่วมได้เป็น ๓ระดับคือการมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ การมีส่วนร่วมเพียงบางส่วนและการมีส่วนร่วมที่แท้จริง

ระดับที่ ๑ การมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ (Passive Participation) หรือการมีส่วนร่วมเทียม (Pseudo Participation) เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่คนในชุมชนไม่มีอำนาจใด ๆ ในการตัดสินใจแต่กระทำตามการตัดสินใจของผู้อื่น (Manipulation) เช่น หน่วยงานภาครัฐการผู้นำเป็นต้นกิจกรรมสำคัญในการมีส่วนร่วมระดับนี้คือการชี้แจง (Therapy) ให้เข้าใจ

ระดับที่ ๒ การมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน (Partial Participation) หรือการมีส่วนร่วมในพิธีกรรม (Tokenism Participation) เป็นระดับการมีส่วนร่วมในส่วนใดส่วนหนึ่งเท่านั้นกิจกรรมสำคัญในระดับนี้คือการให้ข้อมูลข่าวสารแก่คนในชุมชน (Informing) การปรึกษาหารือกัน (Consultation) และการให้แสดงความคิดเห็น (Placation) แต่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ^{๗๘}

ระดับที่ ๓ การมีส่วนร่วมที่แท้จริง (Genuine Participation) หรือการมีส่วนร่วมที่อำนาจเป็นของประชาชน (Citizen Power) เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่รับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้ความสำคัญต่อประชาชนในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนของการพัฒนาให้อำนาจในการตัดสินใจเป็นของประชาชนซึ่งอาจจะผ่านตัวแทน (Delegated Poser) หรือประชาชนโดยตรง (Citizen Control) อันเป็นการมีส่วนร่วมในระดับสูงสุดและมีความสำคัญอย่างมากต่อการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนและการดำเนินงานพัฒนาชุมชน

๑. การมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ ประกอบด้วย

๑.๑ ถูกจัดกระทำ

๑.๒ การชี้แจง

๑.๓ การให้ข้อมูลข่าวสาร

^{๗๘} Franklyn, *Popular Participation in Planning for Basic Needs*, (Great Britain: Black more Press, 1985), pp. 23-28.

๒. การมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน

๒.๑ การปรึกษาหารือ

๒.๒ การให้แสดงความคิดเห็น

๒.๓ ไม่มีอำนาจตัดสินใจ

๓. การมีส่วนร่วมที่แท้จริง

๓.๑ การรับฟังความคิดเห็น

๓.๒ การเป็นหุ้นส่วน

๓.๓ การใช้อำนาจผ่านตัวแทน

๓.๔ การใช้อำนาจของประชาชนโดยตรง

แต่ยังมีนักการศึกษาอีกส่วนมองว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการนี้มี ๕ ระดับ คือ

๑) ประชาชนเข้าร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการโดยเป็นผู้รับบริการและรับความรู้จากเจ้าหน้าที่

๒) ประชาชนเข้าร่วมดำเนินโครงการในลักษณะแรงงานการบริจาดสิ่งของของอำนาจการตัดสินใจเป็นของเจ้าหน้าที่

๓) ประชาชนเข้าร่วมโครงการและร่วมตัดสินใจว่ากิจกรรมนั้นดำเนินอย่างไรแต่วัตถุประสงค์และการวางแผนเจ้าหน้าที่เป็นผู้ตัดสินใจ

๔) ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมและเพิ่มบทบาทร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการควบคุมและประเมินโครงการว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่

๕) ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดและวางแผนโครงการโดยประชาชนหรือตัวแทนเป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทั้งหมด^{๗๙}

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมทั้ง ๕ ระดับดังกล่าวจะเห็นว่าการมีส่วนร่วมจากระดับ ๑-๔ เป็นการมีส่วนร่วมในระดับที่ผิวเผินเท่านั้นปลายทางของการบริการยังเป็นการประเมินโดยเจ้าหน้าที่เหมือนเดิมส่วนการมีส่วนร่วมในระดับที่ ๕ ถือว่าเป็นระดับอุดมคติที่ประชาชนได้มีส่วนในการตัดสินใจ

๒.๕.๕ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการดำเนินงานพัฒนาหรือกิจกรรมโครงการใด ๆ ก็ตามสิ่งที่สำคัญต่อการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนมีหลายประการทั้งด้านปัจจัยตัวบุคคลองค์กรและชุมชน ทั้งนี้ภาครัฐ

^{๗๙}Rifkin, S.B, Muller, F. & Bichman, W, “Primary health care: on measurer participation”, *Soc.Sci.* (1995): 156.

จำเป็นต้องคำนึงถึงการส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือประชาชนเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือในกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ของชุมชนเพื่อให้ดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และเกิดการพัฒนาดีที่เกิตผลดีต่อชุมชนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม เกิดจากความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศตำแหน่งอำนาจบีบบังคับที่เกิดจากคนที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้เกิดการบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ^{๘๐} ปัจจัยที่ผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นได้กล่าวถึงดังนี้^{๘๑}

๑) ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพเศรษฐกิจสังคมการเมืองการปกครองและความปลอดภัย

๒) ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่นโดยเฉพาะผู้นำ

๓) ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทนเช่นค่าตอบแทนแรงงานเงินปันผลจากสหกรณ์ออมทรัพย์

๔) ปัจจัยภายในตัวบุคคลได้แก่ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนรวมความรู้สึกเกรงใจไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนหรือความรู้สึกว่าเป็นพันธะที่ต้องเข้าร่วมเพื่อให้เกิดความสามัคคี

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนได้แก่ความเกรงใจผู้ที่มีสถานภาพที่สูงกว่าความต้องการเป็นกลุ่มเป็นพวกความเชื่อในตัวผู้นำความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ของราชการคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทนการยอมรับแบบอย่างความไม่พอใจต่อสภาพแวดล้อมการยอมรับในอำนาจรัฐและฐานะทางเศรษฐกิจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนามี ๕ ประการ ได้แก่ปัจจัยด้านสังคมเศรษฐกิจการเมืองวัฒนธรรมและด้านจิตวิทยาทางสังคมปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของคนในชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นไว้ด้วยกัน ๓ ประการได้แก่

๑) ด้านความผูกพันเป็นเครือญาติและความผูกพันในชุมชน

๒) ด้านการมีภาวะทางเศรษฐกิจและ

๓) ด้านการสนับสนุนจากองค์กรภายในหมู่บ้านในประเด็นเดียวกันจากการศึกษาของ Creighton^{๘๒}

^{๘๐} นรินทร์ จงวุฒิเวศย์, กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงาน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬา, ๒๕๓๗), หน้า ๑๕๔.

^{๘๑} ปรัชญา เวสารัชช, การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยคดีศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๘), หน้า ๑๓๒.

^{๘๒} Creighton, JamesL, *The Public Participation Handbook: Making Better Decisions through Citizen Involvement*, (San Francisco: Jossey Bass, 2005), p. 135.

ตารางที่ ๒.๗ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ยวัฒน์ วุฒิเมธี	การมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมในการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาการตัดสินใจการร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันเป็นผลกระทบบมาถึงตน
นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์	การทำงานร่วมกันกับกลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจโดยกระทำการงานดังกล่าวในห้วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่ทรงประสิทธิภาพ
ปรัชญา เวสารัชช์	ความคิดความรู้ความสามารถแรงงานสนับสนุนหรือจัดการทรัพยากรเช่น เงินทุน วัสดุในกิจกรรมการพัฒนา
Hoy, W. K. & Miskel, C. G.	การที่กลุ่มของประชาชนก่อให้เกิดการรวมตัวที่สามารถจะกระทำการตัดสินใจใช้ทรัพยากรและมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่กระทำโดยกลุ่ม
Franklyn	ด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองและโดยเฉพาะในบริบทของกระบวนการวางแผนที่มีการกำหนดรูปแบบ
Reeder, W.W.	การมีส่วนร่วมเป็น ๓ ประเภท คือ ๑) การมีส่วนร่วมในระดับแนวนอน ๒) การมีส่วนร่วมในแนวตั้ง ๓) การมีส่วนร่วมในการบริหาร

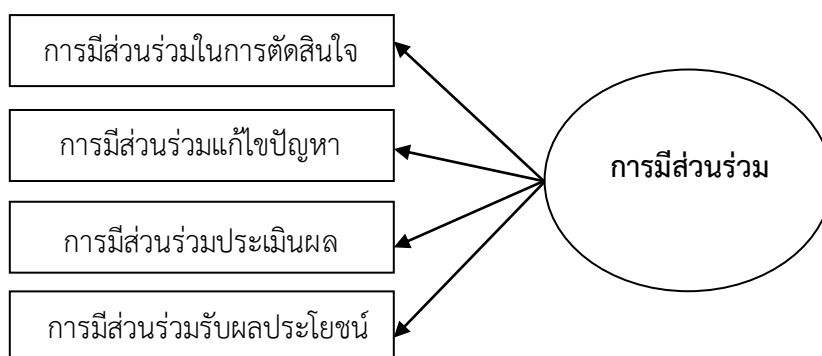
ตารางที่ ๒.๗ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ไพรัตน์ เดชะรินทร์	<p>ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนมีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหา ๒) ร่วมคิดหาสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา ๓) ร่วมวางนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการ ๔) ร่วมการตัดสินใจการใช้ทรัพยากร ๕) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนา ๖) ร่วมการลงทุนในกิจกรรม ๗) ร่วมควบคุมติดตามประเมินผลและร่วมบำรุงรักษา ๘) ร่วมปฏิบัติตามนโยบายและแผนงานโครงการ
Cohen, John M. and Uphoff.	<p>มิติของการมีส่วนร่วมไว้ ๔ รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน โครงการการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล</p>
United Nations.	<p>รูปแบบการมีส่วนร่วมได้จำแนกตามลักษณะการมีส่วนร่วม</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง ๒) การมีส่วนร่วมแบบชักนำ ๓) การมีส่วนร่วมแบบบังคับ
นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์	<p>รูปแบบของการมีส่วนร่วมของนักการศึกษาอีกท่านหนึ่งสามารถกล่าวได้ว่า</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง ๒) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม ๓) การมีประชาชนมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้
เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	<p>กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมไว้ ๔ ขั้นตอน</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) การวางแผนประชาชนต้องมีส่วนร่วม ๒) การดำเนินกิจกรรมประชาชนต้องมีส่วนร่วม ๓) การใช้ประโยชน์ประชาชน ๔) การได้รับประโยชน์ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์
สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต	<p>กระบวนการพัฒนาท้องถิ่นได้ ๕ ลักษณะคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) การค้นหาปัญหาสาเหตุของปัญหาตลอดแนวทางแก้ไข ๒) การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา ๓) การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนา ๔) การได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา ๕) ประเมินผลกิจกรรมการพัฒนา

ตารางที่ ๒.๗ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ปรีชญา เวสารัชช์	ปัจจัยที่ผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นได้กล่าวถึงดังนี้ ๑) ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพเศรษฐกิจ ๒) ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่นโดยเฉพาะผู้นำ ๓) ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทน ๔) ปัจจัยภายในตัวบุคคล

จากผลการทบทวนวรรณกรรมเอกสารและแนวคิดของนักการศึกษา พบว่า การที่คนเราจะพิจารณาว่าตนได้รับผลกระทบและเลือกที่จะมีส่วนร่วมในโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ ๔ ประการคือ ความใกล้ชิดปัญหา ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ การตัดสินใจ ค่านิยม และประเมินผล ดังนั้นในการบริหารจัดการเมื่อต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมต้องนึกถึงปัจจัยเหล่านี้ เพื่อพิจารณาเป็นสิ่งจูงใจต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคกลางโดยมุ่งประเด็นไปศึกษาในปัจจัยต่าง ๆ ดังที่ได้รับการมอบหมายตามกฎหมายนอกจากนี้ประชาชนโดยทั่วไปจะเข้ามามีส่วนร่วมปัจจัยที่เป็นส่วนสำคัญคือการให้ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชนทั่วไปถึงผลที่จะติดตามมาของการมีส่วนร่วมหรือการไม่ทำตามกิจกรรมที่นำเสนอและต้องแสดงให้เห็นชัดเจนเพื่อให้ประชาชนเห็นช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมได้ถ้าเขาต้องการที่จะมีส่วนร่วมจึงได้มาซึ่งตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๘ องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

๒.๖ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

ในการศึกษาเรื่องประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ในครั้งนี้ มีพื้นที่ในการศึกษาทั้งหมด ๔๐ ตำบล ๓ อำเภอ โดยมีรายละเอียดข้อมูลเชิงพื้นที่ดังต่อไปนี้

๑) ข้อมูลพื้นที่

จังหวัดสมุทรสาครมีพื้นที่ประมาณ ๘๗๒.๓๔๗ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๕๕๕,๒๑๖ ไร่ เป็นจังหวัดชายทะเลตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำท่าจีนในเขตพื้นที่ตอนล่างของภาคกลาง ติดต่อกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ประมาณเส้นรุ้งที่ ๑๓๐ องศาเหนือและเส้นแวงที่ ๑๐๐ องศาตะวันออกในเขตปริมณฑลนครหลวง ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามระยะทางรถไฟสายวงเวียนใหญ่ถึงมหาชัยประมาณ ๓๐.๑๐ กิโลเมตรและตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๕ (ถนนพระราม๒) ประมาณ ๓๐ กิโลเมตร แบ่งออกเป็นเนื้อที่ของอำเภอต่างๆ ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๕ แผนที่จังหวัดสมุทรสาคร

๑. อำเภอเมืองสมุทรสาคร มี ๑๘ ตำบล ๑๑๖ หมู่บ้าน มี ๑๑๐,๒๖๐ หลังคาเรือน อำเภอเมืองสมุทรสาคร ๔๙๒.๐๔๐ ตารางกิโลเมตรและมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๒๐๐,๘๔๐ คน

๒. อำเภอกระทุ่มแบน มี ๑๐ ตำบล ๗๖ หมู่บ้าน มี ๓๗,๖๐๔ หลังคาเรือน อำเภอกระทุ่มแบนมี ๑๓๕.๒๗๖ ตารางกิโลเมตรและมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๖๕,๓๖๘ คน

๓. อำเภอบ้านแพ้ว มี ๑๒ ตำบล ๙๘ หมู่บ้าน มี ๑๕,๑๘๔ หลังคาเรือน อำเภอบ้านแพ้ว ๒๕๕.๐๓๑ ตารางกิโลเมตร มีประชากร ๔๙,๙๙๕ คน^{๘๓}

สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร

การดำเนินงานของกรม ทช. ผลการดำเนินงานด้านการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศกักตุนขยะชายฝั่ง ทะเลที่ผ่านของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีการดำเนินงานทั้งในด้านวิชาการและการปฏิบัติในลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูล จัดทำแผนหลักการกักตุนขยะชายฝั่ง ทำกระบวนการมีส่วนร่วมประชาชน และการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศกักตุนขยะชายฝั่ง โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้งบประมาณปี ๒๕๕๐

๑. ปักไม้ไผ่ชะลอคลื่น ๒ พื้นที่ (๑) ต.โคกขาม ต.พันท้ายนรสิงห์ อ.เมือง จ.สมุทรสาคร (๒) ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ

๒. ปลุกป่าชายเลนฟื้นฟูพื้นที่ชายฝั่ง ๒ พื้นที่ (๑) ต.โคกขาม ต.พันท้ายนรสิงห์ อ.เมือง จ.สมุทรสาคร (๒) ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ

๓. ปักเสาปูนชะลอคลื่น หมู่ที่ ๔ ต.ท่ากำชำ อ.หนองจิก จ.ปัตตานี

๔. โครงการจัดทำแผนหลักและแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศกักตุนขยะชายฝั่งทะเล บริเวณอ่าวไทยตอนบน ตั้งแต่ปากแม่น้ำแม่กลองถึงปากแม่น้ำบางปะกง ครอบคลุมพื้นที่ ๔ จังหวัด คือ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม สมุทรปราการ และฉะเชิงเทรา

๕. โครงการศึกษาจัดทำแผนหลักและออกแบบเบื้องต้นในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศกักตุนขยะชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง ตั้งแต่แหลมตะลุมพุกถึงปากแม่น้ำทะเลสาบสงขลางบประมาณปี ๒๕๕๑

๖. ศึกษาวางผังแม่บทการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศกักตุนขยะชายฝั่งและวางผังท่าเรือเพื่อรองรับการขยายพื้นที่อุตสาหกรรมชายฝั่งด้านตะวันออก ๔ จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

๗. จัดทำแผนปฏิบัติการจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศกักตุนขยะชายฝั่งทะเลเชิงบูรณาการ และแผนดำเนินงานระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๖) ตามยุทธศาสตร์การจัดการป้องกัน และแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศกักตุนขยะชายฝั่ง ใน ๔ ภาค คือ อ่าวไทยฝั่งตะวันออก ๔ จังหวัด อ่าวไทยตอนบน ๕ จังหวัด อ่าวไทยฝั่งตะวันตก ๘ จังหวัด และอันดามัน ๖ จังหวัด

๘. โครงการความร่วมมือระดับชุมชนเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศกักตุนขยะชายฝั่ง บริเวณพื้นที่ปากน้ำกระเป๋ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ และนาร่องการปักแนวไม้ไผ่เพื่อแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศกักตุนขยะชายฝั่ง พื้นที่ปากแม่น้ำกระเป๋ บริเวณบ้านท่าเล หมู่ที่ ๑ ต.คลองประสงค์ อ.เมือง จ.กระบี่ โดยการปักไม้ไผ่เป็นแนวยาวเป็นระยะทาง ๔๐๐ เมตร งบประมาณปี ๒๕๕๒

^{๘๓}สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร, ข้อมูลทั่วไป, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://skno.moph.go.th/sk/images/SaveFile/1253.pdf> [๔ ตุลาคม ๒๕๖๓].

๑๐. ปักไม้ไผ่ชะลอคลื่น ความยาว ๕๐๐ เมตร ต.โคกขาม อ.เมือง จ.สมุทรสาคร

๑๑. ติดตามประเมินผลโครงการปักไม้ไผ่ชะลอคลื่น ต.โคกขาม อ.เมือง จ.สมุทรสาคร

๑๒. ปักเสาปูนชะลอคลื่น ความยาว ๔๐๐ เมตร ต.ท่ากำชำ จ.ปัตตานี ติดตามประเมินผลโครงการปักเสาปูนชะลอคลื่น ต.ท่ากำชำ จ.ปัตตานี

๑๓. โครงการศึกษาวิจัยและสำรวจออกแบบรายละเอียดโครงสร้างป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งบริเวณ ต.แหลมฟ้าผ่า อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ

๑๔. โครงการความร่วมมือระดับชุมชนการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลพื้นที่วิกฤติมาตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยองและตำบลข้างเคียง (บ้านฉาง เนินพระ นครระยอง พลา) งบประมาณปี ๒๕๕๓

๑๕. ประชุมเชิงปฏิบัติการ “สู่วิกฤติการกัดเซาะชายฝั่งทะเลและเตรียมพร้อมรับมือภัยคุกคามจากสภาวะโลกร้อน ” ณ ตึกสันติไมตรีทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิดและมอบนโยบาย) โดยมีผู้แทนจากจังหวัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลประชาชนและชุมชนในพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันระดมสมองและความเห็นจัดทำ “ร่างกรอบแผนบูรณาการ งบประมาณการจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล ๒๓จังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๕๙”

๑๖. โครงการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะและฟื้นฟูพื้นที่ชายฝั่งทะเล โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน (โครงการป่าชายเลนเทียมเพื่อแก้ไขปัญหาการกัดเซาะ) บริเวณอ่าวไทยตอนบน ๔ พื้นที่ คือ (๑) พื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร ระยะทาง ๔,๖๗๕ เมตร (๒) พื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม ระยะทาง ๑,๒๖๕ เมตร (๓) พื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ และฉะเชิงเทรา ระยะทาง ๑,๓๒๕ เมตร

๑๗. โครงการติดตามประเมินผลการฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่งทะเลโดยการปักไม้ไผ่ชะลอคลื่นกรณีศึกษา จ.ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม งบประมาณปี ๒๕๕๔

๑๘. โครงการศึกษาสำรวจและวิเคราะห์ประสิทธิผลและผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของโครงสร้างป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเลของประเทศไทย พื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ๘ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดระยอง ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และสงขลา

แหล่งท่องเที่ยวสมุทรสาคร : ศูนย์วิจัยป่าชายเลนสมุทรสาคร หรือ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนอ่าวมหาชัย ศูนย์วิจัยป่าชายเลนสมุทรสาคร เป็นศูนย์ที่ดูแลผืนป่าชายเลนของสมุทรสาคร ซึ่งเป็นป่าสงวนแห่งชาติซึ่งเรียกกันว่า ป่าชายเลนอ่าวมหาชัย โดยมีอยู่สองฝั่งคือฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออก คั่นกลางด้วยแม่น้ำท่าจีน ป่าชายเลนอ่าวมหาชัยเป็นพื้นที่ที่อยู่ในบริเวณน้ำกร่อยของปาก

แม่น้ำท่าจีน โดยมีอิทธิพลของกระแสน้ำทะเลที่นำเอาโคลนเลนมาทับถมทำให้เกิดหาดเลนยาวตลอดแนวชายฝั่ง จึงเกิดสภาพเป็นป่าชายเลน มีความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพ

"ป่าชายเลนอ่าวมหาชัยฝั่งตะวันตก"

พื้นที่ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนอ่าวมหาชัย ตั้งอยู่บริเวณปากแม่น้ำท่าจีนฝั่งขวา ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าอ่าวมหาชัย ฝั่งตะวันตก ตำบลบางหญ้าแพรก (ท่าฉลอม) จ.สมุทรสาคร มีเนื้อที่ ๓,๑๗๙ ไร่ เหมาะสำหรับเป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้า วิจัย ด้านธรรมชาติวิทยาของระบบนิเวศ ป่าชายเลน และปากแม่น้ำท่าจีน ปัจจุบันดำเนินการก่อตั้งเป็นศูนย์ศึกษาธรรมชาติ ป่าชายเลนมหาชัย และบริเวณที่ทำการศูนย์มีที่สำหรับกางเต็นท์พักผ่อน สำหรับผู้ที่สนใจจะร่วมกิจกรรมปลูกป่าชายเลนได้ด้วย

ศูนย์วิจัยป่าชายเลนสมุทรสาครจัดตั้งขึ้นเพื่ออนุรักษ์ป่าชายเลนของสมุทรสาครที่เคยมีถึงแสนไร่ จนเหลือน้อยเต็มที ด้วยความร่วมมือของราชการ ชาวบ้านและเอกชน เพื่อช่วยแต่งเติมชายฝั่งทะเลให้มีสีเขียวขจี สร้างอากาศที่บริสุทธิ์สดชื่น

ที่ศูนย์แห่งนี้ตั้งอยู่ฝั่งผืนป่าฝั่งตะวันตกในตำบลบางหญ้าแพรกฝั่งตะวันตก (ตำบลบางหญ้าแพรกก็แบ่งออกเป็นสองฝั่ง คั่นกลางด้วยแม่น้ำท่าจีนเช่นกัน) เป็นจุดที่นักดูนกนิยมมาดูนกชายเลน โดยมีเส้นทางเดินเท้ายาวประมาณ ๓๐๐ เมตร เพื่อชมป่าโกงกางและสัตว์ชายเลนประเภทต่างๆ อาทิ ปลาตีน ปูซูก้ามดาบ ฯ ก่อนเดินออกไปถึงระเบียงชายฝั่งที่เป็นจุดดูนกชายเลน ซึ่งเป็นจุดที่สามารถดูนกได้ นับพันนับหมื่นตัว ช่วงฤดูหนาวเราจะมีโอกาสเห็นนกท้องถิ่นและนกอพยพนับเป็นแสนๆตัว บางสายพันธุ์หายากติดอันดับโลก เป็นห้องเรียนตามธรรมชาติที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเยี่ยมชม ศูนย์วิจัยป่าชายเลนสมุทรสาครจึงถือเป็นแหล่งดูนกระดับนานาชาติเลยทีเดียว

ดูนกหาดเลนปากแม่น้ำ ศูนย์วิจัยป่าชายเลนสมุทรสาคร เนื่องจากพื้นที่แถวนี้เป็นหาดเลนซึ่งเป็นแหล่งสะสมของตะกอนดินที่อุดมไปด้วยธาตุอาหารไหลปะปนมากับกระแสน้ำก่อให้เกิดเป็นระบบนิเวศของหาดเลนปากแม่น้ำ เราสามารถเห็นนกประจำถิ่น อาทิ นกยางเปีย นกตีนเทียน นกยางเขียว นกยางกรอกพันธุ์ชวา เหยี่ยวแดง และและนกชายเลนอพยพช่วงฤดูหนาว ส่วนใหญ่เป็นนกที่อพยพมาจากทางตอนเหนือของทวีปเอเชีย ไม่น้อยกว่า ๒๐ ชนิด อาทิ นกทะเลขาเขียวลายจุด นกชายเลนปากแอม่น นกอีโก้ยใหญ่ นกอีโก้ยเล็ก นกทะเลขาเขียว นกหัวโตหลังจุดสีทอง นกนางนวล แกลบเคราขาว นกนางนวลแกลบปากหนา นกน้อทเล็ก นกซ่อมทะเลอกแดง นกปากแอม่นหางดำ นกทะเลขาแดงธรรมดา นกหัวโตทรายเล็ก นกชายเลนปากโค้ง สามารถพบได้ช่วง ตุลาคม ถึง พฤษภาคม

ควรดูเวลาน้ำขึ้นน้ำลง ช่วงเวลาน้ำขึ้นสูงสุดจะไม่มีชายหาดให้นักเดินหาอาหาร หรือหากน้ำลงเกินไปก็จะทำให้นักชายฝั่งออกไปหาอาหารไกล มองเห็นลำบาก ดูระดับน้ำช่วงประมาณ ๒.๕ - ๓ เมตรน่าจะเหมาะกับการดูนกชายหาดที่สุด และช่วงเช้าจะดีกว่าช่วงเย็น

ดูเวลาน้ำขึ้นน้ำลงที่^{๘๔}

๒) ประโยชน์และความสำคัญ

ป่าชายเลนมีประโยชน์ทั้งทางด้านนิเวศวิทยา การดำรงชีวิตของมนุษย์ และยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของชายฝั่งทะเล สามารถวิเคราะห์ประโยชน์ในด้านต่างๆ ของป่าชายเลน ได้ดังนี้

๑. ป่าชายเลนเป็นแหล่งอาหาร แหล่งอนุบาล และที่อยู่อาศัยของสัตว์ต่างๆ รวมถึงมนุษย์ จากการศึกษาของนิญฐารัตน์ และคณะ^{๘๕} (๒๕๕๑) พบสัตว์ทะเลหน้าดินที่อาศัยอยู่ในป่าชายเลนถึง ๗ ไฟลัม ด้วยกัน ได้แก่ ดอกไม้ทะเล หนอนตัวแบน ไส้เดือนตัวกลมทะเล ไส้เดือนทะเล หนอนถั่ว เอคไคยูรา (Echiura) แมงดาทะเล โคพีพอด (Copepod) แอมฟิพอด (Amphipod) ทาไนดาเซีย (Tanaidacean) กุ้งชนิดต่างๆ รวมถึงปูและหอย ป่าชายเลนนอกจากจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ ที่อยู่อาศัย หลบภัย และหาอาหารของสัตว์น้ำแล้ว ยังรวมไปถึงนกประจำ-ถิ่นและนกอพยพ โดยนกประจำถิ่นอาศัยกินและสร้างรังในป่าชายเลน เช่น นกยางเปีย นกกาน้ำเล็ก เหยี่ยวแดง และนกอพยพที่ใช้เส้นทางบินเดิมประจำทุกปี คือ กลุ่มนกชายเลนและนกทะเล ที่อพยพมาตามไหล่ทวีปมักพักผ่อนและหาอาหารเพื่อสะสมพลังงานในป่าชายเลน เนื่องจากมีความเหมาะสมทั้งเรื่องอาหารที่มีสัตว์น้ำมากมาย เป็นที่หลบภัย เช่น ลมฝน สัตว์ผู้ล่า นกในกลุ่มนี้เช่น นกใหญ่ นกชายเลนปากช้อนและนกนางนวลธรรมดา รวมถึงสัตว์ที่เลี้ยงลูกด้วยนม เช่น ค้างคาว ลิงลม ลิงแสม หนูบ้าน นาก เสือปลา แมวป่า หมูป่า และกิ้ง นอกจากนี้ยังมีกลุ่มของสัตว์เลื้อยคลาน เช่น งู ตะกวด และจระเข้ เป็นต้น นอกจากนี้สัตว์น้ำที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจหลายชนิดได้ใช้ป่าชายเลนเป็นที่อยู่อาศัย และอนุบาลตัวอ่อนในบางช่วงของวงจรชีวิตของมัน เช่น ปลากระพงขาว ปลานวลจันทร์ทะเล ปลากระบอก ปลาเก๋า กุ้ง-กุลาดำ กุ้งแชบ๊วย หอยดำ หอยนางรม หอยแมลงภู่ หอยแครง และหอยกะพง ปูแสม ปูม้า แต่สัตว์น้ำบางชนิดอาจใช้ป่าชายเลนเป็นทั้งแหล่งเกิดและอาศัยจนเติบโตสืบพันธุ์ เช่น ปูทะเล

๒. พืชในป่าชายเลนสามารถนำมาใช้เป็นผักพื้นบ้านจำนวนมาก หลายชนิด เช่น ใบชะคราม ยอดเป้ง ยอดผักเบี้ยทะเล ต้นจังกะเป็นพืชป่าชายเลนอีกชนิดหนึ่งที่สามารถนำส่วนต่างๆ มาใช้ประโยชน์ได้ คือ ใบนำมาทำเป็นดับมุงหลังคา ใบอ่อนสามารถนำมาต้มบดหรือต้มน้ำจากยอดอ่อนนำมาทำน้ำตาจากจรสชาติดี ผลใช้กินเป็นของหวาน พืชในป่าชายเลนหลายชนิดนำมาใช้เป็นสมุนไพร

^{๘๔} กองทัพเรือ, ภารกิจกองทัพเรือ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://www.navy.mi.th/index.php/main/detail/content_id/11854 [๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๓].

^{๘๕} นิญฐารัตน์ และคณะ, การประเมินเสถียรภาพของระบบนิเวศปากแม่น้ำที่ไหลลงสู่ทะเล (Estuary) อ่าวปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช, (กรุงเทพมหานคร : กลุ่มวิจัยและพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลน กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๕๑), หน้า ๒๖๘.

ได้ เช่น เหงือกปลาหมอ มะนาวผี ใช้รักษาโรคผิวหนัง ผลของตะบูนขาวใช้รักษาโรคบิดและโรคท้องร่วงได้ รากตาตุ่มทะเลใช้แก้ไอเส็บ แก้ไข้ แก้คัน เป็นต้น

๓. เศษซากพืชหรือเศษไม้ใบไม้และส่วนต่างๆ ของไม้ป่าชายเลนที่ร่วงหล่นลงมา จะถูกย่อยสลายกลายเป็นอินทรีย์วัตถุ กระบวนการย่อยสลายของอินทรีย์วัตถุเหล่านี้จะทำให้เกิดสารอินทรีย์ที่ละลายน้ำ เช่น กรดอะมิโน ซึ่งสาหร่ายและจุลินทรีย์ต่างๆ จะสามารถใช้เป็นอาหารได้ และจุลินทรีย์เหล่านี้เป็นแหล่งอาหารที่สำคัญสำหรับสิ่งมีชีวิตต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในป่าชายเลนต่อไป

๔. ป่าชายเลนช่วยรักษาความสมดุลของระบบนิเวศชายฝั่งและใกล้เคียง โดยเฉพาะหญ้าทะเลและปะการัง ป่าชายเลนมีบทบาทในการรักษาสมดุลของธาตุอาหารและความอุดมสมบูรณ์ของน้ำทะเลชายฝั่งซึ่งจะส่งผลถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรประมง

๕. รากของต้นไม้ในป่าชายเลน นอกจากจะช่วยป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งแล้ว ยังช่วยบรรเทาความเร็วจากกระแสน้ำลง ทำให้ตะกอนที่แขวนลอยมากับน้ำทับถมเกิดเป็นแผ่นดินงอกใหม่ เมื่อระยะเวลาผ่านไปก็จะขยายออกไปในทะเลเกิดเป็นหาดเลน อันเหมาะสมแก่การเกิดของพันธุ์ไม้ป่าชายเลนต่อไป

๖. รากของต้นไม้ในป่าชายเลนที่งอกออกมาเหนือพื้นดิน จะทำหน้าที่คล้ายตะแกรงธรรมชาติคอยดัก-กรองสิ่งปฏิกูลต่างๆ และสารมลพิษต่างๆ จากบนบกไม่ให้ลงสู่ทะเล โลหะหนักหลายชนิด เมื่อถูกพัดพามาตามกระแสน้ำ ก็จะถูกตะกอนลงที่บริเวณดินเลนในป่าชายเลน นอกจากนั้นขยะ และคราบน้ำมันต่างๆ ก็จะถูกดักกรองไว้ในป่า-ชายเลนเช่นกัน

๗. ป่าชายเลนทำหน้าที่เหมือนปราการ ช่วยบรรเทาความรุนแรงของคลื่นและลมให้ลดน้อยลง เมื่อเทียบกับบริเวณที่ไม่มีป่าชายเลน

๘. ป่าชายเลนเป็นระบบนิเวศที่มีลักษณะพิเศษหลายอย่าง เพราะเป็นแหล่งที่อุดมไปด้วยพรรณไม้นานาชนิดที่มี ใบ ดอก และผลสวยงามแปลกตา อีกทั้งยังเป็นแหล่งที่มีทั้งสัตว์น้ำและสัตว์บก โดยเฉพาะนกชนิดต่างๆ อาศัยอยู่มากมาย ทำให้ป่าชายเลนเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ และแหล่งศึกษาหาความรู้ที่สำคัญยิ่ง

๙. ป่าชายเลนเป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอน โดยช่วยลดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศ เนื่องจากไม้ในป่าชายเลนมีอัตราการสังเคราะห์แสงสูงจึงช่วยลดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และเพิ่มปริมาณออกซิเจน

๑๐. แหล่งพลังงานที่สำคัญจากป่าชายเลน ได้แก่ "ถ่านไม้" ไม้ป่าชายเลนที่นิยมนำมาเผาถ่าน คือ ไม้โกงกาง เพราะติดไฟทนทาน ไม่มีควัน ไม่ปะทุแตกไฟ ได้ก๊อถ่านสวยงาม ขายได้ราคาดี ปัจจุบัน ถ่านไม้โกงกางที่มีชื่อเสียง คือ ถ่านไม้โกงกางบ้านยี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม

๑๑. ไม้ป่าชายเลน ยังมีประโยชน์ใช้สอยและก่อสร้าง เช่น ไม้เสาเข็ม ไม้ค้ำยัน ไม้ก่อสร้าง แพลลา อุปกรณ์การประมง เฟอร์นิเจอร์ ไม้หลายชนิดนำมาสกัดจะได้แทนนิน เพื่อใช้ทำน้ำหมัก ทำสี ทำกาวย ย้อมอวน ฟอกหนัง เป็นต้น^{๕๖}

๓) สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสมุทรสาคร

ในการศึกษาเรื่องประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ในครั้งนี้ ได้ศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสมุทรสาคร ไว้ดังนี้

๑. วัดแหลมสุวรรณาราม (ชุมชนท่าฉลอม) จ.สมุทรสาคร สำหรับ วัดแหลมสุวรรณาราม หรือที่ชาวบ้านเรียก วัดหัวแหลม สร้างขึ้นประมาณปี พ.ศ. ๒๓๖๙ เป็นวัดอยู่ติดกับที่สถานีรถไฟ และแม่น้ำท่าจีน อุโบสถสร้างด้วยไม้ทั้งหลัง ภายในโบสถ์ประดิษฐาน หลวงพ่อดำ โดยแต่เดิมองค์พระเป็น ไม้เนื่องจากทรุดโทรมไปตามกาลเวลาจึงมีการครอบด้วยปูนดังที่เห็นในปัจจุบัน คุณลุงประสิทธิ์ที่ น่ารัก คือชาวบ้านคนเก่าแก่ละแวกนั้นได้เล่าเพิ่มเติมให้เราฟังว่า นอกจากความสวยงามของโบสถ์ไม้ เก่าหลังนี้แล้ว ยังมีข้อฟ้าโบราณที่สวยงามแปลกตาไม่เหมือนที่อื่น นั่นคือข้อฟ้าด้านบนสุดจะเป็นรูปหัว สิ่งโต ถัดลงมาเป็นหัวพญานาคโหลลำ และหัวพญานาคไทย รวมถึงกระเบื้องปูพื้นลวดลายโบราณ จากจีนอายุกว่าร้อยปี จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งในชุมชนท่าฉลอม

๒. เซ็คอินถ่ายรูปภาพจิตรกรรมฝาผนังที่กำแพงบริเวณสถานีรถไฟบ้านแหลม ก็จัดเป็น หนึ่งที่เที่ยว ซึ่งได้รับความนิยมจากนักเดินทางที่เยือนที่นี่

๓. อุทยานพระโพธิสัตว์กวนอิม ไม้ไกลนักรจากท่าเรือท่าฉลอม ก็เป็นที่ตั้งของอุทยานพระ โพธิสัตว์กวนอิม สร้างในวาระที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ฯ ทรงครองราชย์ครบรอบ ๕๐ ปี ใน พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองพระเกียรติ องค์รูปหล่อพระโพธิสัตว์กวนอิมปางเมตตา หล่อจาก ทองเหลืองปิดด้วยทองคำเปลวขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ด้านหลังวัดสุทธิวาตวราราม องค์เจ้าแม่กวนอิมสูง ๙.๙๘ เมตร หล่อด้วยโลหะแล้วทาสีสวยงามมากพระหัตถ์ขวาเทน้ำจากคนโทเป็นน้ำมนต์ ประทับอยู่ บนฐานดอกบัวมีมังกรโอบโดยรอบอยู่บนภูเขาจำลอง สูง ๘ เมตร และมีถ้ำอยู่ภายในด้วย และในช่วง เดือนพฤศจิกายนจะมีงานประเพณีนมัสการเจ้าแม่กวนอิมทุกปีอีกด้วย

๔. วัดช่องลม หรือชื่อเต็มสุทธิวาตวราราม (Wat chong lom samut sakhon) โดยวัด ช่องลม พระอารามหลวงแห่งนี้นับเป็นวัดสำคัญคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดสมุทรสาครที่มีอายุเกือบ ๒๐๐ ปี เป็นวัดที่พำนักของพระราชสาครมณี เจ้าคณะจังหวัดสมุทรสาครและเจ้าอาวาสวัดช่องลม ใน สมัยก่อนชาวบ้านเรียกว่า "วัดท้ายบ้าน" เห็นจะเป็นวัดอยู่สุดหมู่บ้านจึงเรียกเช่นนั้น เพื่อความ เหมาะสมในเวลาต่อมาจึงพากันเรียก "วัดช่องลม"

^{๕๖} กรมทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง, ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งทะเลที่ ๕, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.dmcr.go.th/aboutus/wk> [๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๓].

ภายในวัดมีโบสถ์ที่มีชื่อเสียงที่นางแอนเข้ามาทำรัง เป็นที่ประดิษฐานของหลวงปู่แก้ว โดยท่านเป็นพระที่ประชาชนให้ความเคารพ เป็นที่ตั้งอนุสรณ์สถานสถานที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินเยือนท่าฉลอม และทรงตั้งเป็นสุขาภิบาลแห่งแรกของประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๘ อีกด้วย

๕. วัดใหญ่จอมปราสาท (Wat Yai chom prasat samut sakhon) หนึ่งในวัดที่เก่าแก่ที่สุดอีกแห่งของไทย โดยมีอายุถึง ๔๐๐ ปี ตั้งอยู่ที่ตำบลท่าจีน ห่างจากตัวจังหวัด ๔ กิโลเมตร อยู่ใกล้กับถนนทางหลวงธนบุรี-ปากท่อ บริเวณกิโลเมตรที่ ๓๑ เชียงสะพานท่าจีน และยังเป็นหนึ่งวัดไทย ที่มีสถาปัตยกรรมที่สวยงามที่สุดอีกแห่งก็ได้ สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เดิมทีชาวบ้านเรียกว่า "วัดใหญ่" บ้าง "วัดจอมปราสาท" บ้าง หรือ "วัดใหญ่จอมปราสาท" บ้าง ต่อมารัชกาลที่ ๕ ได้พระราชทานนามเสียใหม่ว่า "วัดสาครบุรี" กรมศิลปากรจึงได้ ขึ้นทะเบียนให้เป็นศิลปวัตถุของชาติเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๕

ภายในวัดมีพระวิหารเก่าซึ่งสันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา ถึงแม้ปัจจุบันมีสภาพปรักหักพัง แต่ภายในก็ยังคงมีความงามให้เห็นผ่านซุ้มประตูหน้าต่างที่เป็นซุ้มหน้านางซึ่งประดับลวดลายปูนปั้น ศาลาการเปรียญมีหน้าบันไม้แกะสลักลวดลายก้านขดและพุ่มข้าวบิณฑ์ที่มีความงดงามยิ่งนัก จึงเป็นวัดที่มีนักท่องเที่ยวแวะมาเยี่ยมชมและสักการะไหว้พระในอุโบสถกันอย่างไม่ขาดสาย

๖. วัดโครกกราก (Watkrok Krak) จัดเป็นวัดเก่าแก่สำคัญ มีอายุเกือบ ๒๐๐ ปี ตั้งอยู่ริมแม่น้ำท่าจีน ตั้งอยู่ริมแม่น้ำท่าจีน สันนิษฐานว่าเป็นวัดเก่ามีมาแต่โบราณไม่ปรากฏชื่อ สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๗๕ และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๓ ตรงกับสมัยของรัชกาลที่ ๒ ในสมัยพระอริการโตตติเจ้าอาวาสได้เกิดเพลิงไหม้เสนาสนะต่าง ๆ จนหมดสิ้น เหลือแต่อุโบสถเท่านั้น หลักฐานต่าง ๆ ของวัดจึงถูกเพลิงเผาไหม้ไปด้วย สิ่งที่น่าสนใจของวัดโครกกรากคือพระประธานในอุโบสถนอกจากจะมีพุทธลักษณะงดงามแล้ว ยังแปลกไปจากพระพุทธรูปที่พบเห็นทั่วไปคือสวมแว่นดำ โดยมีนามว่าหลวงพ่อบุ เป็นที่เคารพศรัทธาต่อชาวจังหวัดสมุทรสาครและนักท่องเที่ยว

๗. วัดโคกขาม (Watkhok Kham) หนึ่งในวัดเก่าแก่สำคัญอีกแห่งในจังหวัดสมุทรสาคร ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ในช่วงปีพ.ศ.๒๒๒๒ โดยภายในบริเวณวัดมีอุโบสถมหาอุด มีใบเสมาหินทรายแดงรอบพระอุโบสถหลังเก่า พระอุโบสถหลังเก่าด้านหน้ามีพระเจดีย์เก่าที่ได้รับการบูรณะซ่อมแซม สถาปัตยกรรมการก่อสร้างศิลปะแบบอยุธยา ลวดลายการแกะสลักไม้ที่หน้าบันนั้นงดงาม

ด้านหน้ามีพระเจดีย์เป็นสถาปัตยกรรมแบบอยุธยา ได้รับการบูรณะซ่อมแซมอุโบสถมหาอุด มีลวดลายการแกะสลักไม้ที่หน้าบันงดงาม และเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปศิंहิงค์ และนอกจากนี้แล้ว ที่วัดนี้ยังเก็บโบราณวัตถุที่เล่ากันว่าเกี่ยวพันกับเรื่องของพันท้ายนรสิงห์ไว้หลายอย่าง เช่น ชิ้นส่วนของเรือพระที่นั่งเอกชัย และศาลเพียงตาของเดิม หลวงพ่อสัมฤทธิ์ พระพุทธรูปศิंहิงค์อันเป็น

พระคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดสมุทรสาครซึ่งในประเทศไทย มีพระพุทธรูปเพียง ๔ องค์เท่านั้นและหนึ่งในนั้นประดิษฐานที่วัดโคกขามแห่งนี้เอง โดยตัวองค์พระเป็นพระพุทธรูปเชียงแสนยุคต้น อายุเก่าแก่ประมาณ ๓๐๐ ปีเลยทีเดียว

๘. ศาลพันท้ายนรสิงห์ จัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญและมีชื่อเสียงประจำจังหวัดสมุทรสาคร ก็ต้องแวะมาสักการะศาลพันท้ายนรสิงห์ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเชื่อศรัทธา จงรักภักดี โดยศาลพันท้ายนรสิงห์ ตั้งอยู่ตำบลโคกขาม ห่างจากตัวเมืองระยะทางประมาณ ๑๙ กิโลเมตร ศาลนี้สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่พันท้ายนรสิงห์ ในคราวที่คัดท้ายเรือพระที่นั่งเอกชัยจนหัวเรือชนกิ่งไม้ใหญ่ริมคลองโคกขาม ทำให้โขงเรือหักตกลงในน้ำ พันท้ายนรสิงห์กราบบังคมทูลพระเจ้าเสือ ให้ประหารชีวิตตามกฎหมายเทียรบาล พระเจ้าเสือทรงจำเริญพระทัยตามพระราชกำหนดที่วางไว้ จึงมีรับสั่งให้ประหารชีวิตพันท้ายนรสิงห์ แล้วให้ทำศาลขึ้นสูงเพียงตา และนำศีรษะพันท้ายนรสิงห์กับหัวเรือพระที่นั่งเอกชัยที่หักขึ้นพลีกรรมไว้บน ศาล เพื่อเป็นอนุสรณ์แสดงถึงความเชื่อศรัทธาจงรักภักดี

ต่อมากรมศิลปากรได้จัดสร้างศาลขึ้นใหม่แทนหลังเก่าที่พังลงมา ภายในศาลมีรูปปั้นของพันท้ายนรสิงห์ ขนาดเท่าคนจริงอยู่ในท่าถือท้ายคัดเรือ เป็นที่เคารพนับถือของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มาจังหวัดสมุทรสาครต่างต้องมาสักการะกันสักครา

๙. จุดวิวปลาโลมา สะพานแดง ศาลเจ้าแม่จฉานู อีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวและจุดชมวิวที่มีชื่อเสียงที่สุดอีกแห่ง และกลายเป็นแลนด์มาร์คชมวิวะทะเลอ่าวไทย ประจำจังหวัดสมุทรสาคร ที่ใครแวะมาเที่ยวเมืองนี้ ก็ต้องมาเดินกินลม ชมวิวะสวยๆ ถ่ายรูปเช็กอินที่แห่งนี้ โดยเฉพาะ สะพานแดงทางเดินสะพานไม้ยาวเลียบบนขาบอูร์มชายฝั่ง สร้างด้วยไม้แผ่นทั้งหมดรองรับฐานด้วยเสาปูน มีความยาวทั้งสิ้น ๗๐๐ เมตร ให้นักท่องเที่ยวได้เดินชมทัศนียภาพที่สวยงาม และบริเวณดังกล่าวยังเป็นจุดชมวิวะปลาโลมาอิรวดี เป็นที่ตั้งของศาลเจ้าแม่จฉานู ที่ชาวประมงในระแวกให้ความเคารพนับถือกันอีกด้วย

๑๐. ตลาดมหาชัย (Mahachai Fresh Market) ตลาดมหาชัย (ท่าเรือเทศบาล) ตั้งอยู่ริมแม่น้ำท่าจีน ใกล้กับป้อมวิเชียรโชฎกและศาลหลักเมือง ตัวตลาดห่างจากศาลากลางจังหวัดประมาณ ๒๐๐ เมตร เป็นตลาดที่รู้จักกันดี สำหรับผู้ที่ชื่นชอบอาหารทะเล ไม่ว่าจะเป็นของสด ของแห้ง และผลิตภัณฑ์อาหารทะเลต่างๆ มีให้เลือกสรรมากมาย คนมหาชัยมักจะเรียกว่า "ท้ายตลาด" เนื่องจากตลาดสดมหาชัย ตั้งอยู่ด้านในสุด ติดกับแม่น้ำท่าจีน บริเวณท่าเรือ ยังมีเรือยนต์ ไว้บริการรับส่งผู้คนที่ จะข้ามไปยังฝั่งท่าฉลอม และถัดขึ้นมาจากท้ายตลาด จนถึงถนนนรสิงห์ ก็นับว่าเป็นตลาดมหาชัยด้วยเช่นกัน

ส่วนคำว่า มหาชัย ที่ผู้คนเรียกติดปากแทนจังหวัดสมุทรสาครนั้น เมืองมหาชัย ก็มาจากชื่อคลองที่สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ ๘ แห่งกรุงศรีอยุธยา โปรดให้ขุดคลองลัดจากเมืองธนบุรี เป็นแนวตรงไปออกปากน้ำเมืองสาครบุรี แทนคลองโคกขามที่คดเคี้ยว แต่ยังไม่ทันสร้างเสร็จ ทรงสรรค

เสียก่อน จนถึงรัชสมัยสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ ๙ (ขุนหลวงท่ายสระ) ได้โปรดให้ขุดคลองต่อจนแล้วเสร็จ และได้พระราชทานนามว่า "คลองมหาชัย" ซึ่งต่อมา ณ บริเวณฝั่งซ้ายปากคลองได้เกิดชุมชนขนาดใหญ่ขึ้น ชื่อเมือง "มหาชัย" จึงเป็นที่นิยมเรียกขานมาตั้งแต่นั้นมา

นอกจากนี้ตลาดมหาชัย ยังเป็นศูนย์กลางการค้า การคมนาคมของจังหวัดสมุทรสาคร เนื่องจากการคมนาคมสัญจรมาสู่ตลาดมหาชัยนั้น เชื่อมโยงหลายเส้นทางเข้าด้วยกัน ทั้งทางรถยนต์ที่มาสุดตรงท่าเรือเทศบาล และมีเรือเมล์ให้บริการไปสู่ตำบลต่างๆหลายแห่ง อีกทั้งยังสามารถเช่าเรือหางยาวไปท่องเที่ยวคลองโคกขามได้ มีทั้งแบบเช่าเหมาลำและเรือประจำทาง และยังมีขบวนรถไฟจากสถานีวงเวียนใหญ่มายังมหาชัยวันละหลายเที่ยวอีกด้วย

๑๑. ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง สำหรับศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ตั้งอยู่ใกล้ ๆ กับป้อมวิเชียรโชฎก เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ซึ่งประชาชนเคารพนับถือ และเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวประมงในจังหวัดสมุทรสาครและนักท่องเที่ยวที่แวะมาเยือนเมืองมหาชัย

ศาลแห่งนี้เป็นที่ประดิษฐานของเจ้าพ่อวิเชียรโชติซึ่งแกะสลักด้วยไม้โพธิ์มี ลักษณะคล้ายองค์พระสยามเทวาธิราชอยู่ในท่าประทับยืนบนเกี้ยวซึ่งแกะสลักอย่างประณีต จากนั้นปิดทองคำเปลวบริสุทธิ์ทับไปอีกชั้นหนึ่ง โดยทุกครั้งก่อนออกเรือชาวประมงจะต้องทำพิธีสักการบูชาพร้อมกับจุดประทัด บริเวณหน้าศาลให้ดังสนั่นเพื่อความเป็นสิริมงคล เดินไปด้านหลังศาลเจ้าจะพบกับเสาหลักเมืองสมุทรสาครซึ่งเป็นเสาหลักเมืองที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ตั้งอยู่ในชุมชนจตุรมุขยอดปราศรัยบนฐานสูงขึ้นไป มีบันไดขึ้น-ลง ๓ ด้าน โดยทุกปีจะมีการจัดงานแห่เจ้าพ่อหลักเมืองซึ่งเป็นประเพณีหนึ่งเดียวในประเทศไทยที่แห่เจ้าพ่อหลักเมือง ทางน้ำในช่วงวันขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๕ ตามปฏิทินจีน

นอกจากนี้แล้วในจังหวัดสมุทรสาคร ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกหลายแห่ง แม้จะเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดเล็ก และเต็มไปด้วยโรงงานอุตสาหกรรม แต่เมืองเก่าแก่ติดริมปากน้ำชายทะเลอ่าวไทยฝั่งทิศตะวันตกแห่งนี้ ก็มีสถานที่ให้แวะไปเช็คอินอยู่ไม่น้อย หากใครที่เบื่อๆการอยู่บ้านในช่วงนี้ ก็ลองปักหมุดมาเที่ยวเมืองมหาชัยแห่งนี้ดูนะคะ รับรองว่าเที่ยวสนุก และได้กินอาหารอร่อยอย่างเพลิดเพลินใจแน่นอน^{๘๗}

สรุปได้ว่า จังหวัดสมุทรสาครมีความหลากหลายในด้านแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีสถานที่และบริบทต่างๆ ที่สอดคล้องกับเชิงนิเวศ เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมและท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ผู้ประกอบการในพื้นที่และประเทศชาติต่อไปได้อย่างยั่งยืน

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

^{๘๗} ชอบเที่ยวกินนอน, ๑๑ ที่เที่ยวสมุทรสาคร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://khunnaiver.blogspot.com/2020/07/11-samut-sakhon-popular-tourist-attractions-places.html> [๔ ตุลาคม ๒๕๖๓].

๒.๗.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังต่อไปนี้

ภูวดล บัวบางพลู ได้ศึกษาเรื่อง “แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน อุทยานแห่งชาติเขาคีรีหลวง จังหวัดจันทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาคีรีหลวง ในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ๑) อุทยานฯ ควรขึ้นราคาค่าเข้าชมอุทยานฯ ในช่วงเทศกาลท่องเที่ยว ๒) จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้น่าสนใจ และนำเสนอขายในราคาเหมา (Package) ๓) ทำการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว เพื่อจูงใจ และให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้น ๔) ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวตลอดทั้งปี เพื่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ๕) พัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้นักท่องเที่ยวประทับใจ และเกิดการกลับมาเที่ยวซ้ำ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ๑) ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวภายในอุทยานฯ ให้มากขึ้น ๒) สรรหาบุคลากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เพื่อนำมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานฯ ๓) ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรทั้งธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อให้มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่คงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป ๔) จัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานฯ โดยคณะกรรมการกลุ่มประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยว และด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ๑) กำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่บริเวณเขาพระบาท ๒) จัดระเบียบการเข้าชม โดยเฉพาะช่วงเทศกาลท่องเที่ยว ๓) กำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน และเข้มงวด เพื่อป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๔) จัดทำคู่มือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ^{๘๘}

พระมหาสุริยา มะสันเทียะ ได้ศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การตลาดที่มีผลต่อการส่งเสริมคุณค่าการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในพระอารามหลวงชั้นเอกเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน” ผลการวิจัยพบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นจากการวิจัยมีความเหมาะสม เนื่องจากมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และแต่ละองค์ประกอบของโมเดลมีความเที่ยงตรงมีความสามารถในการพยากรณ์ได้ระดับดีและเป็นที่ยอมรับได้ การทดสอบไค-สแควร์ (Chi-square) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ($P=๐.๐๖๕$) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เมื่อพิจารณาดัชนีกลุ่มที่กำหนดไว้ที่ระดับมากกว่าหรือเท่ากับ ๐.๙๐ พบว่าดัชนีทุกตัวได้แก่ $GFI = ๐.๙๘๘$, $AGFI = ๐.๙๓๐$, $NFI = ๐.๙๘๗$, $IFI = ๐.๙๙๓$ และ $CFI = ๐.๙๙๓$ ผ่านเกณฑ์ตามลำดับส่วนดัชนีที่กำหนดไว้ที่ระดับน้อย

^{๘๘} ภูวดล บัวบางพลู, “แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนอุทยานแห่งชาติเขาคีรีหลวง จังหวัดจันทบุรี”, วารสารวิจัยรำไพพรรณี, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๑), หน้า ๙๑.

กว่า ๐.๐๕ ได้แก่ $RMR = ๐.๐๑๙$ และ $RMSEA = ๐.๐๒๗$ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวกิจกรรมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาและนำไปสู่ประสิทธิผลที่ได้จากกลยุทธ์การตลาดในการเพิ่มคุณค่าการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาที่ได้จากกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ได้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลจากการสัมภาษณ์พระภิกษุและเจ้าหน้าที่ของวัดพระอารามหลวงทั้ง ๙ วัดพบว่า มีการบูรณปฏิสังขรณ์และอนุรักษ์สถาปัตยกรรมประติมากรรมจิตรกรรมโบราณสถานโบราณวัตถุในแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาให้สมบูรณ์และยั่งยืนอีกทั้งยังมีการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์สวยงามสภาพแวดล้อมสะอาดร่มรื่นเสนาสนะสถานที่พักอาศัยอาคารทำกิจกรรมห้องน้ำห้องสุขามีสถานที่จอดรถเพียงพอเข้าออกสะดวกจัดร้านค้าให้เป็นระเบียบมีการควบคุมราคาไม่ให้เอาเปรียบนักท่องเที่ยวมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมของวัดในวันสำคัญมีการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีมารยาทในการบริการความรู้ทักษะในการสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างชาติเพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจได้รับรู้คุณค่าในการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาที่น่าพอใจ^{๘๘}

วันใหม่ แดงแก้ว ได้ศึกษาเรื่อง “การจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมในเมืองเชียงใหม่ อำเภอยางเชียงใหม่ จังหวัดเลย” ผลการศึกษาพบว่ากระบวนการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่มีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างคุ้มวัด เทศบาล และกลุ่มผู้ประกอบการมี ๕ ขั้นตอน คือ การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การดำเนินงาน การประสานงาน และการจัดการความรู้ด้านต่าง ๆ ส่วนของบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีลักษณะดังนี้ การหาแนวทางแก้ไขปัญหา การวางแผนพัฒนา การประสานงาน การให้ความรู้ การลงทุน การประชาสัมพันธ์ และการมีรายได้จากการท่องเที่ยว บทบาทที่สำคัญที่สุดในการจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่ คือ การหาแนวทางแก้ไขปัญหา การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลเชียงใหม่ กรมโยธาธิการและผังเมือง และสภาเมืองเชียงใหม่ บทบาทที่สำคัญรองลงมา คือ การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลเชียงใหม่ สำนักงานจังหวัดเลย และผู้ประกอบการนอกพื้นที่ สำหรับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งจัดตามลำดับความสำคัญในขั้นตอนการค้นหาคำตอบและสาเหตุของปัญหา ได้แก่ ผู้ประกอบการ และภาคประชาชน ขั้นตอนการวางแผนดำเนินการ ได้แก่ เทศบาล และกรมโยธาธิการ และผังเมือง ขั้นตอนการลงทุนและดำเนินงาน ได้แก่ ผู้ประกอบการ เทศบาล ภาคประชาชน และชมรมต่าง ๆ และขั้นตอนการติดตามประเมินผลงาน

^{๘๘} พระมหาสุริยา มะสันเทียะ, “กลยุทธ์การเพิ่มคุณค่าการตลาดสำหรับการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของพระอารามหลวงในเกาะรัตนโกสินทร์”, *ดุสิตนิพนธ์บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต สาขาการตลาด*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๘), หน้า ๑.

ได้แก่ เทศบาล และสภาเมืองเชียงคาน ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมืองเชียงคาน คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละภาคส่วนขาดการบูรณาการในเรื่องแผนการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งการบริหารงานของแต่ละภาคส่วนยังไม่ชัดเจน และขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมืองเชียงคานที่เหมาะสม คือ แนวทางการพัฒนาโดยใช้โมเดลการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีพัฒนาการมาจากการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน และมีการจัดทำโครงการการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น โดยสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของชุมชน และผู้คนเจ้าของพื้นที่ โดยมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวมีปฏิสัมพันธ์กับคนในพื้นที่ ทำให้สามารถเอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ และเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างจิตสำนึกของชุมชนร่วมกันในการรักษาสมดุลของและสร้างฐานความรู้สำหรับการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน^{๙๐}

พระมหาชาล โขติญาณพล ได้ศึกษาเรื่อง “อัตลักษณ์วัดไทยในพระพุทธศาสนาที่มีต่อการท่องเที่ยวข้ามของนักท่องเที่ยวต่างชาติ” ผลการวิจัยพบว่า ๑) พบว่าอัตลักษณ์วัดไทยในพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์ทางตรงกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาโดยมีความสัมพันธ์ทางบวก จากสมมติฐานที่ ๒) พบว่าอัตลักษณ์วัดไทยในพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์ทางตรงกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาโดยมีความสัมพันธ์ทางลบและอัตลักษณ์วัดไทยในพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาโดยผ่านความคิดเห็นโดยมีความสัมพันธ์ทางบวก จากสมมติฐานที่ ๓) พบว่า อัตลักษณ์วัดไทยในพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับความภักดีของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาโดยผ่านความคิดเห็นและความพึงพอใจโดยมีความสัมพันธ์ทางบวก จากสมมติฐานที่ ๔) พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์ทางตรงกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาโดยมีความสัมพันธ์ทางบวก จากสมมติฐานที่ ๕) พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับความภักดีของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาโดยผ่านความพึงพอใจโดยมีความสัมพันธ์ทางบวก และจากสมมติฐานที่ ๖) พบว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์ทางตรงกับความภักดีของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาโดยมีความสัมพันธ์ทางบวก ซึ่งโมเดล

^{๙๐} วันใหม่ แต่งแก้ว, “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเมืองเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑.

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมเนื่องจากมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อีกทั้งในแง่องค์ประกอบของโมเดลมีความเหมาะสมที่ตรง (Validity) และมีความสามารถในการพยากรณ์ได้ร้อยละ ๙๓.๔^๙

ธงชัย คล้ายแสง ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์” ผลการวิจัยพบว่า ๑. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๓$, S.D.= ๐.๗๓๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ๑) บุคลากรด้านการท่องเที่ยว ๒) การบูรณาการการจัดการการท่องเที่ยว ๓) การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยว ๔) โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และ ๕) คุณภาพแหล่งท่องเที่ยว

๒. ความตรงของโมเดลการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการตรวจสอบพบว่าการมีส่วนร่วม สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ ได้ร้อยละ ๗๔ และยังพบว่าสมการโครงสร้างตัวแปรภายในแฝงมีค่าเท่ากับ ๐.๖๔ แสดงว่าตัวแปรในโมเดลคือ แนวโน้มการท่องเที่ยวในอนาคต การมีส่วนร่วม และการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ อิทธิพลรวม ๐.๐๒ โดยที่อิทธิพลทางตรงส่งผลกระทบต่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (DEVELOP) ในทางลบ หมายความว่ามีส่วนร่วมมากแต่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (DEVELOP) ยังไม่มากตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ นอกจากนี้ตัวแปรการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ (IDDHI) มีขนาดอิทธิพลทางตรงส่งผลกระทบต่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (DEVELOP) ร้อยละ ๘๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

๓. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ มีปัจจัยด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาประกอบด้วย พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยว และการบูรณาการการจัดการการท่องเที่ยวภายในจังหวัด โดยมีปัจจัยภายนอกที่เป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ได้แก่ แนวโน้มการท่องเที่ยวในอนาคต ประกอบด้วย การเติบโตของชนชั้นกลางและรายได้ที่เพิ่มขึ้น การเติบโตของสายการบินต้นทุนต่ำ การเติบโตของสังคมผู้สูงอายุซึ่งมีการใช้จ่ายใช้สอยเพื่อการท่องเที่ยว การใช้เทคโนโลยีระหว่างการพัฒนาท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมุ่งเน้นประสบการณ์ นอกจากนี้ยังต้องนำหลักธรรมอิทธิบาท ๔ บูรณาการกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงกีฬาด้วยเป็นการใช้หลักธรรม นำหลักการพัฒนาประกอบด้วย ๑) ฉันทะ ร่วมตัดสินใจ ด้วยความรัก คือ การวางแผน (Planning) ๒) วิริยะ เพียรพัก

^๙พระมหาชาญ โขติธามพล, “อัตลักษณ์วัดไทยในพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ”, *คุขภูมินิพนธ์บริหารธุรกิจคุขภูมินิต* สาขาการตลาด. (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๘), หน้า ๑.

ร่วมพัฒนา คือ การลงมือทำ (Doing) ๓) วิมังสา พิจารณา ร่วมประเมินผล คือ การปรับปรุง (Acting) ๔) จิตตะ ตั้งใจตน รับผลพอประมาณ คือ การติดตามตรวจสอบ (Checking) ซึ่งจะทำให้การพัฒนาประสบความสำเร็จ^{๙๒}

ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด พระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า ๑. การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (= ๓.๔๔, S.D.= ๐.๕๑๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ ๑) การตลาดในแหล่งท่องเที่ยว ๒) การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ๓) การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ๔) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ๕) การส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่ และ ๖) ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยว

๒. ความตรงของรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ผลการตรวจสอบสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการศึกษา พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการโครงสร้างตัวแปรภายในแฝงพบว่ามีค่าเท่ากับ ๐.๘๓ แสดงว่าตัวแปรในโมเดลคือ บริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติตามหลักกอธิปไตยธรรมได้ร้อยละ ๘๓ และยังพบว่าสมการโครงสร้างตัวแปรภายในแฝงมีค่าเท่ากับ ๐.๗๘ แสดงว่าตัวแปรในโมเดลคือ บริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว

๓. รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด พระนครศรีอยุธยาพบว่า การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด พระนครศรีอยุธยาต้องพัฒนาใน ๖ มิติดังนี้ ๑) ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ๒) ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่ ๓) ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว ๔) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ๕) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว ๖) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีปัจจัยภายนอกที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ บทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน^{๙๓}

ตารางที่ ๒.๘ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

^{๙๒} รัชชัย คล้ายแสง, “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์”, *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒), หน้า ก-ข.

^{๙๓} ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร, “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒), หน้า ก-ข.

นักวิจัย	ผลการวิจัย
ภูวดล บัวบางพลู	<p>๑) อุทยานฯ ควรขึ้นราคาค่าเข้าชมอุทยานฯ ในช่วงเทศกาลท่องเที่ยว</p> <p>๒) จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และนำเสนอขายในราคาเหมาะสม</p> <p>๓) ทำการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว เพื่อจูงใจ และให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้น</p> <p>๔) ส่งเสริม เพื่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง</p> <p>๕) พัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานในการให้บริการ</p>
พระมหาสุริยา มะสันเทียะ	<p>ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวกิจกรรมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาและนำไปสู่ประสิทธิผลที่ได้จากกลยุทธ์การตลาดในการเพิ่มคุณค่าการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา</p>
วันใหม่ แต่งแก้ว	<p>กระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมืองเชียงคานมีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างคุ้มวัด เทศบาล และกลุ่มผู้ประกอบการ มี ๕ ขั้นตอน คือ การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การดำเนินงาน การประสานงาน และการจัดการความรู้ด้านต่าง ๆ แนวทางแก้ไขปัญหา คือ การวางแผนพัฒนา การประสานงาน การให้ความรู้ การลงทุน การประชาสัมพันธ์ และการมีรายได้จากการท่องเที่ยว</p>
พระมหาชาญ โชติญาณพล,	<p>ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของวัดไทยในพระพุทธศาสนาความคิดเห็นความพึงพอใจเพื่อนำไปสู่ความภาคภูมิใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการกลับท่องเที่ยวซ้ำ</p>

ตารางที่ ๒.๘ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
ธงชัย คล้ายแสง	มีปัจจัยด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาประกอบด้วย พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยว และการบูรณาการการจัดการการท่องเที่ยวภายในจังหวัด โดยมีปัจจัยภายนอกที่เป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬา
ศิลปวิษณุ น้อยสมมิตร	พัฒนา ๑) ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ๒) ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่ ๓) ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว ๔) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ๕) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว ๖) โครงสร้างพื้นฐาน

๒.๗.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

รัตติยา พรหมกลับ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแบบจำลองการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ในจังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity มีค่าทดสอบเท่ากับ ๑๒๐๙๓.๔๓ ($p = .000$) แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และค่าดัชนีไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy : KMO) มีค่าเท่ากับ ๐.๘๘ แสดงว่า ตัวแปรในข้อมูลชุดนี้มีความสัมพันธ์กันเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

๒. โมเดลแบบจำลองการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดนครสวรรค์ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ ๔๗.๘๖ องศาอิสระเท่ากับ ๓๗ ความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ ๐.๑๐๙ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ ๐.๘๙ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ ๐.๘๕ ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ ๐.๐๑๓ ดังนั้นปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ทรัพยากร

การท่องเที่ยว การตลาด การบริหารจัดการตามหลักอิทธิบาท ๔ มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์^{๙๔}

ยุภาติ แหยมสุขสวัสดิ์ ได้ศึกษาเรื่อง “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า ๑. บริบททั่วไปของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดระยองเหมาะสำหรับการพักผ่อนกับครอบครัวนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ชอบสวนผลไม้ ระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือค้างคืน ๑ คืน และช่วงเวลาที่เหมาะสมคือวันเสาร์-อาทิตย์ แหล่งข้อมูลที่สำคัญสำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือสื่อออนไลน์จากที่ต่าง ๆ ๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดระยองโดยใช้ทฤษฎีส่วนประสมการตลาดอยู่ในระดับมาก ๑) ด้านแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเรื่องการมีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดีและความมีเอกลักษณ์ที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น ๒) ด้านราคา นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเรื่องราคาที่เหมาะสมและมีความคุ้มค่ากับประโยชน์ที่ได้รับ ๓) ด้านสถานที่ตั้ง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเรื่องการค้นหาเส้นทางผ่าน GPS และการมีป้ายบอกทางที่ชัดเจนตลอดเส้นทาง และ ๔) ด้านการบริการ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเรื่องการดูแลเอาใจใส่นักท่องเที่ยวที่ดีและให้บริการอย่างรวดเร็ว ๓. วิธีการทางพระพุทธศาสนาในการสนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามหลักสี่ปฐิธรรมเพื่อคุณภาพชีวิตของชุมชนในจังหวัดระยอง คือ ๑) อัมมัญญาตา (รู้จักเหตุ) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการกำหนดบทบาทในงานของแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม ๒) อัตถัญญาตา (รู้จักผล) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรทราบเกี่ยวกับผลดีหรือผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี และนำมาวางแผนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ๓) อัตตัญญาตา (รู้จักตน) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ดำเนินกิจการสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชนและเหมาะสมกับความรู้ของผู้ประกอบการ ซึ่งนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ๔) มัตตัญญาตา (รู้จักประมาณ) โดยภาพรวม แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีการดำเนินกิจการได้อย่างเหมาะสมโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๕) กาลัญญาตา (รู้จักกาล) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเปิดให้บริการตรงเวลา และให้บริการอย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ ๖) ปริสัญญาตา (รู้จักชุมชน) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ดำเนินกิจการสอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชน และสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน ๗) ปุคคลัญญาตา (รู้จักบุคคล) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยวและบุคคลอื่นๆอยู่ในระดับที่พึงพอใจ และสามารถสรรหาบุคลากรที่ดีเข้ามาปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม^{๙๕}

^{๙๔}รัตติยา พรหมกัลป์, “ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแบบจำลองการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ในจังหวัดนครสวรรค์”, *ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒).

^{๙๕}ยุภาติ แหยมสุขสวัสดิ์, “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดระยอง”, *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๒) : ๑๓๖ - ๑๓๗.

พระศรีสังคม ขยานุวฑโฒ ได้ศึกษาเรื่อง “การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา : รูปแบบและเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวของวัดในสังคมไทย” ผลการศึกษาด้านการจัดการเครือข่าย พบว่า วัดที่จัดให้มีการปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่องและจริงจังนั้น มีลักษณะของความเป็นเครือข่ายการปฏิบัติธรรมอยู่ทั่วไปในสังคมไทย ซึ่งมีการจัดการอยู่ ๒ ระดับคือ ๑. ระดับบน ได้แก่ องค์กรบริหารกิจการพระพุทธศาสนาสูงสุดของคณะสงฆ์ไทย เรียกว่า มหาเถรสมาคม (มส.) โดยมีคณะกรรมการฝ่ายเผยแผ่พระพุทธศาสนา รับผิดชอบด้านการปฏิบัติธรรมขณะนี้ได้จัดทำโครงการต่าง ๆ ขึ้น เพื่อส่งเสริมช่วยเหลือและสนับสนุนให้เครือข่ายการปฏิบัติธรรม มีความเป็นเอกภาพ และสร้างมาตรฐานการสอน การปฏิบัติให้มีประสิทธิผลและประสิทธิผล โดยใช้แนวทางเดียวกันคือ การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐานสูตร ยึดพระไตรปิฎกเป็นหลัก ๒. ระดับปฏิบัติการ ได้แก่ เจ้าสำนักปฏิบัติธรรม ที่ทำหน้าที่บริหารจัดการภายในสำนักของตนให้มีความสมบูรณ์และพร้อมที่จะพัฒนาเพื่อสร้างพระวิปัสสนาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ มีภูมิรัฐภูมิธรรมทั้งภาคปริยัติ และภาคปฏิบัติรวมถึงการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมสาขาให้สามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่น และสร้างผู้นำรุ่นใหม่เพื่อสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืน ย่อมก่อเกิดเป็นประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติ เป็นประโยชน์ต่อสังคมในชาติและเป็นประโยชน์ต่อสังคมโลกโดยรวมแม้ว่าผลจากการศึกษาจะพบว่า มีนักท่องเที่ยวที่ชมความงามของงานพุทธศิลป์และมีความสนใจไปปฏิบัติธรรมเพิ่มขึ้น แต่มักจะเป็นกลุ่มผู้ใหญ่และผู้สูงอายุที่มีกิจกรรม “ทัวร์ธรรมะ” แต่ยังมีจำนวนเยาวชนที่ค่อนข้างน้อย จึงมีข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานภาครัฐและองค์กรพระพุทธศาสนา ควรมีการขยายความเข้าใจ ส่งเสริมและสนับสนุนเรื่อง การท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาจิตใจ โดยให้เยาวชนได้แสดงความเป็นผู้นำในการเข้าร่วมทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาให้มากขึ้น.^{๙๖}

ปิยะปาน ผู้มีทรัพย์ ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้” เป็นการประเมินศักยภาพทางทรัพยากรท่องเที่ยว ศักยภาพการท่องเที่ยวและการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของเส้นทางการท่องเที่ยวเดิมโดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ๗ จังหวัดผลการศึกษาพบว่า ทั้ง ๗ จังหวัดมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สวยงามมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ วัฒนธรรมจีน วัฒนธรรมอิสลาม สามารถเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมและท่องเที่ยวทั้งเส้นทางสนามบินนานาชาติของจังหวัดในกลุ่มภาคใต้ฝั่งอันดามันและทางบกไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยตั้งเป้าหมายการสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้ถึงระดับ ๒ ล้านล้านบาท โดยเฉพาะพื้นที่การท่องเที่ยวฝั่งอันดามัน

^{๙๖} พระศรีสังคม ขยานุวฑโฒ, “การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา : รูปแบบและเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวของวัดในสังคมไทย”, **ดุชนิพนธ์ สาขาวิชาการพัฒนาสังคม**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

เป็นพื้นที่สำคัญที่ทางรัฐบาลต้องการส่งเสริม นอกจากนี้การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีรายได้เพิ่มขึ้นจากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ข้อพึงระวังและต้องปรับปรุงแก้ไขก็คือการไม่มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้นโดยคนท้องถิ่นซึ่งเป็นผลมาจากการขาดแคลนมัคคุเทศก์ท้องถิ่นบุคลากรทางการท่องเที่ยวขาดความรู้ในด้านภาษา รัฐยังขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ถึงแม้การท่องเที่ยวจะขยายตัวสูงแต่ภาครัฐมิได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นมารองรับเช่น การไม่มีป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว ป้ายจราจร ป้ายจำกัดความเร็ว รวมทั้งการไม่มีเส้นทางทางถนนที่เข้าถึงในบางแหล่งท่องเที่ยว ความรู้ด้านการท่องเที่ยวและบริการด้านต่าง ๆ จึงควรมีการเตรียมบุคลากรเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปัญหาอีกประการหนึ่งที่รัฐบาลควรต้องรีบเข้าไปดำเนินการแก้ไขก็คือการที่ผู้ประกอบการต่างชาติเข้ามาครอบงำเป็นเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวโดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ตโดยมีชาวรัสเซีย เกาหลี ธุรกิจเกือบทั้งหมดจึงเป็นของคนต่างชาติรวมถึงการใช้ชื่อคนไทยเข้าครอบครองที่ดิน^{๙๗}

ประกาศรี ศรีประดิษฐ์ ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ของจังหวัดอุดรดิษฐ์แพร่และน่านในเขตภาคเหนือ” จากผลการศึกษาพบว่า จังหวัดอุดรดิษฐ์มีวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งศิลปวัฒนธรรมโบราณสถานและธรรมชาติที่สวยงาม การคมนาคมที่สะดวกทั้งทางรถยนต์และรถไฟ ด้านโอกาสของจังหวัดได้แก่นโยบายการพัฒนาสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจและอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงสนับสนุนการเชื่อมโยงการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน การส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับนานาชาติมากขึ้น และนักท่องเที่ยวมีกระแสนิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การผลิตสุรากลั่นพื้นบ้าน การตีเหล็กแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม โบราณสถาน และแหล่งธรรมชาติที่บริสุทธิ์สวยงาม เป็นจุดเชื่อมโยงภาคเหนือตอนบนและภาคเหนือตอนล่างโดยมีการคมนาคมที่สะดวกทั้งทางรถยนต์รถไฟและเครื่องบิน นอกจากนี้ชายแดนยังติดต่อกับต่างประเทศได้หลายช่องทางได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เวียดนาม และประเทศจีน นโยบายการพัฒนาสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจและอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงสนับสนุนการเชื่อมโยงการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวกับ

^{๙๗} ปิยะปาน ผู้มีทรัพย์, “การศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้”, รายงานการวิจัย, (คณะวิทยาการจัดการ : มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ๒๕๕๖), หน้า ๑.

ประเทศเพื่อนบ้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับนานาชาติมากขึ้น และนักท่องเที่ยวมีกระแสนิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม^{๙๘}

มาฆะ ขิตตะสังคะ ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนกรณีศึกษาจังหวัดเชียงรายเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอน” ผลของการศึกษารูปได้ว่า ชุมชนหมู่บ้านชาติพันธุ์ทั้ง ๑๒ หมู่บ้านแสดงศักยภาพความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมไม่กลืนกลายตามความทันสมัยตามข้อค้นพบดังนี้ (๑) ความพร้อมของชุมชนกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (๒) การศึกษาผลกระทบระหว่างปัจจัยภายนอกต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนพบมีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ (๓) แนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาคุณภาพ และการจัดการบริการด้านอาหารมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (๔) การพัฒนาโครงสร้างคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวและระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น สามารถทำการเสนอแผนพัฒนาปรับปรุงขึ้นใหม่ตามสาระสำคัญดังนี้ (๑) ร่วมตกลงทำความเข้าใจเส้นทางการท่องเที่ยวและขอบเขตพื้นที่กิจกรรมการท่องเที่ยวให้สามารถเชื่อมโยงกับระบบเส้นทางถนนที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าไปได้ถึง (๒) ร่วมตกลงเสริมฐานการท่องเที่ยวและขอบเขตพื้นที่กิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความต่อเนื่องและอาจเพิ่มเติมพัฒนาสถานที่พักแรมบริเวณจำหน่ายของที่ระลึกและร้านอาหารและเครื่องดื่ม (๓) ร่วมทำการปรับปรุงและให้ความสำคัญต่อกิจกรรมท่องเที่ยวในปัจจุบันและร่วมพัฒนาฐานท่องเที่ยวใหม่ (๔) ร่วมทำการขยายพื้นที่กิจกรรมท่องเที่ยวเมื่อพิจารณาถึงศักยภาพในความเป็นไปได้ (๕) ร่วมทำการกำหนดบริเวณการเข้าถึงเขตพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นเช่น แสดงประตูทางเข้าและสิ่งอำนวยความสะดวกที่แสดงให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจเมื่อเดินทางมาถึง (๖) ร่วมทำการพัฒนาเส้นทางย่อยไปสู่บริเวณที่ทำการขยายพื้นที่กิจกรรมท่องเที่ยวเช่น มีรถยนต์นำไปสู่จุดชมวิวของหมู่บ้าน^{๙๙}

รัศมี อ่อนปริดา ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม” ผลการศึกษาพบว่า ๑) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๖$) เมื่อพิจารณาด้านพบว่า ปัจจัยด้านการสร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ ($\bar{X} = ๓.๗๒$) อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการพัฒนา

^{๙๘} ประภาศรี ศรีประดิษฐ์, “การศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ของจังหวัดอุตรดิตถ์แพร่และน่านในเขตภาคเหนือ”, รายงานการวิจัย, (ภาควิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๖), หน้า ๑๗๔.

^{๙๙} มาฆะ ขิตตะสังคะ, “การศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนกรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๓), หน้า ๑.

กลไกการบริหารจัดการ ($\bar{X} = ๓.๖๖$) ปัจจัยด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X} = ๓.๖๐$) และปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพสินค้าศักยภาพบุคลากรและการบริการด้านการท่องเที่ยว ($\bar{X} = ๓.๕๙$) ตามลำดับ ๒) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงครามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ประกอบด้วย ๕ ตัวแปร ได้แก่การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ความผูกพันต่อแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การสร้างความยั่งยืนทางวัฒนธรรม และนโยบายการท่องเที่ยว ($F=๑๓๗.๕๙๐$, $p\text{-value}=๐.๐๐๐$) ซึ่งปัจจัยทั้ง ๕ ปัจจัย สามารถอธิบายความผันแปรของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและจังหวัดสมุทรสงครามได้ร้อยละ ๗๐.๒๐ (Adjusted, R-Square = ๐.๗๐๒๐)^{๑๐๐}

ปรีดิ์ ชินโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาตัวแบบยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง” ผลการวิจัยพบว่ายุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพเพื่อตัวแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้งจะเป็นแนวทางที่จะสามารถช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอสวนผึ้งจากความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการส่งเสริมสินค้าหรือบริการ รวมถึงกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพคงรักษาไว้ซึ่งธรรมชาติ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในเวลาเดียวกัน ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอองค์ประกอบของยุทธศาสตร์ ๙ องค์ประกอบคือ PESS+DIMPE โดยองค์ประกอบภายนอกเป็นองค์ประกอบการจัดการคุณภาพได้แก่ ๑) ผลสัมฤทธิ์ (Performance) ในด้านผลสัมฤทธิ์นั้นสถานประกอบการทางการท่องเที่ยวหรือภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับท่องเที่ยวต้องสามารถเสนอสินค้าหรือบริการทางการท่องเที่ยวที่ตอบวัตถุประสงค์ในท่องเที่ยวของลูกค้าได้ประกอบด้วยความสะดวกความปลอดภัยสามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้ตามวัตถุประสงค์ทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวนั้น ๆ ๒) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ในด้านประสิทธิภาพนั้นสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวต้องมีประสิทธิภาพ ที่ตรงตามความต้องการของลูกค้าโดยสามารถจัดการลดต้นทุนต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมนอกจากนี้ยังต้องสามารถสร้างความเชื่อมั่นจากลูกค้าด้วยการบริการที่มีประสิทธิภาพด้วย ๓) มาตรฐาน (Standard) สำหรับด้านมาตรฐานนั้นการนำเสนอสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวต้องมีความเป็นมาตรฐานและความโปร่งใสชัดเจน ๔) ความพึงพอใจ (Satisfaction) ในด้านความพึงพอใจสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวต้องมีรูปแบบที่สามารถสร้างความประทับใจให้แก่ลูกค้าหรืออาจจะเป็นการเสนอคุณภาพเหนือความคาดหมายของลูกค้า ๕) พื้นที่ (Destination) พื้นที่ที่เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ขึ้นได้ซึ่งพื้นที่นั้นต้องพัฒนาจุดเด่นที่สามารถสร้างแรงดึงดูดทางการท่องเที่ยวได้ ๖) นวัตกรรม (Innovation) เป็นอีกปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงสร้างสรรค์ได้การนำเสนอกิจกรรมหรือสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์จะสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เติบโตขึ้น

^{๑๐๐} รศมี อ่อนปรีดา, “การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม”, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (เมษายน ๒๕๕๘) : ๑๓๕-๑๓๖.

ได้ ๗) บุคลากร (Man) บุคลากรถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยประกอบทั้งผู้ประกอบการชุมชนและภาครัฐที่จะต้องสามารถริเริ่มพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นพร้อมการบริการด้วยความมีอัธยาศัยไมตรีเป็นเจ้าบ้านที่ดี ที่ทำให้อำเภอสวนผึ้งเป็นที่นิยมในปัจจุบันได้ ๘) กระบวนการ (Process) คือการส่งเสริมการพัฒนาหรือการจัดการกระบวนการสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดนวัตกรรมผลิตภัณฑ์รูปแบบกิจกรรมใหม่ ๆ หรือการบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ๙) เศรษฐกิจ (Economic) ประโยชน์ทางเศรษฐกิจต้องเกิดขึ้นกับทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวที่รู้สึกคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไปกับบริการทางการท่องเที่ยวผู้ประกอบการได้รับผลตอบแทนจากสิ่งที่ลงทุนไป และคนในชุมชนท้องถิ่นได้รับ ฝ่ายจะต้องได้รับอย่างเหมาะสมและยุติธรรมซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้ทุกส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวยินดีที่จะสนับสนุนการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้น^{๑๐๑}

ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์ ได้ศึกษาเรื่อง “ การศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อการพัฒนามาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลาง ” ผลการวิจัยพบว่าประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวมีการนำหลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมาปฏิบัติอยู่ในระดับมากโดยมีการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างพอดีสูงสุดมีระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับดีมากโดยมีศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวสูงสุด การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อการพัฒนามาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลางมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดีค่าไค-สแควร์เท่ากับ ๔๐.๙๙๐ ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ ๕๐ ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ ๐.๘๑๔ ไค-สแควร์สัมพันธ์ (Chi-square/df) เท่ากับ .๘๒๐ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ .๙๘๙ และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (RMSEA) เท่ากับ .๐๐๐ โดยหลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ๕ อันดับแรกที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลางได้แก่ การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวสูงสุดร้อยละ ๗๐ การมีส่วนร่วมโดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่นร้อยละ ๖๙ การฝึกอบรมบุคลากรในท้องถิ่นร้อยละ ๖๖ การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติร้อยละ ๖๓ และการจัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อมร้อยละ ๖๒ ตามลำดับ สรุปผลได้ว่าหลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีอิทธิพลต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลางร้อยละ ๔๑ โดยรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ๕ อันดับแรกที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลางได้แก่ การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว

^{๑๐๑}ประพันธ์ ชินโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก, “รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง”. วารสาร Veridian E-JournalSilpakorn University, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๙) : ๒๕๐.

สูงสุด การมีส่วนร่วมโดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวกับท้องถิ่น การฝึกอบรมบุคลากรในท้องถิ่น การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ และการจัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม^{๑๐๒}

ภัทรพร ทิมแดง ได้ศึกษาเรื่อง “โมเดลการตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ” จากการวิจัยพบว่า ๑) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวพบว่าแรงจูงใจมีองค์ประกอบได้แก่ ความต้องการประสบการณ์ใหม่ ความต้องการการเรียนรู้ ความต้องการการพักผ่อน และความต้องการซื้อสินค้าพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ ๖๑.๒๓ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนเท่ากับ ๐.๙๙ และค่าดัชนีของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของการประมาณเท่ากับ ๐.๐๑๖ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดการตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวพบว่าการตลาดเชิงประสบการณ์มีองค์ประกอบได้แก่ ประสบการณ์เชิงกายภาพ ประสบการณ์เชิงอารมณ์ ประสบการณ์เชิงคนไทย และประสบการณ์เชิงการบริการ โดยโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าไค-สแควร์เท่ากับ ๔๗.๓๘ ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ ๐.๓๐ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนเท่ากับ ๐.๙๙ และค่าดัชนีของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของการประมาณเท่ากับ ๐.๐๑๒ สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดผลสัมฤทธิ์ประสบการณ์นักท่องเที่ยวพบว่าผลสัมฤทธิ์การตลาดเชิงประสบการณ์มีองค์ประกอบได้แก่ คุณค่าการรับรู้ ความพึงพอใจ การกลับมาเที่ยวซ้ำ และการบอกต่อ โดยโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าไค-สแควร์เท่ากับ ๓๙.๑๕ ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ ๐.๓๓ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนเท่ากับ ๐.๙๙ และค่าดัชนีของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของการประมาณเท่ากับ ๐.๐๑๑

๒) ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์เส้นทางในการทดสอบสมมติฐานที่ ๑ พบว่า แรงจูงใจในการท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการตลาดเชิงประสบการณ์ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑ (ค่าสถิติที่เท่ากับ ๑๓.๗๑) โดยมีขนาดของอิทธิพลมีค่าเป็นบวกเท่ากับ ๐.๘๙ จึงยอมรับสมมติฐานที่ ๑ การทดสอบสมมติฐานที่ ๒ พบว่าแรงจูงใจในการท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การตลาดเชิงประสบการณ์ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑ (ค่าสถิติที่เท่ากับ ๒.๘๓) โดยมีขนาดของอิทธิพลมีค่าเป็นบวกเท่ากับ ๐.๔๘ จึงยอมรับสมมติฐานที่ ๒ การทดสอบสมมติฐานที่ ๓ พบว่าการตลาดเชิงประสบการณ์มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การตลาดเชิงประสบการณ์ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑ (ค่าสถิติที่เท่ากับ ๒.๘๐) โดยมีขนาดของอิทธิพลมีค่าเป็นบวกเท่ากับ ๐.๔๗ จึงยอมรับสมมติฐานที่ ๓ การทดสอบสมมติฐานที่ ๔ พบว่าแรงจูงใจในการท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์การตลาด

^{๑๐๒} ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์, “การศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อการพัฒนามาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลาง”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๑), หน้า ๑๔๒.

เชิงประสบการณ์ทางอ้อมผ่านการตลาดเชิงประสบการณ์ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑ (ค่าสถิติที่เท่ากับ ๗.๐๖) โดยมีขนาดของอิทธิพลมีค่าเป็นบวกเท่ากับ ๐.๔๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ ๔ จึงสรุปได้ว่า แรงจูงใจในการท่องเที่ยวการตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวและผลสัมฤทธิ์การตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ต่อกันทั้งทางตรงและทางอ้อม

๓. ผลการค้นหาค้นหาตัวแบบการตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเมื่อทำการวิเคราะห์หาค่าประกอบของตัวแปรของการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า แรงจูงใจในการท่องเที่ยวมีองค์ประกอบได้แก่ประสบการณ์ใหม่การเรียนรู้การพักผ่อนและการซื้อสินค้า (ค่าสถิติไค-สแควร์เท่ากับ ๐.๗๖ ค่า p -value เท่ากับ ๐.๓๘ และค่า RMSEA เท่ากับ .๐๐๐) การตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีองค์ประกอบได้แก่ ประสบการณ์เชิงกายภาพ ประสบการณ์เชิงอารมณ์ ประสบการณ์เชิงคนไทย และประสบการณ์การบริการ (ค่าสถิติไค-สแควร์เท่ากับ ๐.๖๓ ค่า p -value เท่ากับ ๐.๔๒ และค่า RMSEA เท่ากับ .๐๐๐) ผลสัมฤทธิ์การตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีองค์ประกอบได้แก่ คุณค่ารับรู้ ความพึงพอใจ การมาเที่ยวซ้ำ และการบอกต่อ (ค่าสถิติไค-สแควร์เท่ากับ ๐,๐๐ ค่า p -value เท่ากับ ๑.๐๐๐ และค่า RMSEA เท่ากับ .๐๐๐)^{๑๐๓}

ภาวิดา ธนาัญญทวี ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการนำเสนอภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทยเพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวชาวจีนตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวประเทศไทย” ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการนำเสนอภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทยมีความเหมาะสมมากโดยเหมาะสมมากทั้งในด้านสังคมการเรียนรู้ ประสบการณ์ ความน่าตื่นเต้นและการผจญภัย ชื่อเสียงและสิ่งดึงดูดใจตามลำดับ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีการตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวประเทศไทยระดับมาก โดยตัดสินใจระดับมากตั้งแต่ขั้นการตัดสินใจเดินทาง การประเมินทางเลือก การแสวงหาข้อมูล การประเมินภายหลังการเดินทาง และการรับรู้ความต้องการตามลำดับ รูปแบบการนำเสนอภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทยเพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวชาวจีนตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวประเทศไทยที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตลอดจนรูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้และเป็นที่ยอมรับคิดเป็นร้อยละ ๙๑.๓ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ ๔๐ ขึ้นไปลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพบว่า ภูมิหลังของนักท่องเที่ยวชาวจีนได้แก่ รายได้ จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยวล่าสุด รูปแบบการติดต่อสื่อสาร จำนวนสื่อการท่องเที่ยวที่เปิดรับ และการนำเสนอภาพลักษณ์การท่องเที่ยว

^{๑๐๓} ภัทรพร ทิมแดง และคณะ, “โมเดลการตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ”, วารสารสมาคมนักวิจัย, ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๕๔) : ๘๙-๑๐๑.

ไทยต่างมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อการตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวประเทศไทยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕^{๑๐๔}

พบพร โอทกานนท์ ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบคุณภาพการบริการภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรปและอเมริกัน” ผลการวิจัยพบว่า ๑) กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวยุโรปเป็นนักท่องเที่ยวแบบราคาประหยัดและกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันเป็นนักท่องเที่ยวแบบราคาปานกลาง ผลการค้นหารูปแบบคุณภาพการบริการภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรป ๒) ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวคุณภาพการบริการ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรป ๓) ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว คุณภาพการบริการ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรปเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของระหว่างองค์ประกอบตัวแปรสังเกตได้พบว่าตัวแปรสังเกตได้ที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวทั้งในด้านความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำและการแนะนำบอกต่อโดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (β) มากที่สุดได้แก่การเอาใจใส่ (๑.๐๐) และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในด้านความปลอดภัย (๑.๐๐) รองลงมาคือการสนองตอบ (๐.๘๗) สิ่งดึงดูดใจแหล่งท่องเที่ยว (๐.๘๓) กิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว (๐.๘๒) รูปธรรมการบริการ (๐.๘๐) โดยตัวแปรทั้งหมดมีค่าสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบ (R^2) รูปแบบคุณภาพการบริการภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรปได้ร้อยละ ๗๐^{๑๐๕}

พระวีระศักดิ์ ขยธมโม (สุวรรณวงศ์) ได้ศึกษาเรื่อง “แนวทางการจัดการวัดสันติสุขตามหลักสัปปายะ ๗ : กรณีศึกษาวัดธารน้ำไหลจังหวัดสุราษฎร์ธานี” พบว่า แนวคิดและทฤษฎีการจัดการวัดด้วยหลักสัปปายะ ๗ นั้นหมายถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนต่อการศึกษาปฏิบัติปัจจัยที่เอื้อต่อการเป็นอยู่ดีและการที่จะพัฒนาตน ช่วยให้ความเจริญตั้งมั่นไม่เสื่อมถอย เกื้อหนุนสิ่งสถานที่หรือบุคคลซึ่งเป็นที่สบายเหมาะสมกันเกื้อกูลโดยเฉพาะที่ช่วยเกื้อหนุนการบำเพ็ญและประคับประคองรักษาสติปัญญา มี ๗ อย่าง คืออवासที่อยู่โคจรที่บิณฑบาตหรือแหล่งอาหารภัสสะ

^{๑๐๔} ภาวิดา ธนาธัญทวี, “รูปแบบการนำเสนอภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทยเพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวชาวจีนตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวประเทศไทย”, *วารสารธรรมศาสตร์*, ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๙) : ๑๙๒-๒๑๕.

^{๑๐๕} พบพร โอทกานนท์, “รูปแบบคุณภาพการบริการภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรปและอเมริกัน”, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, *วารสารธรรมศาสตร์*, ปีที่ ๓๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๖) : ๓๕-๓๖.

เรื่องพูดคุยที่ส่งเสริมการปฏิบัติบุคคลผู้ที่อยู่ใกล้แล้วจิตผ่องใสสงบมั่นคงโภชนะอาหารอุตุอุณหภูมิละ
สภาพแวดล้อมอิริยาบถเพื่อให้องค์กรเกิดความสงบและสันติสุข^{๑๐๖}

พระสุนันท์ สุมงคล (วิลามาศ) ได้ศึกษาเรื่อง “วิธีการฝึกอบรม การบริหารจัดการ
วิทยากร และเนื้อหาสาระธรรม แนวทางในการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรม” พบว่า ควรรักษา
สภาพการณ์ตามหลักสัปปายะ ๗ ให้คงเดิม วิธีการฝึกอบรมยึดหลักสติปัญญา ๔ ตามแบบของ
พระพุทธเจ้า การฝึกอบรมไม่มีรูปแบบที่ตายตัวสอนตามสภาวะผู้เข้าปฏิบัติธรรม การบริหารจัดการ
ควรมีการมอบหมายงาน และมีการปรับหลักสูตรให้เข้มข้นขึ้นเพื่อเหมาะสำหรับผู้ผ่านการปฏิบัติ
มาแล้ว วิทยากรควรมีการฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจทั้งทางด้านปริยัติ ปฏิบัติ
ปฏิบัติ ในการเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณที่จะพาผู้เข้าปฏิบัติธรรมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น^{๑๐๗}

ภุรีภัทร ห้วยหงษ์ทอง ได้ศึกษาเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการ
พัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน” พบว่า ทำให้การทำงานมีคุณภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และ
จิตใจ บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษา หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ความหมายเกี่ยวกับหลัก
ภาวณา 4 ความสำคัญเกี่ยวกับหลักภาวณา การฝึกอบรม ตามหลักพระพุทธศาสนา มีสองอย่างคือ
สมถภาวณา ฝึกอบรมให้เกิดความสงบ และวิปัสสนา ฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้เข้าใจเป็นจิตร
ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 2 ปัจจัยคือ ปัจจัยด้าน
สภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านภาระงาน คุณภาพชีวิตในการทำงาน และการนำเสนอรูปแบบการบูร
ณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ
แรงจูงใจในการทำงาน และคุณภาพชีวิตการทำงาน ๘ ด้าน^{๑๐๘}

^{๑๐๖} พระวีระศักดิ์ ขยธมโม (สุวรรณวงศ์), “แนวทางการจัดการวัดสันติสุขตามหลักสัปปายะ ๗ :
กรณีศึกษาวัดธารน้ำไหลจังหวัดสุราษฎร์ธานี”, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ : ๙๘ – ๑๑๔.

^{๑๐๗} พระสุนันท์ สุมงคล (วิลามาศ), “ศึกษาการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้
เข้าปฏิบัติธรรมในสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดพิษณุโลก แห่งที่ ๔”, Life Sciences and Environment
Journal, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ตุลาคม ๒๕๕๙).

^{๑๐๘} ภุรีภัทร ห้วยหงษ์ทอง, “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการ
ทำงาน”, วารสารวิจัยวิชาการ, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๑๒๓ – ๑๓๕.

ตารางที่ ๒.๙ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

นักวิจัย	ผลการวิจัย
รัตติยา พรหมกัลป์	ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ทรัพยากรการท่องเที่ยว การตลาด การบริหารจัดการตามหลักอิทธิบาท ๔ มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์
ยุภาติ แหยมสุขสวัสดิ์	๑. บริบททั่วไปของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดระยองเหมาะสำหรับการพักผ่อนกับครอบครัวนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ชอบสวนผลไม้ ระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือค้างคืน ๑ คืน และช่วงเวลาที่เหมาะสมคือวันเสาร์-อาทิตย์ ๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดระยองโดยใช้ทฤษฎีส่วนประสมการตลาดอยู่ในระดับมาก ๓. วิธีการทางพระพุทธศาสนาในการสนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามหลักสัปปุริสธรรมเพื่อคุณภาพชีวิต
พระศรีสังคม ชยานุวาทโธ	วัดที่จัดให้มีการปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่องและจริงจังนั้น มีลักษณะของความเป็นเครือข่ายการปฏิบัติธรรมอยู่ทั่วในสังคมไทย ซึ่งมีการจัดการอยู่ ๒ ระดับคือ ๑. ระดับบน ได้แก่ องค์กรบริหารกิจการพระพุทธศาสนาสูงสุดของคณะสงฆ์ไทย เรียกว่า มหาเถรสมาคม (มส.) โดยมีคณะกรรมการฝ่ายเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อส่งเสริมช่วยเหลือและสนับสนุนให้เครือข่ายการปฏิบัติธรรม ความเป็นเอกภาพ และสร้างมาตรฐานการสอนการปฏิบัติให้มีประสิทธิผลและประสิทธิผล โดยใช้แนวทางเดียวกันคือ การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ตามแนวสติปัฏฐานสูตร ยึดพระไตรปิฎกเป็นหลัก ๒. ระดับปฏิบัติการ ได้แก่ เจ้าสำนักปฏิบัติธรรม ที่ทำหน้าที่บริหารจัดการภายในสำนักของตนให้มีความสมบูรณ์และพร้อมที่จะพัฒนาเพื่อสร้างพระวิปัสสนาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ มีภูมิรู้ภูมิธรรมทั้งภาคปริยัติ และภาคปฏิบัติ

ตารางที่ ๒.๙ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
ปิยะพาน ผู้มีทรัพย์	การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีรายได้เพิ่มขึ้นจากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ข้อพึงระวังและต้องปรับปรุงแก้ไขก็คือการไม่มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้นโดยคนท้องถิ่นซึ่งเป็นผลมาจากการขาดแคลนมัคคุเทศก์ท้องถิ่นบุคลากรทางการท่องเที่ยวขาดความรู้ในด้านภาษา รัฐยังขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ถึงแม้การท่องเที่ยวจะขยายตัวสูงแต่ภาครัฐมิได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นมารองรับ
ประภาศรี ศรีประดิษฐ์	การศึกษาด้านอุปทานและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวโดยกำหนดกรอบสำหรับการตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพไว้ ๖ มิติได้แก่ ลักษณะทางกายภาพแหล่งท่องเที่ยว ปริมาณของกิจกรรมหรือการใช้สอยประเภทการท่องเที่ยว การออกแบบการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกทัศนคติและพฤติกรรมนักท่องเที่ยว การยอมรับของประชากรในท้องถิ่น และมลพิษทางการท่องเที่ยวหรือผลกระทบข้างเคียง
มาฆะ ขิตตะสังคะ	การพัฒนาโครงสร้างคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวและระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น ความพร้อมของชุมชนในการแสดงศักยภาพของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังคงพึงพึงปัจจัยภายนอกที่เป็นองค์การเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในการแนะนำการให้การศึกษา และฝึกอบรมการสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว การประเมินทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวจึงควรเน้นการศึกษาจุดแข็งและจุดอ่อนด้วย

ตารางที่ ๒.๙ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
รัศมี อ่อนปรีดา	ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงครามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ประกอบด้วย ๕ ตัวแปร ได้แก่การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ความผูกพันต่อแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การสร้างความยั่งยืนทางวัฒนธรรม และนโยบายการท่องเที่ยว
ปิรันธ์ ชินโชติ และ ธีระวัฒน์ จันทิก	องค์ประกอบของยุทธศาสตร์ ๙ องค์ประกอบคือ PESS+DIMPE โดยเป็นองค์ประกอบการจัดการคุณภาพได้แก่ ๑) ผลสัมฤทธิ์ (Performance) ๒) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ๓) มาตรฐาน (Standard) ๔) ความพึงพอใจ (Satisfaction) ๕) พื้นที่ (Destination) ๖) นวัตกรรม (Innovation) ๗) บุคลากร (Man) ๘) กระบวนการ (Process) ๙) เศรษฐกิจ (Economic)
ประพันธ์พงศ์ ชินพงษ์	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ๕ อันดับแรกที่ส่งผลกระทบต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลางได้แก่ การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวสูงสุด การมีส่วนร่วมโดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น การฝึกอบรมบุคลากรในท้องถิ่น การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ
ภัทรพร ทิมแดง และ คณะ	ตัวแบบการตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวต่างชาติเมื่อทำการวิเคราะห์หาองค์ประกอบของตัวแปรของการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่าแรงจูงใจในการท่องเที่ยวมีองค์ประกอบ ได้แก่ ประสบการณ์ใหม่การเรียนรู้ การพักผ่อน และการซื้อสินค้า

ตารางที่ ๒.๙ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
ภาวิดา ธนาธัญทวี	รูปแบบการนำเสนอภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทยเพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวชาวจีนตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวประเทศไทยในเชิงสาเหตุสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการนำเสนอภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทยมีความเหมาะสมมากโดยเหมาะสมมากทั้งในด้านสังคมการเรียนรู้ประสบการณ์ความน่าตื่นเต้นและการผจญภัยชื่อเสียงและสิ่งดึงดูดใจตามลำดับ
พบพร โอทกานนท์	รูปแบบสมการโครงสร้างพบว่าองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรปคือภาพลักษณ์ด้านสิ่งดึงดูดใจแหล่งท่องเที่ยวและคุณภาพการบริการด้านการเอาใจใส่ส่วนองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวอเมริกันคือภาพลักษณ์ด้านกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว
พระวีระศักดิ์ ชยธมโม (สุวรรณวงศ์)	แนวทางการการวัดตามหลักสัปปายะ ๗ ยึดผู้ปฏิบัติเป็นสำคัญเน้นเรื่องการเป็นอยู่แบบธรรมชาติ ตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล
พระสุนันท์ สุ่มงคโล (วิลา มาศ)	วิธีการฝึกอบรมยึดหลักสติปัญญา ๔ ตามแบบของพระพุทธเจ้า การฝึกอบรมไม่มีรูปแบบที่ตายตัวสอนตามสภาวะผู้เข้าปฏิบัติธรรม การบริหารจัดการ ควรมีการมอบหมายงาน
ภูริภัทร ห้วยหงษ์ทอง	อิทธิพลทางตรงจากสภาพแวดล้อมและภาระงาน ด้วยเช่นกัน โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ ๐.๔๔ ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแสดงให้เห็นว่าหลักพุทธธรรมคือ หลักภาวนา ๔ สามารถบูรณาการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานได้

๒.๗.๓ งานวิจัยในต่างประเทศ

การศึกษางานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้เป็นการศึกษางานวิจัยด้านการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยทบทวนจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่ได้ทำการวิจัยผ่านมาแล้ว โดยมีงานวิจัยที่ศึกษาดังนี้

Nee Goh ได้ศึกษาเรื่องการตรวจสอบความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักโรงแรมประเภทบูทีคในแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมขององค์กรยูเนสโกนครปีนัง

ผลการวิจัยพบว่า ทศนคติการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและความพึงพอใจของลูกค้ามีอิทธิพลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของลูกค้าสิ่งที่น่าสนใจของงานวิจัยคือผลกระทบของการรับรู้ด้านการควบคุมพฤติกรรมและภาพลักษณ์โดยรวมไม่มีนัยสำคัญต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ^{๑๐๙}

Ngoc & Trinh ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการเยี่ยมชมเมืองหวงเต่าในประเทศเวียดนามเป็นการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยคั่นกลางด้านความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานปัจจัยด้านราคาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวมีนัยสำคัญ และผลกระทบในเชิงบวกความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำส่วนความปลอดภัยและการจัดการด้านระบบรักษาความปลอดภัยมีนัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ^{๑๑๐}

Cam ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยสำคัญด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเมืองญาจางประเทศเวียดนามผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับอาหารพื้นบ้าน สภาพแวดล้อมวัฒนธรรม และปัจจัยพื้นฐานทางสังคม ซึ่งนักท่องเที่ยวไม่ได้คำนึงถึงกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจและความบันเทิง ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นผลให้นักท่องเที่ยวรู้สึกไม่พึงพอใจต่อการเยี่ยมชมเมืองญาจางเท่าที่ควรแต่สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแล้วมีความรู้สึกพึงพอใจต่อการเยี่ยมชมเมืองญาจางจะมีความตั้งใจแนะนำนักท่องเที่ยวรายอื่น ๆ มาท่องเที่ยวมากกว่าตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำนอกจากนี้จากการศึกษาวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structure Equation Model: SEM) พบว่าการรับรู้คุณภาพการแสวงความหลากหลายและความแปลกใหม่จากการเดินทางท่องเที่ยวมีนัยสำคัญและมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อความพึงพอใจส่วนปัจจัยด้านประชากรศาสตร์เกี่ยวกับอายุมีอิทธิพลในทางลบต่อความพึงพอใจและความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำส่วนความพึงพอใจมีนัยสำคัญและมีความสำคัญในเชิงบวกต่อความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำและการแนะนำนักท่องเที่ยวรายอื่น ๆ^{๑๑๑}

^{๑๐๙} Nee Goh, "Consumer Behavior in Tourism", *European Journal of Marketing*, Vol. 27 No. 10 (2015): 5-44.

^{๑๑๐} Ngoc, K.N. & Trinh, N.T, "Factors affecting Tourists' Return Intention Towards Vung Tau City, Vietnam: A mediation Analysis of Destination Satisfaction". *Journal of Advanced Management Science*, Vol. 3 No. 4 (2015): 292-298.

^{๑๑๑} Cam Nostrand. Kolasa, B. J, *Introduction of Behavioral Science for Business*, (New Jersey: Prince - Hall Intentional Inc, 1969), pp. 1-2.

ตารางที่ ๒.๑๐ สรุปงานวิจัยในต่างประเทศ

นักวิจัย	ผลการวิจัย
Nee Goh	ทัศนคติการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและความพึงพอใจของลูกค้ามีอิทธิพลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของลูกค้าสิ่งที่น่าสนใจของงานวิจัยคือผลกระทบของการรับรู้ด้านการควบคุมพฤติกรรมและภาพลักษณ์โดยรวมไม่มีนัยสำคัญต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ
Ngoc, K.N. & Trinh, N.T	ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปัจจัยด้านราคาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวมีนัยสำคัญและผลกระทบในเชิงบวกความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำส่วนความปลอดภัยและการจัดการด้านระบบรักษาความปลอดภัยมีนัยสำคัญที่ส่งผลกระทบในเชิงลบต่อความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ
Cam Nostrand, Kolasa, B. J	การรับรู้คุณภาพการแสวงความหลากหลายและความแปลกใหม่จากการเดินทางท่องเที่ยวมีนัยสำคัญและมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อความพึงพอใจส่วนปัจจัยด้านประชากรศาสตร์เกี่ยวกับอายุมีอิทธิพลในทางลบต่อความพึงพอใจและความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำส่วนความพึงพอใจมีนัยสำคัญและมีความสำคัญในเชิงบวกต่อความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำและการแนะนำนักท่องเที่ยวรายอื่นๆ

๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการกิจกรรมของจังหวัดสมุทรสาครข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยสรุปที่มาของแต่ละตัวแปรดังนี้

๑. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย

- ๑) คุณภาพแหล่งท่องเที่ยว
- ๒) โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก
- ๓) บุคลากรด้านการท่องเที่ยว
- ๔) การสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยว^{๑๑๒}

๒. สัมปายะ ๗ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากพระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสกั และได้ทำการสังเคราะห์เป็นตัวแปร ดังนี้

- ๑) อาวาสสัมปายะ (สถานที่เหมาะสม)
- ๒) โจรสัมปายะ (ร้านอาหารเหมาะสม)
- ๓) ภัตตสัมปายะ (การพูดคุยเหมาะสม)
- ๔) บุคคลสัมปายะ (บุคลากรเหมาะสม)
- ๕) โภชนสัมปายะ (อาหารเหมาะสม)
- ๖) อุตสัมปายะ (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม)
- ๗) อิริยาปถสัมปายะ (อิริยาบถเหมาะสม)^{๑๑๓}

๓. การจัดการการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของดิกแมน (Dickman, C.R.) จากนั้นได้สังเคราะห์เป็นตัวแปร ดังนี้

- ๑) สิ่งดึงดูดใจ
- ๒) กิจกรรม
- ๓) การเข้าถึง
- ๔) สิ่งอำนวยความสะดวก
- ๕) ที่พัก^{๑๑๔}

^{๑๑๒} สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔), พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๖๐), หน้า ๒๗-๓๖.

^{๑๑๓} ม.อ. (ไทย) ๑๒/๑๓๑-๑๕๒/๕๗๐.

^{๑๑๔} Dickman, C.R., *Overview of the Impacts of Feral Cats on Australian Native Fauna*, (Australian Nature Conservation Agency: Canberra, 1996), pp. 6 - 10.

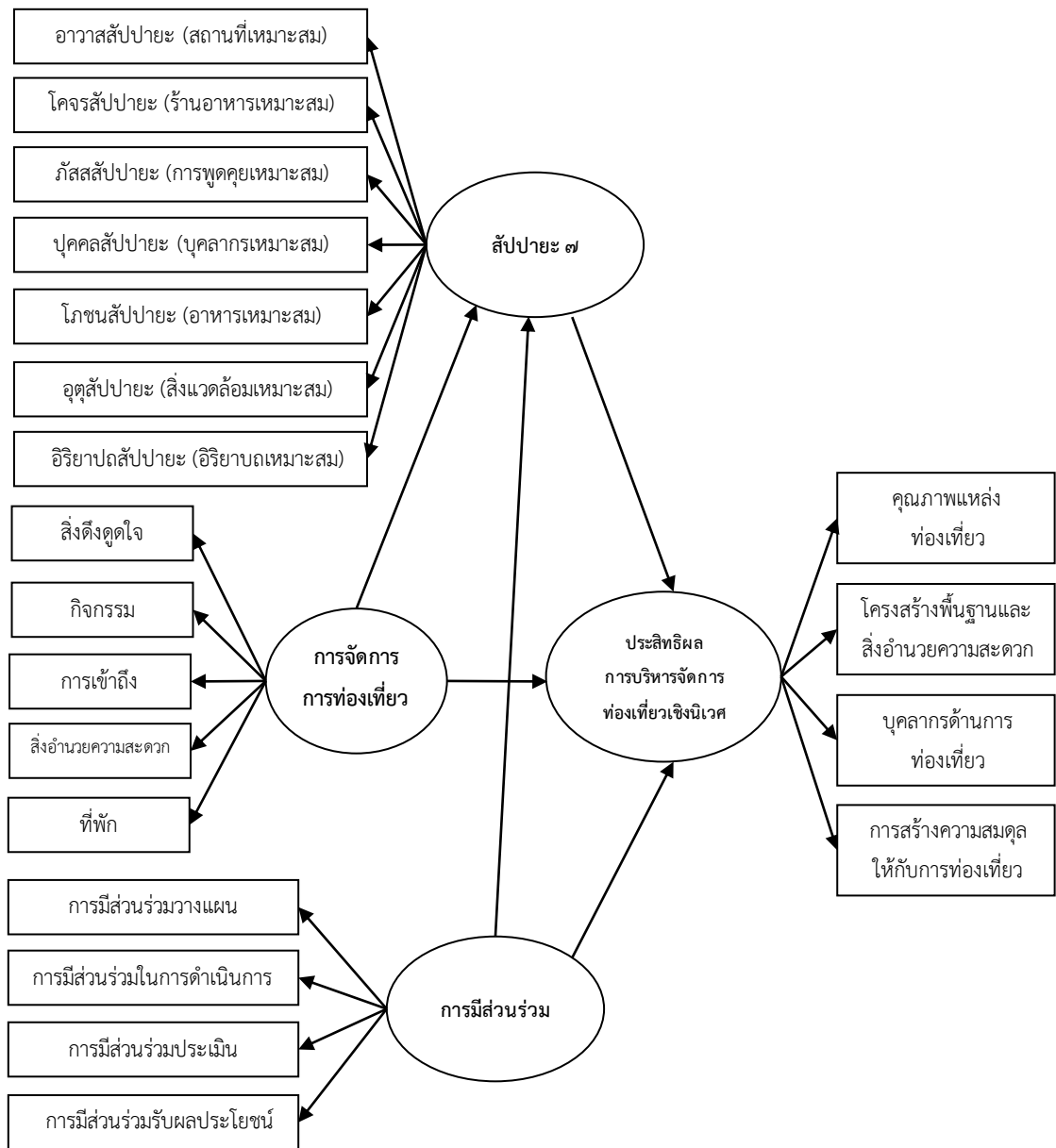
๔. การมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของโคเฮนและอัพฮอฟฟ์ (Cohen, John M. and Uphoff, Norman T.) จากนั้นได้สังเคราะห์เป็นตัวแปรดังนี้

- ๑) การมีส่วนร่วมวางแผน
- ๒) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
- ๓) การมีส่วนร่วมประเมิน
- ๔) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์^{๑๑๕}

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยข้างต้นผู้วิจัยได้นำมาสรุปสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดดังแผนภาพที่ ๒.๖

---

^{๑๑๕} Cohen, John M. and Uphoff, Norman T., **Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation**, In **Rural Development Monograph 2**, The Rural Development Committee Center for International Studies, (New York: Cornell University, 1977), p. 179.

แผนภาพที่ ๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร ในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์นำมาสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยกระบวนการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ การออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๓ การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัย โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

๓.๒ การออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวคนไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน ๑,๕๖๒,๕๕๒^๑ คน

๒) กลุ่มตัวอย่าง

๒.๑) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้แก่ นักท่องเที่ยวคนไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน ๑,๕๖๒,๕๕๒ คน จำนวน ๔๗๐ คน สำหรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัยโดยการพิจารณาจากความเหมาะสมของจำนวนค่าพารามิเตอร์ที่ทำการประมาณค่าภายใต้โมเดลตามสมมติฐานในกรอบแนวคิดที่ได้ศึกษาเอกสารและทบทวนวรรณกรรมตามแนวคิดของนักวิจัยด้านโมเดลการวิเคราะห์หีสเลต คือ Lindeman, Merenda and Gold^๒ และ Weiss (1972)^๓ ที่ได้ทำการกำหนดขนาดตัวอย่างตามกฎอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปร ไว้เป็น ๑ พารามิเตอร์ ใช้ตัวอย่าง ๑๐-๒๐ ตัวอย่าง จากกรอบแนวคิดการวิจัยพบว่ามีค่าพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณภายใต้โมเดลหีสเลตทั้งหมด ๔๗ พารามิเตอร์ ใช้เส้นพารามิเตอร์ละ ๑๐ ตัวอย่างเท่ากับ $๔๗ \times ๑๐ = ๔๗๐$ คน

๒.๒) วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญโดยสุ่มแบบหลายขั้นตอน หรือแบบแบ่งพื้นที่แล้วสุ่มแบบอาศัยความน่าจะเป็น

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

^๑สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสมุทรสาคร, จำนวนนักท่องเที่ยว/รายได้จากการท่องเที่ยว, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://samutsakhon.mots.go.th/more_news.php?cid=49 [๑ ตุลาคม ๒๕๖๓].

^๒Lindeman RH, Merenda PF, Gold RZ., *Introduction to Bivariate and Multivariate Analysis*, (Scott, Foresman, Glenview, IL, 1980), p. 163.

^๓Weiss, R., *The Provision of Social Relationship*, In Z. Rubin (Ed), (Doing Unto others Englewood Cliff, N. J: Prentice-Hall. 1972), pp. 17-26.

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร แบ่งเป็น ๕ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด ๔ ด้าน แบ่งเป็นรายด้านได้ดังนี้

๑) ด้านการจัดการการท่องเที่ยว มีข้อคำถามทั้งหมด ๒๐ ข้อ

สิ่งดึงดูด	๔ ข้อ
กิจกรรม	๔ ข้อ
การเข้าถึง	๔ ข้อ
สิ่งอำนวยความสะดวก	๔ ข้อ
ที่พัก	๔ ข้อ

๒) ด้านการมีส่วนร่วม มีข้อคำถามทั้งหมด ๑๖ ข้อ

การมีส่วนร่วมวางแผน	๔ ข้อ
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	๔ ข้อ
การมีส่วนร่วมประเมิน	๔ ข้อ
การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	๔ ข้อ

๓) ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวตามหลักสี่ปายะ ๗ มีข้อคำถามทั้งหมด

๒๘ ข้อ

อवासสี่ปายะ (สถานที่เหมาะสม)	๔ ข้อ
โคจรสี่ปายะ (ร้านอาหารเหมาะสม)	๔ ข้อ
ภัสสี่ปายะ (การพูดคุยเหมาะสม)	๔ ข้อ
บุคคลสี่ปายะ (บุคลากรเหมาะสม)	๔ ข้อ
โภชนสี่ปายะ (อาหารเหมาะสม)	๔ ข้อ
อตุสี่ปายะ (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม)	๔ ข้อ
อิริยาบถสี่ปายะ (อิริยาบถเหมาะสม)	๔ ข้อ

๔) ด้านประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีข้อคำถามทั้งหมด

๑๖ ข้อ

คุณภาพแหล่งท่องเที่ยว	๔ ข้อ
โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก	๔ ข้อ

บุคลากรด้านการท่องเที่ยว ๔ ข้อ

การสร้างความสะดวกให้กับการท่องเที่ยว ๔ ข้อ

ลักษณะของข้อคำถามของแบบสอบถามเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบเลือกระดับจากระดับมากที่สุด ถึงน้อยที่สุด ดังนี้

๕ หมายถึง ระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง ระดับมาก

๓ หมายถึง ระดับปานกลาง

๒ หมายถึง ระดับน้อย

๑ หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วยข้อคำถาม ๔ ด้าน ได้แก่

๑) ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมี ข้อคำถามทั้งหมด ๔ ข้อ

๒) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร มีข้อคำถามทั้งหมด ๔ ข้อ

จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการอภิปรายผล ซึ่งผลจากการคำนวณโดยใช้สูตรการคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น มีดังนี้ จากสูตร

$$\begin{aligned} \text{ช่วงชั้นคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ระดับการวัด}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} = 0.80 \end{aligned}$$

จะได้เกณฑ์การแปลผล ๕ ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ๔.๒๑ - ๕.๐๐ หมายถึง มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย ๓.๔๑ - ๔.๒๐ หมายถึง มาก

คะแนนเฉลี่ย ๒.๖๑ - ๓.๔๐ หมายถึง ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย ๑.๘๑ - ๒.๖๐ หมายถึง น้อย

คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๘๐ หมายถึง น้อยที่สุด

๓) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากเอกสาร ตำรา ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และสร้างเครื่องมือเป็นแบบบันทึกเอกสาร เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ เก็บผลการวิเคราะห์ไว้ในแบบบันทึกเอกสาร

(๒) นำความรู้และแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาประมวลเพื่อกำหนด โครงสร้างของเครื่องมือและขอบเขตเนื้อหา โดยการสร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้สอบถามเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร โดยการนำข้อมูลสรุปประเด็น จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาจัดทำเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปร ประสิทธิภาพ การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ทั้ง ๔ ตัวแปร รวมข้อคำถามทั้งสิ้น ๘๐ ข้อ ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ ๕ รูปหรือคน แล้วจึงนำมาหาค่า ดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยพิจารณาจากค่า IOC ที่มากกว่า ๐.๖๐ ขึ้นไป

(๓) นำความรู้และแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและผลการวิเคราะห์ องค์ประกอบมาเป็นฐานในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลและ นำมาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร

๔) การหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

การหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตาม ขั้นตอนของการวิจัย ดังต่อไปนี้

(๑) การตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถาม ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ จากนั้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ รูปหรือคน ดังนี้

ตารางที่ ๓.๑ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

ลำดับที่	ผู้เชี่ยวชาญ	ตำแหน่ง
๑	พระปลัดระพิน พุทธิสาโร, ผศ.ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒	รศ.ดร. สุรินทร์ นียมางกูร	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓	ผศ.ดร.ธิดาภูมิ หมั่นมี	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔	ผศ. ดร.สุรียา รักษาเมือง	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕	รศ.ดร.ธัชพันธ์ อิศรเดช	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจนของภาษา ความครอบคลุมของโครงสร้างและความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item-Objective Congruence) โดยผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านจะประเมินให้คะแนน ๓ ระดับ คือ +๑ = มีความสอดคล้อง ๐ = ไม่แน่ใจ -๑ = ไม่สอดคล้อง แล้วคำนวณค่าและคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องพบว่าทุกข้อมีค่าอยู่ระหว่าง ๐.๘ - ๑.๐ ทุกข้อคำถาม

(๒) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่นักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๓๐ คน

(๓) นำแบบสอบถามที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๐๕ และสามารถจำแนกตามตัวแปรได้ดังนี้

ตารางที่ ๓.๒ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α)
๑. การจัดการการท่องเที่ยว	.๘๘๘
๒. การมีส่วนร่วม	.๘๕๘
๓. การบริหารจัดการท่องเที่ยวตามหลักสี่ปายะ ๗	.๙๒๑
๔. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	.๙๙๑
ภาพรวม	.๙๐๕

(๔) แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลจากการทดลองใช้ในขั้นตอนที่ผ่านมา ทำการปรับปรุงแก้ไขโดยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นจึงนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนของการวิจัย ดังต่อไปนี้

๑) การศึกษาและวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม บูรณาการกับการบริหารจัดการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมและประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย และสังเคราะห์ตัวแปรประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร โดยทำการรวบรวมเอกสารจากแหล่งต่าง ๆ แล้ววิเคราะห์เอกสารโดยการจัดทำแบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร บันทึกเกี่ยวกับลักษณะเอกสาร แหล่งที่มา และสาระสำคัญของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารจะเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาด้วยวิธีการอื่น ๆ ต่อไป

๒) การศึกษาประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวคนไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสาคร โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน ๔๗๐ คน

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) และโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) การวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนต่อไปนี้

๑) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๒) การวิเคราะห์เนื้อหาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผล การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา^๕

๒.๑) ผู้วิจัยตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นสำหรับการคัดเลือกเอกสาร และหัวข้อที่จะทำการ วิเคราะห์

๒.๒) ผู้วิจัยวางเค้าโครงของข้อมูล โดยการทำรายชื่อคำหรือข้อความใน เอกสารที่จะถูกนำมาวิเคราะห์ แล้วแบ่งไว้เป็นประเภท (Categories) เพื่อให้การวิเคราะห์มีความ สม่่าเสมอ และสามารถตัดสินได้ว่า จะดึงคำหรือข้อความใดออกมาจากเอกสารหรือตัวบท (Text) และจะทิ้งคำหรือข้อความใดออกไป

๒.๓) ผู้วิจัยคำนึงถึงบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูล เอกสารที่นำมาวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยตั้งคำถามเกี่ยวกับเอกสารที่นำมาวิเคราะห์ตามหัวข้อในแบบการ วิเคราะห์เนื้อหาซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้งนี้เพื่อให้การวิเคราะห์เป็นไปอย่างลึกซึ้ง ผู้วิจัยทำการพิจารณา เอกสารในสภาพที่เป็นปัจจัย และเปรียบเทียบคุณลักษณะของเนื้อหาเข้ากับบริบทของเอกสาร โดยมี การโยงคุณลักษณะเข้ากับกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ผู้วิจัยเลือกมาเปรียบเทียบ เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลให้ มีความกว้างขึ้น และนำไปสู่การอ้างอิงกับข้อมูลอื่น ๆ ได้

๒.๔) วิเคราะห์เนื้อหาตามที่ปรากฏ (Manifest Content) ในเอกสารวัด ความถี่ของคำหรือข้อความในเอกสารเท่านั้น ไม่ใช้การตีความหมายของข้อความ

๓) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ปัจจัย เชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อศึกษากลุ่มตัวแปรที่ยังไม่มีทฤษฎี หรือแนวคิด สนับสนุนเรื่องนั้นมาก่อน ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากตัวแปรเหล่านั้น แล้วนำมาจัดหมวดหมู่ด้วยการ วิเคราะห์ปัจจัยเพื่อต้องการทราบว่ากลุ่มตัวแปร (Set of Variables) ทั้งหมดมีกี่ปัจจัย (Factor) ด้วย การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัย จะช่วยลดตัวแปรลงและได้ปัจจัยซึ่งทำให้เข้าใจ ลักษณะของข้อมูลได้ง่าย และสามารถสร้างตัวแปรแฝงเพื่อนำตัวแปรแฝงมาใช้ในการวิเคราะห์โมเดล สมการโครงสร้างต่อไป ซึ่งเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้^๖

๓.๑) ตรวจสอบเบื้องต้นว่า ข้อมูลสามารถนำมาวิเคราะห์ปัจจัยได้หรือไม่ โดย การพิจารณาเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร จากการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้ค่าไกเซอร์-ไมเยอร์-ออ ลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy: KMO-MSA) มากกว่า .๗๐ ถึง ๑

^๕ สุภางค์ จันทวานิช, การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๒๔.

^๖ นงลักษณ์ วิรัชชัย, โมเดลลิสม์ : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๒.

และค่า Bartlett's Test of Sphericity มีนัยสำคัญ แสดงว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน เหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์ปัจจัย

๓.๒) สกัดปัจจัยขั้นต้น (Factor Extraction) ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Principal Component Analysis) โดยมีเกณฑ์กำหนดจำนวนปัจจัย คือ ค่าไอเกน (Eigen Values) มากกว่า ๑ และ Scree Plot เส้นกราฟเริ่มเป็นเส้นตรงขนานกับแกนนอน

๓.๓) หมุนแกนปัจจัย (Factor Rotation) เพื่อให้ได้ปัจจัยร่วมที่ชัดเจน

๓.๔) สร้างคะแนนปัจจัย (Factor Score) เพื่อสร้างตัวแปรแฝงจากตัวแปรสังเกตได้

๓.๕) ตั้งชื่อปัจจัยให้สื่อความหมายถึงตัวแปรทั้งหมดในปัจจัย

๔) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เป็นการบูรณาการของสถิติวิเคราะห์ที่สำคัญ คือการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) โมเดลสมการโครงสร้างประกอบด้วย ๒ ส่วน คือโมเดลการวัด (Measurement Model) และโมเดลโครงสร้าง (Structural Model)

๔.๑) โมเดลการวัด (Measurement Model) เป็นโมเดลที่ระบุความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรสังเกตได้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) อันดับหนึ่ง เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงว่า ตัวแปรสังเกตได้/ตัวบ่งชี้ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยโปรแกรม Lisrel (Linear Structure Relation) และพิจารณาคัดเลือกปัจจัยและตัวบ่งชี้ จากตัวแปรสังเกตได้/ตัวบ่งชี้ที่มีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ซึ่งสามารถอธิบายองค์ประกอบสูงตั้งแต่ร้อยละ ๖๐ ขึ้นไป

๔.๒) โมเดลโครงสร้าง (Structural Model) เป็นโมเดลที่ระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรแฝง ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) จุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร ศึกษาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมระหว่างตัวแปร และวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงของทฤษฎีหรือทดสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วยขั้นตอน ๒ ส่วนคือ

๔.๒.๑) การประมาณค่าพารามิเตอร์

(๑) การกำหนดข้อมูลจำเพาะโมเดล (Specification of the Model) ผู้วิจัยได้สนใจศึกษาว่าตัวแปรสาเหตุตัวใดบ้างที่ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยใช้โมเดลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ประกอบด้วยตัวแปรแฝง และตัวแปรสังเกตได้ โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นของโมเดลว่าความสัมพันธ์ของโมเดลทั้งหมดเห็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linear) เป็นความสัมพันธ์เชิงบวก (Additive) และเป็นความสัมพันธ์ทาง

เดียว (Recursive Model) ระหว่างตัวแปรภายนอก (Exogenous Variables) และตัวแปรภายใน (Endogenous Variables)

(๒) การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล (Identification of the Model) ผู้วิจัยใช้เงื่อนไขกฎที่ (t-rule) นั่นคือจำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าจะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนสมาชิกในเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบโดยจะให้จำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า (t) และจำนวนตัวแปรสังเกต (NI) ซึ่งนำมาคำนวณหาจำนวนสมาชิกในเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมได้ กฎที่กล่าวว่า แบบจำลองจะระบุค่าได้พอดีเมื่อ $t \leq (1/2) (NI) (NI+1)$ และใช้กฎความสัมพันธ์ทางเดียว (Recursive Rule) เพื่อตรวจสอบเงื่อนไขพอเพียง

(๓) การประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดล (Parameter Estimation from the Model) ผู้วิจัยใช้การประมาณค่าโดยใช้วิธี ML (Maximum Likelihood) ซึ่งเป็นวิธีที่แพร่หลายที่สุด วิธีนี้ใช้ฟังก์ชันความกลมกลืนที่ไม่ใช่ฟังก์ชันแบบเส้นตรง แต่ก็ยังเป็นฟังก์ชันที่บอกความแตกต่างระหว่าง เมทริกซ์ S และ Sigma ได้ ค่าประมาณของพารามิเตอร์ที่ได้จากวิธี ML มีความคงเส้นคงวา (Consistency) มีประสิทธิภาพและความเป็นอิสระจากมาตรวัด การแจกแจงสุ่มของค่าประมาณพารามิเตอร์ที่ได้จากวิธี ML เป็นแบบปกติ และความแปรปรวนของค่าประมาณขึ้นอยู่กับขนาดของค่าพารามิเตอร์

๔.๒.๒) การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (Goodness of Fit Measures) เพื่อศึกษาภาพรวมของโมเดลว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใด ผู้วิจัยใช้สถิติที่จะตรวจสอบ ดังนี้

(๑) ค่าไค-สแควร์ (Chi-square Statistics) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าฟังก์ชันความสอดคล้องมีค่าเป็นศูนย์ ถ้าค่าไค-สแควร์ มีค่าต่ำมากหรือยิ่งเข้าใกล้ศูนย์มาก และค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

(๒) ค่าสัดส่วน χ^2 / df เนื่องจากเมื่อจำนวนกลุ่มตัวอย่างมาก ค่าไค-สแควร์ก็จะยิ่งสูงมากจนอาจทำให้สรุปผลได้ไม่ถูกต้อง ดังนั้นจึงแก้ไขโดยพิจารณาค่า χ^2 / df ซึ่งควรมีค่าไม่ควรเกิน ๒.๐๐^๗

---

^๗ สุภมาส อังคุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ, และรัชณีกุล ภิญโญภาณุวัฒน์, สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL, (กรุงเทพมหานคร : เจริญมั่นคงตีพิมพ์, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔๔.

(๓) ดัชนีระดับความสอดคล้อง (Goodness-of-Fit Index: GFI) ซึ่งเป็นอัตราส่วนของผลต่างระหว่างฟังก์ชันความสอดคล้องจากโมเดลก่อน และหลังปรับโมเดลกับฟังก์ชัน ความสอดคล้องก่อนปรับโมเดลค่า GFI หากมีค่าตั้งแต่ ๐.๙๐-๑.๐๐ แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

(๔) ดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (Adjusted Goodness-of-Fit Index: AGFI) ซึ่งนำ GFI มาปรับแก้ โดยคำนึงถึงขนาดของอิสระ (df) ซึ่งรวมทั้งจำนวนตัวแปร และขนาดกลุ่มตัวอย่างหาค่า AGFI หากมีค่าตั้งแต่ ๐.๙๐-๑.๐๐ แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

(๕) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) ใช้เปรียบเทียบโมเดลเชิงสมมติฐานการวิจัยว่ามีความสอดคล้องสูงกว่าข้อมูลเชิงประจักษ์มากน้อยเพียงใด ค่าที่ดีควรมีค่าตั้งแต่ ๐.๙๐ ขึ้นไป แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

(๖) ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Squared Residual: Standardized RMR) เป็นค่าบอกความคลาดเคลื่อนของโมเดล มีค่าต่ำกว่า ๐.๐๕ แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

(๗) ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) เป็นค่าที่บ่งบอกถึงความไม่สอดคล้องของโมเดลที่สร้างขึ้นกับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากร ซึ่งค่า RMSEA ที่ดีมาก ๆ ควรมีค่าต่ำกว่า ๐.๐๕ แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

(๘) ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤติ (Critical N: CN) เป็นดัชนีที่แสดงขนาดของตัวอย่างที่จะยอมรับดัชนีแสดงความสอดคล้องของโมเดลได้ และค่า CN ควรมีค่ามากกว่า ๒๐๐ ของกลุ่มตัวอย่าง (Diamantopoulos & Siguaaw, 2000)^๕

(๙) เมทริกซ์ความคลาดเคลื่อนในการเปรียบเทียบความสอดคล้อง (Fitting Residuals Matrix) หมายถึงเมทริกซ์ที่มีผลต่างของเมทริกซ์ S และ Sigma ซึ่งประกอบไปด้วยค่าความคลาดเคลื่อนทั้งในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ค่าสูงสุดของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Largest Standardized Residual) ระหว่างเมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่เข้าสู่การ

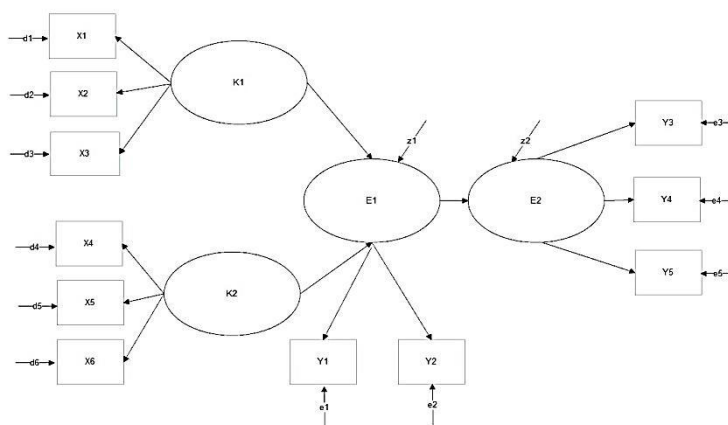
---

^๕Diamantopoulos, A & Siguaaw, A.D., *Introducing LISREL: A Guide for the Uninitiated*, (Sage Publications : London, 2000), p. 223.

วิเคราะห์กับเมทริกซ์ที่ประมาณได้ โดยค่าเศษเหลือเคลื่อนที่เข้าใกล้ศูนย์ จะถือว่าโมเดลมีแนวโน้มสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ความพอดีพิเศษเหลือเหมาะสมอยู่ระหว่าง -๒ ถึง ๒

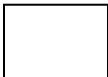

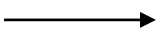

(๑๐) การปรับโมเดล (Model Modification Indexes: MI)

ผู้วิจัยปรับโมเดลบนพื้นฐานของทฤษฎีและงานวิจัยเป็นหลัก โดยมีการดำเนินการคือ จะตรวจสอบผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ว่ามีความสมเหตุสมผลหรือไม่ มีค่าใดแปลกเกินความเป็นจริงหรือไม่ และพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุยกกำลังสอง (Squared Multiple Correlation) ให้มีความเหมาะสม รวมทั้งพิจารณาค่าความสอดคล้องรวม (Overall Fit) ของโมเดลว่า โดยภาพรวมแล้วโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใด และจะหยุดปรับโมเดลเมื่อพบว่า ค่าสูงสุดของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐานต่ำกว่า ๒.๐๐

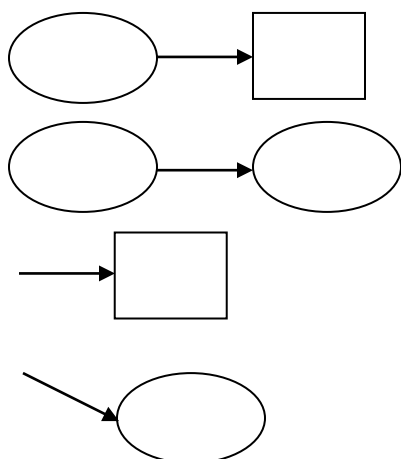
แผนภาพที่ ๓.๑ โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)

ภาพโมเดลสมการโครงสร้างประกอบด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ ดังนี้^๙

- หมายถึง ตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables)
- หมายถึง ตัวแปรแฝง (Latent Variables)
- หมายถึง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ หรือนำหนักปัจจัย
- หมายถึง ความสัมพันธ์หรือความแปรปรวนร่วมของสองตัวแปร

ในการสร้างโมเดลการวิจัย ผู้วิจัยจะนำสัญลักษณ์เหล่านี้มาเขียนรวมกันเพื่อใช้แทนความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในโมเดล ดังนี้

^๙ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๖.

แทน สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรสังเกตได้บนตัวแปรแฝง หรือสัญลักษณ์ของปัจจัย

แทน สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยหนึ่งบนอีกปัจจัยหนึ่ง หรือสัญลักษณ์ของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

แทน ความคลาดเคลื่อนของการวัดตัวแปรสังเกตได้

แทน ความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ปัจจัย

ตัวแปรแฝง (Latent Variables) ในโมเดลสมการโครงสร้างแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ตัวแปรแฝงที่เป็นสาเหตุ เรียกว่า ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous Variables) ในภาพคือ K1 และ K2 ใช้สัญลักษณ์ K หรือ ξ (อ่านว่า KSI)
2. ตัวแปรแฝงที่เป็นผล เรียกว่า ตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous Variables) ในภาพคือ E1 และ E2 ใช้สัญลักษณ์ E หรือ η (อ่านว่า ETA)

ตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) ในโมเดลสมการโครงสร้างแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ตัวแปรสังเกตได้สำหรับวัดตัวแปรแฝงภายนอก ใช้สัญลักษณ์ X ในภาพคือ X1 X2 X3 X4 X5 และ X6 โดยที่
  - X1 X2 และ X3 เป็นตัวแปรสังเกตได้ของ K1
  - X4 X5 และ X6 เป็นตัวแปรสังเกตได้ของ K2
2. ตัวแปรสังเกตได้สำหรับวัดตัวแปรแฝงภายใน ใช้สัญลักษณ์ Y ในภาพคือ Y1 Y2 Y3 Y4 และ Y5 โดยที่
  - Y1 และ Y2 เป็นตัวแปรสังเกตได้ของ E1
  - Y3 Y4 และ Y5 เป็นตัวแปรสังเกตได้ของ E2

ความคลาดเคลื่อนของการวัดตัวแปรสังเกตได้ X ใช้สัญลักษณ์ d หรือ δ (อ่านว่า DELTA)

ส่วนความคลาดเคลื่อนของการวัดตัวแปรสังเกตได้ Y ใช้สัญลักษณ์ e หรือ ϵ (อ่านว่า EPSILON) ความคลาดเคลื่อนของการวัดตัวแปรแฝง E ใช้สัญลักษณ์ z หรือ ζ (อ่านว่า ZETA)

ดังนั้น d1 d2 d3 d4 d5 และ d6 เป็นความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนของ X1 X2 X3 X4 X5 และ X6 ตามลำดับ

e_1 e_2 e_3 e_4 และ e_5 เป็นความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนของ Y_1 Y_2 Y_3 Y_4 และ Y_5 ตามลำดับ

z_1 และ z_2 เป็นความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนของ E_1 และ E_2 ตามลำดับ และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อสารที่ตรงกันจึงได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

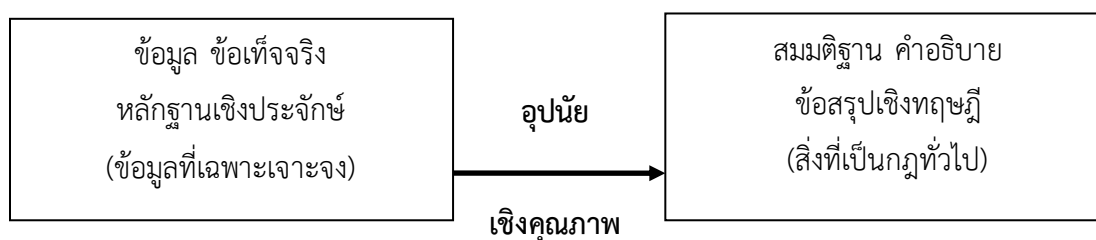
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-Distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-Distribution
SKEW	แทน	ค่าความเบ้ (skewness)
KUS	แทน	ค่าความโด่ง (kurtosis)
C.V.	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
SE	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)
R^2	แทน	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง (Squared Multiple Correlation)
หรือสัมประสิทธิ์การพยากรณ์		
χ^2	แทน	ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi - square Statistics)
df	แทน	องศาอิสระ (Degree of Freedom)
p-value	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
ξ	แทน	ตัวแปรแฝงภายนอก (Ksi)
λ	แทน	ขนาดอิทธิพลของตัวแปรอิสระกับตัวแปรแฝงภายนอก
δ	แทน	ความคลาดเคลื่อนภายใต้ตัวแปรอิสระ
η	แทน	ตัวแปรแฝงภายใน (Eta)
Γ	แทน	เมตริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจาก ξ ไป η
GFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index)
AGFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index)

CFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index)
SRMR	แทน	ดัชนีค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standardized RMR)
RMSEA	แทน	ดัชนีค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Square Error of Approximation)
CN	แทน	ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤต (Critical N)
DE	แทน	อิทธิพลทางตรง (Direct Effects)
IE	แทน	อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effects)
TE	แทน	อิทธิพลรวม (Total Effects)
ชื่อตัวแปรแฝงภายนอก		
MANAGE	แทน	การจัดการการท่องเที่ยว
manage1	แทน	สิ่งดึงดูด
manage2	แทน	กิจกรรม
manage3	แทน	การเข้าถึง
manage4	แทน	สิ่งอำนวยความสะดวก
manage5	แทน	ที่พัก
PARTI	แทน	การมีส่วนร่วม
parti1	แทน	การมีส่วนร่วมวางแผน
parti2	แทน	การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
parti3	แทน	การมีส่วนร่วมประเมิน
parti4	แทน	การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์
ชื่อตัวแปรแฝงภายใน		
SAPPAYA	แทน	การบริหารจัดการท่องเที่ยวตามหลักสี่ปายะ ๗
sappaya1	แทน	อवासสี่ปายะ (สถานที่เหมาะสม)
sappaya2	แทน	โคจรสี่ปายะ (ร้านอาหารเหมาะสม)
sappaya3	แทน	ภัสสี่ปายะ (การพูดคุยเหมาะสม)
sappaya4	แทน	บุคคลสี่ปายะ (บุคลากรเหมาะสม)
sappaya5	แทน	โภชนสี่ปายะ (อาหารเหมาะสม)
sappaya6	แทน	อุตุสี่ปายะ (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม)
sappaya7	แทน	อิริยาปถสี่ปายะ (อิริยาบถเหมาะสม)

EFFECT	แทน	ประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
effect1	แทน	คุณภาพแหล่งท่องเที่ยว
effect2	แทน	โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก
effect3	แทน	บุคลากรด้านการท่องเที่ยว
effect4	แทน	การสร้างความสะดวกสบายให้การท่องเที่ยว

สำหรับรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการวิจัยที่เรียกว่าวิธีอุปนัย^{๑๑} (Inductive Approach) คือเริ่มจากข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เจาะจงเลือกมาจำนวนหนึ่ง แล้วจึงวิเคราะห์หาข้อสรุป หรือคำอธิบายเชิงทฤษฎีที่มีลักษณะทั่วไปของข้อมูลนั้นดังแผนภาพที่ ๓.๒

แผนภาพที่ ๓.๒ รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๓ การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดสมุทรสาคร นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน ตัวแทนนักท่องเที่ยว จำนวน ๑๗ รูปหรือคน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposefully Selected) ดังนี้

ตารางที่ ๓.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๑๗ รูปหรือคน

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล/ฉายา	ตำแหน่ง
๑.ผู้บริหารกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา		
๑.	นายพิพัฒน์ รัชกิจประการ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
๒.	นายธัญญา เนติธรรมกุล	อธิบดีกรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช
๓.	นายโชติ ตราชู	ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

^{๑๑}พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, ศาสตราจารย์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๙),

ตารางที่ ๓.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๑๗ รูปหรือคน (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล/ฉายา	ตำแหน่ง
๒) ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
๔.	นางพรรณพิมล ฉายาจิตชยวัศ	ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดสมุทรสาคร
๕.	นายธีรพัฒน์ คัชมาชัย	รองผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสาคร
๖.	นายสุรศักดิ์ ผลยังส่ง	รองผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสาคร
๗.	นายวัฒนา พรประเสริฐ	ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรทาง ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรสาคร
๘.	นายอำนาจ หนูทอง	หัวหน้าประมงจังหวัดสมุทรสาคร
๓) พระสงฆ์/ผู้นำชุมชน		
๙.	พระเทพสาครมุนี	เจ้าคณะจังหวัดสมุทรสาคร
๑๐.	พระมหาประเสริฐพร โชติวิโร	เจ้าอาวาสวัดอ่างทอง อำเภอกระทุ่มแบน
๑๑.	ว่าที่ร้อยตรี พิทักษ์ พึ่งพเดช	ผู้นำชุมชน อำเภอบ้านแพ้ว
๔) นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์		
๑๒.	ดร.สุวันชัย แสงสุขเอี่ยม	รองประธานบริษัท สมุทรสาครพัฒนาเมือง (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด
๑๓.	รองศาสตราจารย์เอกพงษ์ ตีตรง	อดีตคณบดีคณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัย ศิลปกร
๕) ผู้ประกอบการ		
๑๔.	พันตรีณฤต รัตนพิเชษฐชัย	ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ฝ่ายพัฒนาโครงการ บริษัทเซ็นทรัลพัฒนา จำกัด (มหาชน)
๑๕.	ดร.สุนทร วัฒนาพร	อดีตนายกสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดสมุทรสาคร
๖) ตัวแทนนักท่องเที่ยว		
๑๖.	พลเรือเอก ไพโรจน์ แก่นสาร	ประธานกรรมการ บริษัท Professional Waste Technology (1999) จำกัด (มหาชน)
๑๗.	นางสุภาพรรณ พิชัยธรรงค์สงคราม	ประธานกรรมการ บริษัท เรือด่วนเจ้าพระยา จำกัด

๒. ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน ๙ รูปหรือคน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๓.๔ ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสนทนากลุ่มเฉพาะ

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล/ฉายา	ตำแหน่ง
๑.	รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไปและผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒.	ศ. ดร.บุญทัน ดอกไธสง	ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓.	พระปลัดระพีณ พุทธิสารโร, ผศ.ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔.	พระมหากฤษฏา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.	เลขานุการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕.	รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง	รอง คณบดี คณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๖.	ผศ.ดร. สุรียา รักษาเมือง	เลขานุการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (นานาชาติ) ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
๗.	ดร.สมบัติ นามบุรี	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๘.	นายอุดม ไกรวัตนุสรณ์	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร
๙.	นายเลอพงษ์ จันทอง	ปราชญ์ชาวบ้าน ,ประธานสหกรณ์กรุงเทพ จำกัด จังหวัดสมุทรสาคร

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

๑. เพื่อศึกษาสภาพการการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร

๒. เพื่อศึกษาปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร

๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง ๓ อย่าง ประกอบด้วย

- ๑) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒) เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Structured Interview) ทำการสัมภาษณ์โดย เจาะจงคำตอบเฉพาะเรื่องตามจุดมุ่งหมาย โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย

๓) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยว ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวจังหวัด จากผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐประศาสนศาสตร์ และด้านพระพุทธศาสนา จำนวน ๙ รูปหรือคน เป็นการจัดประชุมสนทนากลุ่มตามสถานการณ์หรือสถานที่ที่เหมาะสม โดยการสร้างบรรยากาศในการสนทนาเป็นลักษณะพูดคุยเรื่องทั่ว ๆ ไปที่เกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการจะศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลให้เข้าประเด็นเนื้อหาที่ต้องการวิจัย โดยไม่ปิดกั้นความคิดและเปิดโอกาสให้มีการซักถามเพื่อสร้างความไว้วางใจ และสุดท้ายจะขอบคุณผู้ร่วมสนทนาพร้อมกับกล่าวสรุปและอำลาด้วยภาษาสุภาพ บางครั้งอาจต้องมอบของสมนาคุณแก่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม โดยรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิด (Typologies) คำว่า “Typologies” หมายถึง ขั้นตอนของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในกรณีนี้นักวิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นักวิจัยจำเป็นต้องจัดระบบข้อมูลโดยอาศัยหลักเกณฑ์ ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น ซึ่งการจำแนกหรือการจัดกลุ่มข้อมูลนี้ แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่^{๑๑}

- ๑) การจำแนกข้อมูลในระดับจุลภาค การจำแนกข้อมูลระดับนี้แบ่งเป็น ๒ ประเภทย่อย ได้แก่ การวิเคราะห์คำหลัก (Domain Analysis) กับการวิเคราะห์สารระบบ (Taxonomy Analysis) การวิเคราะห์คำหลัก หมายถึง การจำแนกจัดกลุ่มคำชุดหนึ่งให้อยู่ภายใต้คำ

^{๑๑}สุภางค์ จันทวานิช, การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๗๔.

อีกชุดหนึ่ง ซึ่งคำดังกล่าวนี้มีความหมายครอบคลุมคำชุดนั้น ๆ หรือ อาจกล่าวได้ว่า การวิเคราะห์คำหลัก เป็นการจัดกลุ่มคำชุดหนึ่งให้อยู่ร่วมกันโดยอาศัยลักษณะความสัมพันธ์บางอย่างของคำแต่ละคำที่นำมาใช้จัดกลุ่ม ทั้งนี้ลักษณะความสัมพันธ์บางอย่างที่ว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมที่บุคคลแต่ละสังคมเป็นผู้จัดจำแนก

๒) การจำแนกข้อมูลในระดับมหภาค การจำแนกข้อมูลในระดับมหภาค เป็นการจำแนกข้อมูลตามเหตุการณ์ (Event) หรือการวิเคราะห์เหตุการณ์ ตามเรื่องราว (Event Analysis) ที่ปรากฏ

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลัก
พุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่ง
ออกเป็น ๓ ประเด็นดังนี้

๔.๑ สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธ
ธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

๔.๒ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลัก
พุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

๔.๓ รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรม
ของจังหวัดสมุทรสาคร

๔.๔ ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

๔.๕ องค์กรความรู้

๔.๕.๑ องค์กรความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๕.๒ องค์กรความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

๔.๑ สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลัก
พุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

๔.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้
ต่อเดือน

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และร้อยละของข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล (n=๔๗๐)

ลำดับ	ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
๑	เพศ		
	ชาย	๒๓๐	๔๘.๙
	หญิง	๒๔๐	๕๑.๑
	รวม	๔๗๐	๑๐๐.๐
๒	อายุ		
	ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๔๗	๑๐.๐
	๒๐-๓๕ ปี	๒๑๓	๔๕.๓
	๓๖-๕๐ ปี	๑๒๒	๒๖.๐
	๕๑ ปีขึ้นไป	๘๘	๑๘.๗
รวม	๔๗๐	๑๐๐.๐	
๓	ระดับการศึกษา		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๕๙	๓๓.๘
	ปริญญาตรี	๒๕๓	๕๓.๘
	สูงกว่าปริญญาตรี	๕๘	๑๒.๓
รวม	๔๗๐	๑๐๐.๐	
๕	อาชีพ		
	รับจ้าง	๑๓๘	๒๙.๔
	พนักงานของรัฐ/ราชการ	๑๔๗	๓๑.๓
	ธุรกิจส่วนตัว	๑๑๗	๒๔.๙
	อื่นๆ	๖๘	๑๔.๕
รวม	๔๗๐	๑๐๐.๐	
๖	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๕๕	๑๑.๗
	๑๐,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ บาท	๑๗๒	๓๖.๖
	๒๐,๐๐๑-๓๐,๐๐๐ บาท	๑๒๗	๒๗.๐
	๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๑๑๖	๒๔.๗
รวม	๔๗๐	๑๐๐.๐	

จากตารางที่ ๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔๗๐ คน สรุปได้ดังนี้

ด้านเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๑ และเพศชาย จำนวน ๒๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๙

ด้านอายุ พบว่า อันดับแรกมีอายุอยู่ระหว่าง ๒๐-๓๕ ปี จำนวน ๒๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๓ รองลงมาคืออายุระหว่าง ๓๖-๕๐ ปี จำนวน ๑๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๐ มีอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๗ และมีอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี จำนวน ๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐ ตามลำดับ

ด้านระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๒๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๘ รองลงมาคือต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๘ และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๓ ตามลำดับ

ด้านอาชีพ พบว่า อันดับแรกมีอาชีพเป็นพนักงานของรัฐ/ราชการ จำนวน ๑๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๓ รองลงมาคือรับจ้าง จำนวน ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๔ ทำธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๑๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๙ และอาชีพอื่นๆ จำนวน ๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๕ ตามลำดับ

ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า อันดับแรกมีรายได้อยู่ระหว่าง ๑๐,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๖ รองลงมาคือมีรายได้ระหว่าง ๒๐,๐๐๑-๓๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๐ มีรายได้ ๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป จำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๗ และมีรายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗ ตามลำดับ

๔.๑.๒ สภาพการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร

๑) ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว ประกอบด้วย สิ่งดึงดูด กิจกรรม การเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก ดังแสดงในตารางที่ ๔.๒-๔.๓

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการจัดการการท่องเที่ยวในภาพรวม (n=๔๗๐)

ข้อ	การจัดการการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	สิ่งดึงดูด	๓.๕๒	๐.๘๖๖	มาก
๒	กิจกรรม	๓.๔๙	๐.๘๙๒	มาก
๓	การเข้าถึง	๓.๗๖	๐.๗๗๕	มาก
๔	สิ่งอำนวยความสะดวก	๓.๕๑	๐.๗๑๔	มาก
๕	ที่พัก	๓.๖๓	๐.๗๓๙	มาก
ภาพรวมการจัดการการท่องเที่ยว		๓.๕๘	๐.๖๘๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๘๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านได้แก่ ด้านการเข้าถึง มีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ ๓.๗๖ รองลงมาคือด้านที่พัก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๓ ด้านสิ่งดึงดูด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๒ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๑ และด้านกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๙ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านพบผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการจัดการการท่องเที่ยวจำแนกเป็นรายข้อ

(n=๔๗๐)

ข้อ	๑. ด้านสิ่งดึงดูด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	มีแหล่งธรรมชาติที่โดดเด่น	๓.๕๘	๑.๐๐๒	มาก
๒	มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	๓.๕๐	๑.๐๓๐	มาก
๓	มีวัฒนธรรมที่โดดเด่น	๓.๕๐	๐.๙๖๑	มาก
๔	มีประเพณีที่น่าสนใจ	๓.๔๙	๐.๙๕๙	มาก
	ภาพรวม	๓.๕๒	๐.๘๖๖	มาก
ข้อ	๒. ด้านกิจกรรม			
๕	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง	๓.๕๖	๑.๐๑๒	มาก
๖	มีกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม	๓.๔๔	๐.๙๘๘	มาก
๗	มีกิจกรรมที่สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี	๓.๕๑	๑.๐๑๕	มาก
๘	มีการจัดกิจกรรมในเชิงบูรณาการ	๓.๔๔	๑.๐๒๐	มาก
	ภาพรวม	๓.๔๙	๐.๘๙๒	มาก
	๓. ด้านการเข้าถึง			
๙	การเดินทางสะดวกสบาย	๓.๗๗	๐.๙๖๓	มาก
๑๐	สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งไม่ไกลกันมากนัก	๓.๘๐	๐.๙๘๗	มาก
๑๑	สามารถเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวได้ง่ายโดยใช้ระบบนำทาง GPS	๓.๘๖	๐.๙๒๒	มาก
๑๒	มีป้ายบอกเส้นทางที่ชัดเจน	๓.๖๐	๐.๘๖๓	มาก
	ภาพรวม	๓.๗๖	๐.๗๗๕	มาก

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการจัดการการท่องเที่ยวจำแนกเป็นรายชื่อ (ต่อ)
(n=๔๗๐)

ข้อ	๔. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑๓	มีป้ายบอกรายละเอียดของที่ท่องเที่ยว	๓.๕๓	๐.๘๘๗	มาก
๑๔	มีห้องสุขาที่ถูกละเลย	๓.๔๙	๐.๘๒๓	มาก
๑๕	มีที่จอดรถที่เพียงพอ	๓.๕๒	๐.๘๙๑	มาก
๑๖	มีสิ่งอำนวยความสะดวกและช่องทางสำหรับผู้พิการ และสูงอายุ	๓.๕๐	๐.๙๒๑	มาก
	ภาพรวม	๓.๕๑	๐.๗๑๔	มาก
	๕. ด้านที่พัก			
๑๗	ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว	๓.๖๖	๐.๘๙๓	มาก
๑๘	มีราคาที่เหมาะสมไม่แพงจนเกินไป	๓.๖๘	๐.๙๐๕	มาก
๑๙	มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย	๓.๕๕	๐.๘๘๑	มาก
๒๐	มีความปลอดภัย	๓.๖๓	๐.๘๘๒	มาก
	ภาพรวม	๓.๖๓	๐.๗๓๙	มาก
	ภาพรวมการจัดการการท่องเที่ยว	๓.๕๘	๐.๖๘๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๘๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของแต่ละด้านพบผลการศึกษาดังนี้

๑. ด้านสิ่งดึงดูด พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อยังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามลำดับได้แก่ มีแหล่งธรรมชาติที่โดดเด่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๘ รองลงมาคือ มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๐ มีวัฒนธรรมที่โดดเด่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๐ และมีประเพณีที่น่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๙ ตามลำดับ

๒. ด้านกิจกรรม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อยังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามลำดับได้แก่ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๖ รองลงมาคือ มีกิจกรรมที่สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๑ มีกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๔ และมีการจัดกิจกรรมในเชิงบูรณาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๔ ตามลำดับ

๓. ด้านการเข้าถึง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อยังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามลำดับได้แก่ สามารถเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวได้ง่ายโดยใช้ระบบนำทาง GPS มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๘ รองลงมาคือ สถานที่ท่องเที่ยวแต่

ละแห่งไม่ไกลกันมากนัก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๐ การเดินทางสะดวกสบาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๗ และมีป้ายบอกเส้นทางที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๐ ตามลำดับ

๔. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามลำดับได้แก่ มีป้ายบอกรายละเอียดของที่ท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๓ รองลงมาคือ มีที่จอดรถที่เพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๒ มีสิ่งอำนวยความสะดวกและช่องทางสำหรับผู้พิการและสูงอายุ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๐ และมีห้องสุขาที่ถูกต้องอนามัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๙ ตามลำดับ

๕. ด้านที่พัก พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามลำดับได้แก่ มีราคาที่เหมาะสมไม่แพงจนเกินไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๘ รองลงมาคือ ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๖ มีความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๓ และมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๙ ตามลำดับ

๒) ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมประเมิน และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ดังแสดงในตารางที่ ๔.๔-๔.๕

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในภาพรวม

(n=๔๗๐)

ข้อ	การมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	การมีส่วนร่วมวางแผน	๓.๔๐	๐.๘๔๓	ปานกลาง
๒	การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	๓.๔๓	๐.๙๒๔	มาก
๓	การมีส่วนร่วมประเมิน	๓.๔๔	๐.๙๐๙	มาก
๔	การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	๓.๔๗	๑.๑๐๕	มาก
ภาพรวมการมีส่วนร่วม		๓.๔๓	๐.๘๔๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๔๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ๓ ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๗ รองลงมาคือการมีส่วนร่วมประเมิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๔ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ และอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การมีส่วนร่วมวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๐ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านพบผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจำแนกเป็นรายข้อ
(n=๔๗๐)

ข้อ	๑. ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	ชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๓.๕๓	๐.๙๘๑	มาก
๒	มีช่องทางให้นักท่องเที่ยวแสดงข้อคิดเห็น	๓.๒๖	๐.๙๙๒	ปานกลาง
๓	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมวางแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๓.๓๘	๑.๐๐๘	ปานกลาง
๔	ผู้มีส่วนได้เสียร่วมกันวางแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๓.๔๓	๐.๙๘๑	มาก
	ภาพรวม	๓.๔๐	๐.๘๔๓	ปานกลาง
ข้อ	๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ			
๕	ชุมชนร่วมกันดำเนินการจัดการท่องเที่ยว	๓.๔๘	๑.๐๖๔	มาก
๖	นักท่องเที่ยวมีส่วนในการเสนอแนวทางดำเนินการ	๓.๓๓	๑.๐๒๘	ปานกลาง
๗	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือ	๓.๔๙	๑.๐๖๙	มาก
๘	ผู้มีส่วนได้เสียร่วมกันรับผิดชอบ	๓.๔๓	๑.๐๗๔	มาก
	ภาพรวม	๓.๔๓	๐.๙๒๔	มาก
	๓. ด้านการมีส่วนร่วมประเมิน			
๙	คนในชุมชนมีส่วนในการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๓.๔๒	๑.๐๙๓	มาก
๑๐	เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๓.๓๙	๑.๐๒๐	ปานกลาง
๑๑	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๓.๔๖	๐.๙๘๗	มาก
๑๒	ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนในการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๓.๔๙	๑.๐๔๖	มาก
	ภาพรวม	๓.๔๔	๐.๙๐๙	มาก

ตารางที่ ๔.๕ (ต่อ)

(n=๔๗๐)

ข้อ	๔. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑๓	คนในชุมชนได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๓.๕๗	๒.๒๒๙	มาก
๑๔	นักท่องเที่ยวได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๓.๓๓	๑.๐๕๐	ปานกลาง
๑๕	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์จากการบริหาร จัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๓.๕๓	๒.๒๒๕	มาก
๑๖	ผู้มีส่วนได้เสียได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๓.๔๔	๐.๙๕๕	มาก
	ภาพรวม	๓.๔๗	๑.๑๐๕	มาก
	ภาพรวมการมีส่วนร่วม	๓.๔๓	๐.๘๕๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๕๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านพบผลการศึกษาดังนี้

๑. ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ๒ ข้อ ได้แก่ ชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๓ รองลงมาคือ ผู้มีส่วนได้เสียร่วมกันวางแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ อยู่ในระดับปานกลาง ๒ ข้อ ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมวางแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๘ และมีช่องทางให้นักท่องเที่ยวแสดงข้อคิดเห็น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๖ ตามลำดับ

๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อ ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๙ รองลงมาคือ ชุมชนร่วมกันดำเนินการจัดการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๘ ผู้มีส่วนได้เสียร่วมกันรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ และอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ นักท่องเที่ยวมีส่วนในการเสนอแนวทางดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๓ ตามลำดับ

๓. ด้านการมีส่วนร่วมประเมิน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๔ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อ ได้แก่ ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนในการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๙ รองลงมาคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๖ คนในชุมชนมีส่วนในการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๒ และอยู่ในระดับ

ปานกลางได้แก่ เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๙ ตามลำดับ

๔. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อได้แก่ คนในชุมชนได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๗ รองลงมาคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๓ ผู้มีส่วนได้เสียได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๔ และอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ นักท่องเที่ยวได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๓ ตามลำดับ

๓) ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวตามหลักสี่ปายะ ๗

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวตามหลักสี่ปายะ ๗ ประกอบด้วย อวาสสี่ปายะ (สถานที่เหมาะสม) โคจรสี่ปายะ (ร้านอาหารเหมาะสม) ภัตตสี่ปายะ (การพูดคุยเหมาะสม) บุคคลสี่ปายะ (บุคลากรเหมาะสม) โภชนสี่ปายะ (อาหารเหมาะสม) อุตุสี่ปายะ (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม) อิริยาปสี่ปายะ (อิริยาบถเหมาะสม) ดังแสดงในตารางที่ ๔.๖-๔.๗

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลการบริหารจัดการท่องเที่ยวตามหลักสี่ปายะ ๗ ในภาพรวม (n=๔๗๐)

ข้อ	การบริหารจัดการท่องเที่ยวตามหลักสี่ปายะ ๗	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	อวาสสี่ปายะ (สถานที่เหมาะสม)	๓.๖๑	๐.๗๓๖	มาก
๒	โคจรสี่ปายะ (ร้านอาหารเหมาะสม)	๓.๗๔	๐.๗๕๒	มาก
๓	ภัตตสี่ปายะ (การพูดคุยเหมาะสม)	๓.๕๐	๐.๘๕๔	มาก
๔	บุคคลสี่ปายะ (บุคลากรเหมาะสม)	๓.๖๐	๐.๙๐๔	มาก
๕	โภชนสี่ปายะ (อาหารเหมาะสม)	๓.๗๗	๑.๑๖๔	มาก
๖	อุตุสี่ปายะ (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม)	๓.๔๕	๐.๘๓๔	มาก
๗	อิริยาปสี่ปายะ (อิริยาบถเหมาะสม)	๓.๕๕	๑.๐๐๓	มาก
ภาพรวม		๓.๖๐	๐.๗๓๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวตามหลักสี่ปายะ ๗ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๓๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านได้แก่ โภชนสี่ปายะ (อาหารเหมาะสม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๗ รองลงมาคือโคจรสี่ปายะ (ร้านอาหารเหมาะสม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๔ อวาสสี่ปายะ (สถานที่เหมาะสม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๑ บุคคลสี่ปายะ (บุคลากรเหมาะสม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๐ อิริยาปสี่ปายะ (อิริยาบถเหมาะสม) มี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๕ ภัตตาคาร (การพูดคุยเหมาะสม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๐ และอุตสาหกรรม (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๕ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านพบผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลการบริหารจัดการท่องเที่ยวตามหลัก
สัปปายะ ๗ จำแนกเป็นรายข้อ (n=๔๗๐)

ข้อ	๑. ด้านอวาสัปปายะ (สถานที่เหมาะสม)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	มีการดูแลความสะอาดสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นประจำ	๓.๖๐	๐.๘๕๙	มาก
๒	สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศปราศจากมลภาวะ	๓.๕๒	๐.๙๑๓	มาก
๓	สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่อยู่ในที่แออัดพลุกพล่าน	๓.๕๗	๐.๙๑๓	มาก
๔	การเดินทางไป-มาสะดวก	๓.๗๖	๐.๙๑๕	มาก
	ภาพรวม	๓.๖๑	๐.๗๓๖	มาก
ข้อ	๒. ด้านโคจรสัปปายะ (ร้านอาหารเหมาะสม)			
๕	มีร้านอาหารที่ได้มาตรฐาน	๓.๘๓	๐.๙๓๓	มาก
๖	ร้านอาหารอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว	๓.๗๖	๐.๘๙๕	มาก
๗	มีร้านอาหารให้เลือกอย่างหลากหลาย	๓.๘๑	๐.๙๑๔	มาก
๘	ร้านอาหารมีสถานที่จอดรถที่เพียงพอ	๓.๕๕	๐.๘๙๕	มาก
	ภาพรวม	๓.๗๔	๐.๗๕๒	มาก
	๓. ด้านภัตตาคาร (การพูดคุยเหมาะสม)			
๙	มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ที่คอยอำนวยความสะดวกข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๓.๕๖	๐.๙๗๗	มาก
๑๐	เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของเจ้าหน้าที่	๓.๕๔	๐.๙๖๓	มาก
๑๑	เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วน	๓.๔๑	๐.๙๙๔	มาก
๑๒	คนในชุมชนให้คำแนะนำที่ดี	๓.๔๙	๑.๐๔๐	มาก
	ภาพรวม	๓.๕๐	๐.๘๕๔	มาก

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลการบริหารจัดการท่องเที่ยวตามหลัก
 สัปปายะ ๗ จำแนกเป็นรายชื่อ (ต่อ) (n=๔๗๐)

ข้อ	๔. ด้านบุคคลสัปปายะ (บุคลากรเหมาะสม)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑๓	เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีความสุภาพเรียบร้อย	๓.๕๙	๐.๙๘๘	มาก
๑๔	มัคคุเทศก์มีความเชี่ยวชาญในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๓.๕๒	๑.๐๒๖	มาก
๑๕	ผู้เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความเป็น กัลยาณมิตรต่อนักท่องเที่ยว	๓.๖๐	๑.๐๐๔	มาก
๑๖	คนในชุมชนปฏิบัติตนเสมือนเจ้าบ้านให้ความ ช่วยเหลือในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๓.๖๙	๑.๐๓๙	มาก
	ภาพรวม	๓.๖๐	๐.๙๐๔	มาก
	๕. ด้านโภชนสัปปายะ (อาหารเหมาะสม)			
๑๗	อาหารมีรสชาติที่ถูกปาก	๓.๘๔	๐.๙๗๓	มาก
๑๘	มีอาหารให้เลือกหลากหลาย	๓.๗๗	๐.๙๗๕	มาก
๑๙	การปรุงอาหารถูกต้องตามหลักสุขอนามัย	๓.๙๑	๓.๔๑๕	มาก
๒๐	ราคาอาหารไม่แพงเกินไป	๓.๕๘	๐.๙๒๙	มาก
	ภาพรวม	๓.๗๗	๑.๑๖๔	มาก
	ข้อ ๖. ด้านอตุสัปปายะ (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๒๑	มีการจัดการสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิง นิเวศอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย	๓.๕๖	๐.๙๖๕	มาก
๒๒	มีการจัดการสภาพแวดล้อมให้ปราศจากมลภาวะทาง เสียงและกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์	๓.๔๗	๐.๙๗๔	มาก
๒๓	มีที่หลบแดดหลบฝนเพียงพอ	๓.๔๑	๐.๙๙๖	มาก
๒๔	มีระบบสัญญาณเตือนภัยที่พร้อม	๓.๔๕	๐.๙๗๕	มาก
	ภาพรวม	๓.๔๕	๐.๘๓๔	มาก
	ข้อ ๗. ด้านอิริยาบถสัปปายะ (อิริยาบถเหมาะสม)			
๒๕	มีสถานที่นั่งพักที่เพียงพอ	๓.๕๐	๐.๙๕๗	มาก
๒๖	มีการจัดสถานที่ให้นักท่องเที่ยวได้เดินท่องเที่ยวอย่าง ความสะดวกสบาย	๓.๕๑	๐.๙๗๒	มาก

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลการบริหารจัดการท่องเที่ยวตามหลัก
 สัปปายะ ๗ จำแนกเป็นรายข้อ (ต่อ) (n=๔๗๐)

ข้อ	๔. ด้านบุคคลสัปปายะ (บุคลากรเหมาะสม)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๒๗	มีสถานที่นั่งพักในกรณีรอรับบริการจากเจ้าหน้าที่	๓.๔๙	๑.๐๒๔	มาก
๒๘	มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจให้นักท่องเที่ยวได้พักผ่อน ตามสะดวก	๓.๖๙	๒.๕๒๑	มาก
	ภาพรวม	๓.๕๕	๑.๐๐๓	มาก
ภาพรวมการบริหารจัดการท่องเที่ยวตามหลักสัปปายะ ๗		๓.๖๐	๐.๗๓๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวตามหลัก
 สัปปายะ ๗ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ
 ๐.๗๓๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านพบผลการศึกษาดังนี้

๑. ด้านอवासสัปปายะ (สถานที่เหมาะสม) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย
 เท่ากับ ๓.๖๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามลำดับ ได้แก่ การ
 เดินทางไป-มาสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๖ รองลงมาคือ มีการดูแลความสะอาดสถานที่ท่องเที่ยว
 เขิงนิเวศเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๐ สถานที่ท่องเที่ยวเขิงนิเวศไม่อยู่ในที่แออัดพลุกพล่าน มี
 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๗ และสถานที่ท่องเที่ยวเขิงนิเวศปราศจากมลภาวะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๒
 ตามลำดับ

๒. ด้านโคจรสัปปายะ (ร้านอาหารเหมาะสม) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย
 เท่ากับ ๓.๔๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามลำดับได้แก่ มี
 ร้านอาหารที่ได้มาตรฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๓ รองลงมาคือ มีร้านอาหารให้เลือกอย่างหลากหลาย
 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๑ ร้านอาหารอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๖ และ
 ร้านอาหารมีสถานที่จอดรถที่เพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๕ ตามลำดับ

๓. ด้านภัสสัปปายะ (การพูดคุยเหมาะสม) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย
 เท่ากับ ๓.๕๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามลำดับได้แก่ มีฝ่าย
 ประชาสัมพันธ์ที่คอยอำนวยความสะดวกข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเขิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ย
 เท่ากับ ๓.๕๖ รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเจรจาไพเราะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๔ คนในชุมชน
 ให้คำแนะนำที่ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๙ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วน
 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๑ ตามลำดับ

๔. ด้านบุคคลสัปปายะ (บุคลากรเหมาะสม) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย
 เท่ากับ ๓.๖๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามลำดับได้แก่ คนใน
 ชุมชนปฏิบัติตนเสมือนเจ้าบ้านให้ความช่วยเหลือในการท่องเที่ยวเขิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๙

รองลงมาคือ ผู้เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๐ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีความสุภาพเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๙ และมีคฤเทศก์มีความเชี่ยวชาญในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๒ ตามลำดับ

๕. ด้านโภชนาการ (อาหารเหมาะสม) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามลำดับ ได้แก่ การปรุงอาหารถูกต้องตามหลักสุขอนามัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๑ รองลงมา คือ อาหารมีรสชาติที่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๔ มีอาหารให้เลือกหลากหลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๗ และราคาอาหารไม่แพงเกินไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๘ ตามลำดับ

๖. ด้านอุตสาหกรรมการบริการ (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามลำดับได้แก่ มีการจัดการสภาพแวดล้อมให้ปราศจากมลภาวะทางเสียงและกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๗ รองลงมา คือ มีการจัดการสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๖ มีระบบสัญญาณเตือนภัยที่พร้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๕ และมีที่หลบแดดหลบฝนเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๑ ตามลำดับ

๗. ด้านอิริยาบถ (อิริยาบถเหมาะสม) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามลำดับได้แก่ มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจให้นักท่องเที่ยวได้พักผ่อนตามสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๙ รองลงมาคือ มีการจัดสถานที่ให้นักท่องเที่ยวได้เดินท่องเที่ยวอย่างความสะดวกสบาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๑ มีสถานที่นั่งพักที่เพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๐ และมีสถานที่นั่งพักในกรณีรอรับบริการจากเจ้าหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๙ ตามลำดับ

๔) ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย คุณภาพแหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากรด้านการท่องเที่ยว และการสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยว ดังแสดงในตารางที่ ๔.๘-๔.๙

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาพรวม (n=๔๗๐)

ข้อ	ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	คุณภาพแหล่งท่องเที่ยว	๓.๔๖	๐.๘๘๐	มาก
๒	โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก	๓.๕๓	๐.๘๕๖	มาก
๓	บุคลากรด้านการท่องเที่ยว	๓.๔๓	๐.๙๑๒	มาก
๔	การสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยว	๓.๔๐	๐.๙๘๓	ปานกลาง

ข้อ	ประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	ภาพรวมประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๓.๔๖	๐.๗๘๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๘๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ๓ ด้านได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๓ รองลงมาคือคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๖ บุคลากรด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ และอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๐ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านพบผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำแนกเป็นรายข้อ (n=๔๗๐)

ข้อ	๑. ด้านคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้มาตรฐาน	๓.๔๔	๐.๗๗๑	มาก
๒	สินค้าในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้มาตรฐาน	๓.๔๕	๐.๗๖๔	มาก
๓	การบริการมีความเป็นมาตรฐาน	๓.๔๗	๑.๐๔๐	มาก
๔	สถานที่ท่องเที่ยวมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น	๓.๔๗	๑.๐๒๓	มาก
	ภาพรวม	๓.๔๖	๐.๘๘๐	มาก
ข้อ	๒. ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก			
๕	มีถนนเพื่อการคมนาคมที่สะดวกสบาย	๓.๔๗	๑.๐๐๒	มาก
๖	สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความปลอดภัย	๓.๕๓	๐.๗๒๗	มาก
๗	สถานที่ท่องเที่ยวถูกต้องตามหลักสุขอนามัย	๓.๕๗	๐.๗๑๘	มาก
๘	มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน	๓.๕๕	๑.๐๑๔	มาก
	ภาพรวม	๓.๕๓	๐.๘๕๖	มาก
ข้อ	๓. ด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยว			
๙	บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถ	๓.๔๕	๐.๗๖๐	มาก
๑๐	บุคลากรที่เกี่ยวข้องให้บริการและคำแนะนำที่ดี	๓.๔๑	๐.๘๘๕	มาก
๑๑	ชุมชนร่วมกันปลูกฝังการเป็นเจ้าบ้านที่ดี	๓.๔๕	๐.๗๐๔	มาก

ตารางที่ ๔.๙ (ต่อ)

(n=๔๗๐)

ข้อ		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑๒	ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทุกกระบวนการ	๓.๔๒	๐.๙๙๑	มาก
	ภาพรวม	๓.๔๓	๐.๙๑๒	มาก
ข้อ ๔. การสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยว				
๑๓	มีการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการให้มีมาตรฐาน	๓.๓๘	๑.๐๔๘	ปานกลาง
๑๔	มีการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานเอกลักษณ์ความเป็นไทย	๓.๔๓	๐.๙๘๓	มาก
๑๕	มีการส่งเสริมการตลาดเพื่อกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	๓.๔๘	๑.๐๒๔	มาก
๑๖	มีการปรับใช้เทคโนโลยีเพื่อการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ	๓.๓๓	๑.๐๔๘	ปานกลาง
	ภาพรวม	๓.๔๐	๐.๙๘๓	ปานกลาง
	ภาพรวม	๓.๔๖	๐.๗๘๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๘๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านพบผลการศึกษาดังนี้

๑. ด้านคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามลำดับได้แก่ การบริการมีความเป็นมาตรฐาน และสถานที่ท่องเที่ยวมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๗ เท่ากัน รองลงมาคือสินค้าในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้มาตรฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๕ และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้มาตรฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๔ ตามลำดับ

๒. ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามลำดับได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวถูกต้องตามหลักสุขอนามัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๗ รองลงมาคือ มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๕ สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๓ และมีถนนเพื่อการคมนาคมที่สะดวกสบาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๗ ตามลำดับ

๓. ด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยว พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อเรียงตามลำดับได้แก่ บุคลากรที่

เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถ และชุมชนร่วมกันปลูกฝังการเป็นเจ้าบ้านที่ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๕ เท่ากัน รองลงมาคือ ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทุกกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๒ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้บริการและคำแนะนำที่ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๑ ตามลำดับ

๔. การสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยว พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ๒ ข้อได้แก่ มีการส่งเสริมการตลาดเพื่อกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๘ รองลงมาคือ มีการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๓ และอยู่ในระดับปานกลาง ๒ ข้อได้แก่ มีการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริหารให้มีมาตรฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๘ และมีการปรับใช้เทคโนโลยีเพื่อการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๓ ตามลำดับ

๔.๒ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

๑) ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้ในรูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้ในรูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร (n=๔๗๐)

ตัวแปร	Mean	ระดับ	S.D.	Variance	Skewness	Kurtosis
manage1	3.52	มาก	.866	.750	-.768	.435
manage2	3.49	มาก	.892	.795	-.732	.568
manage3	3.76	มาก	.775	.601	-.839	1.051
manage4	3.51	มาก	.714	.511	-.446	.157
manage5	3.63	มาก	.739	.546	-.508	.273
MANAGE	3.58	มาก	.682	.465	-.850	.625
parti1	3.40	ปานกลาง	.843	.711	-.646	.400
parti2	3.43	มาก	.924	.855	-.832	.519
parti3	3.44	มาก	.909	.826	-.757	.424

ตารางที่ ๔.๑๐ (ต่อ) (n=๔๗๐)

parti4	3.47	มาก	.985	1.222	-.936	.984
PARTI	3.43	มาก	.840	.705	-.742	.448
sappaya1	3.61	มาก	.736	.541	-.629	.946
sappaya2	3.74	มาก	.752	.565	-.674	.650
sappaya3	3.50	มาก	.854	.729	-.892	.557
sappaya4	3.60	มาก	.904	.818	-.764	.601
sappaya5	3.77	มาก	.964	1.354	-.992	.752
sappaya6	3.45	มาก	.834	.695	-.428	.150
sappaya7	3.55	มาก	.963	1.007	-.956	.669
SAPPAYA	3.60	มาก	.737	.543	-.705	1.109
effect1	3.46	มาก	.880	.775	-.774	.611
effect2	3.53	มาก	.856	.732	-.801	.649
ตัวแปร	Mean	ระดับ	S.D.	Variance	Skewness	Kurtosis
effect3	3.43	มาก	.812	.659	-.545	.662
effect4	3.40	ปานกลาง	.883	.780	-.690	.410
EFFECT	3.46	มาก	.789	.623	-.915	.815

จากตารางที่ ๔.๑๐ ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในแต่ละโมเดล มีตัวบ่งชี้ทั้งหมด ๒๐ ตัว ที่ใช้วัดตัวแปรแฝง ๔ ตัวแปร คือ การจัดการการท่องเที่ยว (MANAGE) การมีส่วนร่วม (PARTI) ตัวแปรส่งผ่านได้แก่ หลักระบบย่อย ๗ (SAPPAYA) และประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (EFFECT) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะการกระจายและการแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัว ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ค่าความเบ้ (Sk) และค่าความโด่ง (Ku) โดยแยกวิเคราะห์ผลแต่ละตัวแปรดังต่อไปนี้

๑) การจัดการการท่องเที่ยว (MANAGE) พบว่า โดยภาพรวมการจัดการการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๕๘$) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรมีการกระจายไม่ต่างกันมาก โดยมีค่าอยู่ระหว่าง ร้อยละ ๕๑.๑-๗๙.๕ เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Sk) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่าข้อมูลของตัวแปรทุกตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะสูงโด่งกว่าโค้งปกติ (ค่าความโด่งมากกว่า ๐) แสดงว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย จึงเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ต่อไป

๒) การมีส่วนร่วม (PARTI) พบว่า โดยภาพรวมด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.43$) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรมีการกระจายไม่ต่างกันมาก โดยมีค่าอยู่ระหว่าง ร้อยละ ๘๔.๓-๙๘.๕ เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Sk) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่าข้อมูลของตัวแปรทุกตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะสูงโด่งกว่าโค้งปกติ (ค่าความโด่งมากกว่า ๐) แสดงว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย จึงเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ต่อไป

๓) หลักสัปปายะ ๗ (SAPPAYA) พบว่า โดยภาพรวมหลักสัปปายะ ๗ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรมีการกระจายไม่ต่างกันมาก โดยมีค่าอยู่ระหว่าง ร้อยละ ๗๓.๖-๙๖.๔ เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Sk) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่าข้อมูลของตัวแปรทุกตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะสูงโด่งกว่าโค้งปกติ (ค่าความโด่งมากกว่า ๐) แสดงว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย จึงเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ต่อไป

๔) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (EFFECT) พบว่า โดยภาพรวมประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรมีการกระจายไม่ต่างกันมาก โดยมีค่าอยู่ระหว่าง ร้อยละ ๘๑.๒-๘๘.๓ เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Sk) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่าข้อมูลของตัวแปรทุกตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะสูงโด่งกว่าโค้งปกติ (ค่าความโด่งมากกว่า ๐) แสดงว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย จึงเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ต่อไป

๒) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้เพื่อใช้สร้างเมทริกซ์สหสัมพันธ์ในการวิเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารจัดการการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครที่มีตัวแปรหลักสี่ปัจจัย ๗ เป็นตัวแปรส่งผ่าน

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลที่มีตัวแปรหลักสี่ปัจจัย ๗ เป็นตัวแปรส่งผ่าน

	manag1	manag2	manag3	manag4	manag5	parti1	parti2	parti3	parti4	sappa1	sappa2	sappa3	sappa4	sappa5	sappa6	sappa7	effect1	effect2	effect3	effect4	
manag1	1.000																				
Manag2	.727**	1.000																			
Manag3	.668**	.667**	1.000																		
Manag4	.589**	.611**	.762**	1.000																	
Manag5	.608**	.616**	.668**	.736**	1.000																
parti1	.668**	.703**	.628**	.685**	.649**	1.000															
Parti2	.697**	.705**	.650**	.698**	.625**	.840**	1.000														
Parti3	.657**	.674**	.635**	.653**	.578**	.780**	.842**	1.000													
Parti4	.576**	.493**	.507**	.502**	.474**	.637**	.636**	.630**	1.000												
sappa1	.636**	.666**	.596**	.628**	.656**	.726**	.734**	.692**	.593**	1.000											
Sappa2	.604**	.617**	.675**	.639**	.729**	.662**	.645**	.626**	.536**	.707**	1.000										
Sappa3	.647**	.681**	.617**	.644**	.611**	.774**	.794**	.762**	.618**	.720**	.717**	1.000									
Sappa4	.706**	.705**	.624**	.600**	.617**	.758**	.782**	.750**	.584**	.746**	.671**	.835**	1.000								
Sappa5	.462**	.434**	.489**	.486**	.496**	.496**	.496**	.434**	.386**	.499**	.610**	.533**	.539**	1.000							
Sappa6	.651**	.695**	.654**	.704**	.699**	.770**	.767**	.720**	.563**	.738**	.721**	.753**	.721**	.543**	1.000						
Sappa7	.582**	.561**	.557**	.540**	.560**	.603**	.660**	.560**	.473**	.564**	.595**	.550**	.548**	.481**	.692**	1.000					
effect1	.638**	.690**	.655**	.624**	.530**	.776**	.778**	.780**	.613**	.699**	.614**	.750**	.725**	.449**	.756**	.596**	1.000				
Effect2	.660**	.741**	.655**	.630**	.623**	.810**	.813**	.779**	.653**	.734**	.684**	.829**	.789**	.492**	.791**	.629**	.844**	1.000			
Effect3	.704**	.764**	.678**	.655**	.633**	.762**	.784**	.740**	.618**	.701**	.725**	.797**	.780**	.511**	.791**	.634**	.799**	.860**	1.000		
Effect4	.587**	.606**	.548**	.547**	.539**	.679**	.704**	.645**	.570**	.675**	.614**	.724**	.719**	.388**	.685**	.535**	.751**	.745**	.732**	1.000	

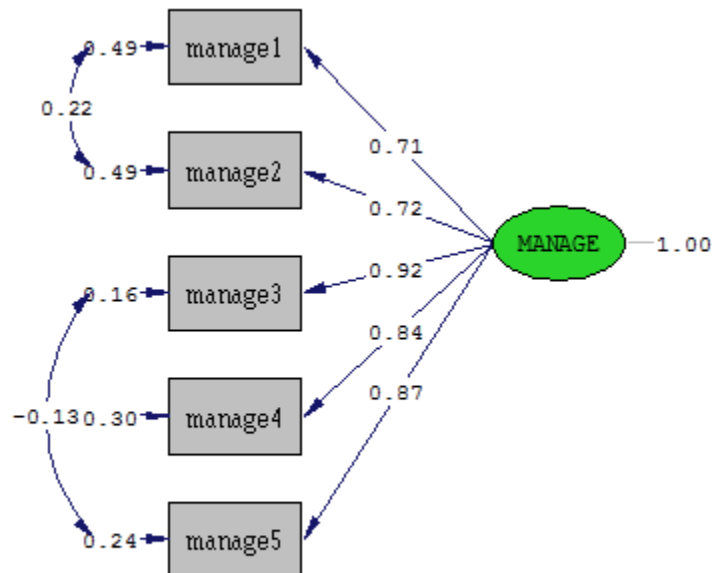
Bartlett's Test of Sphericity = 5026.981, df = 190, p = .000, Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = .968

๓) การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) โดยใช้แบบสอบถามที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔๗๐ ตัวอย่าง แสดงผลการวิเคราะห์สอดคล้องกับสมมติฐานที่ ๑ ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานย่อยที่ ๑.๑ ค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการจัดการการท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

Chi-Square=1.32, df=3, P-value=0.72531, RMSEA=0.000

แผนภาพที่ ๔.๑ แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการจัดการการท่องเที่ยว

ตารางที่ ๔.๑๒ ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลการจัดการการท่องเที่ยว

ค่าดัชนี	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
χ^2 -test	p-value มากกว่า ๐.๐๕	๐.๗๒๕	ผ่านเกณฑ์
χ^2/df	น้อยกว่า ๒.๐๐	๐.๔๔	ผ่านเกณฑ์
GFI	มากกว่า ๐.๙๐	๑.๐๐	ผ่านเกณฑ์
AGFI	มากกว่า ๐.๙๐	๐.๙๙	ผ่านเกณฑ์
CFI	มากกว่า ๐.๙๕	๑.๐๐	ผ่านเกณฑ์

ตารางที่ ๔.๑๒ ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลการจัดการการท่องเที่ยว (ต่อ)

ค่าดัชนี	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
SRMR	น้อยกว่า ๐.๐๕	๐.๐๐๖	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	น้อยกว่า ๐.๐๕	๐.๐๐๐	ผ่านเกณฑ์
CN	มากกว่า ๒๐๐	๒๑๐๑.๙๔	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ค่า p-value ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ ๐.๗๒๕ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๐๕) ผ่านเกณฑ์ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ ๑.๓๒ ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ ๓ ค่าสัดส่วนไค-สแควร์ (χ^2/df) เท่ากับ ๐.๔๔ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๒) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ ๑.๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ ๐.๙๙ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ ๑.๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ ๐.๐๐๖ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ ๐.๐๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ มีขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) เท่ากับ ๒๑๐๑.๙๔ (เกณฑ์ที่กำหนดมากกว่าหรือเท่ากับ ๒๐๐) ซึ่งทุกค่ามีค่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดแสดงให้เห็นว่าโมเดลการจัดการการท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการจัดการการท่องเที่ยว

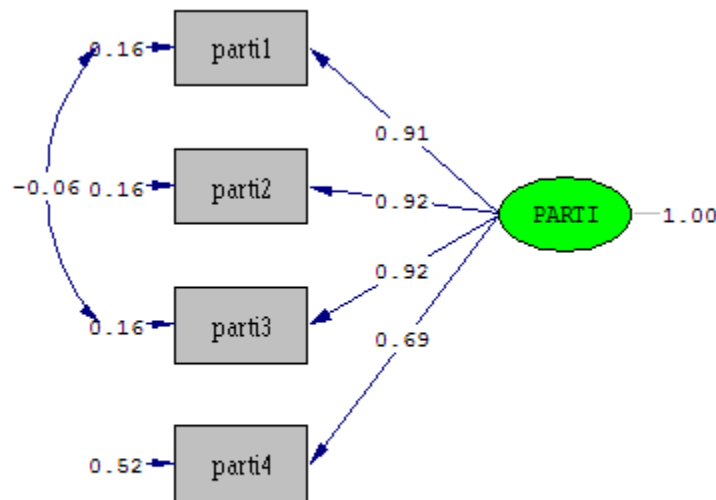
ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ		t	R ²	สปส.คะแนนองค์ประกอบ
	beta	B(SE)			
manage1	0.62	0.71 (0.05)	12.45**	0.51	0.04
manage2	0.64	0.72 (0.05)	12.49**	0.51	0.04
manage3	8.10	0.92 (0.47)	17.24**	0.84	0.06
manage4	0.60	0.84 (0.04)	15.50**	0.70	0.14
manage5	0.64	0.87 (0.0)	15.67**	0.76	0.54

Chi-Square = 1.32   df = 3   GFI = 1.00   AGFI = 0.99   RMSEA = 0.000

หมายเหตุ : **p < .01 ; n = 470 ; ระดับการให้คะแนน ๕ ระดับ

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรการจัดการการท่องเที่ยวทั้งหมดมีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ ๐.๗๑ ถึง ๐.๙๒ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ทุกด้าน ด้านที่ส่งผลมากที่สุด คือ การเข้าถึง (manage3) มีความแปรผันร่วมกับการจัดการการท่องเที่ยวร้อยละ ๘๔ รองลงมาคือ ที่พัก (manage5) มีความแปรผันร้อยละ ๗๖ สิ่งอำนวยความสะดวก (manage4) มีความแปรผันร้อยละ ๗๐ และตัวแปรที่มีความแปรผันน้อยที่สุดคือ สิ่งดึงดูดใจ (manage1) กับกิจกรรม (manage2) ร้อยละ ๕๑ เท่ากัน แสดงให้เห็นว่าตัวแปรเหล่านี้เป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยว

สมมติฐานย่อยที่ ๑.๒ ค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการมีส่วนร่วมที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

Chi-Square=0.07, df=1, P-value=0.79408, RMSEA=0.000

แผนภาพที่ ๔.๒ แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการมีส่วนร่วม
ตารางที่ ๔.๑๔ ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลการมีส่วนร่วม

ค่าดัชนี	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
χ^2 -test	p-value มากกว่า ๐.๐๕	๐.๗๙๔	ผ่านเกณฑ์
χ^2 /df	น้อยกว่า ๒.๐๐	๐.๐๗	ผ่านเกณฑ์
GFI	มากกว่า ๐.๙๐	๑.๐๐	ผ่านเกณฑ์
AGFI	มากกว่า ๐.๙๐	๑.๐๐	ผ่านเกณฑ์
CFI	มากกว่า ๐.๙๕	๑.๐๐	ผ่านเกณฑ์
SRMR	น้อยกว่า ๐.๐๕	๐.๐๐๑	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	น้อยกว่า ๐.๐๕	๐.๐๐๐	ผ่านเกณฑ์
CN	มากกว่า ๒๐๐	๒๓๔๖๙.๑๑	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ค่า p-value ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ ๐.๗๙๔ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๐๕) ผ่านเกณฑ์ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ ๐.๐๗ ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ ๑ ค่าสัดส่วนไค-สแควร์ (χ^2/df) เท่ากับ ๐.๐๗ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๒) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ ๑.๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ ๑.๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ ๑.๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ ๐.๐๐๑ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ ๐.๐๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ มีขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) เท่ากับ ๒๓๔๖๙.๑๑ (เกณฑ์ที่กำหนดมากกว่าหรือเท่ากับ ๒๐๐) ซึ่งทุกค่ามีค่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดแสดงให้เห็นว่าโมเดลการมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

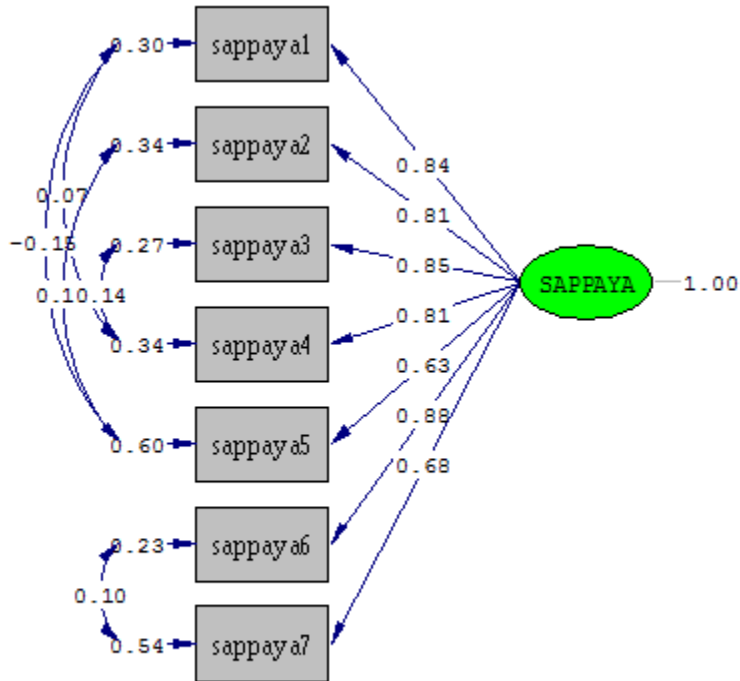
ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการมีส่วนร่วม

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ		t	R ²	สปส.คะแนนองค์ประกอบ
	beta	B(SE)			
parti1	0.77	0.91 (0.04)	17.51**	0.84	0.44
parti2	0.85	0.92 (0.05)	17.87**	0.84	0.27
parti3	0.83	0.92 (0.05)	17.55**	0.84	0.42
parti4	0.76	0.69 (0.06)	12.06**	0.48	0.05
Chi-Square = 0.07 df = 1 GFI = 1.00 AGFI = 1.00 RMSEA = 0.000					

หมายเหตุ : **p < .01 ; n = 470 ; ระดับการให้คะแนน ๕ ระดับ

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรการมีส่วนร่วมทั้งหมดมีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ ๐.๖๙ ถึง ๐.๙๒ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ทุกด้าน ด้านที่ส่งผลมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมวางแผน (parti1) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (parti2) และการมีส่วนร่วมประเมิน (parti3) มีความแปรผันร่วมกับการจัดการการท่องเที่ยวร้อยละ ๘๔ เท่ากัน และตัวแปรที่มีความแปรผันน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (parti4) ร้อยละ ๔๘ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรเหล่านี้เป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบการมีส่วนร่วม

สมมติฐานย่อยที่ ๑.๓ ค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลหลักสัปปายะ ๗ ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

Chi-Square=9.05, df=9, P-value=0.43230, RMSEA=0.005

แผนภาพที่ ๔.๓ แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลหลักสัปปายะ ๗

ตารางที่ ๔.๑๖ ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลหลักสัปปายะ ๗

ค่าดัชนี	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
χ^2 -test	p-value มากกว่า ๐.๐๕	๐.๔๓๒	ผ่านเกณฑ์
χ^2 /df	น้อยกว่า ๒.๐๐	๑.๐๐๕	ผ่านเกณฑ์
GFI	มากกว่า ๐.๙๐	๐.๙๙	ผ่านเกณฑ์
AGFI	มากกว่า ๐.๙๐	๐.๙๗	ผ่านเกณฑ์
CFI	มากกว่า ๐.๙๕	๑.๐๐	ผ่านเกณฑ์
SRMR	น้อยกว่า ๐.๐๕	๐.๐๑๔	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	น้อยกว่า ๐.๐๕	๐.๐๐๕	ผ่านเกณฑ์
CN	มากกว่า ๒๐๐	๕๗๐.๘๕	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ค่า p-value ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ ๐.๔๓๒ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๐๕) ผ่านเกณฑ์ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ ๙.๐๕ ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ

๙ ค่าสัดส่วนไค-สแควร์ (χ^2/df) เท่ากับ ๑.๐๐๕ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๒) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ ๐.๙๙ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ ๐.๙๗ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ ๑.๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ ๐.๐๑๔ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ ๐.๐๐๕ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ มีขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) เท่ากับ ๕๗๐.๘๕ (เกณฑ์ที่กำหนดมากกว่าหรือเท่ากับ ๒๐๐) ซึ่งทุกค่ามีค่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดแสดงให้เห็นว่าโมเดลหลักสัปปายะ ๗ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลหลักสัปปายะ ๗

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ		t	R ²	สปส.คะแนนองค์ประกอบ
	beta	B(SE)			
sappaya1	7.43	0.84 (0.47)	15.66**	0.70	0.03
sappaya2	1.45	0.81 (0.10)	14.83**	0.66	0.08
sappaya3	0.73	0.85 (0.05)	16.14**	0.73	0.26
sappaya4	0.74	0.81 (0.05)	14.85**	0.66	0.04
sappaya5	0.73	0.63 (0.07)	10.38**	0.40	0.11
sappaya6	0.73	0.88 (0.04)	16.89**	0.77	0.33
sappaya7	0.68	0.68 (0.06)	11.46**	0.46	0.05

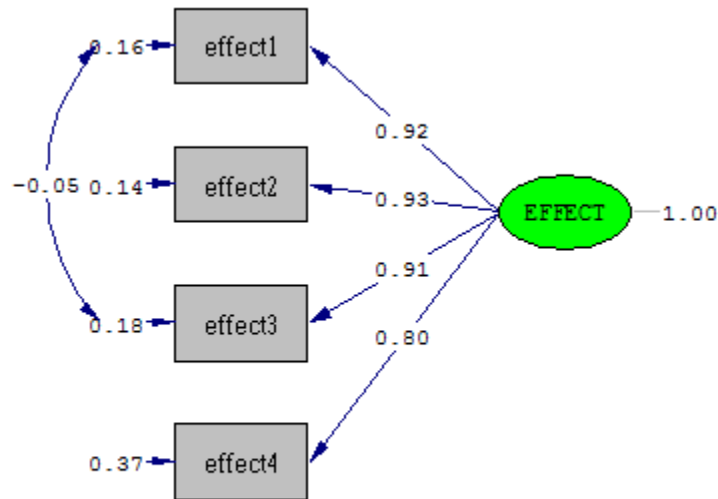
Chi-Square = 9.05   df = 9   GFI = 0.99   AGFI = 0.97   RMSEA = 0.005

หมายเหตุ : **p < .01 ; n = 470 ; ระดับการให้คะแนน ๕ ระดับ

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทั้งหมดมีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ ๐.๖๓ ถึง ๐.๘๘ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ทุกด้าน ด้านที่ส่งผลมากที่สุด คือ อุดุสัปปายะ (sappaya6) มีความแปรผันร่วมกับหลักสัปปายะ ๗ ร้อยละ ๗๗ รองลงมาคือ ภัสสสัปปายะ (sappaya3) มีความแปรผันร้อยละ ๗๓ อาวาสัปปายะ (sappaya1) มีความแปรผันร้อยละ ๗๐ โจรสัปปายะ (sappaya2) มีความแปรผันร้อยละ ๖๖ บุคคลสัปปายะ (sappaya4) มีความแปรผันร้อยละ ๖๖ อิริยาปสัปปายะ (sappaya7) มีความแปรผันร้อยละ ๔๖ และตัวแปรที่มีความแปรผันน้อยที่สุดคือ โภชนสัปปายะ (sappaya5) ร้อยละ ๔๐ แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรเหล่านี้เป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบหลักสัปปายะ ๗

สมมติฐานย่อยที่ ๑.๔ ค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

Chi-Square=0.95, df=1, P-value=0.32897, RMSEA=0.000

แผนภาพที่ ๔.๔ แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ ๔.๑๘ ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ค่าดัชนี	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
χ^2 -test	p-value มากกว่า ๐.๐๕	๐.๓๒๘	ผ่านเกณฑ์
χ^2 /df	น้อยกว่า ๒.๐๐	๐.๙๕	ผ่านเกณฑ์
GFI	มากกว่า ๐.๙๐	๑.๐๐	ผ่านเกณฑ์
AGFI	มากกว่า ๐.๙๐	๐.๙๘	ผ่านเกณฑ์
CFI	มากกว่า ๐.๙๕	๑.๐๐	ผ่านเกณฑ์
SRMR	น้อยกว่า ๐.๐๕	๐.๐๐๕	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	น้อยกว่า ๐.๐๕	๐.๐๐๐	ผ่านเกณฑ์
CN	มากกว่า ๒๐๐	๑๖๗๕.๖๕	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ค่า p-value ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ ๐.๓๒๘ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๐๕) ผ่านเกณฑ์ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ ๐.๙๕ ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ ๑ ค่าสัดส่วนไค-สแควร์ (χ^2 /df) เท่ากับ ๐.๙๕ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๒) ผลผ่านเกณฑ์ ค่า

ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ ๑.๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ ๐.๙๘ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ ๑.๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ ๐.๐๐๕ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ ๐.๐๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ มีขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) เท่ากับ ๑๖๗๕.๖๕ (เกณฑ์ที่กำหนดมากกว่าหรือเท่ากับ ๒๐๐) ซึ่งทุกค่ามีค่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดแสดงให้เห็นว่าโมเดลประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ		t	R ²	สปส.คะแนน องค์ประกอบ
	beta	B(SE)			
effect1	5.69	0.92 (0.32)	18.05**	0.84	0.06
effect2	5.74	0.93 (0.31)	18.50**	0.86	0.05
effect3	4.47	0.91 (0.25)	17.63**	0.82	0.07
effect4	1.38	0.80 (0.09)	14.70**	0.63	0.05
Chi-Square = 0.95 df = 1 GFI = 1.00 AGFI = 0.98 RMSEA = 0.000					

หมายเหตุ : **p < .01 ; n = 470 ; ระดับการให้คะแนน ๕ ระดับ

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทั้งหมดมีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ ๐.๘๐ ถึง ๐.๙๓ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ทุกด้าน ด้านที่ส่งผลมากที่สุด คือ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก (effect2) มีความแปรผันร่วมกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศร้อยละ ๘๖ รองลงมาคือ คุณภาพแหล่งท่องเที่ยว (effect1) มีความแปรผันร้อยละ ๘๔ บุคลากรด้านการท่องเที่ยว (effect3) มีความแปรผันร้อยละ ๘๒ และตัวแปรที่มีความแปรผันน้อยที่สุดคือ การสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยว (effect4) ร้อยละ ๖๓ แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรเหล่านี้เป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

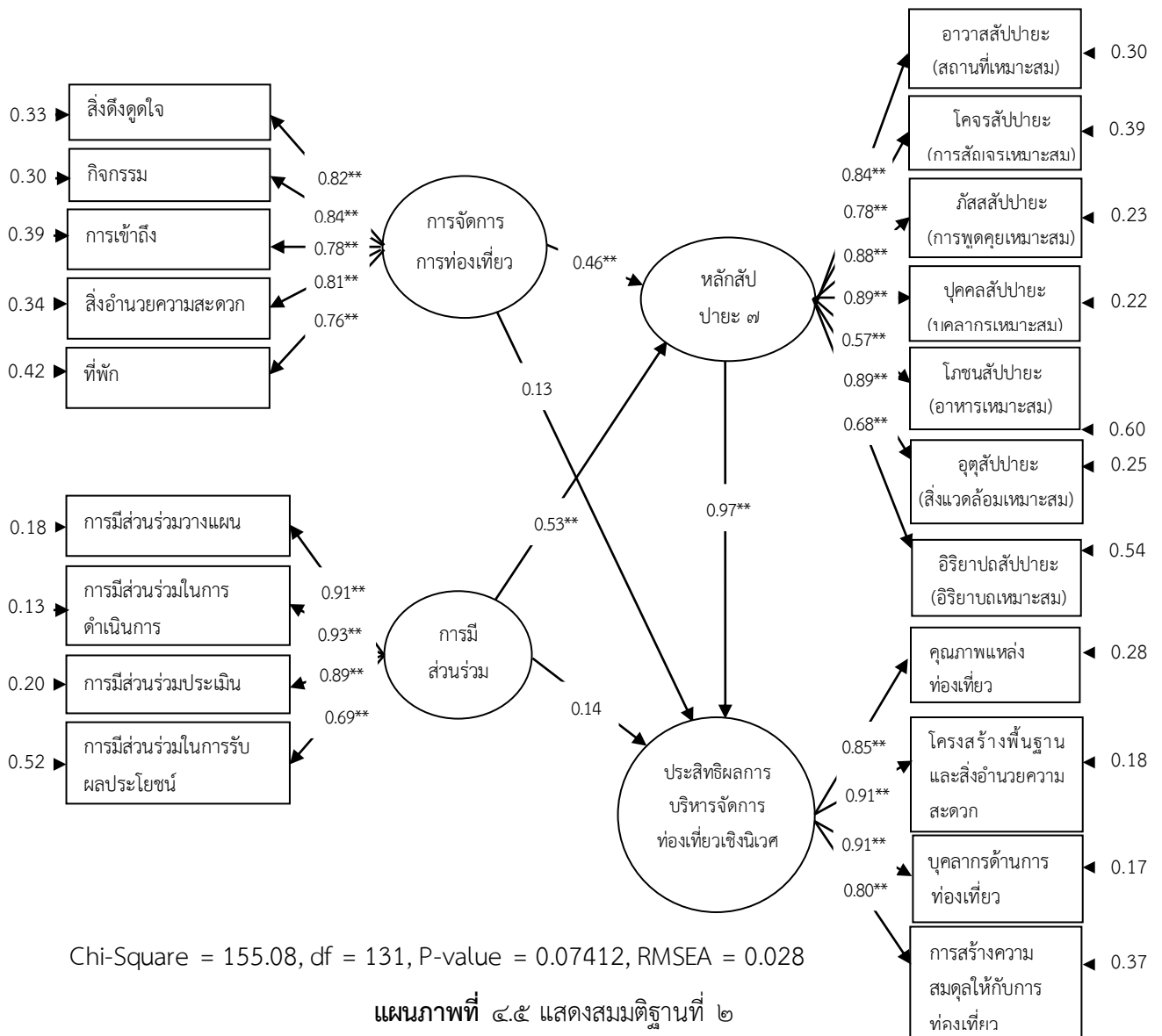
๔) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัด

สมุทรสาคร

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ ๒ ดังนี้

สมมติฐานที่ ๒ ปัจจัยด้านบริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วม และหลักสัปปายะ ๗ มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดลการวิจัยตามแผนภาพที่ ๔.๕ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๕ ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดลการวิจัย

ตารางที่ ๔.๒๐ ค่าสถิติความสอดคล้องกลมกลืนของประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดลการวิจัย

ค่าดัชนี	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
χ^2 -test	p-value มากกว่า ๐.๐๕	๐.๐๗๔	ผ่านเกณฑ์
χ^2/df	น้อยกว่า ๒.๐๐	๑.๑๘	ผ่านเกณฑ์
GFI	มากกว่า ๐.๙๐	๐.๙๔	ผ่านเกณฑ์
AGFI	มากกว่า ๐.๙๐	๐.๙๐	ผ่านเกณฑ์
CFI	มากกว่า ๐.๙๐	๑.๐๐	ผ่านเกณฑ์
SRMR	น้อยกว่า ๐.๐๕	๐.๐๒๓	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	น้อยกว่า ๐.๐๕	๐.๐๒๖	ผ่านเกณฑ์
CN	มากกว่า ๒๐๐	๒๕๖.๖๕	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่าค่า p-value มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ ๐.๐๖๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ ๑๕๕.๐๘ ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ ๑๓๑ ค่าสัดส่วนไค-สแควร์ (χ^2/df) เท่ากับ ๑.๑๘ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๒) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ ๐.๙๔ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ ๐.๙๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ ๑.๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ ๐.๐๒๓ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ ๐.๐๒๖ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ มีขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) เท่ากับ ๒๕๖.๖๕ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่าหรือเท่ากับ ๒๐๐) ผลผ่านเกณฑ์ แสดงให้เห็นว่าค่าสถิติความสอดคล้องของประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งสมมติฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

จากการทดสอบสมมติฐานที่ ๒ ปัจจัยด้านบริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วม และหลักสี่ปายะ ๗ มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร สามารถสรุปเป็นตารางผลการศึกษาดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๒๑ ค่าสถิติผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรในประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีการปฏิบัติตามหลักสี่ปายะ ๗ เป็นตัวแปรส่งผ่าน

ตัวแปรเหตุ	SAPPAYA (หลักสี่ปายะ ๗)			EFFECT (ประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ)				
	TE	IE	DE	TE	IE	DE		
MANAGE (การบริหารจัดการท่องเที่ยว)	0.46** (0.10)	-	0.46** (0.10)	0.57** (0.11)	0.44** (0.13)	0.13 (0.13)		
PARTI (การมีส่วนร่วม)	0.53** (0.10)	-	0.53** (0.10)	0.65** (0.11)	0.51** (0.13)	0.14 (0.13)		
SAPPAYA (หลักสี่ปายะ ๗)	-	-	-	-	-	0.97** (0.19)		
ค่าสถิติ	Chi-Square = 155.08, df = 131, GFI=0.94, AGFI=0.90, RMSEA=0.028							
ตัวแปร	mana1	mana2	mana3	mana4	mana5	part1	part2	part3
ความเที่ยง	0.67	0.70	0.61	0.66	0.58	0.82	0.87	0.80
ตัวแปร	part4	sap1	sap2	sap3	sap4	sap5	sap6	Sap7
ความเที่ยง	0.48	0.70	0.61	0.77	0.78	0.33	0.79	0.46
ตัวแปร	effe1	effe2	Effe3	effe4				
ความเที่ยง	0.72	0.82	0.83	0.63				
สมการโครงสร้างของตัวแปร	SAPPAYA			EFFECT				
R ²	0.93			0.97				
เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร								
ตัวแปรแฝง	SAPPAYA	EFFECT		MANAGE	PARTI			
SAPPAYA	1.00							
EFFECT	0.98	1.00						
MANAGE	0.94	0.91	1.000					
PARTI	0.94	0.94	0.91	1.000				

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, $**p < .01$

TE = ผลรวมอิทธิพล   IE = อิทธิพลทางอ้อม   DE = อิทธิพลทางตรง

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า ค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง ๐.๓๓-๐.๘๗ โดยตัวแปรที่มีค่าความเที่ยงสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (part2) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ ๐.๘๗ ส่วนตัวแปรที่มีค่าความเที่ยงต่ำสุดคือ ภัตตาคาร (sappaya3) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ ๐.๓๓

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการโครงสร้างตัวแปรภายในแฝงพบว่า มีค่าเท่ากับ ๐.๘๓ แสดงว่าตัวแปรในโมเดลคือ การจัดการการท่องเที่ยว (MANAGE) และการมีส่วนร่วม (PARTI) สามารถอธิบายความแปรปรวนของหลักสัปปายะ ๗ (SAPPAYA) ได้ร้อยละ ๘๓ และยังพบว่าสมการโครงสร้างตัวแปรภายในแฝงมีค่าเท่ากับ ๐.๘๗ แสดงว่าตัวแปรในโมเดลคือ การจัดการการท่องเที่ยว (MANAGE) การมีส่วนร่วม (PARTI) และหลักสัปปายะ ๗ (SAPPAYA) สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (EFFECT) ได้ร้อยละ ๘๗ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมพบผลดังนี้

๑) การจัดการการท่องเที่ยว (MANAGE)

พิจารณาความสัมพันธ์พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการการท่องเที่ยว (MANAGE) กับประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (EFFECT) มีความสัมพันธ์เป็นบวกเป็นตัวแปรที่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ ๐.๘๑ เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมระหว่างตัวแปรในโมเดลพบว่า เป็นอิทธิพลทางตรง ๐.๑๓ และอิทธิพลทางอ้อม ๐.๔๔ เป็นอิทธิพลรวม ๐.๕๗ โดยที่มีอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ หมายความว่า การจัดการการท่องเที่ยว ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ กิจกรรม การเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก ต้องบริหารจัดการควบคู่ไปกับการใช้หลักสัปปายะ ๗ ซึ่งประกอบด้วย อาวาสสัปปายะ โคจรสัปปายะ ภัตตาคารสัปปายะ บุคคลสัปปายะ โภชนสัปปายะ อุตสัปปายะ อิริยาปถสัปปายะ จะยิ่งทำให้เกิดประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ดียิ่งขึ้น

๒) การมีส่วนร่วม (PARTI)

พิจารณาความสัมพันธ์พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วม (PARTI) กับประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (EFFECT) มีความสัมพันธ์เป็นบวกเป็นตัวแปรที่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ ๐.๘๔ เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมระหว่างตัวแปรในโมเดลพบว่า เป็นอิทธิพลทางตรง ๐.๑๔ และอิทธิพลทางอ้อม ๐.๕๑ เป็นอิทธิพลรวม ๐.๖๕ โดยที่มีอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ หมายความว่า การมีส่วนร่วม

ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมประเมิน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ต้องนำมาใช้ควบคู่ไปกับหลักสี่ปายะ ๗ ซึ่งประกอบด้วย อาวาสสี่ปายะ โจรสี่ปายะ ภัตตสี่ปายะ บุคคลสี่ปายะ โภชนสี่ปายะ อุตุสี่ปายะ อิริยาปถสี่ปายะ จะยิ่งทำให้เกิดประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ดียิ่งขึ้น

๓) หลักสี่ปายะ ๗ (SAPPAYA)

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงของหลักสี่ปายะ ๗ (SAPPAYA) กับประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (EFFECT) ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ ๐.๘๘ มีขนาดอิทธิพลทางตรงส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเท่ากับ ๐.๘๘ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ หมายความว่า การบริหารแหล่งท่องเที่ยวตามหลักสี่ปายะ ๗ ซึ่งประกอบด้วย อาวาสสี่ปายะ โจรสี่ปายะ ภัตตสี่ปายะ บุคคลสี่ปายะ โภชนสี่ปายะ อุตุสี่ปายะ อิริยาปถสี่ปายะ จะทำให้เกิดประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ถึงร้อยละ ๘๘

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในงานวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร”

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้อธิบายไปแล้วนั้น เพื่อให้ผลการวิจัยเกิดความสมบูรณ์ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อยืนยันผลการศึกษาข้างต้นจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูปหรือคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์และนำเสนอตามลำดับดังนี้

๑. ประเด็นสัมภาษณ์ “การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเด็น สิ่งดึงดูดกิจกรรม การเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก และที่พัก” ผลการจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง ๑๗ รูปหรือคน พบผลดังนี้

๑) การบริหารจัดการเชิงท่องเที่ยว-ตลอดระยะเวลาการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมักจะมาช่วงเสาร์-อาทิตย์ การทัวร์เช้าไหว้พระที่วัด/การออกเรือเราน่าจะออกไปได้ไกลกว่ากรุงเทพ คือสมุทรสาคร ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจมาก มีความสามัคคีของชุมชน ทำให้มองว่าคนไทยน่าสนใจมาก ไม่ต้องไปเที่ยวไกลก็มีสิ่งสวยงามให้เที่ยวได้ ถ้าเราได้รับการไปมทสถานที่มากกว่านี้จะได้เป็นที่รู้จัก/การบริการนักท่องเที่ยวมีเสน่ห์คือ สามล้อปั่น ให้ความรู้ลึกตลอดภัย/สามัคคีของชุมชนที่เข้มแข็ง^๑

๒) การบริหารจัดการเชิงท่องเที่ยวเชิงนิเวศประกอบด้วย ๑) สิ่งดึงดูด ทรัพยากรป่าชายเลนในพื้นที่อนุรักษ์และนอกพื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ดูนกประจำถิ่น และเป็นแหล่งดูนก อพยพระดับนานาชาติ ซึ่งรวมถึงนกชายเลนปากช้อนที่มีสถานะใกล้สูญพันธุ์ สัตว์ทะเลหายาก เช่น วาฬบรูด้า โลมาอิรวดี ตลอดจนกฎหมายท้องถิ่นในการใช้ประโยชน์จากพรรณไม้ป่าชายเลน การทำประมง ภูมิ

^๑สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๔.

ปัญหาในการทำนาเกลือ ชุมชนท่าฉลอม ๒) กิจกรรม ศูนย์กอบพยุพและนกกประจำถิ่นบริเวณตำบลโคกขาม ชมป่าชายเลน ปลูกป่าชายเลน ลงเรือชมอ่าวไทย บริเวณปากแม่น้ำท่าจีน/ล่องเรือตามอ่าวไทย ไปปากน้ำแม่น้ำเจ้าพระยา ชมวิถีชีวิตหมู่บ้านประมง ซึ่งจักรยานจากกรุงเทพเลียบบคลองพิทยาลงกรณ์ มาสมุทรสาคร ซื้อผลิตภัณฑ์ประมง อาหารทะเลสด อาหารทะเลแปรรูปขนมที่ใช้พืชป่าชายเลนเป็นวัตถุดิบ ฯลฯ ๓) การเข้าถึง ทางบก ถนนพระราม ๒ ถนนสหกรณ์ เป็นต้น ทางน้ำ เรือ ผ่านคลองพิทยาลงกรณ์ คลองสุนัขหอน ปากอ่าวไทย เป็นต้น ทางราง รถไฟจากสถานีรถไฟ วงเวียนใหญ่ - มหาชัย สถานีรถไฟท่าฉลอม-แม่กลอง ๔) สิ่งอำนวยความสะดวก เว็บไซต์แนะนำแหล่งท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยงโครงการท่องเที่ยว ทารถบริการ ท่าเรือ ที่พัก ร้านอาหารทะเล ร้านอาหารไทย สถานีบริการน้ำมัน ห้องน้ำสะอาด ร้านจำหน่ายของที่ระลึก/สินค้าชุมชน มัคคุเทศก์ก็นำเที่ยว ป้ายบอกทาง ๕) ที่พัก โฮมสเตย์ รีสอร์ท บ้านพัก โรงแรม เซอร์วิสอพาร์ทเมนท์^๒

๓) การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้ง ๓ อำเภอ มีอาชีพหลักคือการประมง มี ๒ ฝั่งทั้งฝั่งท่าฉลอม-มหาชัย และมีวัดสุทธิวาสฯ ที่ในหลวงเสด็จมา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวกสบายมาได้ง่าย^๓

๔) มีการบริหารจัดการเชิงนิเวศโดย วัด บ้าน โรงเรียน รวมกัน ๓ แห่ง ซึ่งอาศัยความสามัคคี ร่วมมือกันจึงจะสำเร็จ^๔

๕) แนวทางการบริหารเกษตรกรรมบ้านแพ้วเป็นหลัก ระดมความคิดเห็น ผลผลิตรวมกันมาแปรรูปให้มีราคามากขึ้น ลดการใช้สารเคมีในการผลิต จุดแข็ง-พืช ดินรักจืด รักเค็ม เลย สามารถปลูกมะพร้าวได้หวานหอมให้มีความแตกต่างจากที่อื่น ยังมีการสอนการเรียนรู้การปลูก-เก็บ-แปรรูป ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบการรองรับนักท่องเที่ยว มากเพียงพอ ไม่ไกล การเดินทางสะดวก นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสสดชื่นไว้ซึ่งเอกลักษณ์ท้องถิ่นดั้งเดิม^๕

๖) การบริหารจัดการเชิงนิเวศ ต้องเอาคนท้องถิ่นมาบริหารให้มีส่วนร่วมร่วมกัน เพราะคนในท้องถิ่นรู้ว่าต้นไม้หรือผักอะไรที่ควรนำมาปลูก^๖

๗) การบริหารจัดการ ให้ชุมชนได้เกิดประโยชน์ ถ้าองค์การส่วนตำบลสนับสนุนเข้ามาช่วยเหลือจะดีกว่านี้ เชิงนิเวศทำได้ยากแต่มีบางที่ทำได้ แต่ไม่ใช่ทุกพื้นที่ต้องพัฒนาหลายๆ ด้านความพร้อมในการบริการที่พักนักท่องเที่ยวยังมีไม่มากเพียงพอ มีโฮมสเตย์บางที่เท่านั้น^๗

^๒ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๓ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๔ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๕ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๖ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^๗ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

๘) โดยภาพรวมก็ถือว่าห้องถิ่นดูแลดี ถือว่าดินอุดมสมบูรณ์ สบายกาย สบายใจเมื่อได้ไปเห็นที่พักก็ถือว่าดีอย่างเช่น ที่บ้านคุ้งน้ำก็มีที่พัก รีสอร์ท ร้านอาหาร ด้วยแนวทางในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในฐานะที่เป็นนักท่องเที่ยว ท่านจะมองอย่างไรอยากให้ชุมชนท้องถิ่นรู้ประวัติศาสตร์รู้ประวัติจังหวัดสมุทรสาครด้วย^{๘๘}

๙) การมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสาครจังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดที่ใกล้กรุงเทพมหานคร มีแค่ ๓ อำเภอที่จะทำการท่องเที่ยว ต้องเรียนว่าในพื้นที่ที่มีส่วนที่น่าสนใจเป็นที่น่าสนใจจำนวนมาก สมัยก่อนจังหวัดสมุทรสาครมีรายได้ที่มาจากหลายด้านที่มากกว่าการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสาครจึงไม่ค่อยให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวมากสักเท่าไรเมื่อ ๓ ปีที่ผ่านมาเราก็ได้ทำทางรถไฟในประวัติศาสตร์ ๑๖ หรือ ๑๗ สถานีจึงมีนักท่องเที่ยวต่างประเทศเข้ามาก่อนหน้าที่จะมีช่วงนี้ มีชาวญี่ปุ่น ชาวฝรั่ง มาเที่ยวบ่อยมากซึ่งเป็นจังหวัดที่ใกล้กรุงเทพมหานคร ในเรื่องของ One Day Trip ไปกลับได้ภายใน ๑ วันซึ่งเรามีวัดที่สำคัญหลายๆ ที่มีทะเลมีป่าชายเลนมีนาเกลือมีชาวประมงซึ่งระยะ ๕๐-๖๐ กิโลเมตรจากกรุงเทพมหานคร ถ้าจะหาที่ที่เหมาะสมในการเที่ยวเชิงนิเวศนี้ต้องมองถึงจังหวัดสมุทรสาครเป็นอันดับแรก^{๘๙}

๑๐) จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดธรรมชาติแบบชุมชนเมืองซึ่งมีปัญหาต่างๆ แตกต่างกันไปจังหวัดสมุทรสาครจะเจอปัญหามากที่สุดคือปัญหาน้ำเสีย สัตว์ที่เป็นตัวนำปัญหาก็คือตัวเงินตัวทองที่มาพร้อมกับน้ำเสียจะสามารถกำจัดออกไปจากระบบนิเวศได้อย่างไรจะถึงจังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัด ๓ น้ำแห่งความอุดมสมบูรณ์มากเพียงพอที่จะตอบสนองต่อระบบนิเวศการบริหารจัดการส่วนต่างๆ นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนพี่น้องประชาชนทุกๆ คนจะได้สำเร็จ^{๙๐}

๑๑) ในช่วงแรกเราจะประสานงานด้านนะด้านบุคลากรด้านสิ่งแวดล้อมสะอาด สะดวกก็เป็นเรื่องของหลักการการท่องเที่ยวโดยทั่วไป สะอาด สะดวก สบาย สถานที่น่าเที่ยวของจังหวัดนี้ก็คือให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งของตัวเองที่จะบริการนักท่องเที่ยวที่ประชาสัมพันธ์นักท่องเที่ยว สามารถเข้าถึงในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเช่น นาเกลือ เป็นต้น^{๙๑}

๑๒) สมุทรสาครได้เปรียบในหลายจังหวัดในแต่ละวันหนึ่งเนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทะเล มีวัดใกล้กรุงเทพมหานคร อากาศดี น้ำไม่ท่วม ฝนไม่แรง การเดินทางสะดวกใช้รถยนต์เดินทางตามถนนพระราม ๒ สามารถที่จะพักอาศัยได้ และสิ่งที่เป็นเชิงนิเวศในพื้นที่สีเขียวกระทุ่มแบนและบ้านแพ้วก็มีผลไม้หลากหลาย จุดเด่นที่สามารถดึงดูดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางบกเยอะ อาหารสมบูรณ์เป็นแหล่งที่มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวได้อย่างสะดวก มองว่าการบริการเรื่องห้องพักที่เพิ่งเปิดใหม่

^{๘๘} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๔.

^{๘๙} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๔.

^{๙๐} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๔.

^{๙๑} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๔.

ไม่ค่อยสำคัญเท่าไรมันไม่ใช่ปัจจัยหลัก เพราะอยู่ใกล้กรุงเทพไปกลับได้เลยจะกลับตอนไหนก็สะดวก ใช้เวลาเดินทางไม่นานก็ถึงกรุงเทพมหานคร ที่พักจึงไม่ใช่ปัจจัยหลัก^{๑๒}

๑๓) สมุทรสาครมีดินดีเป็นลักษณะดินสามเหลี่ยมปากแม่น้ำที่ราบลุ่มเจ้าพระยาเป็นแหล่งอาหารทะเลปลูกผลไม้ปลูกผักเป็นรสชาติที่ดีมากกว่าการเกษตรที่เด่นซึ่งจะมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องประวัติศาสตร์ด้วยเป็นแหล่งที่ขึ้นชื่อของผลไม้มะพร้าวบ้านแพ้วปลูกมะพร้าวบ้านแพ้วไม่สามารถปลูกที่อื่นได้ร่อยเหมือนบ้านแพ้วเพราะมีดินที่สมบูรณ์กว่าที่อื่นๆ แหล่งนาเกลือก็สามารถทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้นำมาเป็นจุดขายของจังหวัดที่จังหวัดอื่นๆ หาเทียบไม่ได้การทำเกลือให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะหรืองานทำมือเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับเกลือได้ไม่มีจุดเด่นของเรื่องวัดหลายๆ วัดพันท้ายนรสิงห์ซึ่งมีชื่อเสียงโด่งดัง^{๑๓}

๑๔) แนวทางในการบริหารจัดการเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครจากมุมมองของท่านจังหวัดสมุทรสาครนั้นถือว่าติด ๑ ใน ๑๐ อันดับต้นๆ ในประเทศไทยที่น่าลงทุนและยังมีในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวท่องถิ่นชุมชน สมุทรสาครก็สามารถสร้างเอกลักษณ์ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาไม่เหมือนที่อื่น เพราะจังหวัดสมุทรสาครต่อด้วยมีพื้นที่ที่ใกล้กรุงเทพมหานคร คนเดินทางจะไปหัวหินประจวบคีรีขันธ์ก็ต้องผ่านสมุทรสาครเราต้องทำให้สมุทรสาครไม่ใช่ทางผ่านต้องเป็นจุดที่ทุกคนต้องแวะเที่ยวก่อนที่จะไปที่อื่นให้ได้^{๑๔}

๑๕) แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในสมุทรสาครมีหลากหลายมากเช่น ทรัพยากรป่าชายเลนในพื้นที่อนุรักษ์และนอกพื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ดูนกประจำถิ่น และเป็นแหล่งดูนกอพยพระดับนานาชาติด้วย นอกจากนี้ยังรวมถึงนกชายเลนปากช้อนที่มีสถานะใกล้สูญพันธุ์ รวมทั้งสัตว์ทะเลหายาก เช่น วาฬบรูด้า โลมาอิรวดี และการเดินทางมาสมุทรสาครก็ได้หลากหลายทั้งทางบก ถนน พระราม ๒ ถนนสหกรณ์ เป็นต้น ทางน้ำ ทางรถไฟ เมื่อมาแล้วสมุทรสาครมีที่พัก ร้านอาหารทะเล ร้านอาหารไทย สถานีบริการน้ำมัน ห้องน้ำสะอาด^{๑๕}

สรุป การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสาคร คือ

สิ่งดึงดูด : ทรัพยากรป่าชายเลน พื้นที่ดูนก แหล่งอนุรักษ์สัตว์ทะเลหายาก การทำประมง การทำนาเกลือ ชุมชนท่าฉลอม และสามล้อปั่น

^{๑๒} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๔.

^{๑๓} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๔.

^{๑๔} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๔.

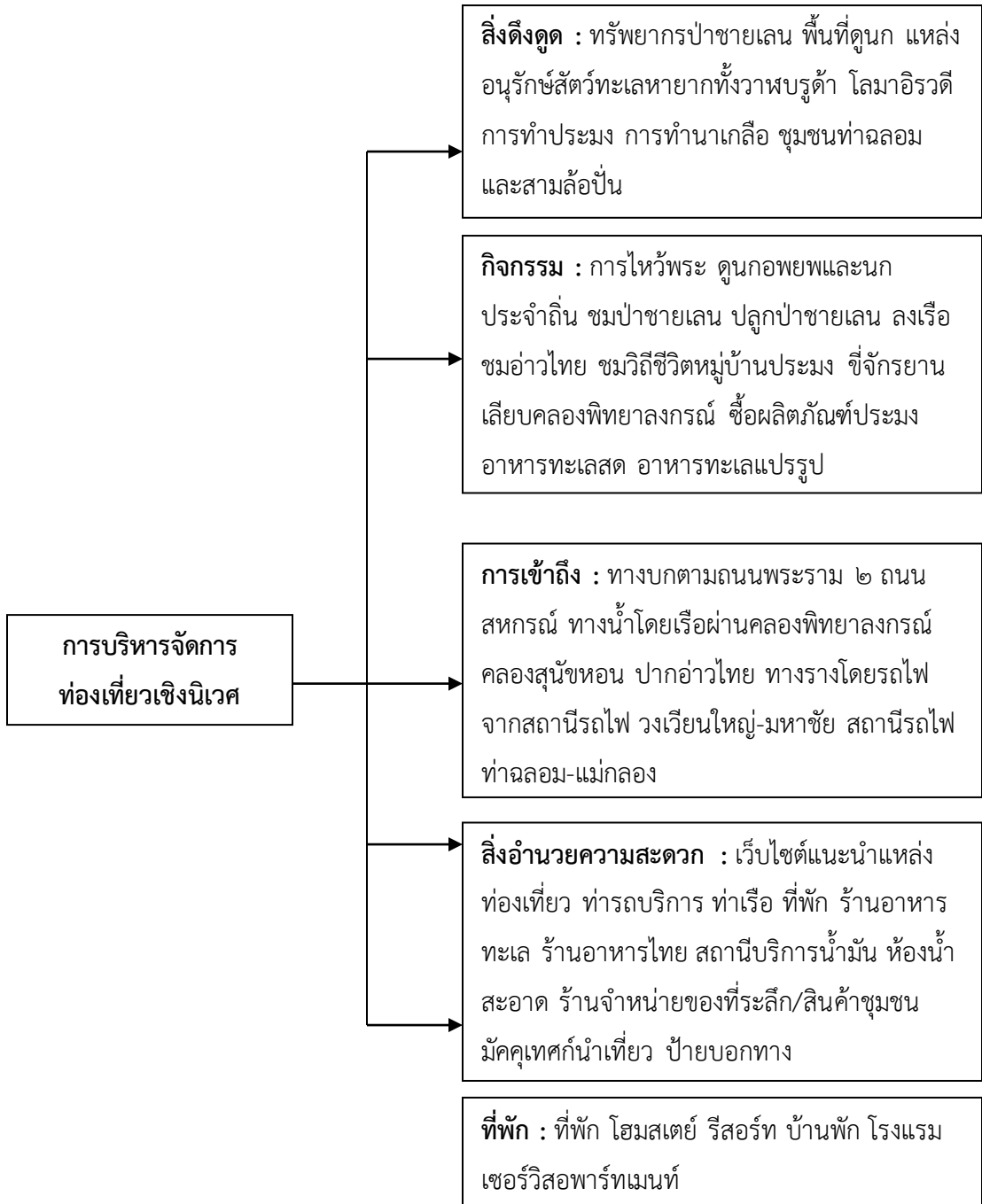
^{๑๕} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔.

กิจกรรม : การไหว้พระ ดูนกอพยพและนกประจำถิ่น ชมป่าชายเลน ปลูกป่าชายเลน ลงเรือชมอ่าวไทย ชมวิถีชีวิตหมู่บ้านประมง ชี้จักรยานเลียบบคลองพิทยาลงกรณ์ ซ้อมผลิตภัณฑ์ประมง อาหารทะเลสด อาหารทะเลแปรรูป

การเข้าถึง : ทางบกตามถนนพระราม ๒ ถนนสหกรณ์ ทางน้ำ โดยเรือผ่านคลองพิทยาลงกรณ์ คลองสุนัขหอน ปากอ่าวไทย ทางราง รถไฟจากสถานีรถไฟ วงเวียนใหญ่-มหาชัย สถานีรถไฟท่าฉลอม-แม่กลอง

สิ่งอำนวยความสะดวก : เว็บไซต์แนะนำแหล่งท่องเที่ยว ท่ารถบริการ ท่าเรือ ที่พัก ร้านอาหารทะเล ร้านอาหารไทย สถานีบริการน้ำมัน ห้องน้ำสะอาด ร้านจำหน่ายของที่ระลึก/สินค้าชุมชน มัคคุเทศก์นำเที่ยว ป้ายบอกทาง

ที่พัก : ที่พัก โฮมสเตย์ รีสอร์ท บ้านพัก โรงแรม เซอร์วิสอพาร์ทเมนท์ และสามารถสรุปเป็นแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๖ แสดงการบริหารจัดการการท้องเที่ยวเชิงนิเวศจากการสัมภาษณ์

๒. ประเด็นสัมภาษณ์ “การมีส่วนร่วมซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีส่วนร่วมในการประเมิน และมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” ผลการจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง ๑๗ รูปหรือคน พบผลดังนี้

๑) แนวทางการมีส่วนร่วม โดยการเปิดบ้าน ร้านกาแฟ อาหารท้องถิ่น มีบทบาทมากพอที่น่าจะดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี อาหารทะเลสดๆ^{๑๖}

๒) แนวทางการมีส่วนร่วม ๑) การมีส่วนร่วมวางแผน ร่วมวางแผนรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยการร่วมรับฟัง นำเสนอรูปแบบและแนวทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ที่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ รักและหวงแหนฐานทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ เพื่อกระจายรายได้จากการให้บริการด้านการท่องเที่ยว การปรับปรุงทัศนียภาพในพื้นที่เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการท่องเที่ยว และวางแผนในการรองรับนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมไม่เกินศักยภาพในการรองรับของพื้นที่ ๒) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ - ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน สัตว์ทะเลหายาก และความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ -อบรม/ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้แก่ประชาชนและสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวในการคัดแยกขยะต้นทาง ลดขยะพลาสติก งดใช้โฟม มีถังดักไขมันเพื่อลดน้ำเสียต้นทาง -ส่งเสริมการปรับปรุงทัศนียภาพเพิ่มเติมพื้นที่สีเขียวตลอดสองข้างทางเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการท่องเที่ยว ช่วยลดฝุ่น ดูดซับเสียง และลดความร้อนจากการจราจร ๓) การมีส่วนร่วมประเมิน (หากมี) เข้าร่วมการประเมินสถานประกอบการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๔) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ - การเพิ่มขึ้นของพื้นที่สีเขียวในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร -ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และฐานทรัพยากรในพื้นที่ว่าเป็นทุนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างยั่งยืน -นกอพยพและนกประจำถิ่น จะยังคงได้พักอาศัยในพื้นที่นาเกลือของสมุทรสาคร ประชาชนในพื้นที่มีองค์ความรู้ด้านการคัดแยกขยะต้นทางและลดน้ำเสียชุมชน และนำมาใช้ในชีวิตประจำวันจะส่งผลให้ลดปัญหาขยะและมลพิษทางน้ำในจังหวัดสมุทรสาคร^{๑๗}

๓) การมีส่วนร่วม พระเป็นผู้นร่วมใจการพัฒนาстил ๕ ผสานกับชาวบ้านให้มีส่วนร่วมกันวัด+บ้าน^{๑๘}

๔) การมีส่วนร่วมในการบริหารเชิงนิเวศการสมาชิกทำร่วมกัน ๑ แปลง ๓๐ แปลง ๓๐๐ กว่าไร่ แต่ช่วยกันทำหลายคน มีการประชุมหารือร่วมกัน หากจุดสมดุลที่ดีที่สุดให้ ๑ เดียวของประเทศ

^{๑๖} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๔.

^{๑๗} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๑๘} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๔.

ไทย/ค่อยๆ พัฒนา ทุกคนจะได้มาตรฐานเดียวกัน ตอนนี้อย่างเฉพาะในประเทศไทย ยังไม่มีส่งออก ต่างประเทศ เพราะต้นทุนค่อนข้างสูง ยังขาดงบหรือผู้ร่วมลงทุน^{๑๙}

๕) การมีส่วนร่วม ในการบริหารควรจัดระบบการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน เอาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นมาขายได้ ทุกกิจกรรม ทุกคนมีสิทธิ์เป็นกรรมการร่วมกัน^{๒๐}

๖) การมีส่วนร่วมในการบริหาร เป็นสิ่งสำคัญมากจะได้พัฒนาสิ่งที่ต้องการของชุมชน ตรงจุด^{๒๑}

๗) แนวทางการบริหารจัดการเชิงนิเวศ มีทุกอย่าง เป็นปลายปากแม่น้ำ สมบูรณ์ทั้ง ป่าชายเลน ประมง แม่น้ำ เป็นแหล่งพักของปลาเล็ก สัตว์น้ำใต้ทะเลขนาดเล็กมักมาพักไข่ สภาพธรรมชาติยังปกติ/แต่การจัดการน้ำยังไม่ค่อยดีการปล่อยน้ำจากโรงงานทำให้ระบบนิเวศน้ำยังต้องปรับปรุง/เอกชนเข้ามามีบทบาทอย่างไร รัฐ+ชุมชน ดีกว่า ไม่ควรมีเอกชน เพราะเชิงนิเวศเน้นการดูแลรักษา เอกชนเน้นผลกำไรมากกว่ารักษาธรรมชาติ^{๒๒}

๘) ชุมชนเมืองสมุทรสาคร/น้ำเสีย จากโรงงาน หรือจากบ้านเรือน/ขยะ ลอยมาตาม คลอง ทำให้น้ำเสียและสัตว์กินถุงขยะทำให้สัตว์ตาย/ปัญหาของลิงแสม ที่บางขุนเทียน ที่ผมกำลังคิด จะกำจัดอยู่ แต่เนื่องจากชาวบ้านให้อาหารลิงเยอะทำให้แพร่พันธุ์ไว บางคนยังมองว่าเป็นจุดขาย นักท่องเที่ยวอยู่ บางคนก็มองเป็นปัญหา/ตัวเงินตัวทอง เป็นปัญหาเพราะแพร่พันธุ์ไว/สมุทรสาคร เป็นเมือง ๓ น้ำ ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ ถ้าบริหารพัฒนาให้ดีกว่านี้ต้องอาศัยพี่น้องชุมชนร่วมมือกัน จะทำให้สมุทรสาครเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่น่าสนใจมาก^{๒๓}

๑๐) ทุกคนก็ต้องมีส่วนร่วมในการช่วยสนับสนุนการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ร้านอาหารก็ดี ที่พักก็ดี อย่างนี้เป็นต้น ก็ต้องมีความรู้และมุ่งมั่นในเรื่องที่พักด้วย แล้วก็ต้องมีการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ ผู้นำการท่องเที่ยวให้มีความรู้และให้ความรู้กับประชาชนทั่วไป มีเสียงตามสาย มีหนังสือพิมพ์รายวันของชุมชน ให้เขารู้จักอัตลักษณ์ความเคลื่อนไหวของบ้านเมือง^{๒๔}

๑๑) หลักการมีส่วนร่วมเพื่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น เนื่องจากเกี่ยวข้องกับชาวประมงและจุดเด่นก็จะมีการประกอบอาชีพประมงคือน้ำเค็ม น้ำกร่อย แล้วก็ชวนใน ส่วนของชาวบ้านเป็นตัวช่วยในการบริหารจัดการไปช่วยในการดูแลบำรุงรักษาต่งนิเวศต่างๆ ให้

^{๑๙} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๒๐} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^{๒๑} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๒๒} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

^{๒๓} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๙ วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๔.

^{๒๔} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๔.

สามารถคงอยู่ได้แก่ปัจจัยหลักของมันคือ ปัญหาน้ำเสียที่เราไม่สามารถที่จะบริหารจัดการได้ครบ
วงจร^{๒๕}

๑๒) การมีส่วนร่วมนั้นชุมชนต้องมีความเข้มแข็งในระดับในทิศทางในการพัฒนาต้อง
หารือประชุมร่วมกันต้องหาคนที่เป็นแกนนำโดยแกนแนวทางที่จะพาไปในทิศทางเดียวกัน^{๒๖}

๑๓) แนวทางการมีส่วนร่วม สมุทราศรเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีส่วนส่วนเสียเข้า
มามีส่วนร่วมในการวางแผนการท่องเที่ยวด้วย เนื่องจากเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากการจัดการ
ท่องเที่ยวโดยตรง และเกี่ยวข้องกับอาชีพโดยเฉพาะการทำนาเกลือของสมุทรสาคร และให้ประชาชน
ช่วยกันคัดแยกขยะต้นทางและลดน้ำเสียชุมชนด้วย^{๒๗}

สรุป การมีส่วนร่วม คือ

การมีส่วนร่วมวางแผน : ร่วมวางแผนรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
การร่วมรับฟัง นำเสนอรูปแบบและแนวทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ : ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน สัตว์ทะเลหา
ยาก และความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ อบรม/ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้แก่ประชาชนและ
สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวในการคัดแยกขยะต้นทาง ลดขยะพลาสติก งดใช้โฟม มีถังดัก
ไขมันเพื่อลดน้ำเสียต้นทาง ส่งเสริมการปรับภูมิทัศน์ด้วยการเพิ่มพื้นที่สีเขียวช่วยลดฝุ่น ดูดซับเสียง
และลดความร้อนจากการจราจร

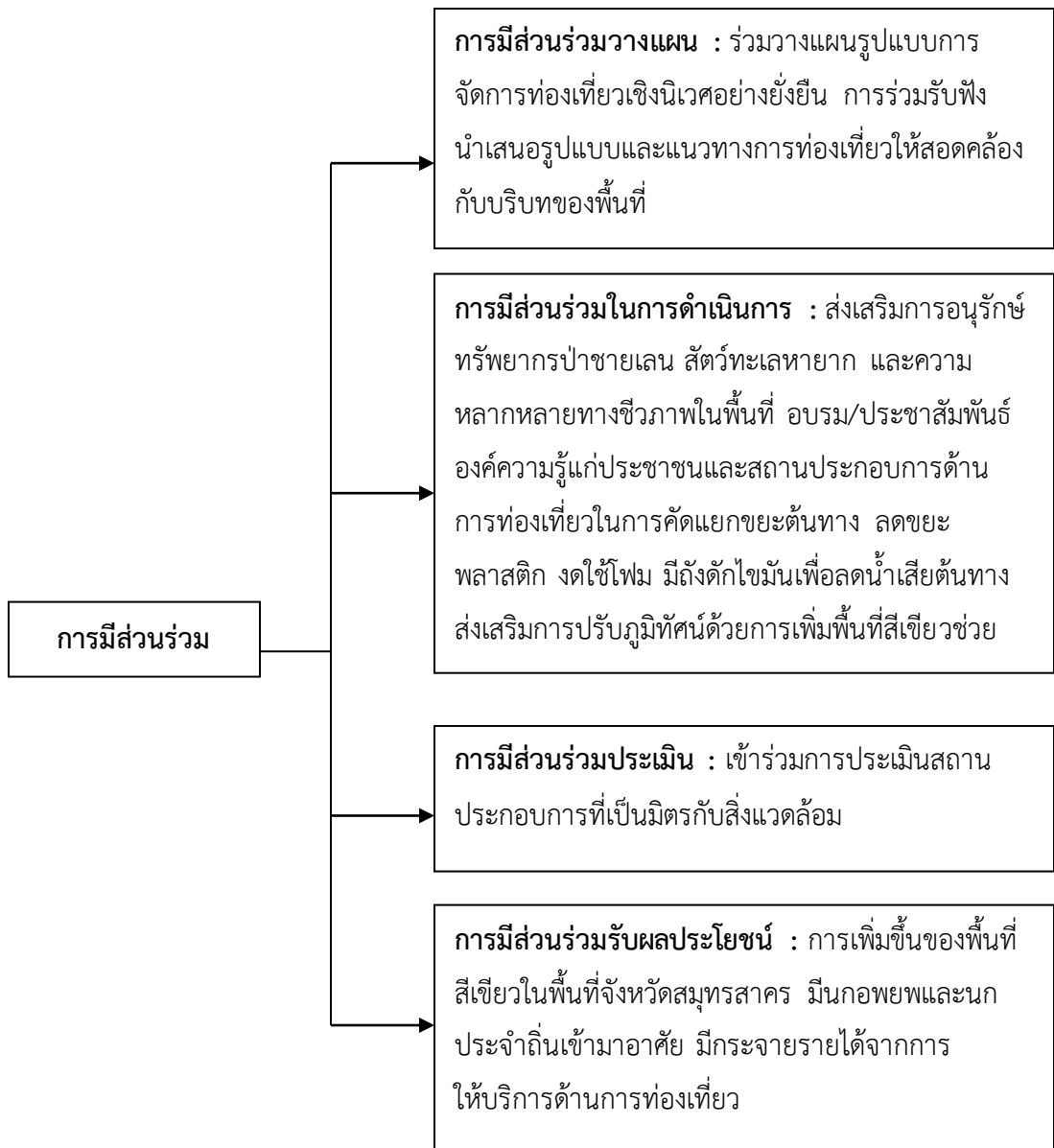
การมีส่วนร่วมประเมิน : เข้าร่วมการประเมินสถานประกอบการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ : การเพิ่มขึ้นของพื้นที่สีเขียวในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร
มีนกอพยพและนกประจำถิ่นเข้ามาอาศัย มีกระจายรายได้จากการให้บริการด้านการท่องเที่ยว และ
สามารถสรุปเป็นแผนภาพดังนี้

^{๒๕} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๔.

^{๒๖} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๔.

^{๒๗} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔.

แผนภาพที่ ๔.๗ แสดงการมีส่วนร่วมจากการสัมภาษณ์

๓. ประเด็นสัมภาษณ์ “หลักสี่ป้ายะ ๗” ซึ่งประกอบด้วย อาวาสสี่ป้ายะ (สถานที่เหมาะสม) โคจรสี่ป้ายะ (ร้านอาหารเหมาะสม) ภัตตสี่ป้ายะ (การพูดคุยเหมาะสม) บุคคลสี่ป้ายะ (บุคลากรเหมาะสม) โภชนสี่ป้ายะ (อาหารเหมาะสม) อุตุสี่ป้ายะ (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม) อิริยาปถสี่ป้ายะ (อิริยาบถเหมาะสม) สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” ผลการจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง ๑๗ รูปหรือคน พบผลดังนี้

๑) หลักธรรมสัปปายะ ๗ สมุทราศรเหมาะแก่ที่ท่องเที่ยวแบบครบรูปแบบ เที่ยวแบบสบายๆ ไม่เร่งรีบ มีให้นักท่องเที่ยวเลือกหลากหลายแบบ มีความคลาสสิก สมบูรณ์ต่างจากจังหวัดอื่นๆ หาได้ยาก ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของไทย-จีน ที่คงความสะอาด เดินชมเพลินตาเพลินใจ^{๒๘}

๒) หลักธรรมสัปปายะ ๗ ประกอบด้วย ๑) อาวาสสัปปายะ (สถานที่เหมาะสม) พื้นที่ ๘ ตำบลชายฝั่งของจังหวัดสมุทรสาคร ๒) โคจรสัปปายะ (ร้านอาหารเหมาะสม) ร้านอาหารที่บริการอาหารทะเลสด ราคายุติธรรม รสชาติอร่อย ๓) ภัตตสัปปายะ (การพูดคุยเหมาะสม) ผู้ให้บริการรับฟังความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้วยความยินดี เพื่อนำไปปรับปรุงหรือพัฒนา ๔) บุคคลสัปปายะ (บุคลากรเหมาะสม) มีการคัดเลือกและฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในการให้บริการ นักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ รวมถึงการเตรียมความพร้อมรับมืออุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการท่องเที่ยว ๕) โภชนสัปปายะ (อาหารเหมาะสม) ราคาอาหารเหมาะสม มีความหลากหลายของชนิดอาหาร และจัดใส่ในภาชนะที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาขยะ ๖) อุตสัปปายะ (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม) ปรับภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวให้สะอาดตา มีป้ายบอกทางชัดเจน ตลอดเส้นทางที่นำเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ควรมีการดูแลรักษาความสะอาดและตกแต่งต้นไม้ให้สวยงาม มีความปลอดภัย ไม่มีปัญหาอาชญากรรม ๗) อิริยาบถสัปปายะ (อิริยาบถเหมาะสม) ผู้ให้บริการจะต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ^{๒๙}

๓) สัปปายะ ๗ ความสะอาดสบาย สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ วัตถุประสงค์พร้อมที่จะมาพักต่างถิ่นต่างสถานที่ ต้อนรับนักท่องเที่ยวอยู่เสมอ หรืออาจมีการปฏิบัติธรรม^{๓๐}

๔) สัปปายะ ๗ แนวทางการนำมาใช้ ร่องน้ำคลองทรัพยากรน้ำ เนื่องจากโรงงานเยอะปล่องน้ำเสียลงมาชุมชน แม่น้ำคลองน้ำไม่ใส อยากรู้ให้ผู้ประกอบการนึกถึงเรื่องนี้ อยากรู้สมุทรสาครให้เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวเชิงนิเวศกับชาวบ้านที่อยู่ดั้งเดิม ได้ให้ความรู้พูดคุยกับนักท่องเที่ยวมากกว่านี้ ทำให้นักท่องเที่ยวได้ใกล้ชิดละรู้จักชุมชนบ้านเรามากขึ้น^{๓๑}

๕) ที่ท่องเที่ยวแต่ละที่ไม่เหมือนกัน แต่การจัดพื้นที่เหมาะสมไม่เท่ากันต้องสะอาด สะอาด อาหาร/สะดวกเดินทาง เข้า-เย็นกลับได้^{๓๒}

๖) สัปปายะ ๗ ทำฉลอมเป็นสถานที่ที่เหมาะสม เก้าแก่มีเรื่องราว ชุมชนเข้มแข็งช่วยเหลือกัน ร้านค้ามีหลากหลายที่อร่อย แต่เป็นของชาวบ้านทั่วไป ยังไม่ได้จัดการให้หุหรานาเข้า

^{๒๘} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๔.

^{๒๙} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๓๐} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๓๑} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๓๒} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

ที่พักยังมีน้อย ชุมชนเองก็ยังไม่ได้อยากจะทำ พอเพียงกับค้าขายพอกิน/การพัฒนา ปลายปี ๒๕๖๐ ค่อยๆ พัฒนาเรื่อยๆ ทำให้ท่าฉลอมเป็นที่รู้จักมากขึ้น^{๓๓}

๓) สัปดาห์ ๗ ในมุมมองของนักท่องเที่ยวควรที่จะเพิ่มเติมส่งเสริมในด้านใดบ้าง ในเรื่องสถานที่ และสภาพแวดล้อมที่มีความเป็นธรรมชาติดีทะเล เรื่องอาหารก็ควรสดจากทะเลจริงๆ ควรมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน ผู้ใหญ่บ้านก็ดี ประชาชนก็ดี ควรจะมีข้อปฏิบัติร่วมกันมีศีลธรรมร่วมกัน ในประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ ก็มีวัฒนธรรมที่เข้มแข็งไม่เปลี่ยนแปลงไปมากมายโดยภาพรวมถือว่าทั้ง ๗ มีครบในทุกๆ ด้าน^{๓๔}

๔) สัปดาห์ ๗ ต้องมีการปรับตัวในส่วนของผู้ให้บริการเช่น ร้านอาหารก็ดี เรื่องของโฮมสเตย์บ้านแพ้วน่าจะมีบ้างเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว มีการแนะนำแนวทางการปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยวซึ่งชาวบ้านก็ยังไม่รู้ว่าควรปฏิบัติอย่างไรให้เหมาะสม มีอาหารที่เหมาะสมก็จะสามารถดึงดูดลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวเข้ามาเยือนอดีตในจังหวัดสมุทรสาคร^{๓๕}

สรุป หลักธรรมสัปดาห์ ๗ คือ

อวาตสัปดาห์ (สถานที่เหมาะสม) : มีพื้นที่ ๘ ตำบลติดชายฝั่งของจังหวัดสมุทรสาคร เดินทางสะดวกไปเช้า-เย็นกลับได้ ประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ และมีวัฒนธรรมของไทย-จีน

โคจรสัปดาห์ (การสัญจรเหมาะสม) : ร้านอาหารที่บริการอาหารทะเลสด ราคายุติธรรมรสชาติอร่อย และมีจำนวนมาก

ภัสสัปดาห์ (การพูดคุยเหมาะสม) : ผู้ให้บริการรับฟังความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้วยความยินดี เพื่อนำไปปรับปรุงหรือพัฒนา

บุคลสัปดาห์ (บุคลากรเหมาะสม) : มีการคัดเลือกและฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในการให้บริการนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ รวมถึงการเตรียมความพร้อมรับมืออุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการท่องเที่ยว

โภชนสัปดาห์ (อาหารเหมาะสม) : ราคาอาหารเหมาะสม มีความหลากหลายของชนิดอาหาร และจัดใส่ในภาชนะที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาขยะ

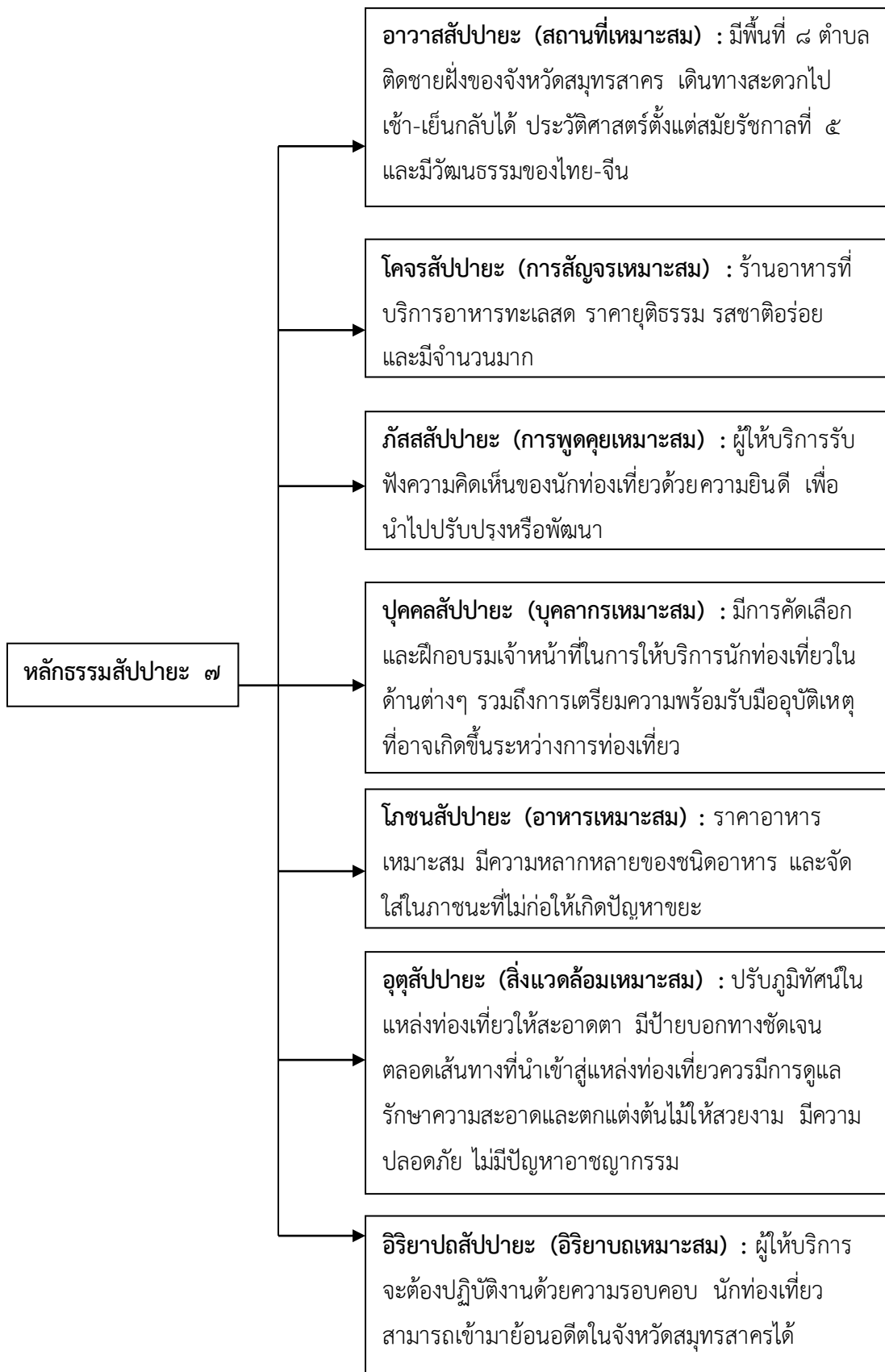
อุตุสัปดาห์ (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม) : ปรับภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวให้สะอาดตา มีป้ายบอกทางชัดเจน ตลอดเส้นทางที่นำเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวควรมีการดูแลรักษาความสะอาดและตกแต่งต้นไม้ให้สวยงาม มีความปลอดภัย ไม่มีปัญหาอาชญากรรม

อิริยาบถสัปดาห์ (อิริยาบถเหมาะสม) : ผู้ให้บริการจะต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาเยือนอดีตในจังหวัดสมุทรสาครได้ และสามารถสรุปเป็นแผนภาพดังนี้

^{๓๓} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๓๔} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๔.

^{๓๕} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๔.

แผนภาพที่ ๔.๘ แสดงหลักธรรมสัปปายะ ๗ จากการสัมภาษณ์

๑.๔ ประเด็นสัมภาษณ์ “ประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย คุณภาพแหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากรด้านการท่องเที่ยว และการสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยว” ผลการจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง ๑๗ รูปหรือคน พบผลดังนี้

๑) ประสิทธิผลการจัดการเชิงนิเวศ ผู้นำของจังหวัดสมุทรสาคร มีความใส่ใจอย่างต่อเนื่องในเรื่องอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่สำคัญมาก^{๓๖}

๒) ประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย ๑) ความสามารถในการผลิต มีความพร้อมในสถานที่ ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นจุดดึงดูดใจในพื้นที่ บุคลากรผู้ให้บริการสถานประกอบการ ความเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยว เพื่อรองรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ๒) ความพึงพอใจ นักท่องเที่ยวและผู้มารับบริการจะประทับใจในการมาท่องเที่ยวในสถานที่ที่มีกิจกรรมให้ทำได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งกิจกรรมแบบครอบครัว คู่รัก กลุ่มเด็กวัยรุ่น รูปแบบการท่องเที่ยวแบบเข้าไปเย็นกลับ แบบโฮมสเตย์ ๓) การพัฒนาส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถรักษาความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยวได้ และพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้มีความสดใหม่ มีจุดเช็คอินที่น่าดึงดูดและหลากหลายเพื่อขยายฐานนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความเป็นธรรมชาติ มีป่าชายเลน มีนกหายากหลายชนิด มีปลาวาฬ มีสัตว์ต่างๆอยากเข้ามาอยู่อาศัย มีคนของกรมอุทยานเก็บตัวอย่างและตรวจหาเชื้อโรคอย่างต่อเนื่องเป็นระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์ สถานที่ท่องเที่ยวใกล้กรุงเทพฯ สะดวกเดินทางมาเที่ยว/อนาคตจะมีการสร้างจุดชมนก ตรงพื้นที่ป่าชายเลนแล้วเสนอให้มีการทำ CSR ร่วมกัน -เก็บขยะทะเล-ปลูกป่าชายเลน/พื้นที่จอดรถกว้างขวาง/ห้องน้ำมากเพียงพอรองรับนักท่องเที่ยว^{๓๗}

๓) ประสิทธิผลของแต่ละที่ของสมุทรสาครก็มีพื้นที่ที่มีประสิทธิผลออกมาให้เห็น แต่บ้านเมืองอยู่ในเขตการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น ไม่ใช่ไม่ดีแต่ต้องดีพัฒนาต่อๆ ไป^{๓๘}

๔) สมุทรสาครผลิตได้เยอะอยู่แล้ว อยากพัฒนาด้านตลาด ให้เพิ่มมูลค่าให้มากกว่านี้ ผู้นำชุมชนฝากถึงผู้นำประเทศ จังหวัดสมุทรสาครเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีดีหลายอย่าง ผลไม้หลากหลาย ที่ยังไม่ทราบว่าผลิตที่สมุทรสาคร อยากให้ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้มากกว่านี้^{๓๙}

๕) ด้านประสิทธิผล จังหวัดสมุทรสาครเป็นที่รู้จักของคนที่มาเยือนและอยู่ในระบบฐานข้อมูลท้องถิ่น^{๔๐}

^{๓๖} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๔.

^{๓๗} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๓๘} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๓๙} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๔๐} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

๖) การนำเที่ยวชุมชน จุดอ่อน คือถ้าเดินทางมาเองจะไม่รู้เรื่องราวต่างๆ เอง (แก้ไขด้วยการมีไกด์นำเที่ยวแนะนำที่ต่างๆ ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบเรื่องราวต่างๆ) จุดแรกของประเทศไทยที่เสกนควาโค่ซตามสถานที่ต่างๆ ให้นักท่องเที่ยวสนใจมากขึ้น แนวทางการบริหารการท่องเที่ยวทำโดยไม่เร่งรีบ ค่อยเป็นค่อยไป พัฒนามตามความต้องการของชุมชนเป็นหลัก เน้นพัฒนาให้ตรงจุด^{๔๑}

๗) แนวทางการประยุกต์อย่างไรการโปรโมทเรื่องการมาทานอาหารที่จังหวัดสมุทรสาครสมาคมจักรยานที่มีนักวิ่งต่างๆ เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดสมุทรสาคร^{๔๒}

๘) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดสมุทรสาครมีความพร้อมในสถานที่ ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นจุดดึงดูดใจในพื้นที่ บุคลากรผู้ให้บริการ สถานประกอบการท่องเที่ยว มีกิจกรรมหลากหลาย อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร การเดินทางสะดวก หรือเรียกได้ว่ามีความพร้อมในทุกๆ ด้าน^{๔๓}

สรุป ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร คือ

คุณภาพแหล่งท่องเที่ยว : มีความสามารถในการผลิตสินค้า มีความพร้อมในสถานที่ ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นจุดดึงดูดใจในพื้นที่ บุคลากรผู้ให้บริการสถานประกอบการ ความเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยว เพื่อรองรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก : สถานที่ท่องเที่ยวใกล้กรุงเทพมหานคร เดินทางสะดวก/มีการสร้างจุดชมทิวทัศน์ที่ป่าชายเลน มีการทำ CSR ร่วมกัน เก็บขยะทะเล ปลูกป่าชายเลน พื้นที่จอดรถกว้างขวาง ห้องน้ำมากเพียงพอรองรับนักท่องเที่ยว

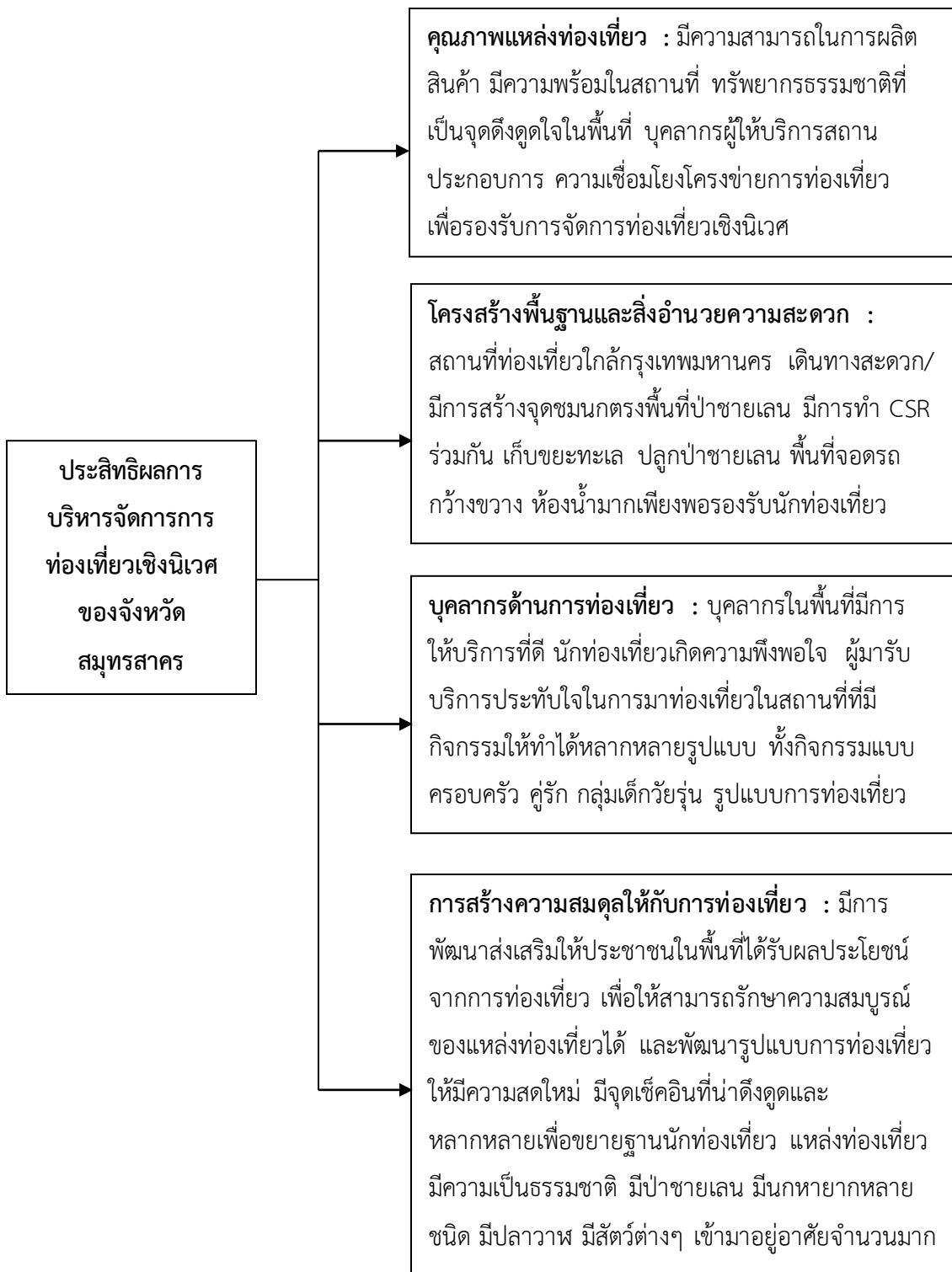
บุคลากรด้านการท่องเที่ยว : บุคลากรในพื้นที่มีการให้บริการที่ดี นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ ผู้มารับบริการประทับใจในการมาท่องเที่ยวในสถานที่ที่มีกิจกรรมให้ทำได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งกิจกรรมแบบครอบครัว คู่รัก กลุ่มเด็กวัยรุ่น รูปแบบการท่องเที่ยวแบบเข้าไปเย็นกลับหรือแบบโฮมสเตย์

การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยว : มีการพัฒนาส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถรักษาความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยวได้ และพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้มีความสดใหม่ มีจุดเช็คอินที่น่าดึงดูดและหลากหลายเพื่อขยายฐานนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว มีความเป็นธรรมชาติ มีป่าชายเลน มีนกหายากหลายชนิด มีปลาวาฬ มีสัตว์ต่างๆ เข้ามาอยู่อาศัยจำนวนมาก และสามารถสรุปเป็นแผนภาพดังนี้

^{๔๑} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๔๒} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๔.

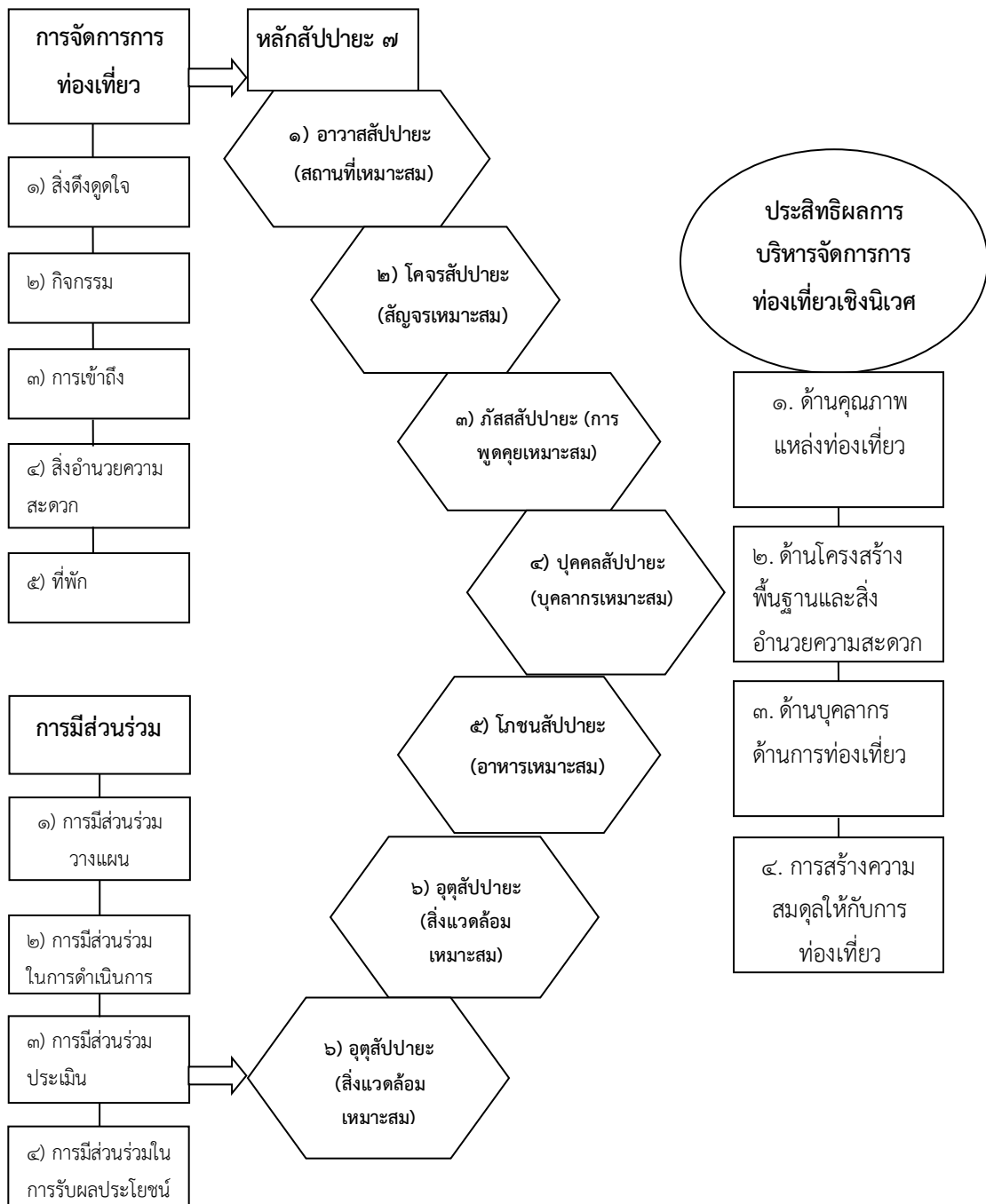
^{๔๓} สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔.

แผนภาพที่ ๔.๙ แสดงประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่งเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครจากการสัมภาษณ์

๔.๓ รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

จากการศึกษาข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ การสัมภาษณ์เชิงลึกสามารถสังเคราะห์เป็นรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาครได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑๐ แสดงรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

จากแผนภาพดังกล่าวสามารถอธิบายรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาครได้ดังนี้ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ๕ ด้านคือ ๑) คุณภาพแหล่งท่องเที่ยว ๒) โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ๓) บุคลากรด้านการท่องเที่ยว ๔) การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยว นอกจากนี้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครยังได้มีการบูรณาการหลักพุทธธรรมซึ่งก็คือ หลักสัปปายะ ๗ มีทั้งสถานที่ที่เหมาะสม สัญจรเหมาะสม การพูดคุยเหมาะสม บุคลากรเหมาะสม อาหารเหมาะสม สิ่งแวดล้อมเหมาะสม อิริยาบถเหมาะสม ถือได้ว่าเป็นการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความสมบูรณ์แบบอีกจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย ยังมีการบริหารจัดการที่ดีอีกทั้งเรื่องของสิ่งดึงดูดใจ กิจกรรม การเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก และที่พัก สุดท้ายจากการศึกษายังพบอีกว่ามีการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วย ไม่ใช่มีแต่ฝ่ายรัฐหรือฝ่ายปกครองอย่างเดียวทั้งเรื่องการมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมประเมิน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครมีความยั่งยืนและสมดุลต่อไป

๔.๔ ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

จากการศึกษาข้อมูลทางเอกสาร (Documentary Data) ที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว หลักสัปปายะ ๗ การมีส่วนร่วม และประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากนั้นผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูล และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกและสรุปเป็น “รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร” ตามที่อธิบายไว้ข้างต้น และนำมาสู่กระบวนการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๙ รูปหรือคน จนได้รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาครและจากการที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการสนทนากลุ่มเฉพาะยืนยันรูปแบบแล้ว ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และนำเสนอประเด็นสำคัญและได้สรุปทัศนะของผู้ร่วมสนทนากลุ่มดังต่อไปนี้

สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวได้มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่แล้ว ซึ่งตามปกติแล้วคนที่อยู่สูงจะเห็นใกล้ อยู่ใกล้เห็นชัด เป็นประโยชน์ต่อสถานที่นั้น นักปราชญ์บอกว่าการรู้สร้างงานและประสบการณ์สร้างคน คนเอาประสบการณ์ที่ตนมีไปถ่ายทอดแล้วไปทำให้เกิด

เป็นรูปธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่เมื่อมีกรณีโควิด-๑๙ ก็มีการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ หรือที่เรียกว่า New normal ในการเรียนรู้ย่อมปรับตัว แล้วเราจะนำผลการศึกษาไปสู่ความรู้ได้อย่างไร คนเราต้องเรียนรู้ ยอมรับ ปรับตัวของการท่องเที่ยว เป้าหมายหลักเป็นนโยบายความร่วมมือระหว่างท้องถิ่น เจ้าหน้าที่หรือสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของจังหวัดต้องเข้มแข็งด้วย^{๔๔}

หลักสัปปายะ ๗ เป็นการนำเอาหลักธรรมไปประกอบการวิจัย แม้แต่ในรัฐสภาของไทย ปัจจุบันนี้ก็มีห้องที่เรียกว่าสัปปายะสภา การท่องเที่ยวสัปปายะถือว่าสำคัญ การทำงานของผู้วิจัยถือว่ามีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก ให้ท่านทั้งหลายที่ร่วมสนทนากลุ่มได้กรุณาให้ความเห็นทางวิชาการ มีทั้งเชิงเนื้อหาและเชิงข้อเท็จจริง อาจจะต้องปรับตำแหน่งเห็นผลอะไรหรือเพิ่มเติมเนื้อหาอะไรบ้าง จะต้องปรับปรุงอะไรบ้าง ก็ขอให้ชี้แนะเพื่อให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไข ส่วนรูปแบบเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยนี้ อาจจะต้องปรับปรุงตามสมควร ซึ่งก็เป็นหน้าที่ของผู้วิจัยที่จะรับไปปรับปรุงแก้ไข ดังนั้นรูปแบบของงานวิจัยที่ได้มานี้มีผู้มารับรองรูปแบบให้ว่ามีความสมบูรณ์มากน้อยแค่ไหน ขึ้นต่อไปก็เป็นหน้าที่ของผู้วิจัยจะไปวิเคราะห์สังเคราะห์เพิ่มเติม ขอให้ผู้วิจัยนำไปปรับปรุงเล่มให้ดีที่สุด สำหรับวันนี้ถือว่ามีความสมบูรณ์ในระดับหนึ่ง และจะนำไปสู่การสรุปการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอผลการวิจัยเพิ่มเติมต่ออีก^{๔๕}

ในภาพรวมการนำเสนองานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์แล้ว ดูจากภาพรวมถือว่าเป็นงานวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ได้จริงในการพัฒนาการท่องเที่ยว อันนี้ดูจากองค์ประกอบที่อยู่ในแผนภาพ ก็จะเห็นทั้งในส่วนของแผนภาพที่มีการนำหลักการมีส่วนร่วมในการนำไปสู่การวัดประสิทธิผลการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ประกอบกับนำหลักพุทธศาสนาไปบูรณาการนำจะเป็นประโยชน์ โดยความหมายก็คือจบอยู่ตรงที่คำว่าเหมาะสม เหมาะสมในองค์รวมซึ่งเป็นสิ่งสนับสนุนต่อการจัดการการท่องเที่ยว เมื่อดูจากภาพรวมสิ่งที่สำคัญที่สุดเลยก็คือทำให้มองเห็นว่านี่คือ จุดเด่น อันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาคร ในฐานะที่นักวิจัยเป็นนายกสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วย แล้วก็มีการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และการออกแบบการท่องเที่ยว อันนี้มันไม่ว่าจะเป็นการสร้างกิจกรรม สร้างกำไร ความสะดวกสบาย รวมทั้งการบริหารทรัพยากรและสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยว ซึ่งตอนนี้ก็ไปสอดคล้องกับการมีส่วนร่วม ด้านการวางแผนการมีส่วนร่วมประเมิน การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และทำให้เกิดการบริหารจัดการและสิ่งที่จะไปจบก็คือการวัดประสิทธิผลของการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยว ก็ถือว่าครบองค์ประกอบ ถือว่าเป็นโมเดลที่มีความสมบูรณ์และก็มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยต้องการทำวิจัยแล้วสิ่งที่

^{๔๔} สนทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๕ วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔.

^{๔๕} สนทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๑ วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔.

สำคัญที่สุดก็คือ ตัวผู้วิจัยเองที่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อน สามารถนำไปขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดทั้งในส่วนของคุณค่าแล้วก็มีมูลค่าที่จะเกิดจากการจัดการท่องเที่ยว^{๔๖}

โดยภาพรวมนำเสนอในไม่เกี่วกันที่ประเด็นก็คือตัวโมเดลตรงรูปการท่องเที่ยวซึ่งเป็นรูปแบบการบริหาร ผู้บริหารเจ้าภาพคือสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสาคร โดยนายกสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสาครเป็นผู้วิจัย ให้เป็นสิ่งที่สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสาครสามารถที่จะเข้าไปบริหารจัดการสิ่งดึงดูด เช่น ทรัพยากรป่าชายเลน กิจกรรมดูนก กิจกรรมการไหว้พระ เป็นต้น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยหรือเปล่า การดูนกอพยพ การชมป่าชายเลนการลงเรือชมอ่าวไทย กิจกรรมเหล่านี้หน่วยงานตอนนี้ได้เข้าไปบริหารจัดการกับการท่องเที่ยวแบบนี้ได้อย่างไร ประเด็นการมีส่วนร่วมเมื่อมีเจ้าภาพหลักที่ชัดเจนแล้ว เจ้าภาพหลักเปิดโอกาสให้หน่วยงานชุมชนหรือประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างไร เช่น เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน เข้ามาในมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ประเมินผลประโยชน์ พอมาถึงในส่วนของกิจกรรมในส่วนของกิจกรรมซึ่งมีอยู่ ๗ ด้าน เช่น โคจรสพายะ เรื่องของร้านอาหาร ซึ่งถ้าไปดูในส่วนของความหมายแปลว่า ที่หาอาหารเที่ยวบิณฑบาตของพระสงฆ์ น่าจะสรุปว่าเป็นร้านอาหารที่เหมาะสม ด้วย^{๔๗}

ข้อสังเกตคือ ผู้นำเสนอมีความสามารถในการพื่ออธิบายที่เด่นชัดมีความสามารถในการเขียนเอกสารเล่มนี้ขึ้นมา ด้านโมเดลไม่ติดใจในเหตุผลว่าเพราะท่านสังเกตตัวแปรแฝงภายนอกและตัวแปรแฝงภายใน มีตัวแปรส่งผ่านมายังประสิทธิผลทำโมเดลสามารถทำนายได้ถึงร้อยละ ๘๘ ผู้วิจัยนำเสนอในส่วนที่สององค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพโดยตั้งตัวแปรแฝงภายนอกเป็นเหตุว่าหลักสัปปายะเป็นตัวกระบวนการที่จะเป็นตัวส่งผ่านไปยังตัวแปรแฝงทางซ้ายมือ ผลการวิจัยออกมาห้ประการชัดเจนถูกต้อง ผู้วิจัยมีความเข้าใจในเรื่องวัตถุประสงค์ในการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย^{๔๘}

รูปแบบประสิทธิผลการจัดการเป้าหมายหลักคือ การที่ผู้วิจัยได้ศึกษาตามสถานที่ต่างๆ โดยศึกษาจากประชาชนแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามแบบแนวคิดในการวิจัยครบตามกรอบ ตอบตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยสังเคราะห์ออกมาเป็นแผนภาพหรือโมเดลรูปแบบตามชื่อเรื่อง จากรูปแบบดังกล่าวสิ่งที่เห็นมีสามประการคือ หนึ่ง การบริหารจัดการการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สัปปายะ ๗ จะนำไปสู่ประสิทธิผลการจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างไร การให้ข้อคิดเห็นจะมีทั้งเชิงคุณภาพและเสริมเติมเต็มในทุกกรอบที่นำเสนอในครั้งนี รวมทั้งในเชิงปริมาณโดยมีการแบบประเมินความเหมาะสมด้วย ในการสนทนากลุ่ม มี ๒ รอบ แต่ละท่านไม่เกิน

^{๔๖} สนทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๒ วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔.

^{๔๗} สนทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๓ วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔.

^{๔๘} สนทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๔ วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔.

๖ นาทีและรอบที่สองอาจจะหรือไม่ได้ การวิจัยเชิงปฏิบัติการและข้อเท็จจริงที่ท่านได้สัมผัสได้เห็นถึงความวิริยะ อุตสาหะ ในการทำงานอย่างมุ่งมั่น เต็มที่ เต็มใจ ที่จะส่งเสริมสุขภาพส่วนทั้งอาชีพและการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล แล้วก็สร้างคุณค่า สร้างมูลค่าให้แก่พื้นที่หลายจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดสมุทรสาคร^{๔๙}

ขออนุญาตในการให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเบื้องต้นก่อน สำหรับโมเดลถือว่ามีความสมบูรณ์ มีความสอดคล้องนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง แต่ตามกรอบสีเขียวหรือสิ่งที่มีอยู่เกิดขึ้นแล้วหลังจากที่ทำการจัดการ ส่งคนมามีส่วนร่วม เอาหลักธรรมไปบูรณาการทำให้การท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ ให้การบริการที่ถูกต้องแล้ว พร้อมทั้งสามารถหาสร้างประโยชน์แก่สถานที่ หลังจากที่เราใส่ฟังก์ชันเข้าไปก็คือมีจัดการท่องเที่ยว ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม แล้วก็เอาหลักธรรมเข้าไปเป็นศูนย์กลางทำให้เกิดความสมบูรณ์แบบ ประเด็นมีอยู่คนเดียวเท่านั้น ปรับนิดเดียวเนื่องจากว่ากรอบสีเขียวผู้วิจัยเขียนเป็นตัวดำเนินการ แต่ส่วนฝั่งซ้ายผู้วิจัยเขียนเป็นสิ่งที่มีความมั่นคงกลับด้านกัน ถ้าหากว่าสิ่งที่มันเกิดขึ้นกับกรอบสีเขียวมีคำว่า “มี” ชำนาญหน้าแสดงว่าได้ทำการจัดการท่องเที่ยวอย่างดีแล้วเอาทุกภาคส่วนมาร่วม แล้วเอาหลักธรรมเข้าไปบูรณาการ จะทำให้เกิดมีสถานที่ท่องเที่ยวและสินค้า แล้วก็กลับมาที่กรอบสีม่วงด้านสิ่งดึงดูดใจ มีแหล่งธรรมชาติที่โดดเด่น ซึ่งมีอยู่แล้ว ผลวิจัยก็ออกมาแล้ว ถ้าจะปรับให้เป็นการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติให้เกิดความโดดเด่น เป็นแอ็คชั่นแล้วทำลักษณะนี้กับทุกตัวแปล กับทุกรายละเอียดแล้วจะตอบโจทย์อย่างอื่นด้วย มาดูการมีส่วนร่วม ก็คือชุมชนมีส่วนร่วมอันนี้เราเข้าไปเลย สมาคมการท่องเที่ยวเข้าไปจัดการให้ชุมชนหรือผู้มีส่วนได้เสียต่างให้เกิดความร่วมมือนำชุมชนมาสร้างเครือข่าย มีการศึกษาถึงความต้องการของชุมชนที่จะร่วมกันพัฒนาหรือส่งเสริมให้เกิดประสิทธิผล กรอบสีส้มมีข้อสังเกตในข้อที่เขียนเกินประเมินส่งเสริมอนุรักษ์ธรรมชาติ เปลี่ยนเป็นให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน ในส่วนของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาถ้าเข้าไปในบริบทของสถานที่ท่องเที่ยว ควรเติมว่าการไปมาสะดวกมันเป็นต้น ในส่วนของสีเขียวใส่คำว่า มี เข้าไป สรุปในองค์ความรู้นี้ขอให้ข้อเสนอแนะคือหนึ่ง ควรปรับคำให้เหมาะสมและกลับลำดับทิศทางของของลูกศรเนื่องจากว่ามีตัวแปรส่งผ่านกับตัวแปรที่วิ่งตรงไปที่ประสิทธิผลเอง แล้วก็เพิ่มอย่างที่สองก็คือปรับให้เป็นเชิงปฏิบัติการอย่างกรอบสีม่วง กรอบสีฟ้า กับกรอบสีส้มใส่แอ็คชั่นเข้าไป ฟังขวาให้มันเป็นเรื่องที่มีก็จะสวยงาม^{๕๐}

โดยเฉพาะประเด็นการบริหารจัดการท่องเที่ยวซึ่งตัวชี้วัดของแต่ละองค์ประกอบนั้น แผนภาพนั้นยังไม่ใช้ลักษณะของการบริหาร แต่ลักษณะเป็นสิ่งที่มีความอยู่แล้ว ดังนั้นผู้วิจัยควรปรับคำที่เป็นสาเหตุให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม เหมือนคำสอนในพระพุทธศาสนาที่พระพุทธองค์ตรัสว่า “สิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี” สิ่งนี้เป็นเหตุให้เกิดผลลัพธ์ตามมา เช่น ด้านสิ่งดึงดูด ตัวชี้วัดแรกคือ มีแหล่งธรรมชาติที่โดดเด่น

^{๔๙} สทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๕ วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔.

^{๕๐} สทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๖ วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔.

เด่น จะปรับคำอย่างไรให้มีลักษณะของการบริหารเช่นอาจจะปรับเปลี่ยนเป็น “พัฒนาแหล่งธรรมชาติในพื้นที่ให้มีความโดดเด่น” เป็นต้น ปรับในส่วนการบริหารทั้งหมดก็จะเป็นโมเดลที่มีความสมบูรณ์แบบ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง^{๕๑}

ขออนุญาตใช้ประสบการณ์ในพื้นที่มาแชร์เพื่อให้เกิดการวิจัยที่จริง และสนใจจะใช้งานวิจัยเป็นตัวขับเคลื่อนจังหวัดสมุทรสาคร สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสาครนี้แหละจะเป็นเจ้าภาพหลักได้เหมือนกันผลการวิจัยในแต่ละด้านการท่องเที่ยวก็เป็นด้านที่สำคัญ ขออนุญาตฟังจนคนสุดท้าย เพื่อนำข้อคิดดีดีของท่านครูบาอาจารย์ทั้งหลายไปปรับใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการทำงาน ในการกระตุ้นเศรษฐกิจของจังหวัด เพราะแนวคิดคนหนึ่ง สองคนไม่สามารถพัฒนาประเทศไทยได้ ต้องอาศัยแนวคิดของหลายๆ ท่านรวมกัน ที่ผ่านมาจังหวัดสมุทรสาครไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องการท่องเที่ยวเท่าไร แต่ตอนนี้เจอโควิดปัญหาทั้งประเทศ เชื่อว่าถ้าเราทำให้การท่องเที่ยวสามารถกระตุ้นให้คนสมุทรสาครมีรอยยิ้มได้ มีความสุขได้จะดีมาก^{๕๒}

การนำเสนอของนายกสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสาคร ได้สอบถามด้วยตัวท่านเอง และหาวิธีการว่าจะทำอย่างไรให้การท่องเที่ยวกลับมาคึกคักอีกครั้งหนึ่ง พื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร โดยเฉพาะตำบลพันท้ายนรสิงห์นั้นเป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ เดิมพื้นที่เป็นทรัพย์สินส่วนตัวมาหากษัตริย์ของรัชกาลที่ ๕ แล้ว เป็นระยะเวลาเกือบ ๑๐ ปีแล้วที่มีอาชีพการทำนาเกลือ ปัจจุบันก็ทำนาเกลืออยู่ ได้ฟังการนำเสนอของท่านนายกที่พยายามจะทำให้เราเป็นสถานที่หนึ่งที่มีการอนุรักษ์ไว้ องค์ความรู้ของท่านนายกฯ ที่นำเสนอในวันนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับพี่น้องเกษตรกรผู้ทำนาเกลือทะเล เอกสารต่างๆ จะเป็นประโยชน์ในอนาคตและจะมีการรักษาอาชีพการทำนาเกลือจังหวัดสมุทรสาครไว้ เห็นด้วยกับโครงการซึ่งนี้น่าจะนำไปสู่ความสำเร็จต่อไป^{๕๓}

ผลการประเมินรูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

^{๕๑} สันทนาการกลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๗ วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔.

^{๕๒} สันทนาการกลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๘ วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔.

^{๕๓} สันทนาการกลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิลำดับที่ ๙ วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔.

ตารางที่ ๔.๒๒ ผลการประเมินความเหมาะสมของประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยภาพรวม (N=๙)

ประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ระดับความเหมาะสม		
	μ	σ	แปลผล
๑) ด้านคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว	๔.๕๓	๐.๕๐๑	มาก
๒) ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก	๔.๖๕	๐.๕๓๓	มากที่สุด
๓) ด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยว	๔.๔๕	๐.๔๑๑	มากที่สุด
๔) การสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยว	๔.๓๒	๐.๕๖๗	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๔๙	๐.๕๙๕	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่าผลการประเมินความเหมาะสมของประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๙ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๙๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุดทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๒๓ ผลการประเมินความเหมาะสมของการบูรณาการหลักหลักสัปปายะ ๗ โดยภาพรวม (N=๙)

การบูรณาการหลักพุทธธรรม หลักสัปปายะ ๗	ระดับความเหมาะสม		
	μ	σ	แปลผล
๑) ด้านอवासสัปปายะ (สถานที่เหมาะสม)	๔.๕๔	๐.๕๒๗	มากที่สุด
๒) ด้านโคจรสัปปายะ (การสัญจรเหมาะสม)	๔.๖๓	๐.๕๐๔	มากที่สุด
๓) ด้านภัสสสัปปายะ (การพูดคุยเหมาะสม)	๔.๔๓	๐.๕๑๒	มากที่สุด
๔) ด้านบุคคลสัปปายะ (บุคลากรเหมาะสม)	๔.๓๘	๐.๕๒๗	มากที่สุด
๕) ด้านโภชนสัปปายะ (อาหารเหมาะสม)	๔.๖๔	๐.๕๒๒	มากที่สุด
๖) ด้านอตุสัปปายะ (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม)	๔.๕๖	๐.๕๐๙	มากที่สุด
๗) ด้านอิริยาปถสัปปายะ (อิริยาบถเหมาะสม)	๔.๓๔	๐.๕๒๗	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๕๐	๐.๕๑๔	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่าผลการประเมินความเหมาะสมของการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักสัปปายะ ๗ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๐ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๑๔ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุดทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๒๔ ผลการประเมินความเหมาะสมของการจัดการการท่องเที่ยวโดยภาพรวม (N=๙)

การจัดการการท่องเที่ยว	ระดับความเหมาะสม		
	μ	σ	แปลผล
๑) ด้านสิ่งดึงดูด	๔.๓๖	๐.๗๒๖	มากที่สุด
๒) ด้านกิจกรรม	๔.๔๙	๐.๓๔๖	มากที่สุด
๓) ด้านการเข้าถึง	๔.๔๘	๐.๖๓๗	มากที่สุด
๔) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	๔.๕๖	๐.๕๒๗	มากที่สุด
๕) ด้านที่พัก	๔.๕๗	๐.๕๑๑	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๔๙	๐.๔๖๙	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่าผลการประเมินความเหมาะสมของการจัดการการท่องเที่ยวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๙ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๖๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุดทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๒๕ ผลการประเมินความเหมาะสมของการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวม (N=๙)

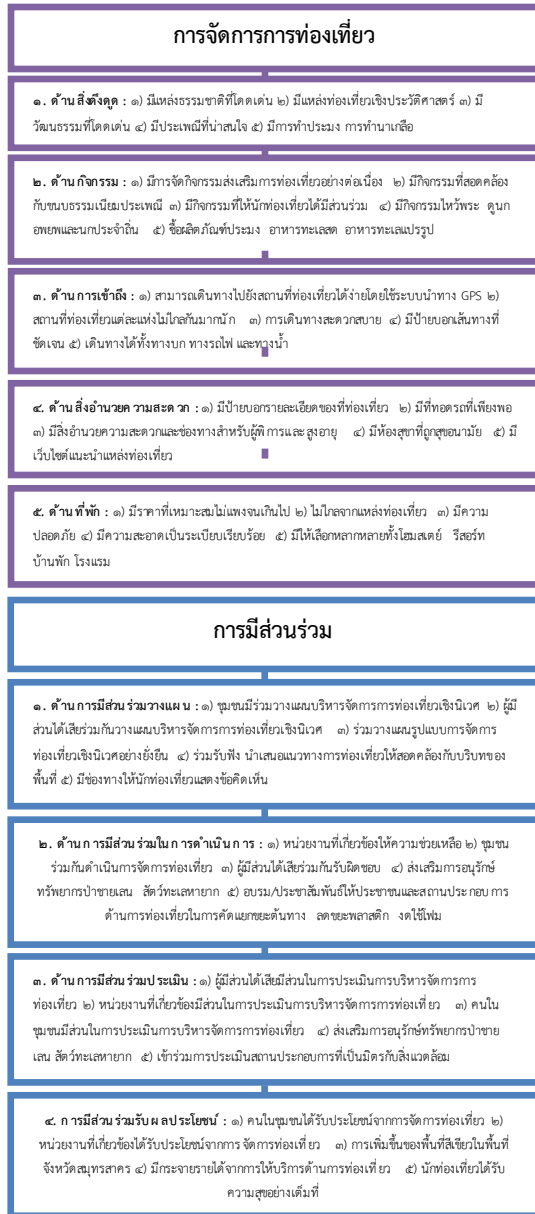
การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับความเหมาะสม		
	μ	σ	แปลผล
๑) ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน	๔.๒๓	๐.๗๐๗	มากที่สุด
๒) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	๔.๕๗	๐.๕๑๒	มากที่สุด
๓) ด้านการมีส่วนร่วมประเมิน	๔.๕๒	๐.๕๐๓	มากที่สุด
๔) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	๔.๕๖	๐.๕๒๗	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๔๗	๐.๕๒๓	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่าผลการประเมินความเหมาะสมของการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๗ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๒๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุดทุกด้าน

๔.๕ องค์กรความรู้

๔.๕.๑ องค์กรความรู้ที่ได้จากการวิจัย

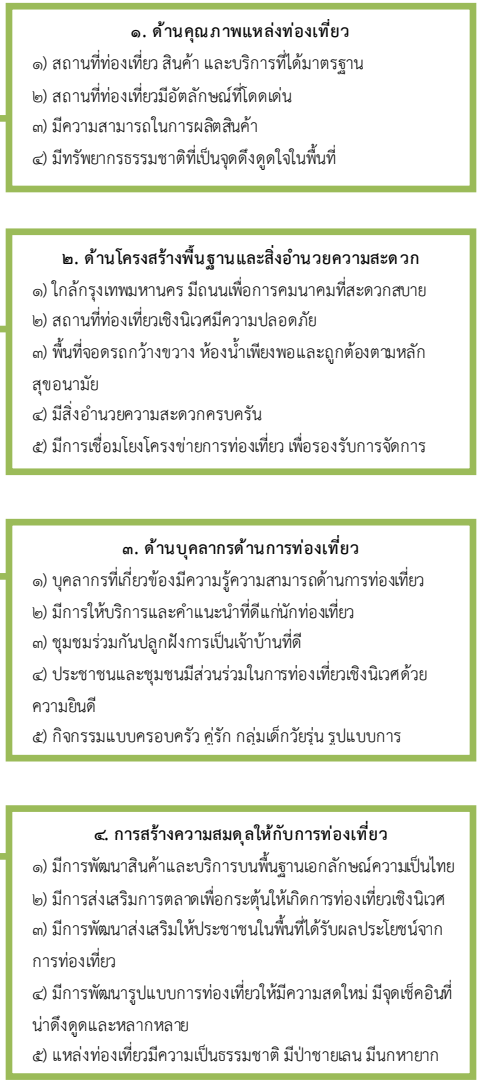
จากการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ดังแผนภาพที่ ๔.๑๑ ดังนี้

หลักสี่ปายะ ๗

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แผนภาพที่ ๔.๑๑ แสดงองค์ความรู้ของรูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

จากแผนภาพรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร สามารถนำมาอธิบายในรายละเอียดดังนี้

๑. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้คือ

๑) ด้านคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยว สินค้าและบริการที่ได้มาตรฐาน สถานที่ท่องเที่ยวมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น มีความสามารถในการผลิตสินค้า มีทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นจุดดึงดูดใจในพื้นที่ มีการทำ CSR ร่วมกันกับชุมชนและเก็บขยะในทะเล

๒) ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ ใกล้กรุงเทพมหานคร มีถนนเพื่อการคมนาคมที่สะดวกสบาย สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความปลอดภัย พื้นที่ยจอดรถกว้างขวาง ห้องน้ำเพียงพอและถูกต้องตามหลักสุขอนามัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน มีการเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

๓) ด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถด้านการท่องเที่ยว มีการให้บริการและคำแนะนำที่ดีแก่นักท่องเที่ยว ชุมชมร่วมกันปลูกฝังการเป็นเจ้าบ้านที่ดี ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยความยินดี มีกิจกรรมแบบครอบครัว คู่รัก กลุ่มเด็กวัยรุ่น รูปแบบการท่องเที่ยวแบบไปเช้าเย็นกลับ หรือแบบโฮมสเตย์

๔) การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยว โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ มีการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีการส่งเสริมการตลาดเพื่อกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการพัฒนาส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว มีการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้มีความสดใหม่ มีจุดเช็คอินที่น่าดึงดูดและหลากหลาย แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นธรรมชาติ มีปายายเลน มีนกหายากหลายชนิด มีปลาวาฬ มีสัตว์ต่างๆ จำนวนมาก

๒. การบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งได้แก่หลักสัปปายะ ๗ มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้คือ

๑) ด้านอवासสัปปายะ (สถานที่เหมาะสม) โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ การเดินทางไป-มาสะดวก มีการดูแลความสะอาดสถานที่ท่องเที่ยวเป็นประจำ สถานที่ท่องเที่ยวไม่อยู่ในที่แออัด พลุกพล่าน ปราศจากมลภาวะ และมีพื้นที่ ๘ ตำบลติดชายฝั่งทะเล

๒) ด้านโคจรสัปปายะ (สัญจรเหมาะสม) โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ การเดินทางไปร้านอาหารสะดวก มีร้านอาหารให้เลือกอย่างหลากหลาย ร้านอาหารอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว มีสถานที่จอดรถที่เพียงพอ เดินหาอาหารทะเลสดได้สะดวก ราคายุติธรรม รสชาติอร่อย

๓) ด้านภัสสัปปายะ (การพูดคุยเหมาะสม) โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ที่คอยอำนวยความสะดวกด้านข้อมูลข่าวสาร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเจรจาไพเราะ คนใน

ชุมชนให้คำแนะนำที่ดี เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วน ผู้ให้บริการรับฟังความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพื่อนำไปปรับปรุงหรือพัฒนา

๔) ด้านบุคคลสัปปายะ (บุคลากรเหมาะสม) โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ คนในชุมชนปฏิบัติตนเหมือนเจ้าบ้านให้ความช่วยเหลือในการท่องเที่ยว ประชาชนมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อนักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ที่มีความสุภาพเรียบร้อย มัคคุเทศก์มีความเชี่ยวชาญในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการเตรียมความพร้อมรับมืออุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการท่องเที่ยว

๕) ด้านโภชนสัปปายะ (อาหารเหมาะสม) โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ การปรุงอาหารถูกต้องตามหลักสุขอนามัย อาหารมีรสชาติที่ถูกปาก มีอาหารให้เลือกหลากหลาย ราคาอาหารไม่แพงเกินไป จัดใส่ในภาชนะที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาขยะ

๖) ด้านอตุสัปปายะ (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม) โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ มีการจัดการสภาพแวดล้อมให้ปราศจากมลภาวะทางเสียงและกลิ่น มีการจัดการสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย มีระบบสัญญาณเตือนภัยที่พร้อมใช้งาน มีที่หลบแดดหลบฝนเพียงพอ ปรับภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวให้สะอาดตาและสวยงาม

๗) ด้านอิริยาปถสัปปายะ (อิริยาบถเหมาะสม) โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจให้นักท่องเที่ยวได้พักผ่อนตามสะดวก มีการจัดสถานที่ให้นักท่องเที่ยวได้เดินท่องเที่ยวอย่างความสะดวกสบาย มีสถานที่นั่งพักที่เพียงพอ มีสถานที่นั่งพักในกรณีรรับบริการจากเจ้าหน้าที่ ผู้ให้บริการปฏิบัติงานต่อนักท่องเที่ยวด้วยความรอบคอบ

๓) ปัจจัยด้านการจัดการการท่องเที่ยว มุ่งองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้คือ

๑) ด้านสิ่งดึงดูด โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ พัฒนาแหล่งธรรมชาติให้มีความโดดเด่น ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิม ส่งเสริมประเพณีที่น่าสนใจ สนับสนุนให้ทำทำการประมง การทำนาเกลือ

๒) ด้านกิจกรรม โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง พัฒนากิจกรรมที่สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี หากิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม จัดให้มีกิจกรรมไหว้พระ ดูนกอพยพและนกประจำถิ่น กระตุ้นให้มีการซื้อผลิตภัณฑ์ประมง อาหารทะเลสด อาหารทะเลแปรรูป

๓) ด้านการเข้าถึง โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกโดยใช้ระบบนำทาง GPS จัดสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งไม่ให้ไกลกัน บริการการเดินทางที่สะดวกสบาย มีป้ายบอกเส้นทางที่ชัดเจน สามารถเดินทางได้ทั้งทางบก ทางรถไฟ และทางน้ำ

๔) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ ติดตั้งป้ายบอกรายละเอียดของที่ท่องเที่ยว จัดหาที่จอดรถอย่างเพียงพอ สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและช่องทางสำหรับผู้พิการและสูงอายุ สร้างห้องสุขาที่ถูกต้องตามสุขอนามัย สร้างเว็บไซต์แนะนำแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่

๕) ด้านที่พัก โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ ควบคุมราคาให้เหมาะสมไม่แพงจนเกินไป ส่งเสริมให้มีที่พักไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว รับประกันความปลอดภัย จัดสถานที่ให้มีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหาที่พักให้เลือกหลากหลายทั้งโฮมสเตย์ รีสอร์ท บ้านพัก โรงแรม

๔. การมีส่วนร่วมของประชาชน มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้คือ

๑) ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ ชุมชนร่วมวางแผนบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้มีส่วนได้เสียร่วมกันวางแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ร่วมวางแผนรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ร่วมรับฟัง นำเสนอแนวทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ มีช่องทางให้นักท่องเที่ยวแสดงข้อคิดเห็น

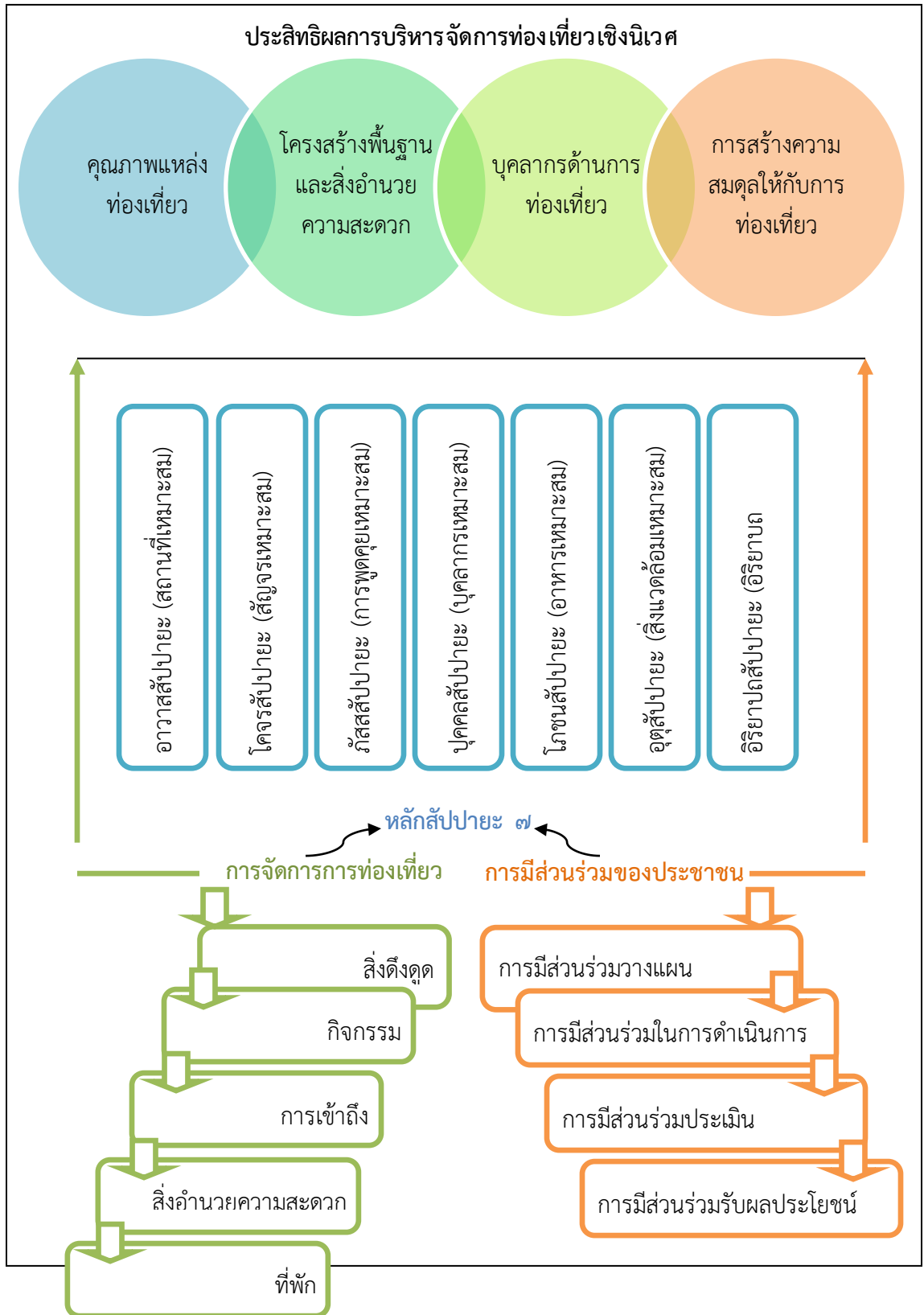
๒) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือ ชุมชนร่วมกันดำเนินการจัดการท่องเที่ยว ผู้มีส่วนได้เสียร่วมกันรับผิดชอบ ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน สัตว์ทะเลหายาก อบรม/ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวในการคัดแยกขยะต้นทาง ลดขยะพลาสติก งดใช้โฟม

๓) ด้านการมีส่วนร่วมประเมิน โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนในการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยว คนในชุมชนมีส่วนในการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน สัตว์ทะเลหายาก เข้าร่วมการประเมินสถานประกอบการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๔) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญได้แก่ คนในชุมชนได้รับประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยว การเพิ่มขึ้นของพื้นที่สีเขียวในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร มีกระจายรายได้จากการให้บริการด้านการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวได้รับความสุขอย่างเต็มที่

๔.๕.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพและการสนทนากลุ่มแล้วผู้วิจัยสามารถเขียนแผนภาพองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาครที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑๒ แสดงองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

จากแผนภาพองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร สามารถอธิบายได้ดังนี้

ด้านที่ ๑ ส่วนที่อยู่บนสุดคือ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ได้จากการศึกษาวิจัยโดยมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้คือ ๑) ด้านคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย สถานที่ท่องเที่ยว สินค้า และบริการที่ได้มาตรฐาน สถานที่ท่องเที่ยวมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น มีความสามารถในการผลิตสินค้า มีทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นจุดดึงดูดใจในพื้นที่ มีการทำ CSR ร่วมกันกับชุมชนและเก็บขยะในทะเล ๒) ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วย ใกล้กรุงเทพมหานคร มีถนนเพื่อการคมนาคมที่สะดวกสบาย สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความปลอดภัย พื้นที่จอดรถกว้างขวาง ห้องน้ำเพียงพอและถูกต้องตามหลักสุขอนามัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน มีการเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ๓) ด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถด้านการท่องเที่ยว มีการให้บริการและคำแนะนำที่ดีแก่นักท่องเที่ยว ชุมชมร่วมกันปลูกฝังการเป็นเจ้าบ้านที่ดี ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยความยินดี มีกิจกรรมแบบครอบครัว คู่รัก กลุ่มเด็กวัยรุ่น รูปแบบการท่องเที่ยวแบบไปเช้าเย็นกลับ หรือแบบโฮมสเตย์ ๔) การสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยว ประกอบด้วย มีการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีการส่งเสริมการตลาดเพื่อกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการพัฒนาส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว มีการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้มีความสดใหม่ มีจุดเช็คอินที่น่าดึงดูดและหลากหลาย แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นธรรมชาติ มีป่าชายเลน มีนกหายากหลายชนิด มีปลาวาฬ มีสัตว์ต่างๆ จำนวนมาก

ด้านที่ ๒ ส่วนที่อยู่ตรงกลางเป็นการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาครซึ่งได้แก่หลักสัปปายะ ๗ มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ๑) ด้านอวาสาสัปปายะ (สถานที่เหมาะสม) ประกอบด้วย การเดินทางไป-มาสะดวก มีการดูแลความสะอาดสถานที่ท่องเที่ยวเป็นประจำ สถานที่ท่องเที่ยวไม่อยู่ในที่แออัดพลุกพล่าน ปราศจากมลภาวะ และมีพื้นที่ ๘ ตำบลติดชายฝั่งทะเล ๒) ด้านโคจรสัปปายะ (สัญจรเหมาะสม) ประกอบด้วย การเดินทางไปร้านอาหารสะดวก มีร้านอาหารให้เลือกอย่างหลากหลาย ร้านอาหารอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว มีสถานที่จอดรถที่เพียงพอ เดินหาอาหารทะเลสดได้สะดวก ราคายุติธรรม รสชาติอร่อย ๓) ด้านภัสสสัปปายะ (การพูดคุยเหมาะสม) ประกอบด้วย มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ที่คอยอำนวยความสะดวกด้านข้อมูลข่าวสาร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

เจรจาไพเราะ คนในชุมชนให้คำแนะนำที่ดี เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วน ผู้ให้บริการรับฟังความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพื่อนำไปปรับปรุงหรือพัฒนา ๔) ด้านบุคคลสปายะ (บุคลากรเหมาะสม) ประกอบด้วย คนในชุมชนปฏิบัติตนเสมือนเจ้าบ้านให้ความช่วยเหลือในการท่องเที่ยว ประชาชนมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อนักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ที่มีความสุภาพเรียบร้อย มีคุณเทศก์มีความเชี่ยวชาญในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการเตรียมความพร้อมรับมืออุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการท่องเที่ยว ๕) ด้านโภชนาการสปายะ (อาหารเหมาะสม) ประกอบด้วย การปรุงอาหารถูกต้องตามหลักสุขอนามัย อาหารมีรสชาติที่ถูกปาก มีอาหารให้เลือกหลากหลาย ราคาอาหารไม่แพงเกินไป จัดใส่ในภาชนะที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาขยะ ๖) ด้านอตุสสปายะ (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม) ประกอบด้วย มีการจัดการสภาพแวดล้อมให้ปราศจากมลภาวะทางเสียงและกลิ่น มีการจัดการสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย มีระบบสัญญาณเตือนภัยที่พร้อมใช้งาน มีที่หลบแดดหลบฝนเพียงพอ ปรับภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวให้สะอาดตาและสวยงาม และ ๗) ด้านอิริยาบถสปายะ (อิริยาบถเหมาะสม) ประกอบด้วย มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจให้นักท่องเที่ยวได้พักผ่อนตามสะดวก มีการจัดสถานที่ให้นักท่องเที่ยวได้เดินท่องเที่ยวอย่างความสะดวกสบาย มีสถานที่นั่งพักที่เพียงพอ มีสถานที่นั่งพักในกรณีรอรับบริการจากเจ้าหน้าที่ ผู้ให้บริการปฏิบัติงานต่อนักท่องเที่ยวด้วยความรอบคอบ

ด้านที่ ๓ ปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ การจัดการการท่องเที่ยว ทั้งด้านสิ่งดึงดูด ด้านกิจกรรม ด้านการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านที่พัก นอกจากนี้ยังต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งเรื่อง การมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมประเมิน และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ด้วย

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร” มีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) การดำเนินการแบ่งเป็น ๒ ระยะดังนี้

ระยะที่ ๑ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๗๐ ตัวอย่าง ซึ่งเป็นขนาดที่เหมาะสมในการศึกษาประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร แนวทางการสำรวจผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือขึ้นเองโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๕ ส่วน ประกอบด้วย ๑) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ๒) แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว ๓) แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ๔) แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักสัปปายะ ๗ และ ๕) แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการทดสอบค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๐๕ ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ทั้งการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประมาณ ๔ เดือน จนได้กรอบแนวคิดในการวิจัยที่มีการจัดการการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมเป็นตัวแปรแฝงภายนอก มีหลักสัปปายะ ๗ และประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นตัวแปรแฝงภายใน และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ซึ่งได้แบบสอบถามกลับมาครบ ๔๗๐ ฉบับ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) การประมาณค่าความเที่ยง การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเพื่อตรวจสอบความตรงตามกรอบแนวคิดในการวิจัยด้วยโปรแกรมทางสถิติ

ระยะที่ ๒ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) เพื่อยืนยันรูปแบบหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณแล้วและจัดสนทนากลุ่มเฉพาะเพื่อยืนยันรูปแบบอีกครั้งหนึ่งด้วย

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การเสนอสรุปผลการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น ๒ ส่วนคือ ส่วนที่ ๑ เป็นการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และส่วนที่ ๒ เป็นการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๑ อันดับแรกมีอายุอยู่ระหว่าง ๒๐-๓๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๓ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๘ อันดับแรกมีอาชีพเป็นพนักงานของรัฐ/ราชการ คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๓ อันดับแรกมีรายได้อยู่ระหว่าง ๑๐,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๖

๕.๑.๒ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี ผู้วิจัยนำเสนอสาระสำคัญจากวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แยกตามวัตถุประสงค์การวิจัยเป็น ๓ ด้านคือ ๑) สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร ๒) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร ๓) รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร ดังนี้

๑) สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร สรุปได้ดังนี้

ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๘๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านได้แก่ ด้านการเข้าถึง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๖ รองลงมาคือด้านที่พัก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๓ ด้านสิ่งดึงดูด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๒ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๑ และด้านกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๙ ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๔๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ๓ ด้านได้แก่ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๗ รองลงมาคือการมีส่วนร่วมประเมิน มีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ ๓.๔๔ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ และอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีส่วนร่วมวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๐ ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวตามหลักสี่ปายะ ๗ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๓๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ โภชนาสี่ปายะ (อาหารเหมาะสม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๗ รองลงมาคือโคจรสี่ปายะ (ร้านอาหารเหมาะสม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๔ อาวาสสี่ปายะ (สถานที่เหมาะสม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๑ บุคคลสี่ปายะ (บุคลากรเหมาะสม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๐ อิริยาปถสี่ปายะ (อิริยาบถเหมาะสม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๕ ภัตตสี่ปายะ (การพูดคุยเหมาะสม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๐ และอุตุสี่ปายะ (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๕ ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๘๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ๓ ด้าน ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๓ รองลงมาคือคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๖ บุคลากรด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ และอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๐ ตามลำดับ

๒) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร สรุปได้ดังนี้

จากศึกษาพบว่า ค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง ๐.๓๓-๐.๘๗ โดยตัวแปรที่มีค่าความเที่ยงสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ ๐.๘๗ ส่วนตัวแปรที่มีค่าความเที่ยงต่ำสุดคือ ภัตตสี่ปายะ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ ๐.๓๓ สำหรับค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการโครงสร้างตัวแปรภายในแฝงพบว่ามีค่าเท่ากับ ๐.๙๓ แสดงว่าตัวแปรในโมเดลคือ การจัดการการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วม สามารถอธิบายความแปรปรวนของหลักสี่ปายะ ๗ ได้ร้อยละ ๙๓ และยังพบว่าสมการโครงสร้างตัวแปรภายในแฝงมีค่าเท่ากับ ๐.๙๗ แสดงว่าตัวแปรในโมเดลคือ การจัดการการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วม และหลักสี่ปายะ ๗ สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้ร้อยละ ๙๗ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิรวมพบผลดังนี้

๒.๑) การจัดการการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมระหว่างตัวแปรในโมเดลพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการการท่องเที่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ ๐.๙๑ แยกเป็นอิทธิพลทางตรง ๐.๑๓ และอิทธิพล

ทางอ้อม ๐.๔๔ เป็นอติพิลรวม ๐.๕๗ โดยที่มีอติพิลทางอ้อม และอติพิลรวมส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ หมายความว่า การจัดการการท่องเที่ยว ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ กิจกรรม การเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก ต้องบริหารจัดการควบคู่ไปกับการใช้หลักสี่ปายะ ๗ ซึ่งประกอบด้วย อาวาสสี่ปายะ โจรสี่ปายะ ภัตตสี่ปายะ บุคคลสี่ปายะ โภชนสี่ปายะ อุตสี่ปายะ อิริยาปถสี่ปายะ จะยิ่งทำให้เกิดประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ดียิ่งขึ้น

๒.๒) การมีส่วนร่วม เมื่อพิจารณาอติพิลทางตรงและทางอ้อมระหว่างตัวแปรในโมเดลพบว่า การมีส่วนร่วม กับประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ ๐.๙๔ แยกเป็นอติพิลทางตรง ๐.๑๔ และอติพิลทางอ้อม ๐.๕๑ เป็นอติพิลรวม ๐.๖๕ โดยที่มีอติพิลทางอ้อม และอติพิลรวมส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ หมายความว่า การมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมประเมิน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ต้องนำมาใช้ควบคู่ไปกับหลักสี่ปายะ ๗ ซึ่งประกอบด้วย อาวาสสี่ปายะ โจรสี่ปายะ ภัตตสี่ปายะ บุคคลสี่ปายะ โภชนสี่ปายะ อุตสี่ปายะ อิริยาปถสี่ปายะ จะยิ่งทำให้เกิดประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ดียิ่งขึ้น

๒.๓) หลักสี่ปายะ ๗ เมื่อพิจารณาอติพิลทางตรงของหลักสี่ปายะ ๗ กับประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ ๐.๙๘ มีขนาดอติพิลทางตรงส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเท่ากับ ๐.๙๘ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ หมายความว่า การบริหารแหล่งท่องเที่ยวตามหลักสี่ปายะ ๗ ซึ่งประกอบด้วย อาวาสสี่ปายะ โจรสี่ปายะ ภัตตสี่ปายะ บุคคลสี่ปายะ โภชนสี่ปายะ อุตสี่ปายะ อิริยาปถสี่ปายะ จะทำให้เกิดประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ถึงร้อยละ ๙๘

๓) รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร สรุปได้ดังนี้

ด้านที่ ๑ ส่วนที่อยู่บนสุดคือ ประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ได้จากการศึกษาวิจัยโดยมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้คือ ๑) ด้านคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย สถานที่ท่องเที่ยว สินค้า และบริการที่ได้มาตรฐาน สถานที่ท่องเที่ยวมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น มีความสามารถในการผลิตสินค้า มีทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นจุดดึงดูดใจในพื้นที่ มีการทำ CSR ร่วมกันกับชุมชนและเก็บขยะในทะเล ๒) ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วย ใกล้กรุงเทพมหานคร มีถนนเพื่อการคมนาคมที่สะดวกสบาย สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความปลอดภัย พื้นที่จอดรถกว้างขวาง ห้องน้ำเพียงพอและถูกต้องตามหลักสุขอนามัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน มีการเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ๓)

ด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถด้านการท่องเที่ยว มีการให้บริการและคำแนะนำที่ดีแก่นักท่องเที่ยว ชุมชมร่วมกันปลูกฝังการเป็นเจ้าบ้านที่ดี ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยความยินดี มีกิจกรรมแบบครอบครัว คู่รัก กลุ่มเด็กวัยรุ่น รูปแบบการท่องเที่ยวแบบไปเช้าเย็นกลับ หรือแบบโฮมสเตย์ ๔) การสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยว ประกอบด้วย มีการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีการส่งเสริมการตลาดเพื่อกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการพัฒนาส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว มีการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้มีความสดใหม่ มีจุดเช็คอินที่น่าดึงดูดและหลากหลาย แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นธรรมชาติ มีป่าชายเลน มีนกหายากหลายชนิด มีปลาวาฬ มีสัตว์ต่างๆ จำนวนมาก

ด้านที่ ๒ ส่วนที่อยู่ตรงกลางเป็นการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาครซึ่งได้แก่หลักสัปปายะ ๗ มืองค์ประกอบที่สำคัญคือ ๑) ด้านอวาสาสัปปายะ (สถานที่เหมาะสม) ประกอบด้วย การเดินทางไป-มาสะดวก มีการดูแลความสะอาดสถานที่ท่องเที่ยวเป็นประจำ สถานที่ท่องเที่ยวไม่อยู่ในที่แออัดพลุกพล่าน ปราศจากมลภาวะ และมีพื้นที่ ๘ ตำบลติดชายฝั่งทะเล ๒) ด้านโคจรสัปปายะ (สัญจรเหมาะสม) ประกอบด้วย การเดินทางไปร้านอาหารสะดวก มีร้านอาหารให้เลือกอย่างหลากหลาย ร้านอาหารอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว มีสถานที่จอดรถที่เพียงพอ เดินหาอาหารทะเลสดได้สะดวก ราคายุติธรรม รสชาติอร่อย ๓) ด้านภัสสสัปปายะ (การพูดคุยเหมาะสม) ประกอบด้วย มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ที่คอยอำนวยความสะดวกด้านข้อมูลข่าวสาร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเจรจาไพเราะ คนในชุมชนให้คำแนะนำที่ดี เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วน ผู้ให้บริการรับฟังความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพื่อนำไปปรับปรุงหรือพัฒนา ๔) ด้านบุคคลสัปปายะ (บุคลากรเหมาะสม) ประกอบด้วย คนในชุมชนปฏิบัติตนเสมือนเจ้าบ้านให้ความช่วยเหลือในการท่องเที่ยว ประชาชนมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อนักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ที่มีความสุภาพเรียบร้อย มีคุณเทศก์มีความเชี่ยวชาญในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการเตรียมความพร้อมรับมืออุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการท่องเที่ยว ๕) ด้านโภชนสัปปายะ (อาหารเหมาะสม) ประกอบด้วย การปรุงอาหารถูกต้องตามหลักสุขอนามัย อาหารมีรสชาติที่ถูกปาก มีอาหารให้เลือกหลากหลาย ราคาอาหารไม่แพงเกินไป จัดใส่ในภาชนะที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาขยะ ๖) ด้านอุตุสัปปายะ (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม) ประกอบด้วย มีการจัดการสภาพแวดล้อมให้ปราศจากมลภาวะทางเสียงและกลิ่น มีการจัดการสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย มีระบบสัญญาณเตือนภัยที่พร้อมใช้งาน มีที่หลบแดดหลบฝนเพียงพอ ปรับภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวให้สะอาดตาและสวยงาม และ ๗) ด้านอิริยาปถสัปปายะ (อิริยาบถเหมาะสม) ประกอบด้วย มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจให้นักท่องเที่ยวได้พักผ่อนตามสะดวก มีการจัดสถานที่ให้นักท่องเที่ยวได้เดินท่องเที่ยวอย่างความสะดวกสบาย มีสถานที่นั่งพักที่เพียงพอ มี

สถานที่นั่งพักในกรณีรอรับบริการจากเจ้าหน้าที่ ผู้ให้บริการปฏิบัติงานต่อนักท่องเที่ยวด้วยความรอบคอบ

ด้านที่ ๓ ปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ การจัดการการท่องเที่ยว ทั้งด้านสิ่งดึงดูด ด้านกิจกรรม ด้านการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านที่พัก นอกจากนี้ยังต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งเรื่อง การมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมประเมิน และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ด้วย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ ส่วนคือ ๑) สภาพการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ๒) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ๓) รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการ บูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร ดังนี้

๕.๒.๑ สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

จากผลการศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๘๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ๓ ด้านได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๓ รองลงมาคือคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๖ บุคลากรด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ และอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๐ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ภูวดล บัวบางพลู** ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา ในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ๑) อุทยานฯ ควรขึ้นราคาค่าเข้าชมอุทยานฯ ในช่วงเทศกาลท่องเที่ยว ๒) จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้น่าสนใจ และนำเสนอขายในราคาเหมา (Package) ๓) ทำการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว เพื่อจูงใจ และให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้น ๔) ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวตลอดทั้งปี เพื่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ๕) พัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อให้นักท่องเที่ยวประทับใจ และเกิดการกลับมาเที่ยวซ้ำ^๑ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาสุริยามะสันเทียะ** สรุปผลได้ว่าความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว

^๑ ภูวดล บัวบางพลู, “แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา จังหวัดจันทบุรี”, วารสารวิจัยรำไพพรรณี, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๑) : ๑๒๑.

กิจกรรมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาและนำไปสู่ประสิทธิผลที่ได้จากกลยุทธ์การตลาดในการเพิ่มคุณค่าการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาที่ได้จากกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ได้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์^๒ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วันใหม่ แดงแก้ว** ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาโดยใช้โมเดลการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีพัฒนาการมาจากการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน และมีการจัดทำโครงการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น โดยสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของชุมชน และผู้คนเจ้าของพื้นที่ โดยมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวมีปฏิสัมพันธ์กับคนในพื้นที่ ทำให้สามารถเอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ และเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างจิตสำนึกของชุมชนร่วมกันในการรักษาสมดุลของ และสร้างฐานความรู้สำหรับการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน^๓ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร** ที่พบว่า การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๔๔$, $S.D. = ๐.๕๑๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ ๑) การตลาดในแหล่งท่องเที่ยว ๒) การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ๓) การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ๔) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ๕) การส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่ และ ๖) ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยว^๔

๕.๒.๒ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

๑) การจัดการการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมระหว่างตัวแปรในโมเดลพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการการท่องเที่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ ๐.๙๑ แยกเป็นอิทธิพลทางตรง ๐.๑๓ และอิทธิพลทางอ้อม ๐.๔๔** เป็นอิทธิพลรวม ๐.๕๗** โดยที่มีอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ หมายความว่า การจัดการการท่องเที่ยว ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ กิจกรรม การเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก

^๒ พระมหาสุริยา มะสันเทียะ, “กลยุทธ์การเพิ่มคุณค่าการตลาดสำหรับการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของพระอารามหลวงในเกาะรัตนโกสินทร์”, **ดุสิตนิพนธ์บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต** สาขาการตลาด, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๘).

^๓ วันใหม่ แดงแก้ว, “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเมืองเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย”, **รายงานการวิจัย**, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^๔ ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร, “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, **ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุสิตบัณฑิต** สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒).

ความสะดวก ที่พัก ต้องบริหารจัดการควบคู่ไปกับการใช้หลักสัปปายะ ๗ จะยิ่งทำให้เกิดประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ดียิ่งขึ้น และสามารถแยกอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

(๑) สิ่งดึงดูดใจมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ ๘๒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครมีการพัฒนาแหล่งธรรมชาติให้มีความโดดเด่น ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิม ส่งเสริมประเพณีที่น่าสนใจ สนับสนุนให้ทำทำการประมง และยังคงมีอนุรักษ์การทำนาเกลือให้คงอยู่กับจังหวัดแม้สังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงไปมากแค่ไหนก็ตาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ยุกตี แหยมสุขสวัสดิ์** ที่พบว่า ๑. บริบททั่วไปของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดระยองเหมาะสำหรับการพักผ่อนกับครอบครัวนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ชอบสวนผลไม้ ระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือค้างคืน ๑ คืน และช่วงเวลาที่เหมาะสมคือวันเสาร์-อาทิตย์ แหล่งข้อมูลที่สำคัญสำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือสื่อออนไลน์จากที่ต่างๆ ๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดระยองโดยใช้ทฤษฎีส่วนประสมการตลาดอยู่ในระดับมาก ๑) ด้านแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเรื่องการมีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี และควมมีเอกลักษณ์ที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น ๒) ด้านราคา นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเรื่องราคาที่เหมาะสมและมีความคุ้มค่ากับประโยชน์ที่ได้รับ ๓) ด้านสถานที่ตั้ง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเรื่องการค้นหาเส้นทางผ่าน GPS และการมีป้ายบอกทางที่ชัดเจนตลอดเส้นทาง และ ๔) ด้านการบริการ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเรื่องการดูแลเอาใจใส่ นักท่องเที่ยวที่ดีและให้บริการอย่างรวดเร็ว^๕ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **รัตติยา พรหมกัลป์** ที่พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยว การตลาด การบริหารจัดการตามหลักอิทธิบาท ๔ มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์^๖

(๒) กิจกรรมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ ๘๔ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง พัฒนากิจกรรมที่สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี หากิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมอยู่เป็นประจำ จัดให้มีกิจกรรมไหว้พระ ดูนกอพยพและนกประจำถิ่น กระตุ้นให้มีการซื้อผลิตภัณฑ์ประมง อาหารทะเลสด อาหารทะเลแปรรูปซึ่งเป็นกิจกรรมเด่นของจังหวัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ประภาศรี ศรีประดิษฐ์** ที่พบว่า

^๕ยุกตี แหยมสุขสวัสดิ์, “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดระยอง”, **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๖๒) : ๘๙.

^๖รัตติยา พรหมกัลป์, “ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแบบจำลองการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ในจังหวัดนครสวรรค์”, **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒).

โอกาสของจังหวัดได้แก่นโยบายการพัฒนาสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจและอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง สนับสนุน การเชื่อมโยงการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน การส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับนานาชาติมากขึ้นและนักท่องเที่ยวมีกระแสนิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การพัฒนาจุดผ่านแดนถาวรคู่เพื่อการติดต่อกับประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จังหวัดแพร่มีวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์ ประชาชนมีความชำนาญในการผลิตผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายด้าน เช่น การทอผ้า การ ย้อมผ้าหม้อฮ่อม การทำเฟอร์นิเจอร์ไม้ การผลิตสุรากลั่นพื้นบ้าน การตีเหล็ก แหล่งท่องเที่ยวที่ หลากหลายทั้งศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม โบราณสถาน และแหล่งธรรมชาติที่บริสุทธิ์สวยงามเป็น จุดเชื่อมโยงภาคเหนือตอนบนและภาคเหนือตอนล่าง^๗ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **มาฆะ ขิตตะสังคะ** ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนหมู่บ้านชาติพันธุ์ทั้ง ๑๒ หมู่บ้าน แสดงศักยภาพความเป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมไม่กลืนกลายตามความทันสมัยตาม ข้อค้นพบดังนี้ ๑) ความพร้อมของชุมชนกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมี ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๒) การศึกษาผลกระทบระหว่างปัจจัยภายนอกต่อการบริหาร จัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนพบมีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ ๓) แนวทางการบริหาร จัดการการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้าน กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ ชุมชนการจัดการบริการด้านที่พักแรมและการจัดการบริการด้านอาหารมีความสัมพันธ์ในทิศทาง เดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ^๘

(๓) การเข้าถึงมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิง นิเวศ และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ ๗๑ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เนื่องจากพื้นที่ ภายในจังหวัดสมุทรสาครสามารถเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกโดยใช้ระบบนำทาง GPS ทางจังหวัดมีการจัดสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งไม่ให้ไกลกัน มีการให้บริการการเดินทางที่ สะดวกสบาย มีป้ายบอกเส้นทางที่ชัดเจน นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้ทั้งทางบก ทางราง และทาง น้ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ประภาศรี ศรีประดิษฐ์** ผลการศึกษาพบว่า มีการคมนาคมที่สะดวกทั้ง ทางรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน จังหวัดน่านมีทรัพยากรป่าไม้ที่สมบูรณ์หลากหลายเป็นต้นกำเนิด แม่น้ำน่าน แหล่งท่องเที่ยวทางเกษตรประวัติศาสตร์ ธรรมชาติและวัฒนธรรม ภาคประชาชนมีส่วน

^๗ประภาศรี ศรีประดิษฐ์, “การศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้าง รายได้ ของจังหวัดอุตรดิตถ์ แพร่ และน่านในเขตภาคเหนือ”, **รายงานการวิจัย**, (ภาควิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะ มนุษยศาสตร์ : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๖).

^๘มาฆะ ขิตตะสังคะ, “การศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมใน พื้นที่ภาคเหนือตอนบนกรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน”, **รายงานการวิจัย**, (สถาบันวิจัยและ พัฒนา : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๓).

ท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาที่น่าพอใจ^{๑๑} และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ประภาศรี ศรีประดิษฐ์** ผลการศึกษาพบว่า มีการคมนาคมที่สะดวกทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน จังหวัดน่านมีทรัพยากรป่าไม้ที่สมบูรณ์หลากหลายเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำน่าน แหล่งท่องเที่ยวทางเกษตรประวัติศาสตร์ ธรรมชาติและวัฒนธรรม ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดสูง วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นที่โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมล้านนาที่ยังคงรักษาไว้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ชายแดนยังติดต่อกับต่างประเทศได้หลายช่องทางได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เวียดนาม และประเทศจีน นโยบายการพัฒนาสีเขียว เศรษฐกิจและอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงสนับสนุนการเชื่อมโยงการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน การส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับนานาชาติมากขึ้น และนักท่องเที่ยวมีกระแสนิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม^{๑๒}

(๕) ที่พักรมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ ๗๘ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครมีการควบคุมราคาสินค้าเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้เหมาะสมไม่แพงจนเกินไป ส่งเสริมให้มีที่พักไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว มีการรับประกันความปลอดภัย จัดสถานที่ให้มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย จัดหาที่พักให้เลือกหลากหลายทั้งโฮมสเตย์ รีสอร์ท บ้านพัก โรงแรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ปรีนธ์ ชินโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก** ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านพื้นที่ (Destination) พื้นที่เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ขึ้นได้ซึ่งพื้นที่นั้นต้องพัฒนาจุดเด่นที่สามารถสร้างแรงดึงดูดทางการท่องเที่ยวได้ และนวัตกรรม (Innovation) เป็นอีกปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงสร้างสรรค์ได้การนำเสนอกิจกรรมหรือสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์จะสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เติบโตขึ้นได้^{๑๓} และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พพบร โอทกานนท์** สรุปผลว่า ผลการค้นหารูปแบบสมการโครงสร้างพบว่า องค์ประกอบสำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรปคือ ภาพลักษณ์ด้านสิ่งดึงดูดใจ แหล่งท่องเที่ยวและคุณภาพการบริการด้านการเอาใจใส่ ส่วนองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อ

^{๑๑} พระมหาสุริยา มะสันเทียะ, “กลยุทธ์การเพิ่มคุณค่าการตลาดสำหรับการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของพระอารามหลวงในเกาะรัตนโกสินทร์”, **ดุสิตนิพนธ์บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต** สาขาการตลาด, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๘).

^{๑๒} ประภาศรี ศรีประดิษฐ์, “การศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ ของจังหวัดอุดรดิษฐ์ แพร่ และน่านในเขตภาคเหนือ”, **รายงานการวิจัย**, (ภาควิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๖).

^{๑๓} ปรีนธ์ ชินโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก, “รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง”. **วารสาร Veridian E-Journal (Silpakorn University, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๙) : ๔๗.**

ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวอเมริกันคือ ภาพลักษณ์ด้านกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวและคุณภาพบริการด้านความเชื่อถือได้^{๑๔}

๒) การมีส่วนร่วม เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมระหว่างตัวแปรในโมเดล พบว่า การมีส่วนร่วม กับประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ ๐.๙๔ แยกเป็นอิทธิพลทางตรง ๐.๑๔ และอิทธิพลทางอ้อม ๐.๕๑** เป็นอิทธิพลรวม ๐.๖๕** โดยที่มีอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ หมายความว่า การมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมประเมิน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ต้องนำมาใช้ควบคู่ไปกับหลักสแปง ๗ จะยิ่งทำให้เกิดประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ดียิ่งขึ้น และสามารถแยกอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

(๑) การมีส่วนร่วมวางแผนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ ๙๑ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนั้นยังให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามาร่วมกันวางแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ร่วมวางแผนรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้วย รวมทั้งร่วมรับฟัง นำเสนอแนวทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และทางจังหวัดยังมีช่องทางให้นักท่องเที่ยวแสดงข้อคิดเห็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ณัฐพร ดอกบุญนาค และฐาปกรณ์ ทองคำนุช** ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการด้านการท่องเที่ยวนั้น คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านของการจัดการด้านสถานที่ ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในด้านวางแผน การประชุมนโยบายหรือแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ด้านของสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น ชุมชนจะมีส่วนแค่การแสดงความคิดเห็นว่าดีหรือไม่ ต้องการหรือไม่ต้องการ แต่ไม่ได้เข้ามาส่วนในการวางแผน คิดนโยบาย หรือการจัดการมากแต่อย่างใด และด้านบุคลากรประชาชนหรือคนในชุมชนนั้นมีส่วนร่วมมาก แต่ในส่วนของการจัดการด้านกฎเกณฑ์ทางการท่องเที่ยวในตราดร้อยละสามชุกนั้น คนในชุมชนมีส่วนร่วมลดลงหากเทียบกับด้านอื่นๆ เนื่องจากปัจจุบันกฎเกณฑ์ต่างๆ คือกฎที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมา ไม่ได้มีการวางกฎเกณฑ์ที่ตายตัว^{๑๕} นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **รัฐ กันภัย** ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนา

^{๑๔} พพร โอทกานนท์, “รูปแบบคุณภาพการบริการภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรปและอเมริกัน”, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย, **วารสารธรรมศาสตร์**, ปีที่ ๓๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๖) : ๗๒.

^{๑๕} ณัฐพร ดอกบุญนาค และฐาปกรณ์ ทองคำนุช, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวกรณีศึกษาชุมชนในตราดร้อยละสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี”, **รายงานวิจัย**, (กองทุนส่งเสริมการวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, ๒๕๕๖).

ท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยภายในมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ ระดับสูงมาก ($r=0.๙๒๘$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.0๑ ^{๑๖} และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **คิลปวิษณุ น้อยสมมิตร** ที่พบว่า การปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยม ประกอบด้วย ความพร้อมเพียงกัน ร่วมวางแผน, ห่วงแทน รักษา ร่วมแก้ปัญหาสถานที่นั้น, เคารพให้เกียรติกัน ร่วมประเมินคุณค่า, และยึดกฎ กติกา ร่วมกันรับผลประโยชน์ มีขนาดอิทธิพลทางตรงส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนโดยมีค่าอิทธิพลร้อยละ ๖๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.๑ ^{๑๗}

(๒) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ ๙๓ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.๐๑ เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวอยู่แล้ว นอกจากนั้นชุมชนยังร่วมกันดำเนินการจัดการท่องเที่ยว ร่วมกันรับผิดชอบส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน สัตว์ทะเลหายาก มีการอบรม/ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวในการคัดแยกขยะต้นทาง ลดขยะพลาสติก และการงดใช้โฟมด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธงชัย คล้ายแสง** ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงกีฬาด้วยการใช้หลักธรรมาภิบาลการพัฒนา ประกอบด้วย ๑) ฉันทะ ร่วมตัดสินใจด้วยความรัก คือ การวางแผน (Planning) ๒) วิริยะ เพียรพัก ร่วมพัฒนา คือ การลงมือทำ (Doing) ๓) วิมังสา พิจารณา ร่วมประเมินผล คือ การปรับปรุง (Acting) ๔) จิตตะ ตั้งใจตน รับผลพอประมาณ คือ การติดตามตรวจสอบ (Checking) ซึ่งจะทำให้การพัฒนาประสบความสำเร็จ^{๑๘} นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุพิชญา บุญคำ** ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับมากที่สุด การมีส่วนร่วมของประชาชนในผลประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจแก้ปัญหา วางแผนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของ

^{๑๖}รัฐ กันภัย, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี”, **วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ**, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๘) : ๘๔.

^{๑๗}คิลปวิษณุ น้อยสมมิตร, “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒).

^{๑๘}ธงชัย คล้ายแสง, “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์”, **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๖๒).

ประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารการท่องเที่ยว^{๑๙} และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ทักษิณ ประชามอญ** ที่พบว่า รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนพบว่า การนำรูปแบบการพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมคือ การนำหลักอปริหานิยธรรม ๗ มาบูรณาการกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล สามารถพัฒนาบุคลากรภาครัฐและประชาชนให้เกิดทักษะและเห็นความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมโดยยึดนโยบายการจัดประชุมกันเองนิตย การทำงานเป็นทีม การปฏิบัติตามวัฒนธรรมองค์กร การให้ความเคารพตามหลักอาวุโส การส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของสตรีและผู้อื่น การสร้างความผูกพันต่อองค์กร และการดูแลและจัดสวัสดิการ เพื่อให้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางปฏิบัติต่อไปอย่างยั่งยืน^{๒๐}

(๓) การมีส่วนร่วมประเมินมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ ๘๘ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครเปิดให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนในการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยว รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นยังให้คนในชุมชนมีส่วนในการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยว รวมทั้งมีการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน สัตว์ทะเลหายาก เข้าร่วมการประเมินสถานประกอบการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอีก สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธงชัย คล้ายแสง** ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงกีฬาด้วยเป็นการใช้หลักธรรมนำหลักการพัฒนา ประกอบด้วย ๑) ฉันทะ ร่วมตัดสินใจ ด้วยความรัก คือ การวางแผน (Planning) ๒) วิริยะ เพียรพัก ร่วมพัฒนา คือ การลงมือทำ (Doing) ๓) วิมังสา พิจารณา ร่วมประเมินผล คือ การปรับปรุง (Acting) ๔) จิตตะ ตั้งใจตน รับผลพอประมาณ คือ การติดตามตรวจสอบ (Checking) ซึ่งจะทำให้

^{๑๙} สุทธิขญา บุญคำ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย”, วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๔๐ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๐).

^{๒๐} ทักษิณ ประชามอญ, “รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วน จังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ”, **ดุชนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุชนิพนธ์จิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

การพัฒนาประสบความสำเร็จ^{๒๑} นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **รัศมี อ่อนปรีดา** ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงครามอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ประกอบด้วย ๕ ตัวแปร ได้แก่การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ความ ผูกพันต่อแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการสร้างความยั่งยืนทางวัฒนธรรม และนโยบายการท่องเที่ยว (F=๑๓๗.๕๙๐, p-value=๐.๐๐๐) ซึ่งปัจจัยทั้ง ๕ ปัจจัย สามารถอธิบาย ความผันแปรของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและจังหวัดสมุทรสงครามได้ ร้อยละ ๗๐.๒๐ (Adjusted, R-Square = ๐.๗๐๒๐)^{๒๒} และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร** ที่พบว่า การปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรม ประกอบด้วย ความพร้อมเพียงกัน ร่วม วางแผน, หวงแหวน รักษา ร่วมแก้ปัญหาสถานที่นั้น, เคารพให้เกียรติกัน ร่วมประเมินคุณค่า, และยึด กฎ กติกา ร่วมกันรับผลประโยชน์ มีขนาดอิทธิพลทางตรงส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว ชุมชนอย่างยั่งยืนโดยมีค่าอิทธิพลร้อยละ ๖๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑^{๒๓}

(๔) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพการบริหาร จัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ ๖๙ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครให้ความสำคัญกับคนในชุมชน เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการ จัดการท่องเที่ยว นอกจากนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ได้รับประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวด้วย เช่นกัน มีการเพิ่มขึ้นของพื้นที่สีเขียวในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร มีการกระจายรายได้จากการ ให้บริการด้านการท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความสุขอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุพิชญา บุญคำ** ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับมากที่สุด การ มีส่วนร่วมของประชาชนในผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจแก้ปัญหา วางแผน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน พบว่า ประชาชนที่มี

^{๒๑} ธงชัย คล้ายแสง, “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัด ราชบุรีรัมย์”, **ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย ๒๕๖๒).

^{๒๒} รัศมี อ่อนปรีดา, “การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม”, **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร**, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (เมษายน ๒๕๕๘) : ๗๒.

^{๒๓} ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร, “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด พระนครศรีอยุธยา”, **ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒).

อายุ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารการท่องเที่ยว^{๒๔} นอกจากนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **รัศมี อ่อนปรีดา** ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงครามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ประกอบด้วย ๕ ตัวแปร ได้แก่การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ความผูกพันต่อแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการสร้างความยั่งยืนทางวัฒนธรรมและนโยบายการท่องเที่ยว (F= ๑๓๗.๕๙๐, p-value=๐.๐๐๐) ซึ่งปัจจัยทั้ง ๕ ปัจจัย สามารถอธิบายความผันแปรของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและจังหวัดสมุทรสงครามได้ร้อยละ ๗๐.๒๐ (Adjusted, R-Square = ๐.๗๐๒๐)^{๒๕}

๓) หลักสี่ปายะ ๗ เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงของหลักสี่ปายะ ๗ กับประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ ๐.๙๘ มีขนาดอิทธิพลทางตรงส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเท่ากับ ๐.๙๘ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ หมายความว่า การบริหารแหล่งท่องเที่ยวตามหลักสี่ปายะ ๗ ซึ่งประกอบด้วย อวาสสี่ปายะ โคจรสี่ปายะ ภัสสี่ปายะ บุคคลสี่ปายะ โภชนสี่ปายะ อุตุสี่ปายะ อิริยาปถสี่ปายะ จะทำให้เกิดประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ถึงร้อยละ ๙๘ และสามารถแยกอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

(๑) ด้านอวาสสี่ปายะ (สถานที่เหมาะสม) มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ ๘๔ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครสามารถเดินทางไป-มาสะดวก มีการดูแลความสะอาด สถานที่ท่องเที่ยวเป็นประจำ สถานที่ท่องเที่ยวไม่อยู่ในที่แออัดพลุกพล่าน ปราศจากมลภาวะ และมีพื้นที่ ๘ ตำบลติดชายฝั่งทะเล สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระวีระศักดิ์ ขยธมโม (สุวรรณวงศ์)** ที่พบว่า วัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) ได้มีแนวทางการการวัดตามหลักสี่ปายะ ๗ ทั้งนี้ทางวัดได้ดำเนินการทั้ง ๗ แนวทาง กล่าวคือ ด้านอวาส วัดได้เน้นสร้างเสนาสนะที่แฝงไปด้วยปริศนาธรรม มีรูปภาพ เป็นต้น^{๒๖} สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ทวีชัย พลอามาตย์** ที่พบว่า ๑) การพัฒนาสี่ปายะ สถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสงฆ์เพื่อสันติภาพตามสมัยใหม่และพุทธศาสนาเถร

^{๒๔} สุพิชญา บุญคำ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอลำปาง จังหวัดเลย”, **วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๔๐ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๐).

^{๒๕} รัศมี อ่อนปรีดา, “การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม”, **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร**, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (เมษายน ๒๕๕๘) : ๗๔.

^{๒๖} พระวีระศักดิ์ ขยธมโม (สุวรรณวงศ์), “แนวทางการจัดการวัดสันติสุขตามหลักสี่ปายะ ๗ : กรณีศึกษาวัดธารน้ำไหลจังหวัดสุราษฎร์ธานี”, **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (มีนาคม-เมษายน ๒๕๕๗) : ๕๔.

วาท ประกอบด้วย (๑) อาวาส สัปายะ (ที่อยู่เป็นสุขสบาย) (๒) อาหารสัปายะ (อาหารเป็นที่สบาย) (๓) บุคคลสัปายะ (บุคคลเป็นที่สบาย) และ (๔) ธรรมสัปายะ (ธรรมเป็นที่สบาย) และ ๒) นำเสนอโมเดลการพัฒนาสัปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพนั้นต้องประกอบด้วย สัปายะ ๔ ที่ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติได้รับภาวนา ๔ คือ (๑) กาย (ภาวิตกาย) ผู้ที่มีกายพัฒนา กิน อยู่ ดูฟังเป็น (๒) ศील (ภาวิตศีล) สามารถอยู่, มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (๓) จิต (ภาวิตจิต) พัฒนาจิตที่ดีแล้ว (๔) ปัญญา (ภาวิตปัญญา) ปัญญาที่พัฒนาแล้วเพื่อให้เกิดความยั่งยืน พัฒนาสู่มิติอนาคตให้เป็นศูนย์รวมของทุกวัยให้มีสติในการดำรงชีวิตในอนาคตต่อไป^{๒๗} และยังสามารถคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูภาวนาวชิรคุณ (วชิรินทร์ วชิรธมโม)** ที่พบว่า สภาพทั่วไปในการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า วัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีโบราณสถาน โบราณวัตถุ จำนวนมากที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน มีการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุให้อยู่ในสภาพที่ดี มีการพัฒนาบุคลากรและบุคคลภายในวัดให้สอดคล้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก มีการแต่งตั้งพระสงฆ์ผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการวัดและมีการพัฒนาวัดไปแนวทางเดียวกัน โดยมีหน่วยงานราชการคอยให้ความรู้ผ่านโครงการต่างๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุแก่พระสงฆ์และได้รับงบประมาณจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมศิลปากร และอื่นๆ ในการสนับสนุนกิจกรรมและการปรับภูมิทัศน์วัดให้สวยงาม สะอาด เป็นระเบียบ และส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเน้นการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงปฏิบัติธรรม เชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ และประวัติศาสตร์^{๒๘}

(๒) ด้านโคจรสัปายะ (สัญจรเหมาะสม) มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ ๗๘ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เนื่องจากพื้นที่ในจังหวัดสมุทรสาครสามารถเดินทางไปร้านอาหารได้อย่างสะดวก มีร้านอาหารให้เลือกอย่างหลากหลาย ร้านอาหารอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว มีสถานที่จอดรถที่เพียงพอ เดินทางอาหารทะเลสดได้สะดวก ราคายุติธรรม รสชาติอร่อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระวีระศักดิ์ ชยธมโม (สุวรรณวงศ์)** ที่พบว่า วัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) ได้มีแนวทางการการวัดตามหลักสัปายะ ๗ ทั้งนี้ทางวัดได้ดำเนินการทั้ง ๗ แนวทาง กล่าวคือ ด้านโคจร วัดอยู่ติดกับถนนสายหลักของภาคใต้คือถนนสายเอเชีย การสัญจรไปมาจึงสะดวกสบาย มีหลายช่องทางในการเดินทาง

^{๒๗} ทวีชัย พลอามาตย์, “การพัฒนาสัปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรังค์กู จังหวัดศรีสะเกษ”, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๓ (พฤษภาคม ๒๕๖๔), : ๙๔.

^{๒๘} พระครูภาวนาวชิรคุณ (วชิรินทร์ วชิรธมโม), “รูปแบบการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

มาถึงวัด^{๒๙} สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุนันท์ สุมงคล (วิลามาต) ที่พบว่า วิธีการฝึกอบรม การบริหารจัดการ วิทยากร และเนื้อหาสาระธรรม แนวทางในการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมพบว่า ควรรักษาสภาพการณ์ตามหลักสัปปายะ ๗ ให้คงเดิม วิธีการฝึกอบรมยึดหลักสติปัฏฐาน ๔ ตามแบบของพระพุทธเจ้า การฝึกอบรมไม่มีรูปแบบที่ตายตัวสอนตามสภาวะผู้เข้าปฏิบัติธรรม การบริหารจัดการควรมีการมอบหมายงาน และมีการปรับหลักสูตรให้เข้มข้นขึ้นเพื่อเหมาะสำหรับผู้ที่ผ่านการปฏิบัติมาแล้ว วิทยากรควรมีการฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจทั้งทางด้านปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ในการเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณที่จะพาผู้เข้าปฏิบัติธรรมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น^{๓๐} และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวัต นิตยโชติ ที่พบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะตามหลักพละ ๔ ของบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นไปเพื่อผลประโยชน์สาธารณะ มีความสามารถในการสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับสมาชิกในทีม เกรงใจเพื่อนร่วมงาน รับผิดชอบ พลติกรรมดี วาจาดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีใจรักในองค์กร มีความเข้าใจวัฒนธรรมองค์กร วางตัวเหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ความคิดเห็นในเชิงรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม มีความรับผิดชอบ มีความสามารถในการจูงใจหรือโน้มน้าวผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม มีความยุติธรรมเสมอภาค กล้าได้ กล้าเสีย ไม่กลัวความยากลำบาก เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเต็มกำลังโดยไม่ต้องร้องขอ ดังนั้นรูปแบบในการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาที่เหมาะสม คือ รูปแบบในการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาตามหลักพละ ๔^{๓๑}

(๓) ด้านภัสสสัปปายะ (การพูดคุยนเหมาะสม) มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ ๘๘ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครมีฝ่ายประชาสัมพันธ์ที่คอยอำนวยความสะดวกด้านข้อมูลข่าวสาร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเจรจาไพเราะ คนในชุมชนให้คำแนะนำที่ดี เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วน ผู้ให้บริการรับฟังความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพื่อนำไปปรับปรุงหรือพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวีระศักดิ์ ชยธมโม (สุวรรณวงศ์) ที่พบว่า วัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) ได้มีแนวทางการการวัดตามหลักสัปปายะ ๗ ทั้งนี้ทางวัดได้ดำเนินการทั้ง ๗ แนวทาง

^{๒๙} พระวีระศักดิ์ ชยธมโม (สุวรรณวงศ์), “แนวทางการจัดการวัดสันติสุขตามหลักสัปปายะ ๗ : กรณีศึกษาวัดธารน้ำไหลจังหวัดสุราษฎร์ธานี”, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (มีนาคม-เมษายน ๒๕๕๗) : ๕๘.

^{๓๐} พระสุนันท์ สุมงคล (วิลามาต), “ศึกษาการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้เข้าปฏิบัติธรรมในสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดพิษณุโลก แห่งที่ ๔”, Life Sciences and Environment Journal, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ตุลาคม ๒๕๕๙) : ๗๓.

^{๓๑} ภาวัต นิตยโชติ, “การพัฒนาสมรรถนะตามหลักพละ ๔ ของบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา”, ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

กล่าวคือ ด้านการพูดคุย วัตถุประสงค์การพูดน้อยๆ ปฏิบัติเยาะๆ และมีการเผยแพร่ธรรมะอย่างกว้างขวางหลายรูปแบบ มีเสียงและหนังสือ เป็นต้น^{๓๒} นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภยาจารย์ นาคเงินทอง ที่พบว่า รูปแบบการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกลไกพุทธบูรณาการประกอบด้วย การดำเนินการใน ๒ ระดับคือ (๑) ระดับบุคคลใช้หลักโลกบาลธรรม (หิริ โอตตัปปะ) เป็นกลไกในการบูรณาการ เพื่อปลูกและปลุกจิตสำนึกของบุคคลในองค์กรให้เกิดความละเอียดต่อความชั่ว และเกรงกลัวต่อผลของการประพฤติชั่วพร้อมทั้งปลูกฝังค่านิยมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นการพัฒนาที่จุดเริ่มต้นของคน(๒) ระดับองค์กร ใช้หลักอภิธานียธรรม ๗ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ใช้ในการปกครองเพื่อให้องค์กรเกิดความเข้มแข็ง มีความสามัคคีของหมู่คณะ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ปฏิบัติตามกฎระเบียบ เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ยึดหลักขนบธรรมเนียมประเพณีและศาสนา เป็นกลไกบูรณาการร่วมกับหลักธรรมาภิบาล ขับเคลื่อนการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้โปร่งใส ปราศจากการทุจริตอย่างยั่งยืน^{๓๓} และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุนันท์ สุมงคโล (วิลามาต) ที่พบว่า วิธีการฝึกอบรม การบริหารจัดการ วิทยากร และเนื้อหาสาระธรรม แนวทางในการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมพบว่า ควรรักษาสภาพการณ์ตามหลักสัปปายะ ๗ ให้คงเดิม วิธีการฝึกอบรมยึดหลักสติปัญญา ๔ ตามแบบของพระพุทธเจ้า การฝึกอบรมไม่มีรูปแบบที่ตายตัวสอนตามสถานะผู้เข้าปฏิบัติธรรม การบริหารจัดการ ควรมีการมอบหมายงาน และมีการปรับหลักสูตรให้เข้มข้นขึ้นเพื่อเหมาะสำหรับผู้ที่ผ่านมาการปฏิบัติมาแล้ว วิทยากรควรมีการฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจทั้งทางด้านปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ในการเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญานที่จะพาผู้เข้าปฏิบัติธรรมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น^{๓๔}

(๔) ด้านบุคคลสัปปายะ (บุคลากรเหมาะสม) มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ ๘๙ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครส่งเสริมให้คนในชุมชนปฏิบัติตนเสมือนเจ้าบ้านให้ความช่วยเหลือในการท่องเที่ยว ประชาชนมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อนักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่มีความสุภาพ เรียบร้อย มีคุณเทศก์มีความเชี่ยวชาญในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการเตรียมความพร้อมรับมือ

^{๓๒} พระวีระศักดิ์ ชยธมโม (สุวรรณวงศ์), “แนวทางการจัดการวัดสันติสุขตามหลักสัปปายะ ๗ : กรณีศึกษาวัดธารน้ำไหลจังหวัดสุราษฎร์ธานี”, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (มีนาคม-เมษายน ๒๕๕๗) : ๖๘.

^{๓๓} ศุภยาจารย์ นาคเงินทอง, “การป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกลไกพุทธบูรณาการ”, ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

^{๓๔} พระสุนันท์ สุมงคโล (วิลามาต), “ศึกษาการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้เข้าปฏิบัติธรรมในสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดพิษณุโลก แห่งที่ ๔”, Life Sciences and Environment Journal, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ตุลาคม ๒๕๕๙) : ๕๙.

อุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระวีระศักดิ์ ชยธมโม (สุวรรณวงศ์)** ที่พบว่า วัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) ได้มีแนวทางการการวัดตามหลักสัปปายะ ๗ ทั้งนี้ทางวัดได้ดำเนินการทั้ง ๗ แนวทาง กล่าวคือ ด้านบุคคล วัดมีต้นแบบที่มีได้แก่มีหลวงพ่พุทททาสเป็นผู้นำในการพัฒนาตนเองให้เข้าถึงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา^{๓๕} สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ทวีชัย พลอามาตย์** ที่พบว่า ๑) การพัฒนาสัปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพตามสมัยใหม่และพุทธศาสนาเถรวาท ประกอบด้วย (๑) อาวาส สัปปายะ (ที่อยู่เป็นสุขสบาย) (๒) อาหารสัปปายะ (อาหารเป็นที่สบาย) (๓) บุคคลสัปปายะ (บุคคลเป็นที่สบาย) และ (๔) ธรรมสัปปายะ (ธรรมเป็นที่สบาย) และ ๒) นำเสนอโมเดลการพัฒนาสัปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพนั้นต้องประกอบด้วย สัปปายะ ๔ ที่ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติได้รับภavana ๔ คือ (๑) กาย (ภาวิตกาย) ผู้ที่มีกายพัฒนา กิน อยู่ ดูฟังเป็น (๒) ศิล (ภาวิตศิลป์) สามารถอยู่, มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (๓) จิต (ภาวิตจิต) พัฒนาจิตที่ดีแล้ว (๔) ปัญญา (ภาวิตปัญญา) ปัญญาที่พัฒนาแล้วเพื่อให้เกิดความยั่งยืนพัฒนาสู่มิติอนาคตให้เป็นศูนย์รวมของทุกวัยให้มีสติในการดำรงชีวิตในอนาคตต่อไป^{๓๖} และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ภวัต นิตยโชติ** ที่พบว่า การประยุกต์ใช้หลัก พละ ๔ ในการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา พบว่าการอบรมให้บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถมีปัญญา ในการคิดที่อาศัยวิธีการที่สอดคล้องกับงานทำให้ได้คำตอบถูกต้องตรงกับความเป็นจริง มีความคิดที่สร้างสรรค์ รู้ถึงจุดดี จุดด้อยของตนเอง รู้นิสัยของผู้อื่น มีความมุ่งมั่น มีจิตใจที่เข้มแข็ง สู้ปัญหา เอาใจใส่ และมีความเพียรพยายามที่จะคิดค้น แยกแยะแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ มีความกล้าในการทำงานที่ยากและท้าทาย ประพฤติตนตามหลักเบญจศีล ละเว้นอบายมุข เป็นแบบอย่างที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ช่วยเหลือเกื้อกูลกันผู้อื่น วางตนสม่าเสมอไม่เปลี่ยนแปลง ให้คำแนะนำสั่งสอนผู้อื่นอยู่เสมอ การนำหลักพละ ๔ มาพัฒนาสมรรถนะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแต่ละพละจะมีหลักธรรมเป็นหลักในการปฏิบัติเพื่อสร้างหรือพัฒนาตัวตนและจิตใจของความเป็นมนุษย์ให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ในการพัฒนาตนเอง เพื่อให้เกิดเรียนรู้ที่ดี มีพลังในการทำงาน ตั้งอยู่ในความดีงาม มีจิตสาธารณะ ส่งผลให้

^{๓๕} พระวีระศักดิ์ ชยธมโม (สุวรรณวงศ์), “แนวทางการจัดการวัดสันติสุขตามหลักสัปปายะ ๗ : กรณีศึกษาวัดธารน้ำไหลจังหวัดสุราษฎร์ธานี”, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (มีนาคม-เมษายน ๒๕๕๗) : ๗๑.

^{๓๖} ทวีชัย พลอามาตย์, “การพัฒนาสัปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรังค์กู จังหวัดศรีสะเกษ”, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๓ (พฤษภาคม ๒๕๖๔) : ๖๒.

ตนเองมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน หลักผล ๔ จึงมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา^{๓๗}

(๕) ด้านโภชนาการ (อาหารเหมาะสม) มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ ๕๗ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครมีอาหารที่ปรุงสุกถูกต้องตามหลักสุขอนามัย อาหารมีรสชาติที่อร่อย มีอาหารให้เลือกหลากหลาย ราคาอาหารไม่แพงเกินไป จัดใส่ในภาชนะที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาขยะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวีระศักดิ์ ชยธมโม (สุวรรณวงศ์) ที่พบว่า วัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) ได้มีแนวทางการการวัดตามหลักสัปปายะ ๗ ทั้งนี้ทางวัดได้ดำเนินการทั้ง ๗ แนวทาง กล่าวคือ ด้านอาหาร วัดมีโรงครัวที่จัดการเรื่องอาหาร ไม่มีการจัดทำอาหารพิเศษเพื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อเป็นการไม่ยึดติดในอาหาร^{๓๘} และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีชัย พลอามาตย์ ที่พบว่า ๑) การพัฒนาสัปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพตามสมัยใหม่ และพุทธศาสนาเถรวาท ประกอบด้วย (๑) อาวาส สัปปายะ (ที่อยู่เป็นสุขสบาย) (๒) อาหารสัปปายะ (อาหารเป็นที่สบาย) (๓) บุคคลสัปปายะ (บุคคลเป็นที่สบาย) และ (๔) ธรรมสัปปายะ (ธรรมเป็นที่สบาย) และ ๒) นำเสนอโมเดลการพัฒนาสัปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพนั้นต้องประกอบด้วย สัปปายะ ๔ ที่ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติได้รับภาวนา ๔ คือ (๑) กาย (ภาวิตกาย) ผู้ที่มีกายพัฒนา กิน อยู่ ดูฟังเป็น (๒) ศีล (ภาวิตศีล) สามารถอยู่, มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (๓) จิต (ภาวิตจิต) พัฒนาจิตที่ดีแล้ว (๔) ปัญญา (ภาวิตปัญญา) ปัญญาที่พัฒนาแล้วเพื่อให้เกิดความยั่งยืนพัฒนาสู่มิตอนาคตให้เป็นศูนย์รวมของทุกวัยให้มีสติในการดำรงชีวิตในอนาคตต่อไป^{๓๙}

(๖) ด้านอตุสัปปายะ (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม) มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ ๘๙ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครมีการจัดการสภาพแวดล้อมให้ปราศจากมลภาวะทางเสียงและกลิ่น มีการจัดการสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย มีระบบสัญญาณเตือนภัยที่พร้อมใช้งาน มีที่หลบแดดหลบฝนเพียงพอ ปรับภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวให้สะอาดตา

^{๓๗} ภาวดี นิตยโชติ, “การพัฒนาสมรรถนะตามหลักผล ๔ ของบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา”, *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

^{๓๘} พระวีระศักดิ์ ชยธมโม (สุวรรณวงศ์), “แนวทางการจัดการวัดสันติสุขตามหลักสัปปายะ ๗ : กรณีศึกษาวัดธารน้ำไหลจังหวัดสุราษฎร์ธานี”, *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (มีนาคม-เมษายน ๒๕๕๗) : ๙๓.

^{๓๙} ทวีชัย พลอามาตย์, “การพัฒนาสัปปายะสถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมของสถาบันสติภาวนาเพื่อสันติภาพ อำเภอปรังค์กู จังหวัดศรีสะเกษ”, *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๓ (พฤษภาคม ๒๕๖๔) : ๖๔.

และสวยงาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระวีระศักดิ์ ขยธมโม (สุวรรณวงศ์)** ที่พบว่า วัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) ได้มีแนวทางการการวัดตามหลักสัปปายะ ๗ ทั้งนี้ทางวัดได้ดำเนินการทั้ง ๗ แนวทาง กล่าวคือ ด้านอากาศ วัดมีลักษณะอากาศไม่ร้อนมาก ไม่หนาวมาก เหมาะสมแก่นักปฏิบัติอย่างยิ่ง^{๕๐} สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระสุนันท์ สุมงคล (วิลามาศ)** ที่พบว่า วิธีการฝึกอบรม การบริหารจัดการ วิทยากร และเนื้อหาสาระธรรม แนวทางในการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมพบว่า ควรรักษาสภาพการณ์ตามหลักสัปปายะ ๗ ให้คงเดิม วิธีการฝึกอบรมยึดหลักสติปัญญา ๔ ตามแบบของ พระพุทธเจ้า การฝึกอบรมไม่มีรูปแบบที่ตายตัวสอนตามสภาวะผู้เข้าปฏิบัติธรรม การบริหารจัดการ ควรมีการมอบหมายงาน และมีการปรับหลักสูตรให้เข้มข้นขึ้นเพื่อเหมาะสำหรับผู้ที่ผ่านการปฏิบัติมาแล้ว วิทยากรควรมีการฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจทั้งทางด้านปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ในการเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณที่จะพาผู้เข้าปฏิบัติธรรมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น^{๕๑} และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สิงห์คำ มณีจันสุข** ที่พบว่า การบริหารจัดการสวัสดิการสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๐$, $S.D.=๐.๗๘๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ๑) สวัสดิการเบี้ยคนพิการ ๒) การแพทย์และสุขภาพ ๓) การลดหย่อนค่าโดยสารขนส่งสาธารณะสำหรับคนพิการ ๔) การมีงานทำ ๕) บริการกู้ยืมเงินประกอบอาชีพสำหรับคนพิการ ๖) การปรับสภาพที่อยู่อาศัย ๗) การศึกษา และ ๘) การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ^{๕๒}

(๗) ด้านอิริยาบถสัปปายะ (อิริยาบถเหมาะสม) มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ ๖๘ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจให้นักท่องเที่ยวได้พักผ่อนตามสะดวก มีการจัดสถานที่ให้นักท่องเที่ยวได้เดินท่องเที่ยวอย่างความสะดวกสบาย มีสถานที่นั่งพักที่เพียงพอ มีสถานที่นั่งพักในกรณีรองรับบริการจากเจ้าหน้าที่ ผู้ให้บริการปฏิบัติงานต่อนักท่องเที่ยวด้วยความรอบคอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระวีระศักดิ์ ขยธมโม (สุวรรณวงศ์)** ที่พบว่า วัดธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) ได้มีแนวทางการการวัดตามหลักสัปปายะ ๗ ทั้งนี้ทางวัดได้ดำเนินการทั้ง ๗

^{๕๐}พระวีระศักดิ์ ขยธมโม (สุวรรณวงศ์), “แนวทางการจัดการวัดสันติสุขตามหลักสัปปายะ ๗ : กรณีศึกษาวัดธารน้ำไหลจังหวัดสุราษฎร์ธานี”, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (มีนาคม-เมษายน ๒๕๕๗) : ๘๙.

^{๕๑}พระสุนันท์ สุมงคล (วิลามาศ), “ศึกษาการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้เข้าปฏิบัติธรรมในสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดพิษณุโลก แห่งที่ ๔”, Life Sciences and Environment Journal, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ตุลาคม ๒๕๕๙).

^{๕๒}สิงห์คำ มณีจันสุข, “การบริหารจัดการสวัสดิการสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

แนวทาง กล่าวคือ ด้านอิริยาบถ วัดมีที่สำหรับปฏิบัติธรรมเฉพาะและยึดผู้ปฏิบัติเป็นสำคัญเน้นเรื่อง การเป็นอยู่แบบธรรมชาติ ตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ดังนั้น จึงยืนยันได้ว่าวัดที่ประสบ ความสำเร็จเป็นที่ศรัทธาของญาติโยม จะต้องดำเนินการบริหารจัดการให้ครบทั้ง ๗ แนวทาง^{๔๓} และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระสุนันท์ สุมงคล (วิลามาต)** ที่พบว่า วิธีการฝึกอบรม การบริหาร จัดการ วิทยากร และเนื้อหาสาระธรรม แนวทางในการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมพบว่า ควรรักษา สภาพการณ์ตามหลักสัปปายะ ๗ ให้คงเดิม วิธีการฝึกอบรมยึดหลักสติปัญญา ๔ ตามแบบของ พระพุทธเจ้า การฝึกอบรมไม่มีรูปแบบที่ตายตัวสอนตามสภาวะผู้เข้าปฏิบัติธรรม การบริหารจัดการ ควรมีการมอบหมายงาน และมีการปรับหลักสูตรให้เข้มข้นขึ้นเพื่อเหมาะสำหรับผู้ที่ผ่านการปฏิบัติ มาแล้ว วิทยากรควรมีการฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจทั้งทางด้านปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ในการเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณที่จะพาผู้เข้าปฏิบัติธรรมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น^{๔๔}

อนึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ภุรีภัทร ห้วยหงษ์ทอง** ที่พบว่า การบูรณาการหลักพุทธ ธรรมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรกรมป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย จากผลการศึกษาพบว่า ค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ มีค่า ความเที่ยงอยู่ระหว่าง ๐.๕๐-๐.๙๒ โดยตัวแปรที่มีค่าความเที่ยงสูงสุดคือ จิตภาวนา มีค่าความเที่ยง เท่ากับ ๐.๙๒ รองลงมาคือ ศิลภาวนา มีค่าความเที่ยงเท่ากับ ๐.๗๙ ส่วนตัวแปรที่มีค่าความเที่ยง ต่ำสุดคือ ความรับผิดชอบต่อสังคม และค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม มีค่าความเที่ยงเท่ากับ ๐.๕๒ เท่ากัน สำหรับค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการโครงสร้างตัวแปรภายในแฝงพบว่า มีค่าเท่ากับ ๐.๗๖ แสดงว่าตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตในการ ทำงานได้ร้อยละ ๗๖ เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อตัวแปรคุณภาพชีวิต ในการทำงาน พบว่า ตัวแปรดังกล่าวได้รับอิทธิพลทางตรงจากสภาพแวดล้อมและภาระงาน โดยมีค่า อิทธิพลเท่ากับ ๐.๘๕ แยกตามตัวแปรสังเกตได้ดังนี้ การสนับสนุนจากสังคม (๘๗%) บรรยากาศ องค์กร (๘๒%) ความพึงพอใจในการทำงาน (๘๐%) วัฒนธรรมองค์กรเชิงสร้างสรรค์ (๗๕%) วัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม (๗๕%) และความรับผิดชอบต่อสังคม (๗๒%) ตามลำดับ และ ตัวแปรภาวนา ๔ ยังได้รับอิทธิพลทางตรงจากสภาพแวดล้อมและภาระงาน ด้วยเช่นกัน โดยมีค่า อิทธิพลเท่ากับ ๐.๔๔ ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และจากการ

^{๔๓} พระวีระศักดิ์ ชยธมโม (สุวรรณวงศ์), “แนวทางการจัดการวัดสันติสุขตามหลักสัปปายะ ๗ : กรณีศึกษาวัดธารน้ำไหลจังหวัดสุราษฎร์ธานี”, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (มีนาคม-เมษายน ๒๕๕๗) : ๗๙.

^{๔๔} พระสุนันท์ สุมงคล (วิลามาต), “ศึกษาการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้เข้าปฏิบัติธรรมในสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดพิษณุโลก แห่งที่ ๔”, Life Sciences and Environment Journal, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ตุลาคม ๒๕๕๙) : ๔๗.

สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแสดงให้เห็นว่าหลักพุทธธรรมคือ หลักภavana ๔ สามารถบูรณาการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานได้^{๔๕}

๕.๒.๓ รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

ในการวิจัยนี้มีรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาครดังนี้คือ ด้านที่ ๑. ส่วนที่อยู่บนสุดคือประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ได้จากการศึกษาวิจัยโดยมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้คือ ๑) ด้านคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว ๒) ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ๓) ด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ๔) การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยว ด้านที่ ๒. ส่วนที่อยู่ตรงกลางเป็นการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาครซึ่งได้แก่หลักสัปปายะ ๗ มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ๑) ด้านอवासสัปปายะ (สถานที่เหมาะสม) ๒) ด้านโคจรสัปปายะ (สัญจรเหมาะสม) ๓) ด้านภัสสสัปปายะ (การพูดคุยเหมาะสม) ๔) ด้านปุคคลสัปปายะ (บุคลากรเหมาะสม) ๕) ด้านโภชนสัปปายะ (อาหารเหมาะสม) ๖) ด้านอุตุสัปปายะ (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม) ๗) ด้านอิริยาปถสัปปายะ (อิริยาบถเหมาะสม) ด้านที่ ๓. ปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ การจัดการการท่องเที่ยว ทั้งด้านสิ่งดึงดูด ด้านกิจกรรม ด้านการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านที่พัก นอกจากนี้ยังต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งเรื่องการมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมประเมิน และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย คล้ายแสง ที่พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ มีปัจจัยด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาประกอบด้วย พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยว และการบูรณาการการจัดการการท่องเที่ยวภายในจังหวัด โดยมีปัจจัยภายนอกที่เป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาได้แก่ แนวโน้มการท่องเที่ยวในอนาคต ประกอบด้วย การเติบโตของชนชั้นกลางและรายได้ที่เพิ่มขึ้น การเติบโตของสายการบินต้นทุนต่ำ การเติบโตของสังคมผู้สูงอายุซึ่งมีการจับจ่ายใช้สอยเพื่อการท่องเที่ยว การใช้เทคโนโลยีระหว่างการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมุ่งเน้นประสบการณ์ นอกจากนี้ยังต้องนำหลักธรรมอิทธิบาท ๔ บูรณาการกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงกีฬาด้วยเป็นการใช้หลักธรรม นำหลักการพัฒนา ประกอบด้วย ๑) ฉันทะ ร่วมตัดสินใจ ด้วยความรัก คือ การวางแผน (Planning) ๒) วิริยะ เพียรพัก ร่วมพัฒนา คือ การลงมือทำ (Doing) ๓) วิมังสา

^{๔๕} ฐิติภัทร ห้วยหงษ์ทอง, “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย”, *ดัชนีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒).

พิจารณา ร่วมประเมินผล คือ การปรับปรุง (Acting) ๔) จิตตะ ตั้งใจตน รับผิดชอบต่อประมาณ คือ การติดตามตรวจสอบ (Checking) ซึ่งจะทำให้การพัฒนาประสบความสำเร็จ^{๕๖} นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ประพันธ์ พงษ์ชินพงษ์** ที่พบว่า หลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ๕ อันดับแรก ที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลางได้แก่การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวสูงสุดร้อยละ ๗๐ การมีส่วนร่วมโดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวกับท้องถิ่นร้อยละ ๖๙ การฝึกอบรมบุคลากรในท้องถิ่นร้อยละ ๖๖ การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติร้อยละ ๖๓ และการจัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อมร้อยละ ๖๒ ตามลำดับ สรุปผลได้ว่าหลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีอิทธิพลต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลางร้อยละ ๔๑ โดยรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ๕ อันดับแรกที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลางได้แก่การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวสูงสุดการมีส่วนร่วมโดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวกับท้องถิ่นการฝึกอบรมบุคลากรในท้องถิ่นการรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติและการจัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม^{๕๗} และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **คิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร** ที่พบว่า รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาต้องพัฒนาใน ๖ มิติดังนี้ ๑) ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ๒) ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่ ๓) ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว ๔) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ๕) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว ๖) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีปัจจัยภายนอกที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนคือบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชนประกอบด้วย มีการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ การแก้ไขและปรับปรุง ด้านความชัดเจนของเจ้าภาพ ด้านกฎหมายและการจัดระเบียบ ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ และด้านการสร้างเครือข่าย และต้องมีการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรมให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ได้แก่ ความพร้อมเพียงกัน ร่วมวางแผน, ห่วงแทน รักษา ร่วมแก้ปัญหาสถานที่นั้น, เคารพให้เกียรติกัน ร่วม

^{๕๖} ธงชัย คล้ายแสง, “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์”, **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๖๒).

^{๕๗} ประพันธ์พงศ์ ชินพงษ์, การศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อการพัฒนา “มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลาง, **รายงานการวิจัย**, (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๑).

ประเมินคุณค่า, และยึดกฎ กติกา ร่วมกันรับผลประโยชน์ ซึ่งจะก่อให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน^{๔๘}

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสาครควรกำหนดให้การจัดการท่องเที่ยวในจังหวัดต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางแผน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่นั้นๆ

๒) จังหวัดสมุทรสาครควรกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวโดยเน้นและให้ความสำคัญกับการสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

๓) จังหวัดสมุทรสาครและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเน้นการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชน ส่งเสริมการสร้างคน สร้างงาน ให้ทุกคนในพื้นที่ได้รับผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในรูปแบบของการกุศลหรือมูลนิธิ

๔) จังหวัดสมุทรสาครควรกำหนดช่องทางให้นักท่องเที่ยวมีส่วนในการเสนอแนวทาง ประเมิน และได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) จากการศึกษาพบว่าหลักสี่ปายะ ๗ มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านใดก็ตามควรนำธรรมเข้ามาบูรณาการในทุกการพัฒนาเพราะจะทำให้คนมีความสำคัญและงานก็สำเร็จ

๒) ด้านคุณภาพการท่องเที่ยวควรมีการพัฒนาต่อเนื่องเพื่อให้มีคุณภาพตามมาตรฐานระดับโลก และพัฒนาให้กระจายออกไปในท้องถิ่นของจังหวัดด้วย นอกจากนั้นควรพัฒนาควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ

๓) ด้านโครงสร้างพื้นฐานควรมีการพัฒนาระบบไฟฟ้าโดยเฉพาะการสร้างนครไร้สาย นอกจากนั้นควรนำระบบ Grab เข้ามาใช้เพื่อรองรับเทคโนโลยีในอนาคต

๔) ด้านบุคลากรควรพัฒนาเพิ่มเติมด้าน Service Mind การต้อนรับที่ดียิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตรกับผู้มาเยือน พัฒนาคนรุ่นใหม่ให้เข้าใจและเข้าถึงการบริหารจัดการ การวาง

^{๔๘} ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร, “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒).

ยุทธศาสตร์เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน และส่งเสริมให้มีความรู้ทางภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น และภาษาจีนด้วย

๕) ปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้นเรื่อยๆ ในด้านการท่องเที่ยว ดังนั้น จังหวัดสมุทรสาคร ควรมีการพัฒนาระบบการสืบค้นข้อมูลและใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เกิดความสะดวกสบายในการเดินทาง และพัฒนาระบบการจ่ายเงินค่าบริการต่างๆ ให้มีทั้งแบบเงินสดและระบบไร้เงินสด

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพียงแค่จังหวัดเดียวคือจังหวัดสมุทรสาคร ดังนั้นควรมีการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในกลุ่มจังหวัดที่มีความคล้ายคลึงกัน เช่น จังหวัดสมุทรสงคราม สมุทรปราการ เป็นต้น ที่มีความพร้อมเพื่อที่จะได้เห็นภาพใหญ่ของการพัฒนาว่าควรจะมีทิศทางการพัฒนาเชิงนิเวศของไทยไปในทางใด

๒) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ด้านงบประมาณ ฯลฯ ในการพัฒนาเพื่อให้เห็นว่ายังมีปัจจัยใดอีกที่จะเข้าสมการและเป็นโมเดลสากลของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อไป

๓) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเส้นทางการท่องเที่ยวด้วย เพื่อให้เห็นการเชื่อมโยงเป็นโครงข่ายใยแมงมุม ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวสามารถตัดสินใจในการท่องเที่ยวแต่ละครั้งได้ว่าจะไปที่ไหนที่อยู่ใกล้ๆ กัน และเดินทางไม่นาน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กุลวรา สุวรรณพิมพ์. ความหมายของนักท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : เพียร์สัน เอ็ด ดูเคชั่นอินโดไชน่า, ๒๕๔๘.

คิน รพีพัฒน์. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคม และวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, ๒๕๒๗.

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๗.

ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์. การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๖.

ฉันทัช วรรณอนอม. การวางแผนและการจัดนำเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : บริษัทวิรัตน์เอ็ดดูเคชั่นจำกัด, ๒๕๕๙.

เฉลียว บุรีภักดิ์ และคณะ. ชุมชนวิชาการวิจัยชุมชน สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับปริญญาตรี และสำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : เอสอาร์พรีนติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๕.

ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๗.

ชินรัตน์ สมสืบ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๙.

จิรัชญา มณีเนตร. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. ขอนแก่น : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑.

_____. ไทยศึกษาเพื่อการท่องเที่ยว. ขอนแก่น คลังน่านาวิทยา : ๒๕๕๒.

ดำเกิง โถทองและคณะ. เส้นทางท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในประเทศไทย กัมพูชา ลาว. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๕๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงาน .

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬา, ๒๕๓๗.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : เพรส แอนด์ ดีไซน์, ๒๕๔๘.

_____. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : เพรส แอนด์ ดีไซน์, ๒๕๔๘.

ประวิทย์ ชูศิลป์. เจตคติทางวิทยาศาสตร์. ลพบุรี : คณะวิทยาศาสตร์สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๔๐.

ปรัชญา เวสารัชช. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : สถาบันไทยคดีศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘.

ปรีชา แดงโรจน์. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ ๒๑. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร บริษัท ไฟว์ แอนด์ โฟร์ พรินติ้ง จำกัด, ๒๕๔๔.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). พุทธธรรม ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ ๑๗. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา, ๒๕๕๔.

พระพุทธโฆษาจารย์. คัมภีร์วิสุทธิมรรค. แปลและเรียบเรียงโดย สมเด็จพระพุทธมาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร. พิมพ์ครั้งที่ ๖. Taiwan: The Corporate Body of The Buddha Educational Foundation, ๒๕๔๘.

ไพรัตน์ เดชขรินทร์. การพัฒนาชนบทแบบผสมผสานสำหรับประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๔.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๓๖.

รัชพร จันทรสว่าง. ความหมายของนักท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

ร่ำไพพรรณ แก้วสุริยะ. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๓.

ศิริ ฮามสุโพธิ์. สังคมวิทยาการท่องเที่ยว. เลย : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สถาบันราชภัฏเลย, ๒๕๔๓.

เศกสรรค์ ยงวณิชย์. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ ๒. ขอนแก่น ภาควิชาสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๑.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต. แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเมืองท้องถิ่น.

กรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๔.

สมัย อภาภิรม และเยาวนันท เขมฐรัตน์. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย ๒๕๓๘. กรุงเทพมหานคร :

มูลนิธิโลกสีเขียวในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนากรมหลวง
นราธิวาสราชนครินทร์, ๒๕๓๘.

สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ ๒ (พ.ศ.

๒๕๖๐-๒๕๖๔. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การ
สงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๖๐.

สุวัฒน์ จุฑากรณ์และจริญญา เจริญสุกใส. นักท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, ๒๕๕๒.

อคิน รพีพัฒน์. การมีส่วนร่วมของชุมชนในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยในการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, ๒๕๒๗.

(๒) วิทยานิพนธ์ :

พระมหาชาญ โชติญาณพล. “อัตลักษณ์วัดไทยในพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อการท่องเที่ยวซ้ำของ

นักท่องเที่ยวต่างชาติ”. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต สาขาการตลาด. บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๘.

พระมหาสุริยา มะสันเทียะ. “กลยุทธ์การเพิ่มคุณค่าการตลาดสำหรับการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา

ของพระอารามหลวงในเกาะรัตนโกสินทร์”. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต สาขา
การตลาด. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๘.

พระศรีสังคม ชยานุชฎโฒ. “การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา : รูปแบบและเครือข่ายการจัดการ

ท่องเที่ยวของวัดในสังคมไทย”. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

รัตติยา พรหมกัลป์. “ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแบบจำลองการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิง

สร้างสรรค์ ในจังหวัดนครสวรรค์”. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, ๒๕๖๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๓) รายงานวิจัย :

- ประพันธ์พงศ์ ชิมพงษ์. การศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อการพัฒนา “มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลาง”. **รายงานการวิจัย**. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๑.
- ประภาศรี ศรีประดิษฐ์. “การศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ของจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่านในเขตภาคเหนือ”. **รายงานการวิจัย**. ภาควิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๖.
- ปิยะปาน ผู้มีทรัพย์. “การศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้”. **รายงานการวิจัย**. คณะวิทยาการจัดการ : มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ๒๕๕๖.
- พูนทรัพย์ สวนเมือง. “รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์และร้อยเอ็ด”. **รายงานวิจัย**. กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๔
- มนัส สุวรรณและคณะ. **โครงการศึกษาแนวทางและการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบล**. กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๑.
- มาฆะ ขิตตะสังคะ. “การศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนกรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน”. **รายงานการวิจัย**. สถาบันวิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๓.
- วันใหม่ แต่งแก้ว. “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเมืองเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย”. **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. **รายงานขั้นสุดท้าย การดำเนินการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๒.
- อารีย์ นัยพินิจ และฐิรชญา มณีเนตร. “การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านบุไทรโฮมสเตย์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา”. **รายงานการวิจัย**. ขอนแก่น : คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๔) บทความ :

ปรีรันธ ชินโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก. “รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง”.

วารสาร Veridian E-Journal Silpakorn University. ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๙) : ๒๕๐.

พพร โอทากานนท์. “รูปแบบคุณภาพการบริการภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรปและอเมริกัน”. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย. วารสารธรรมศาสตร์. ปีที่ ๓๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๖) : ๓๕-๓๖.

ภัทรพร ทิมแดง และคณะ. “โมเดลการตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ”.

วารสารสมาคมนักวิจัย. ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๕๔) : ๘๙-๑๐๑.

ภาวิดา ธนาธัญทวี. “รูปแบบการนำเสนอภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทยเพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวชาวจีนตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวประเทศไทย”. วารสารธรรมศาสตร์. ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - เมษายน, ๒๕๕๙) : ๑๙๒-๒๑๕.

ภูวดล บัวบางพลู. “แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี”. วารสารวิจัยรำไพพรรณี. ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๑) : ๙๑.

ยุภาตี แหยมสุขสวัสดิ์. “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดระยอง”. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๒) : ๑๓๖ - ๑๓๗.

รัศมี อ่อนปรีดา. “การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม”.

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (เมษายน ๒๕๕๘) : ๑๓๕-๑๓๖.

สุดาพร วรพล. “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : วิถีสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน”. จุลสารการท่องเที่ยว ๔.

(ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๓๘) : ๒๑-๓๑.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

กรมทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง. ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งทะเลที่ ๕. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.dmcr.go.th/aboutus/wk> [๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๓].

กรมป่าไม้. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.forest.go.th/WEFCOM/Part2TAT.html> [๑ ตุลาคม ๒๕๖๓].

กองทัพเรือ. ภารกิจกองทัพเรือ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://www.navy.mi.th/index.php/main/detail/content_id/11854 [๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๓].

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ฉบับที่ ๒. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.tat.or.th/th/about-tat/annual-report> [๒๐ กันยายน ๒๕๖๓].

คณะกรรมการสมาคมส่งเสริมท่องเที่ยว จังหวัดสมุทรสาคร. ข้อมูลท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสาคร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://samutsakhon.suchart.work/sample-page/> [๒๑ กันยายน ๒๕๖๓].

ชอบเที่ยวกินนอน. ๑๑ ที่เที่ยวสมุทรสาคร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://khunnaiver.blogspot.com/2020/07/11-samut-sakhon-popular-tourist-attractions-places.html> [๔ ตุลาคม ๒๕๖๓].

วศิน อิงคพัฒน์กุล. คุณลักษณะ ๗ ประการของผู้ให้บริการที่ดี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://lib.dtc.ac.th/article /tourism> [๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๔].

สฤกษ์ แสงอรัญญ. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือเชิงนิเวศ Ecotourism. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.dnp.go.th/NPO/html/Tour/Eco_Tour.html [๑ ตุลาคม ๒๕๖๓].

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร. ข้อมูลทั่วไป. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://skno.moph.go.th/sk/images/SaveFile/1253.pdf> [๔ ตุลาคม ๒๕๖๓].

(๖) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์

พยอม ธรรมบุตร. เอกสารประกอบการเรียนการสอนเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๙. (อัดสำเนา).

พยอม ธรรมบุตร. เอกสารประกอบการเรียนการสอนเรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๙. (อัดสำเนา).

บรรณานุกรม (ต่อ)

สำนักพิมพ์การท่องเที่ยว. เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลหลักสูตรการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๖. (อัดสำเนา).

สุรเชษฐ์ เชษฐมาส. “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์:แนวคิด หลักการและความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในอุทยานแห่งชาติ”. เอกสารประกอบประชุมสัมมนาอุทยานแห่งชาติกับนันทนาการและการท่องเที่ยวในทศวรรษหน้าเพื่อทรัพยากรที่ยั่งยืน ๒๗-๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๙. กรุงเทพมหานคร : กรมป่าไม้, ๒๕๓๙. (อัดสำเนา).

(๗) สัมภาษณ์ :

สัมภาษณ์ นายพิพัฒน์ รัชกิจประการ. รัฐมนตรีว่าการท่องเที่ยวและกีฬา, ๕ เมษายน ๒๕๖๔.

นายธัญญา เนติธรรมกุล. อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช, ๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

นายโชติ ตราชู. ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๔.

นางพรรณพิมล ฉายาจิตชยวัศ. ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสมุทรสาคร, ๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

นายธีรพัฒน์ คัชมาชย์. รองผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสาคร, ๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

นายสุระศักดิ์ ผลยังส่ง. รองผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสาคร, ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

นายวัฒนา พรประเสริฐ. ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรสาคร, ๓ มีนาคม ๒๕๖๔.

นายอำนาจ หนูทอง. หัวหน้าประมงจังหวัดสมุทรสาคร, ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔.

พระเทพสาครมุนี. เจ้าคณะจังหวัดสมุทรสาคร, ๘ เมษายน ๒๕๖๔.

พระมหาประเสริฐพร โชติวิโร. เจ้าอาวาสวัดอ่างทอง อำเภอกระทุ่มแบน, ๓ เมษายน ๒๕๖๔.

ว่าที่ร้อยตรี พิทักษ์ พึ่งพเดช. ผู้นำชุมชน อำเภอบ้านแพ้ว, ๓ เมษายน ๒๕๖๔.

ดร.สุวันชัย แสงสุขเอี่ยม. รองประธานบริษัท สมุทรสาครพัฒนาเมือง (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด, ๕ เมษายน ๒๕๖๔.

รศ.เอกพงษ์ ตรีตรง. อดีตคณบดี คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๕ เมษายน ๒๕๖๔.

พันตรีณฤต รัตนพิเชษฐชัย. ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ฝ่ายพัฒนาโครงการ บริษัทเซ็นทรัลพัฒนา จำกัด (มหาชน), ๘ เมษายน ๒๕๖๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สัมภาษณ์ ดร.สุนทร วัฒนาพร, อดีตนายกสมาคมท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสาคร, ๘ เมษายน ๒๕๖๔.

พลเรือเอก ไพโรจน์ แก่นสาร, ๑๐ เมษายน ๒๕๖๔.

นางสุภาพรพรรณ พิชัยณรงค์สงคราม, ๑๑ เมษายน ๒๕๖๔.

(๘) สทนากลุ่มเฉพาะ :

สทนากลุ่มเฉพาะ รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไปและผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔.

ศ. ดร.บุญทัน ดอกไธสง. ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔.

พระปลัดระพีณ พุทธิสารโ, ผศ, ดร.. อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔.

พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ, ผศ, ดร.. เลขาธิการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔.

รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔.

ผศ.ดร. สุริยา รักษาเมือง. เลขาธิการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (นานาชาติ) ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ , ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔.

ดร.สมบัติ นามบุรี. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔.

นายอุดม ไกรวัฒน์สุรณ. นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร, ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔.

นายเลอพงษ์ จันทอง. ปราชญ์ชาวบ้าน ประธานสหกรณ์กรุงเทพ จำกัด จังหวัดสมุทรสาคร, ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

๒. ภาษาอังกฤษ

(I) Books:

- Cam Nostrand. Kolasa, B. J. **Introduction of Behavioral Sciene for Business**. New Jersey: Prince - Hall Intentional Inc, 1969.
- Cohen, John M. and Uphoff, Norman T. **Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project Design. Implementation and Evaluation.** In **Rural Development Monograph. 2 The Rural Development Committee Center for International Studies**. New York: Cornell University, 1977.
- Creighton, JamesL. **The Public Participation Handbook: Making Better Decisions Through Citizen Involvement**. San Francisco: Jossey Bass, 2005.
- Dickman, C.R. **Overview of the Impacts of Feral Cats on Australian Native Fauna**. Australian Nature Conservation Agency: Canberra, 1996.
- Franklyn. **Popular Participation in Planning for Basic Needs**. Great Britain: Black More Press, 1985.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. **Educational Administration**. 2nd ed. New York: Intrator Jessica, 2002.
- Lumsdon. **Motivation and Personnality**. New York: Harper and Row Publishers, 1999.
- McIntosh R.W. & Goeldner, C.R. **Tourism Principles. Practices. Philosophies**. New York: John Wiley & Son, 1980.
- Pike, Steven D. **Destination Marketing: Anintegrated Marketing Communication Approach**. New York: Wiley Press, 2008.
- Reeder, W. W. **Some Aspects of The Informal Social Participation of Farm Family**. New York: Cornell University Press, 1963.
- Rifkin, S.B. Muller. F. & Bichman. W. **Primary Health Care: on Measurer Participation**. SocSci Med 26. 1995.
- The Common wealth Department of Tourism (CDoT). **National Ecotourism Strategy**. Canberra: Australian Government Publishing Service, 1994.

บรรณานุกรม (ต่อ)

United Nations. “Popular Participation as a Strategy for Promoting Community Level Action and National Development”. In **Department of International Economic and Social Affairs**. New York: United Nations, 1981.

(II) Articles:

Ceballos-Lascuráin. Héctor. “Tourism. Ecotourism and Protected Areas. In **Parks**. Vol. 2 No. 3 (1991) : 95.

Ngoc, K.N. & Trinh. N.T. “Factors affecting tourists’ return intention towards Vung Tau City. Vietnam: A mediation analysis of destination satisfaction”. **Journal of Advanced Management Science**. 2015.vol. 3 No 4 : 292-298.

(III) Electronic:

The International Ecotourism Society. **The Ecotourism Society’s definition**. [Online]. Source: <https://ecotourism.org/> [September 1. 2020].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง : รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

คำชี้แจง

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร และเพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร ขอความกรุณาท่านได้ตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ

แบบสอบถามในงานวิจัยนี้ แบ่งเป็น ๖ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ : เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ : เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตอนที่ ๓ : เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ตอนที่ ๔ : เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวตามหลักสัปปายะ ๗

ตอนที่ ๕ : เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิง

นิเวศ

ตอนที่ ๖ : เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร

ข้อมูลจากแบบสอบถามของท่าน ผู้ศึกษาวิจัยจะถือว่าเป็นความลับที่สุดและไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด

ขอขอบคุณท่านที่ได้อนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

นางสาวกชนิภา อินทสุวรรณ

นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง : รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

ตอนที่ ๑ : คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความตามสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ

ชาย

หญิง

๒. อายุ

ต่ำกว่า ๒๐ ปี

๒๐-๓๕ ปี

๓๖-๕๐ ปี

๕๑ ปีขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

๔. อาชีพ

ลูกจ้าง

พนักงานของรัฐ/ราชการ

ธุรกิจส่วนตัว

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๕. รายได้ต่อเดือน

ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท

๑๐,๐๐๐- ๒๐,๐๐๐ บาท

๒๐,๐๐๑-๓๐,๐๐๐ บาท

๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

- (๕) มากที่สุด หมายถึง มีความเห็นในระดับ มากที่สุด
 (๔) มาก หมายถึง มีความเห็นในระดับ มาก
 (๓) ปานกลาง หมายถึง มีความเห็นในระดับ ปานกลาง
 (๒) น้อย หมายถึง มีความเห็นในระดับ น้อย
 (๑) น้อยที่สุด หมายถึง มีความเห็นในระดับ น้อยที่สุด.

ตอนที่ ๒ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อ	การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ระดับการความเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		(๕)	(๔)	(๓)	(๒)	(๑)
	๑. สิ่งดึงดูด					
๑	จังหวัดสมุทรสาครมีแหล่งธรรมชาติที่โดดเด่น					
๒	จังหวัดสมุทรสาครมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์					
๓	จังหวัดสมุทรสาครมีวัฒนธรรมที่โดดเด่น					
๔	จังหวัดสมุทรสาครมีประเพณีที่น่าสนใจ					
	๒. กิจกรรม					
๑	จังหวัดสมุทรสาครมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง					
๒	จังหวัดสมุทรสาครมีกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม					
๓	จังหวัดสมุทรสาครมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี					
๔	จังหวัดสมุทรสาครมีการจัดกิจกรรมในเชิงบูรณาการ					
	๓. การเข้าถึง					
๑	การเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสาครมีความสะดวกสบาย					

ข้อ	การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ระดับการความเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		(๕)	(๔)	(๓)	(๒)	(๑)
๒	สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งไม่ไกลกันมากนัก					
๓	สามารถเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวได้ง่ายโดยใช้ระบบนำทาง GPS					
๔	มีป้ายบอกเส้นทางไปสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ชัดเจน					
๔. สิ่งอำนวยความสะดวก						
๑	มีป้ายบอกรายละเอียดของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสาคร					
๒	สถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสาครมีห้องสุขาที่ถูกสุขอนามัย					
๓	สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสาครมีที่จอดรถที่เพียงพอ					
๔	สถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสาครมีสิ่งอำนวยความสะดวกและช่องทางสำหรับผู้พิการและสูงอายุ					
๕. ที่พัก						
๑	สถานที่พักในจังหวัดสมุทรสาครไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
๒	สถานที่พักในจังหวัดสมุทรสาครมีราคาที่เหมาะสมไม่แพงจนเกินไป					
๓	สถานที่พักในจังหวัดสมุทรสาครมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย					
๔	สถานที่พักในจังหวัดสมุทรสาครมีความปลอดภัย					

ตอนที่ ๓ การมีส่วนร่วม

ข้อ	การมีส่วนร่วม	ระดับการความเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		(๕)	(๔)	(๓)	(๒)	(๑)
๑. การมีส่วนร่วมวางแผน						
๑	ชุมชนในจังหวัดสมุทรสาครมีส่วนร่วมวางแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
๒	มีช่องทางให้นักท่องเที่ยวแสดงข้อคิดเห็นสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
๓	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดสมุทรสาครมีส่วนร่วมในวางแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
๔	ผู้มีส่วนได้เสียในจังหวัดสมุทรสาครมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
๒. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ						
๑	ชุมชนในจังหวัดสมุทรสาครร่วมกันดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
๒	นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสาครมีส่วนในการเสนอแนวทางดำเนินการ					
๓	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ					
๔	ผู้มีส่วนได้เสียกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสาครร่วมกันรับผิดชอบ					
๓. การมีส่วนร่วมประเมิน						
๑	ชุมชนในจังหวัดสมุทรสาครมีส่วนในการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
๒	เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสาครได้ร่วมประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					

ข้อ	การมีส่วนร่วม	ระดับการความเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		(๕)	(๔)	(๓)	(๒)	(๑)
๓	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
๔	ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนในการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
๔. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์						
๑	ชุมชนในจังหวัดสมุทรสาครได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
๒	นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
๓	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
๔	ผู้มีส่วนได้เสียได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					

ตอนที่ ๔ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามหลักสี่ปายะ ๗

ข้อ	การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามหลักสี่ปายะ ๗	ระดับการความเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		(๕)	(๔)	(๓)	(๒)	(๑)
๑. อวาาสสี่ปายะ (สถานที่เหมาะสม)						
๑	มีการดูแลความสะอาดสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสาครเป็นประจำ					
๒	สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครปราศจากมลภาวะ					

ข้อ	การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตามหลักสี่ปายะ ๗	ระดับการความเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		(๕)	(๔)	(๓)	(๒)	(๑)
๓	สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครไม่อยู่ในที่แออัดพลุกพล่าน					
๔	การเดินทางไปมาสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสาครมีความสะดวกสบาย					
๒. โคนรสสี่ปายะ (ร้านอาหารเหมาะสม)						
๑	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครมีร้านอาหารที่ได้มาตรฐาน					
๒	ร้านอาหารอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร					
๓	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครมีร้านอาหารให้เลือกหลากหลาย					
๔	ร้านอาหารมีสถานที่จอดรถที่เพียงพอสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
๓. ภัตตสี่ปายะ (การพูดคุยเหมาะสม)						
๑	มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ที่คอยอำนวยความสะดวกข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสาคร					
๒	เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสาครเจรจาไพเราะ					
๓	เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสาครให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วน					
๔	ประชาชนในชุมชนจังหวัดสมุทรสาครให้คำแนะนำที่ดี					
๔. บุคคลสี่ปายะ (บุคลากรเหมาะสม)						

ข้อ	การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตามหลักสี่ปายะ ๗	ระดับการความเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		(๕)	(๔)	(๓)	(๒)	(๑)
๑	เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีความสุภาพเรียบร้อย					
๒	มัคคุเทศก์มีความเชี่ยวชาญในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
๓	ผู้เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อนักท่องเที่ยว					
๔	ประชาชนในชุมชนจังหวัดสมุทรสาครปฏิบัติตนเสมือนเจ้าบ้านให้ความช่วยเหลือ					
๕. โภชนาสี่ปายะ (อาหารเหมาะสม)						
๑	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครมีอาหารที่มีรสชาติที่ถูกปาก					
๒	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครมีอาหารให้เลือกหลากหลาย					
๓	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครมีการปรุงอาหารที่ถูกต้องตามหลักสุขอนามัย					
๔	ราคาอาหารในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครไม่แพงเกินไป					
๖. อุตุสี่ปายะ (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม)						
๑	มีการจัดการสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย					
๒	มีการจัดการสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครให้ปราศจากมลภาวะทางเสียงและกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์					
๓	มีที่หลบแดดหลบฝนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครที่เพียงพอ					
๔	มีระบบสัญญาณเตือนภัยในแหล่งท่องเที่ยวเชิง					

ข้อ	การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตามหลักสี่ปายะ ๗	ระดับการความเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		(๕)	(๔)	(๓)	(๒)	(๑)
	นิเวศของจังหวัดสมุทรสาครที่พร้อมใช้งาน					
	๗. อิริยาปสี่ปายะ (อิริยาบถเหมาะสม)					
๑	มีสถานที่นั่งพักในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครที่เพียงพอ					
๒	มีการจัดสถานที่ให้นักท่องเที่ยวได้เดินท่องเที่ยวอย่างความสะดวกสบาย					
๓	มีสถานที่นั่งพักในกรณีรอรับบริการจากเจ้าหน้าที่					
๔	มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้พักผ่อนตามสะดวก					

ตอนที่ ๕ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อ	ประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ระดับการความเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		(๕)	(๔)	(๓)	(๒)	(๑)
	๑. ความสามารถในการผลิต					
๑	การบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครมีมาตรฐานเหนือกว่าแหล่งอื่นๆ					
๒	การบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร มีความโดดเด่นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว					
๓	มีการใช้ทรัพยากรในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างคุ้มค่า					

ข้อ	ประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ระดับการความเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		(๕)	(๔)	(๓)	(๒)	(๑)
๔	มีการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครที่มีคุณภาพ					
๒. ความพึงพอใจ						
๑	นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร					
๒	นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในสินค้าและการให้บริการของบุคลากรทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร					
๓	นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร					
๔	นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในคุณค่าที่ได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร					
๓. การพัฒนา						
๑	มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกและสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครอย่างยั่งยืน					
๒	บุคลากรทางการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาทางวิชาการและวิชาชีพให้มีความรู้และความสามารถ					
๓	มีการพัฒนาการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ยุคสมัยและบริบทของสังคม					
๔	มีการพัฒนาการให้บริการเพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่อง					

ตอนที่ ๖ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบประสิทธิภาพการบริหารจัดการการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการกิจกรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

๑. การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่อย่างไร โปรดชี้แนะ

ปัญหา อุปสรรค

ข้อเสนอแนะ

---

๒. การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่อย่างไร โปรดชี้แนะ

ปัญหา อุปสรรค

ข้อเสนอแนะ

---

๓. การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามหลักสัปปายะ ๗ มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่อย่างไร โปรด
ชี้แนะ

ปัญหา อุปสรรค

ข้อเสนอแนะ

---

๔. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่ อย่างไร โปรดชี้แนะ

ปัญหา อุปสรรค

ข้อเสนอแนะ

นางสาวกชนิภา อินทสุวรรณ
นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๓

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง : รูปแบบประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ _____

ตำแหน่งหน้าที่ _____

สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

ตอนที่ ๑ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

๑. ท่านมีแนวทางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างไร

๑) สิ่งดึงดูด

---

๒) กิจกรรม

---

๓) การเข้าถึง

---

๔) สิ่งอำนวยความสะดวก

---

๕) ที่พัก

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

๑. ท่านมีแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักของการมีส่วนร่วมเพื่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างไร

๑) การมีส่วนร่วมวางแผน

---

๒) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

---

๓) การมีส่วนร่วมประเมิน

---

๔) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

ตอนที่ ๓ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสัปปายะ ๗

๑. ท่านมีแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักสัปปายะ ๗ เพื่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างไร

๑) อาวาสสัปปายะ (สถานที่เหมาะสม)

---

๒) โคจรสัปปายะ (ร้านอาหารเหมาะสม)

---

๓) วัสดุสิ้นเปลือง (การพูดคุยเหมาะสม)

---

๔) บุคคลสิ้นเปลือง (บุคลากรเหมาะสม)

---

๕) โภชนาสิ้นเปลือง (อาหารเหมาะสม)

---

๖) วัสดุสิ้นเปลือง (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม)

---

๗) อิริยาปถสิ้นเปลือง (อิริยาบถเหมาะสม)

ตอนที่ ๔ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

๑. ประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรเป็นอย่างไร

๑) ความสามารถในการผลิต

---

๒) ความพึงพอใจ

---

๓) การพัฒนา

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้สัมภาษณ์

นางสาวกชนิภา อินทสุวรรณ
นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๓

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์ค่า IOC

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (IOC) ของแบบสอบถาม

เรื่อง : รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร

ตอนที่ ๒ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อ	การจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	๑. สิ่งดึงดูด								
๑	จังหวัดสมุทรสาครมีแหล่ง ธรรมชาติที่โดดเด่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	จังหวัดสมุทรสาครมีแหล่ง ท่องเที่ยวเชิง ประวัติศาสตร์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	จังหวัดสมุทรสาครมี วัฒนธรรมที่โดดเด่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	จังหวัดสมุทรสาครมี ประเพณีที่น่าสนใจ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๒. กิจกรรม								
๑	จังหวัดสมุทรสาครมีการ จัดกิจกรรมส่งเสริมการ ท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	จังหวัดสมุทรสาครมี กิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยว ได้มีส่วนร่วม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	จังหวัดสมุทรสาครมีกิจกรรม ที่สอดคล้องกับ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	การจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	ขนบธรรมเนียมประเพณี								
๔	จังหวัดสมุทรสาครมีการจัด กิจกรรมในเชิงบูรณาการ	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
	๓. การเข้าถึง								
๑	การเดินทางไปแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน จังหวัดสมุทรสาครมีความ มีความสะดวกสบาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละ แห่งไม่ไกลกันมากนัก	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	สามารถเดินทางไปยัง สถานที่ท่องเที่ยวได้ง่าย โดยใช้ระบบนำทาง GPS	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๔	มีป้ายบอกเส้นทางไป สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ชัดเจน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๔. สิ่งอำนวยความสะดวก								
๑	มีป้ายบอกรายละเอียด ของที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดสมุทรสาคร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	สถานที่ท่องเที่ยวของ จังหวัดสมุทรสาครมีห้อง สุขาที่ถูกสุขอนามัย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	สถานที่ท่องเที่ยวใน จังหวัดสมุทรสาครมีที่ทอด รถที่เพียงพอ	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้

ข้อ	การจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๔	สถานที่ท่องเที่ยวของ จังหวัดสมุทรสาครมีสิ่ง อำนวยความสะดวกและ ช่องทางสำหรับผู้พิการ และสูงอายุ	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
	๕. ที่พัก								
๑	สถานที่พักในจังหวัด สมุทรสาครไม่ไกลจาก แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	สถานที่พักในจังหวัด สมุทรสาครมีราคาที่เหมาะสมไม่แพงจนเกินไป	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	สถานที่พักในจังหวัด สมุทรสาครมีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	สถานที่พักในจังหวัด สมุทรสาครมีความ ปลอดภัย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ตอนที่ ๓ การมีส่วนร่วม

ข้อ	การมีส่วนร่วม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	๑. การมีส่วนร่วม วางแผน								
๑	ชุมชนในจังหวัด สมุทรสาครมีส่วนร่วมวางแผน บริหารจัดการการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	มีช่องทางให้นักท่องเที่ยว แสดงข้อคิดเห็นสำหรับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน จังหวัดสมุทรสาครมีส่วน ร่วมในวางแผนบริหาร จัดการการท่องเที่ยวเชิง นิเวศ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ผู้มีส่วนได้เสียในจังหวัด สมุทรสาครมีส่วนร่วมใน การวางแผนบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	การมีส่วนร่วม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	๒. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ								
๑	ชุมชนในจังหวัดสมุทรสาครร่วมกันดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสาครมีส่วนในการเสนอแนวทางดำเนินการ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ผู้มีส่วนได้เสียกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสาครร่วมกันรับผิดชอบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๓. การมีส่วนร่วมประเมิน								
๑	ชุมชนในจังหวัดสมุทรสาครมีส่วนในการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	การมีส่วนร่วม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๒	เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสาครได้ร่วมประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนในการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์									
๑	ชุมชนในจังหวัดสมุทรสาครได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	การมีส่วนร่วม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๓	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับ ประโยชน์จากการบริหาร จัดการการท่องเที่ยวเชิง นิเวศ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ผู้มีส่วนได้เสียได้รับ ประโยชน์จากการบริหาร จัดการการท่องเที่ยวเชิง นิเวศ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ตอนที่ ๔ การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามหลักสัปปายะ ๗

ข้อ	การจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	๑. อาวาสัปปายะ (สถานที่เหมาะสม)								
๑	มีการดูแลความสะอาด สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดสมุทรสาครเป็น ประจำ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของจังหวัดสมุทรสาคร ปราศจากมลภาวะ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของจังหวัดสมุทรสาครไม่อยู่ ในที่แออัดพลุกพล่าน	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้

ข้อ	การจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๔	การเดินทางไปมาสถานที่ ท่องเที่ยวในจังหวัด สมุทรสาครมีความ สะดวกสบาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. โคออร์สปีปายะ (ร้านอาหารเหมาะสม)									
๑	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของจังหวัดสมุทรสาครมี ร้านอาหารที่ได้มาตรฐาน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ร้านอาหารอยู่ไม่ไกลจาก แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของจังหวัดสมุทรสาคร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของจังหวัดสมุทรสาครมี ร้านอาหารให้เลือก หลากหลาย	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๔	ร้านอาหารมีสถานที่จอด รถที่เพียงพอสำหรับการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ภัตตาคาร (การ พูดคุยเหมาะสม)									
๑	มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ที่ คอยอำนวยความสะดวก ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน จังหวัดสมุทรสาคร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	การจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของจังหวัดสมุทรสาครมี อาหารที่มีรสชาติที่ถูกปาก	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของจังหวัดสมุทรสาครมี อาหารให้เลือกหลากหลาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของจังหวัดสมุทรสาครมี การปรุงอาหารที่ถูกต้อง ตามหลักสุขอนามัย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ราคาอาหารในแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ จังหวัดสมุทรสาครไม่แพง เกินไป	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖. วัตถุประสงค์ (สิ่งแวดล้อมเหมาะสม)									
๑	มีการจัดการ สภาพแวดล้อมของแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ จังหวัดสมุทรสาครอย่าง เป็นระเบียบเรียบร้อย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	มีการจัดการ สภาพแวดล้อมแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ จังหวัดสมุทรสาครให้ ปราศจากมลภาวะทาง เสียงและกลิ่นที่ไม่พึง ประสงค์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	การจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๓	มีที่หลบแดดหลบฝนใน แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของจังหวัดสมุทรสาครที่ เพียงพอ	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๔	มีระบบสัญญาณเตือนภัย ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของจังหวัดสมุทรสาครที่ พร้อมใช้งาน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ตอนที่ ๕ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อ	ประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	๑. ความสามารถในการผลิต								
๑	การบริหารจัดการสถานที่ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ จังหวัดสมุทรสาครมี มาตรฐานเหนือกว่าแหล่ง อื่นๆ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	การบริหารจัดการสถานที่ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ จังหวัดสมุทรสาคร มีความ โดดเด่นมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	ประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๓	มีการใช้ทรัพยากรในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างคุ้มค่า	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	มีการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครที่มีคุณภาพ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. ความพึงพอใจ									
๑	นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในสินค้าและการให้บริการของบุคลากรทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในคุณค่าที่ได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	ประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	๓. การพัฒนา								
๑	มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกและสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาครอย่างยั่งยืน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	บุคลากรทางการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาทางวิชาการและวิชาชีพให้มีความรู้และความสามารถ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	มีการพัฒนาการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ยุคสมัยและบริบทของสังคม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	มีการพัฒนาการให้บริการเพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่อง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น
ของแบบสอบถาม (Try out)

ที่ ๘๖๕๐๐๕๒/๐๓๕

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนบี่ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำโพ อำเภอรามอินทรี
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gpi.mcu.ac.th
E-mail: gpi@mcu.ac.th

๓๕ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
เรียน นายชัย อรุณานนท์ชัย นายกสมาคมการค้าพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรปราการ
ดิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวชนิภา นามสกุล อิบทสุวรรณี รหัสประจำตัวนิสิต ๖๒๐๑๑๐๔๒๐๕
นิสิตหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการ
กิจกรรมของจังหวัดสมุทรสาคร" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรภายในหน่วยงานของท่าน
จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อ
ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หรือเป็น
อย่างอื่นว่ายังได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อหาวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

S. Jitv.

(รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นางสาวชนิภา อิบทสุวรรณี
โทรศัพท์: ๐๖๖ ๕๓๓๑๙๖๖

รับทราบแล้ว มีหนังสือตอบ
คืนให้มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
โดยเร็วที่สุด
๒๕ มกราคม ๒๕๖๔

[Signature]
คม ชัย อรุณานนท์ชัย
18.1.64.

ภาคผนวก จ
ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

ผลการหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

วิจัยเรื่อง “รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลัก
พุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร”

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.905	80

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
v1	288.0690	154.138	.336	.905
v2	288.9655	148.106	.297	.899
v3	289.3793	141.672	.504	.887
v4	289.5862	149.823	.226	.904
v5	289.7241	143.421	.368	.792
v6	289.5172	148.544	.202	.801
v7	289.3448	148.305	.221	.810
v8	289.6897	150.365	.408	.904
v9	289.1724	143.005	.533	.889
v10	289.4828	152.973	.335	.909
v11	289.3448	148.305	.221	.845
v12	289.6897	150.365	.208	.904
v13	289.1724	143.005	.533	.889
v14	289.4828	152.973	.235	.909

v15	289.3793	141.672	.504	.887
v16	289.5862	149.823	.326	.904
v17	289.6552	143.520	.367	.892
v18	289.5172	148.544	.202	.901
v19	289.2414	143.047	.567	.898
v20	288.9655	148.106	.297	.903
v21	288.0690	154.138	.336	.846
v22	288.9655	148.106	.297	.847
v23	288.0690	154.138	.336	.898
v24	288.9655	148.106	.297	.899
v25	288.0690	154.138	.336	.904
v26	288.9655	148.106	.297	.899
v27	288.0690	154.138	.436	.904
v28	288.9655	148.106	.297	.899
v29	288.0690	154.138	.336	.910
v30	288.9655	148.106	.297	.899
v31	288.0690	154.138	.436	.910
v32	289.4138	146.894	.248	.899
v33	289.3103	144.579	.321	.895
v34	289.6897	141.150	.483	.887
v35	289.3103	141.650	.454	.887
v36	289.2759	146.135	.373	.895
v37	289.4483	141.399	.452	.887
v38	289.2069	146.741	.312	.897
v39	289.2414	144.404	.388	.893
v40	289.2759	146.135	.373	.895
v41	289.0000	152.429	.414	.870
v42	288.8621	160.123	.339	.826
v43	289.1034	149.525	.207	.905
v44	288.9655	164.963	.483	.836
v45	289.0345	147.463	.204	.901
v46	288.7931	161.884	.437	.905
v47	288.8276	146.076	.351	.895
v48	288.2759	158.278	.343	.899
v49	289.1034	142.096	.444	.905
v50	288.8276	151.719	.321	.910
v51	288.7241	151.635	.418	.899
v52	288.8276	149.362	.528	.904
v53	288.9655	146.749	.260	.898
v54	289.0000	146.286	.224	.899
v55	289.2069	150.670	.313	.904

v56	288.7241	164.207	.538	.832
v57	289.6207	151.101	.354	.907
v58	289.4138	145.823	.368	.895
v59	289.6552	152.805	.433	.910
v60	289.4828	150.901	.591	.905
v61	289.1034	157.667	.319	.899
v62	289.4483	145.042	.363	.894
v63	289.1379	147.552	.204	.901
v64	289.4483	143.328	.519	.889
v65	289.2069	150.670	.313	.904
v66	288.7241	164.207	.538	.897
v67	289.6207	151.101	.454	.889
v68	289.4138	145.823	.368	.895
v69	289.6552	152.805	.333	.897
v70	289.3103	153.722	.483	.910
v71	288.9310	155.995	.201	.878
v72	289.5862	141.037	.540	.886
v73	289.4483	152.756	.426	.910
v74	289.3793	144.244	.456	.891
v75	289.1379	147.123	.402	.896
v76	288.5517	160.328	.492	.873
v77	289.5517	150.828	.564	.887
v78	289.4828	144.544	.420	.892
v79	289.4483	146.470	.309	.897
v80	289.2759	152.207	.313	.907

ภาคผนวก ฉ
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

ภาคผนวก ช
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ ๑๐๕๒

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเวียนรวม โชนบี่ ชั้น 5 ห้อง 8 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายพิพัฒน์ รัชกิจประการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๓ ชุด

เนื่องด้วย นางสาวกชนิภา นามสกุล อินทสุวรรณ รหัสประจำตัวนิสิต ๒๒๐๑๑๐๕๒๐๕
นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบประสิทธิผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการ
หลักธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มี ความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นางสาวกชนิภา อินทสุวรรณ
โทรศัพท์: ๐๒๒-๙๓๑๑-๓๓๖๖

(นายพิพัฒน์ รัชกิจประการ)

ภาคผนวก ซ
ภาพจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ลำดับที่ ๑ สัมภาษณ์ นายพิพัฒน์ รัชกิจประการ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
วันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ลำดับที่ ๒

สัมภาษณ์ นายชัยภูมิ เนติธรรมกุล
อธิบดีกรม อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ.๒๕๖๔

ลำดับที่ ๓

สัมภาษณ์ นายโชติ ตราชู
ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ.๒๕๖๔

ลำดับที่ ๔

สัมภาษณ์ นางพรรณพิมล ฉายาจิตชยวิศ
ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา
จังหวัดสมุทรสาคร
วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๔

ลำดับที่ ๕

สัมภาษณ์ นายธีรพัฒน์ คัชมาตย์
รองผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสาคร
วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๔

ลำดับที่ ๖
สัมภาษณ์ นายสุระศักดิ์ ผลยังส่ง
รองผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสาคร
วันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๔

ลำดับที่ ๗
สัมภาษณ์ นายวัฒนา พรประเสริฐ
ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรทางธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรสาคร
วันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๔

ลำดับที่ ๘
สัมภาษณ์ นายอำนาจ หนูทอง
หัวหน้าประมงจังหวัดสมุทรสาคร
วันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๔

ลำดับที่ ๙
สัมภาษณ์ พระเทพสาครมุนี
เจ้าคณะจังหวัดสมุทรสาคร
วันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๔

ลำดับที่ ๑๐
 สัมภาษณ์ พระมหาประเสริฐพร โชติวโร
 เจ้าอาวาสวัดอ่างทอง
 อำเภอกระทุ่มแบน
 วันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๔

ลำดับที่ ๑๑
 สัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยตรี พิทักษ์ ฝั่งแดง
 ผู้นำชุมชน อำเภอบ้านแพ้ว
 วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๔

ลำดับที่ ๑๒
 สัมภาษณ์ ดร.สุวันชัย แสงสุขเอี่ยม
 รองประธาน บริษัท สมุทรสาครพัฒนาเมือง
 (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด
 วันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๔

ลำดับที่ ๑๓
 สัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์เอกพงษ์ ตริตรง
 วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๔

ลำดับที่ ๑๔
สัมภาษณ์ พันตรีณฤต รัตทวีชญ์ชัย
ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ฝ่ายพัฒนาโครงการ บริษัท
เซ็นทรัลพัฒนา จำกัด (มหาชน)
วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๔

ลำดับที่ ๑๕
สัมภาษณ์ ดร.สุนทร วัฒนาพร
อดีตนายกสมาคมท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสาคร
วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๔

ลำดับที่ ๑๖
สัมภาษณ์ พลเรือเอก ไพโรจน์ แก่นสาร
ประธานกรรมการ
บริษัท Professional Waste Technology (1999)
จำกัด (มหาชน)
วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๔

ลำดับที่ ๑๗
นางสุภาพรณ พิเชียรณรงค์สงคราม
ประธานกรรมการ
บริษัท เรือด่วนเจ้าพระยา จำกัด
วันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๔

ภาคผนวก ฅ
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ

ภาคผนวก ญ
ประมวลภาพจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ

คณะกรรมการควบคุมดุขฎีนิพนธ์ (อาจารย์ที่ปรึกษา)

2

ประธานกรรมการ

รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป
และผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรรมการ

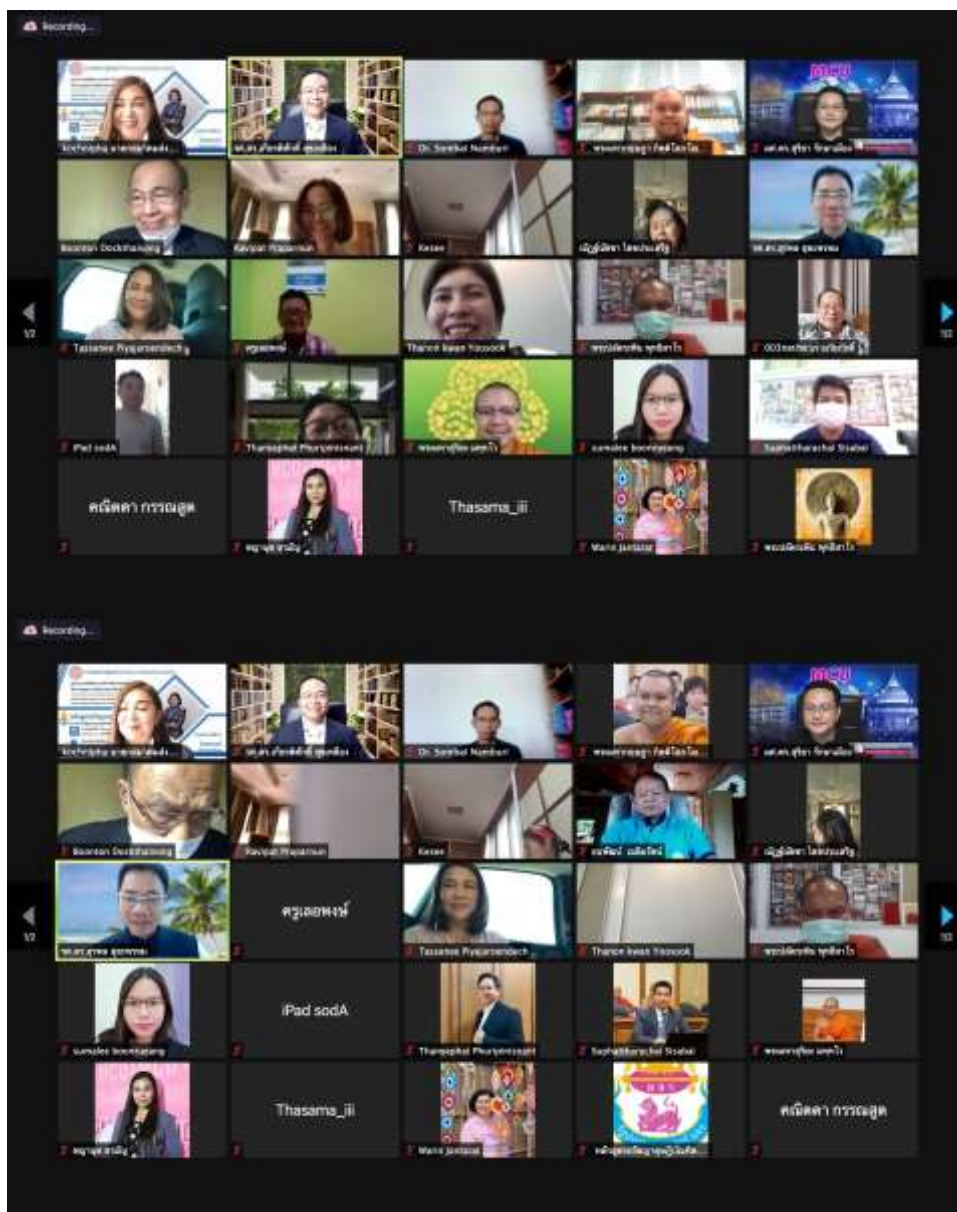

รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง

รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-สกุล	นางสาว กชนิภา อินทสุวรรณ
วัน เดือน ปี เกิด	๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๐
สถานที่ติดต่อ	๘๘/๘ หมู่ที่ ๓ ถนนพระราม ๒ ตำบลบางกระเจ้า อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ๗๔๐๐๐
โทรศัพท์	๐๖๑-๙๓๙-๙๔๖๖, ๐๘๒-๖๒๔-๔๙๘๙
อีเมล	kochnipha999@gmail.com
บิดา	อาจารย์ปัญญา อินทสุวรรณ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านพลิว จังหวัดจันทบุรี
มารดา	นางประกอบ อินทสุวรรณ

ตำแหน่งงานปัจจุบัน

- ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง
- ประธานสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสาคร
  - นายกสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสาคร
(อดีตประธานสภาเทศบาลตำบลคอกกระบือ อำเภอเมืองสมุทรสาคร
จังหวัดสมุทรสาคร)
  - คณะที่ปรึกษารัฐมนตรีกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ประวัติด้านการศึกษา

- ระดับปริญญาเอก
- รัฐประศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด. สาขารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Public Administration (Ph.D.)
- ระดับปริญญาโท
- รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ร.ป.ม. สาขาวิทยาการจัดการ แขนงวิชา
บริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (มสธ.)
Master of Public Administration (M.P.A.)

ระดับปริญญาตรี	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.) สาขาวิทยาการจัดการ แขนงวิชา บริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (มสธ.) Bachelor of Public Administration (B.P.A.)
ระดับอนุปริญญา	อนุปริญญาสาขาวิทยาศาสตร์ (คอมพิวเตอร์) อ.วท. มหาวิทยาลัยราชภัฏ รำไพพรรณี Associate Degree of Science in Computer (A.S.Computer)
ระดับมัธยมศึกษา	โรงเรียนเบญจมราชูทิศ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
ระดับประถมศึกษา	โรงเรียนพลี้ว ตำบลพลี้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

ประวัติด้านการวิจัยและเอกสารทางวิชาการ

เอกสารทางวิชาการ

- กชนิกา อินทสุวรรณ (๒๕๖๔). การบริหารตามศาสตร์พระราชานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้. วารสารพุทธจักร (ฉบับพิเศษ) : สัมมนาวิชาการระดับชาติ ณ มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาสังฆราชประเทศราชอาณาจักรกัมพูชา ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๔.
- กชนิกา อินทสุวรรณ (๒๕๖๕). COVID-19 : การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน. วารสาร มจร. มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕).
- กชนิกา อินทสุวรรณ. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมของจังหวัดสมุทรสาคร. วารสาร มจร. มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๖๔).
- การบริหารจัดการด้านการควบคุมและการตรวจสอบการให้บริการประชาชนของกองบังคับการตรวจคนเข้าเมือง ๒ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

หลักสูตร / อบรม

- พ.ศ. ๒๕๖๒ หลักสูตรสื่อสุขภาพ (Health Ambassador) รุ่นที่ ๒ ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์
- พ.ศ. ๒๕๖๒ หลักสูตรผู้เชี่ยวชาญและผู้ชำนาญการประจำตัวสมาชิกรัฐสภา รุ่นที่ ๑ สถาบันพระปกเกล้า

- พ.ศ. ๒๕๖๑ หลักสูตรการบริหารจัดการด้านความมั่นคงขั้นสูง รุ่นที่ ๑๐ (สวปอ.มส.๑๐) สมาคมวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (รับโล่แก่นักศึกษาดีเด่น)
- พ.ศ. ๒๕๖๑ หลักสูตรพัฒนาวิสัยและความมั่นคงนักบริหาร รุ่นที่ ๑ (พวม.๑) สถาบันพัฒนาวิสัยและความมั่นคงแห่งชาติ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
- พ.ศ. ๒๕๖๑ หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงการเสริมสร้างสังคมสันติสุข รุ่นที่ ๘ (สสสส.๘) สถาบันพระปกเกล้า
- พ.ศ. ๒๕๖๐ หลักสูตรนักบริหารระดับสูงธรรมศาสตร์เพื่อสังคมและโลก รุ่นที่ ๑ (นมธล.๑) สมาคมธรรมศาสตร์ในพระบรมราชูปถัมภ์
- พ.ศ. ๒๕๖๐ หลักสูตรนักระดับสูงธรรมศาสตร์เพื่อสังคม รุ่นที่ ๑๐ (นมธ.๑๐) สมาคมธรรมศาสตร์ในพระบรมราชูปถัมภ์
- พ.ศ. ๒๕๖๐ หลักสูตรความรู้เบื้องต้นและเทคนิคการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท รุ่นที่ ๗ (ผู้ประนีประนอมประจำศาล) สำนักส่งเสริมงานตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม
- พ.ศ. ๒๕๕๙ หลักสูตรพัฒนาสัมพันธ์ระดับผู้บริหาร กองทัพบก รุ่นที่ ๒๓ (พสบ.ทบ.๒๓) โรงเรียนกิจการพลเรือน กรมกิจการพลเรือนทหารบก
- พ.ศ. ๒๕๕๗ หลักสูตรเจ้าหน้าที่รายการวิทยุและโทรทัศน์ รุ่นพิเศษ โดยสมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
- พ.ศ. ๒๕๕๕ หลักสูตรผู้กำกับกำลังสำรองฯ รุ่นที่ ๒๕ โดยสมาคมกำลังสำรองรักษาดินแดนไทย ในกำกับ บก.นรด.

ประวัติการทำงานเพื่อสังคม และกิจกรรมสาธารณะประโยชน์

- พ.ศ. ๒๕๖๓ - ปัจจุบัน นายกสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสาคร
- พ.ศ. ๒๕๖๓ - ปัจจุบัน ผู้จัดการโครงการจัดการศึกษาภาคพิเศษ ความร่วมมือมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ จังหวัดสมุทรสาคร และภาคกลาง (วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา)
- พ.ศ. ๒๕๖๓ - ปัจจุบัน คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดสมุทรสาคร (กบจ.สค.)
- พ.ศ. ๒๕๖๓ - ปัจจุบัน คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติระดับจังหวัด (จังหวัดสมุทรสาคร)

- พ.ศ. ๒๕๖๑ – ปัจจุบัน คณะกรรมการฝ่ายกิจกรรมเพื่อสังคม หลักสูตรการบริหารจัดการความมั่นคง
ขั้นสูงรุ่นที่ ๑๐ สมาคมวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- พ.ศ. ๒๕๖๑ – ปัจจุบัน เลขานุการหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงการเสริมสร้างสังคมสันติสุข รุ่นที่
๘ (สสสส.๘) สถาบันพระปกเกล้า
- พ.ศ. ๒๕๖๑ – ปัจจุบัน คณะกรรมการบริหารสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสาคร
- พ.ศ. ๒๕๖๑ – ปัจจุบัน คณะกรรมการนักศึกษาหลักสูตรพัฒนาวิสัยและความมั่นคงนักบริหาร
รุ่นที่ ๑
- พ.ศ. ๒๕๖๑ – ปัจจุบัน เลขานุการนักศึกษาหลักสูตรหลักสูตรพัฒนาสัมพันธ์ระดับผู้บริหาร
กองทัพบก รุ่นที่ ๒๓
- พ.ศ. ๒๕๕๙ – ปัจจุบัน ผู้ไกล่เกลี่ยประนีประนอมประจำศาลจังหวัดสมุทรสาคร
- พ.ศ. ๒๕๕๙ – ปัจจุบัน อุปนายกและรองเลขาธิการสมาคมกำลังสำรองรักษาดินแดนไทย
- พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๙ ที่ปรึกษานายกฯ / รองอุปนายกฝ่ายสวัสดิการสังคม สมาคมกำลังสำรอง
รักษาดินแดนไทย
- พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๒ กรรมการเหล่ากาชาดกระบี่ สภากาชาดไทย

ประวัติการทำงานด้านการเมือง

- พ.ศ. ๒๕๖๓ – ปัจจุบัน ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการแก้ไขปัญหาราคาผลิตผลทางการเกษตร
สภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)
- พ.ศ. ๒๕๖๓ – ปัจจุบัน ที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการบริหาร
จัดการ กลุ่มลุ่มน้ำภาคใต้ ในคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษา
แนวทาง การบริหารจัดการลุ่มน้ำทั้งระบบ สภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)
- พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๓ ผู้อำนวยการประจำตัวสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.)
- พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๐ ที่ปรึกษาประธานคณะทำงานพัฒนาฝีมือแรงงานแห่งชาติ ในคณะอนุ
กรรมการปฏิรูประบบแรงงานและระบบคุ้มครองผู้บริโภค
คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม สภาขับเคลื่อน
การปฏิรูปประเทศ

พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๕๘ ที่ปรึกษาคณะกรรมการการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็น ของประชาชนประจำจังหวัดสมุทรสาคร ในคณะกรรมการวิสามัญการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นประชาชน สถาปนิกรูปแห่งชาติ

โครงการช่วยเหลือสังคมที่สำคัญ

- พ.ศ. ๒๕๖๒ ผู้จัดทำโครงการช่วยเหลือประชาชนและกลุ่มสตรีในจังหวัดชายแดนใต้ โดยมอบทุน กระชังเลี้ยงปลาให้แก่โครงการฟาร์มตัวอย่างฯ อำเภอธารโต จังหวัดยะลา เพื่อเป็นโครงการนำร่องให้กับชาวบ้านใน ชุมชนสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจพึ่งพาตนเองได้แบบยั่งยืน ส่งเสริมการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการพึ่งพาตนเอง และสร้างรายได้ในครัวเรือนให้กับชาวบ้านในพื้นที่ สร้างความปรองดอง และนำพาไปสันติสุขของชายแดนใต้ร่วมกับคณะทำงานที่ ๑ ร.๑๕๒ และ ฉก.ทพ. ๓๓
- พ.ศ. ๒๕๖๒ ดำเนินโครงการจิตอาสาต้นแบบคุณธรรม โรงเรียนผู้รู้ ญสส.๘๐ โดยมูลนิธิ วปอ. ร่วมกับคณะ กรรมการฝ่ายกิจกรรมเพื่อสังคม สวปอ.มส.๑๐ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเป็นต้นแบบที่ดีในการบำเพ็ญ ประโยชน์เพื่อสังคม รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือเกื้อกูลและเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ โดยน้อมนำแนวพระราชดำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ ๙ ภายใต้หัวข้อ "ศาสตร์พระราชา" โดยการสร้างฐานการเรียนรู้จำนวน ๑๐ ฐาน
- พ.ศ. ๒๕๖๒ ดำเนินโครงการจิตอาสาสมัครปฏิบัติการเรียนรู้อนุรักษ์กีฬาและทุนการศึกษาแก่ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านถ้ำหิน จังหวัดราชบุรี โดยความร่วมมือระหว่างหลักสูตรการบริหารจัดการด้านความมั่นคงชั้นสูงรุ่นที่ ๑๐ สมาคมวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ
- พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้จัดทำโครงการช่วยเหลือประชาชนและกลุ่มสตรีในจังหวัดชายแดนใต้ โดยนำคณะกลุ่มสตรีมุสลิมบ้านยือลาแป อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ศึกษาเรียนรู้ด้านเกษตรกรรมแบบสมัยใหม่ การปลูกมะนาว และการเพิ่มผลผลิตและการเพาะปลูกนอกฤดูกฏาล การเลี้ยงปลาในกระชัง และการทำขนม เบเกอรี่ เพื่อส่งเสริมสร้างอาชีพ เชื่อมโยงสร้างความมั่นคงให้ชุมชนในพื้นที่ชายแดนใต้

- พ.ศ. ๒๕๖๑** จัดทำโครงการจิตอาสาอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งทะเล โดยความร่วมมือระหว่าง หลักสูตรการบริหารจัดการด้านความมั่นคงขั้นสูงรุ่นที่ ๑๐ สมาคมวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรฯ กับสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสาคร ร่วมเก็บขยะในทะเลอ่าวไทย ณ อ่าวมหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร
- พ.ศ. ๒๕๖๑** ผู้จัดทำโครงการระดมทุนทรัพย์เพื่อจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องเล่นให้กับโรงเรียนบ้านสายชลอำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี โดยร่วมระดมทุนจัดซื้อเครื่องเล่น ๑๐๐,๐๐๐ บาทพร้อมทั้งระดมทุนสนับสนุน ทุนการศึกษาจำนวน ๓๐ ทุน ทุนละ ๓๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๖๑
- พ.ศ. ๒๕๖๑** ผู้จัดทำโครงการมอบห้องปฐมพยาบาลในนามเพื่อนนักศึกษาธรรมศาสตร์เพื่อสังคม รุ่นที่ 10 ระดมทุน ทรัพย์เป็นจำนวนเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อจัดสร้างเป็นห้องปฐมพยาบาลที่ชุมชนศรีสุวรรณสะเน่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ในเดือน พฤษภาคม ปี พ.ศ.๒๕๖๑
- พ.ศ. ๒๕๖๑** ผู้จัดทำโครงการห้องสุขาให้กับชุมชนศูนย์การเรียนรู้ศรีสุวรรณสะเน่พอง อำเภอสังขละบุรีจังหวัดกาญจนบุรี ในงบประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ในนามนักศึกษาหลักสูตรพัฒนาสัมพันธ์ระดับ ผู้บริหาร กองทัพบก รุ่นที่ ๒๓ (พสบ.ทบ.๒๓) ในเดือน พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๑
- พ.ศ. ๒๕๕๗** ประธานโครงการจัดหารายได้และรวบรวมเครื่องใช้เครื่องอุปโภคบริโภค ในโครงการธารน้ำใจสู่สาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ.๒๕๕๗ ส่งมอบสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆมูลค่าจำนวน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท รับผิดชอบโดย ท่านพลเอกอุดมเดช สีสิบตรี ผู้บัญชาการทหารบก (ผบ.ทบ.) ณ กองบัญชาการกองทัพบก

ประวัติการทำงานกับกองทัพไทย

ดำรงตำแหน่ง ประธานกรรมการดำเนินงาน

ติดตามผลการดำเนินงานและประสานงานกับส่วนราชการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) และกรมส่งกำลังบำรุงทหารบก (กบ.ทบ.) ในโครงการแบ่งปันสิ่งของสู่ ๓ จังหวัดชายแดนใต้ ระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗ เพื่อจัดหาและส่งของอุปโภคบริโภค ที่ใช้ในการชีวิตประจำวันไปบำรุงขวัญแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน ตำรวจ และทหาร ตามอัตรากำลังพลที่ปฏิบัติหน้าที่

ในจังหวัดนราธิวาส ยะลา และปัตตานี ในนามของสมาคมกำลังสำรองรักษาดินแดนไทย (สกร.)

ดำรงตำแหน่ง อุปนายกสมาคมฯ และรองเลขาธิการ สกร.

ติดตามผลการดำเนินงานและประสานงานกับส่วนราชการกองทัพบก และส่วนราชการฝ่ายพลเรือน ในด้านช่วยเหลือด้านสวัสดิการแก่ครอบครัวข้าราชการทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เสี่ยงภัยในนามของสมาคมกำลังสำรองรักษาดินแดนไทย (สกร.)

ดำรงตำแหน่ง คณะทำงานฝ่ายอำนวยการ

โครงการแรลลี่ครอบครัว สกร. เพื่อการกุศล เส้นทางกรุงเทพ-ชะอำ รายได้หลังหักค่าใช้จ่ายสมทบทุนช่วยเหลือครอบครัวทหารใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๘-๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖ ในนามของสมาคมกำลังสำรองรักษาดินแดนไทย (สกร.)

รางวัลพระราชทาน รางวัลแห่งความภาคภูมิใจ

- พ.ศ. ๒๕๖๑ รับมอบเข็มพระราชลัญจกรกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ (พล.ร.๙)
- พ.ศ. ๒๕๖๑ รับมอบแทนรูปกระเป๋าระสุนคันซีพ เครื่องแบบเต็มยศทหารรักษาพระองค์กรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ฯ (ร.๒๑ รอ.)
- พ.ศ. ๒๕๖๐ รับมอบแทนพระมหาวชิราวุธ กรมจเรทหารบก
- พ.ศ. ๒๕๕๙ รับมอบแทนกระเป๋าระสุนคันซีพ เครื่องแบบเต็มยศทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ฯ และเข้าเป็นสมาชิกทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ฯ (ร.๑ รอ.)
- พ.ศ. ๒๕๕๙ รับรางวัลธรรมาภิบาล “สิ่งทอทอง” ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙
- พ.ศ. ๒๕๕๙ รับรางวัลดาวเมฆขลา ครั้งที่ ๔ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙
- พ.ศ. ๒๕๕๘ รับพระราชทานรางวัลหนึ่งปณิธานความดี ได้ร่วมพระบารมีแม่ของแผ่นดิน เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๘
- พ.ศ. ๒๕๕๘ รับพระราชทานรางวัลเทพทองครั้งที่ ๑๖ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗
- พ.ศ. ๒๕๕๗ รับมอบเข็มเชิดชูเกียรติเครื่องหมายกระเป๋าคันซีพฯ โดยกองพันทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์
- พ.ศ. ๒๕๕๗ รับมอบเข็มเชิดชูเกียรติรักษาดินแดน โดยหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กองทัพบก